

ԱԶԴԱԳԻՐ

«ԹԵԼ-ՍԵԼ»

բաց բաժնետիրական ընկերություն

թողարկողի անվանումը և կազմակերպչի անվանումը

ՀՀ, ք. Երևան, 0033, Հակոբ Հակոբյան 3, հիմնական մասնաշենք 1-ին սեկցիա, 3-րդ հարկ

Հեռ՝ +374 60 272222

Էլ.-փոստ՝ info@telcell.am

Կայք՝ www.telcell.am

«Արմբրոկ»

բաց բաժնետիրական ընկերություն

գլխավոր տեղաբաշխողի անվանումը և կազմակերպչի անվանումը

ՀՀ, ք. Երևան, 0010, Հանրապետության 39

Հեռ՝ +374 11 590000

Էլ.-փոստ՝ armbrok@armbrok.am

Կայք՝ <https://www.armbrok.am>

ՀՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ԱԶԴԱԳՐԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄԸ ՉԻ ՀԱՎԱՍՏՈՒՄ ՆԵՐԴՐՄԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՃՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՄ ԻՍԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Արժեթղթերի տեսակը՝	Սովորական բաժնետոմս
Արժեթղթերի ձևը՝	Ոչ փաստաթղթային
Արժեթղթերի քանակը՝	3,850,000 (երեք միլիոն ութ հարյուր հիսուն հազար) հատ
Արժեթղթերի տեղաբաշխման արժեքը՝	400 (չորս հարյուր) ՀՀ դրամ
Արժեթղթերի ընդհանուր տեղաբաշխման ծավալը՝	1,540,000,000 (մեկ միլիարդ հինգհարյուր քառասուն միլիոն) ՀՀ դրամ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ	5
1.1. Տեղեկատվություն Թողարկողի և նրա գործունեության վերաբերյալ.....	5
1.2. Թողարկողին և բաժնետոմսերին առնչվող ռիսկերը	11
1.3. Թողարկողի տնտեսական գործունեության զարգացման և ֆինանսական վիճակի փոփոխության միտումները.....	18
1.4. Թողարկողի աուդիտն իրականացնող անձի և խորհրդատուների ինքնության մասին համառոտ տեղեկություններ.....	18
1.5. Թողարկողի կառավարումը և բաժնետերերը	19
1.6. Առաջարկվող բաժնետոմսերի հիմնական վիճակագրական տվյալները	20
1.7. Արժեթղթերի առաջարկի և դրանց առևտրին թույլտվության համակողմանի նկարագիրը	21
1.8. Ամփոփ ֆինանսական տվյալներ	22
2. ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ	26
2.1. Ռիսկային գործոններ.....	26
2.2. Հիմնական տեղեկատվություն	28
2.3. Տեղեկատվություն, կապված առաջարկվող (կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլատրվող) արժեթղթերի հետ	29
2.4. Առաջարկի ժամկետները և պայմանները	36
2.5. Առևտրին թույլտվությունը և առևտրի կազմակերպումը.....	45
2.6. Վաճառող բաժնետերերը.....	46
2.7. Թողարկման և առաջարկի ծախսերը	46
2.8. Լրացուցիչ տեղեկատվություն	46
3. ԹՈՂԱՐԿՈՂԻ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ	47
3.1. Անկախ աուդիտորները և խորհրդատուները.....	47
3.2. Ռիսկային գործոններ.....	47
3.3. Տեղեկություն թողարկողի մասին	53
3.4. Բիզնեսի նկարագիրը.....	58
3.5. Թողարկողի խմբի կառուցվածքը.....	62
3.6. Թողարկողի հիմնական միջոցները	62
3.7. Թողարկողի կապիտալ ռեսուրսները	63
3.8. Հետազոտական աշխատանքները և զարգացման ուղղությունները.....	64
3.9. Արտոնագրերը և լիցենզիաները	65

3.10. Զարգացման վերջին միտումները	65
3.11. Թողարկողի կառավարման մարմինները և կառավարման մարմինների անդամները	66
3.12. Վարձատրությունները և պարգևավճարները	76
3.13. Կառավարման մարմինների գործունեությունը	77
3.14. Աշխատակիցները	77
3.15. Խոշոր բաժնետերերը և հսկող անձինք	78
3.16. Փոխկապակցված անձանց հետ գործարքները	78
3.17. Տեղեկատվություն թողարկողի ակտիվների և պարտավորությունների, ֆինանսական վիճակի, եկամուտների և ծախսերի մասին	79
3.18. Լրացուցիչ տեղեկատվություն	80
3.19. Փորձագետի, գնահատողի, խորհրդատուի կամ հաշվապահի մասնագիտական կարծիքը և երրորդ անձանցից վերցված տեղեկատվությունը .	84
3.20. Այլ տեղեկատվություն	84
3.21. Մասնակցություն այլ անձանց կապիտալում	85
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1: Հայտ-հանձնարարականի օրինակելի ձև (իրավաբանական անձանց համար)	86
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2: Հայտ-հանձնարարականի օրինակելի ձև (ֆիզիկական անձանց կամ անհատ ձեռնարկատերերի համար)	89
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3: Ֆինանսական գործակիցների հաշվարկման բանաձևերը.....	92
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4: Թողարկողի կազմակերպչական կառուցվածքը	93
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5: Ֆինանսական հաշվետվություններ	94

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԱՆՁԻՆՔ

«Մենք՝ ստորագրող անձինք, հավաստիացնում ենք, որ գործադրել ենք բոլոր ողջամիտ ջանքերը, որպեսզի պարզենք Ազդագրում ներառված տեղեկությունների ճշգրիտ և լիարժեք լինելը: Ըստ այդմ, մենք հավաստիացնում ենք, որ մեր լավագույն տեղեկացվածության համաձայն Ազդագրում ներառված տեղեկությունները ճշգրիտ և լիարժեք են, չեն պարունակում բացթողումներ, որոնք կարող են խեղաթյուրել Ազդագրի բովանդակությունը»:

Ստորագրող անձինք՝

Անուն, ազգանուն	Պաշտոն	Ստորագրություն	Ամսաթիվ
Արտաշես Ավետիսյան	Տնօրենների հորհրդի նախագահ		15.07.2024
Ռամի Տրեյստեր	Տնօրենների հորհրդի անդամ		15.07.24
Վաչե Գաբրիելյան	Տնօրենների հորհրդի անդամ		15.07.24
Արտյոմ Ղազարյան	Գլխավոր տնօրեն		15.07.24
Թամարա Սարգսյան	Ֆինանսական տնօրեն		15.07.24
Արթուր Թորոսյան	Գլխավոր հաշվապահ		15.07.24
Արամ Կայֆաջյան	Գլխավոր տեղաբաշխող		15.07.24

Ստորագրությունները հավաստում են՝

Արտյոմ Ղազարյան	Գլխավոր տնօրեն		15.07.24
-----------------	----------------	--	----------

1. ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՆԵՐԴՐՈՂԻՆ

Ամփոփաթերթը պետք է դիտվի՝ որպես Ազդագրի ներածական համառոտ նկարագրություն, և առաջարկվող արժեթղթերում ներդրում անելու վերաբերյալ ներդրողի որոշումը պետք է հիմնված լինի ամբողջական Ազդագրի վրա: Ամփոփաթերթի կազմման համար պատասխանատու անձն ամփոփաթերթում պարունակվող տեղեկատվության ոչ ամբողջական կամ ապակողմնորոշիչ լինելու համար (այդ թվում՝ թարգմանությանը վերաբերող մասով) կրում է քաղաքացիական պատասխանատվություն, եթե այն ոչ ամբողջական կամ ապակողմնորոշիչ է Ազդագրի մյուս մասերի հետ դիտարկելու դեպքում: Ներդրողը կարող է ձեռք բերել սույն Ազդագիրը և վերջինիս կից ներկայացվող փաստաթղթերը էլեկտրոնային փոխանակությամբ <https://thogharkogh.cba.am/>, www.telcell.am, և www.armbrok.am կայքերից:

1.1. Տեղեկատվություն Թողարկողի և նրա գործունեության վերաբերյալ

1.1.1. Թողարկողի համառոտ տվյալները և կապի միջոցները

Թողարկողի անվանումը և կազմակերպչաիրավական ձևն է՝

Լեզու	Լրիվ ֆիրմային անվանումը	Կրճատ անվանումը
հայերեն՝	«ԹԵԼ-ՍԵԼ» բաց բաժնետիրական ընկերություն	«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ
ռուսերեն՝	«ТЕЛ-СЕЛЛ» Открытое Акционерное Общество	«ТЕЛ-СЕЛЛ» ОАО
անգլերեն՝	«TEL-CELL» Open Joint-Stock Company	«TEL-CELL» OJSC

Թողարկողի պետական գրանցումն ու գործունեության վայրն է՝

Թողարկողի հիմնադրման երկիր	Հայաստանի Հանրապետություն
Թողարկողի պետական գրանցման վայր	ՀՀ, ք. Երևան, 0033, Հակոբ Հակոբյան փողոց 3, հիմնական մասնաշենք 1-ին սեկցիա 3-րդ հարկ
Թողարկողի պետական գրանցման համար	264.130.1368627
«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ՓԲԸ -ի պետական գրանցման ամսաթիվ	29.05.2007թ.
«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ -ի պետական գրանցման ամսաթիվ («ԹԵԼ-ՍԵԼ» ՓԲԸ -ի իրավահաջորդ)	06.02.2024թ.

Թողարկողի գործունեության վայր	ՀՀ, ք. Երևան, 0033, Հակոբ Հակոբյան փողոց 3, հիմնական մասնաշենք 1-ին սեկցիա 3-րդ հարկ
Կապի միջոցներ	Հեռ.՝ +374 60 272222, Էլ. փոստ info@telcell.am

Բաժնետոմսերին առնչվող հարցերի դեպքում ներդրողները կարող են դիմել «Թել-Սել» ԲԲԸ (այսուհետ՝ Թողարկողին կամ Ընկերություն) Արսեն Ավետիսյանին, նոր նախագծերի գնահատման և մշտադիտարկման բաժնի ղեկավարին՝ +374 60 272222 հեռախոսահամարով:

1.1.2. Թողարկողի համառոտ պատմությունը և ռազմավարությունը

1.1.2.1. Թողարկողի համառոտ պատմությունը

Թողարկողի պատմությունը մանրամասն ներկայացված է Ազդագրի 3.3.1. ենթակետում:

“Թել-Սել” բաց բաժնետիրական ընկերությունը ստեղծվել է “Թել-Սել” փակ բաժնետիրական ընկերության վերակազմավորման ձևով վերակազմակերպման արդյունքում և հանդիսանում է “Թել-Սել” փակ բաժնետիրական ընկերության իրավահաջորդը, որը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրում՝ 2007թ. մայիսի 29-ին, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան:

- 2007թ. հուլիսի 24-ի ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի որոշմամբ՝ «Թել-Սել» ՓԲԸ-ին տրամադրվեց դրամական փոխանցումներ, վճարային գործիքների և վճարահաշվարկային փաստաթղթերի պրոցեսինգ ու քլիրինգ իրականացնելու լիցենզիա: Տարեվերջին հնարավոր դարձավ Telcell համակարգով համալրել այլ էլեկտրոնային դրամապանակներ:
- 2008թ. Ընկերությունն իր հաճախորդներին ներկայացավ նոր ֆունկցիոնալ հնարավորություններով՝ ինտերնետային ծառայությունների վճարում, վարկերի մարում գործընկեր վարկային կազմակերպությունների հաճախորդների համար, Telcell պրոցեսինգային կենտրոնին գործընկեր բանկերի հաշվիչ դրամարկղային հանգույցների ինտեգրացիաներ, տերմինալների ինտերֆեյսի ամբողջովին թարմացում, օպերատորների խմբավորում: Նույն տարվա ընթացքում Telcell համակարգին միացավ առաջին առևտրային գործընկեր կազմակերպությունը, որի շնորհիվ բազմահազար հաճախորդներ կարողացան պատվերները վճարել Ընկերության միջոցով:
- Ծառայությունների շրջանակը զարգացնելու հետ մեկտեղ, Ընկերությունն էականորեն բարելավեց տեխնոլոգիական հագեցվածությունը: 2012թ. Ընկերությունը և «Մեգա Պանտերա» ՍՊԸ-ն մեկ միասնական ծրագրային հարթակ տեղափոխեցին իրենց վճարային տերմինալները՝ Telcell պրոցեսինգային բազայի վրա:
- 2016թ. Փետրվարի 22-ի ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի որոշմամբ Ընկերությանը տրամադրվեց էլեկտրոնային փող թողարկելու թույլտվություն: Արդեն հաջորդ տարի

գործարկվեց MyTelcell հավելվածը (ներկայում՝ Telcell Wallet), որը հնարավորություն է տալիս Telcell համակարգով բոլոր գործառնությունները կատարել էլեկտրոնային դրամապանակով:

- Վերջին տարիներին ևս Ընկերությունը ընդլայնել է առաջարկվող ծառայությունների շրջանակը, մեծ կարևորություն տալով թվային լուծումներին, հարմարավետությանը և հասանելիությանը: 2019թ. մշակվել և ներդրվել է Telcell Business հավելվածը, որի օգնությամբ բիզնես գործունեությամբ զբաղվող անձինք կարող են վճարումներ ընդունել հաճախորդներից:
- 2021թ. գործարկվել է «Վարկային պորտալ» ծառայությունը, որը հնարավորություն է տալիս ՀՀ առևտրային բանկերին և վարկային կազմակերպություններին 24/7 ռեժիմով իրականացնել վարկավորում էլեկտրոնային դրամապանակի օգտատերերին անմիջապես Telcell Wallet հավելվածի ինտերֆեյսի միջոցով:
- 2022 թվականի վերջում Ընկերությունը շահել է Երևան քաղաքի հասարակական տրանսպորտում միասնական տոմսային համակարգի ներդրման մրցույթը՝ դառնալով այդ նախագծի կատարողը: Նախագծի շրջանակում ընկերությունը կատարեց ներդրում, տեղադրելով վալիդատորներ, ինտեգրելով ուղեւորների վճարման համակարգը և այլն:
- 2021 թվականից ընկերությունը սկսեց իրագործել ռեբրենդավորման ընթացքը, որի նպատակն էր կառուցել էկոհամակարգ և թարմացնել ընկերության հեղինակային ոճը: Ընկերությունը իրականացրեց մեծ ռեբրենդավորման միջոցառում 2023 թվականի հունիսի վերջին, որտեղ հայտարարվեց ընկերության նոր տեսլականը և ներկայացվեցին առաջիկա տարվա ընթացքում սպասվող նախագծերը ու պրոյեկտները:
- Ռեբրենդավորումից հետո նույն տարվա ընթացքում ընկերությունը Հայէկոնոմբանկի հետ միասին թողարկեցին Visa թվային քարտերը, օգտատերերին հնարավորություն տալով ստեղծել հավելվածում բանկային քարտ առանց բանկ այցելելու ու համալրել այդ քարտերը Հայաստանի տարածքում տեղադրված Ընկերության 4500+ տերմինալներից 0% միջնորդավճարով: Ընկերության նպատակն է համագործակցել առավել շատ բանկերի հետ՝ առաջարկելով քարտերի բացում բանկերի հավելվածներից դուրս:
- 2023 թվականի սեպտեմբերին Գլոբալ Կրեդիտ ՈւՎԿ ՓԲԸ-ի հետ միասին թողարկվեց «Գնիր հիմա, վճարիր հետո» (BNPL) ծառայությունը, որը առավել հարմարավետ պայմաններ է ստեղծում օգտատերերի համար՝ թույլ տալով նրանց վճարել գնումներն անելուց որոշ ժամանակ անց: BNPL ծառայության հիմնական առավելությունն այն է, որ հնարավորություն է տալիս վճարումները մասնատել ավելի փոքր՝ կառավարելի գումարների: Մեծ գնումներ կատարելիս այլևս պետք չէ մտածել գումարային սահմանափակման մասին:

1.1.2.2. Թողարկողի ռազմավարությունը

Ընկերության առաքելությունն է դիրքավորել էկոհամակարգը ու ստեղծել պրոդուկտները ու ծառայությունները, հիմնված ազգային արժեքների հիման վրա՝ ստեղծել այն, ինչի կարիքը ունի Հայաստանում յուրաքանչյուր մարդը:

Մեր տեսլականն է ստեղծել ագրեգատ ու ապահովել open-banking համակարգը, որը թույլ կտա մեր օգտատերերին տեսնել պրոդուկտների ամբողջ սպեկտրը (բոլոր բանկերի ծառայություններ և պրոդուկտները, միջոցառումները և այլ գործընկերների ծառայությունները) միասնական համակարգում՝ ընկերության պրոդուկտներում:

Ընկերության կայուն զարգացման, շահառուների կարիքներն ու սպասելիքները առավելագույնս բավարարելու, արտաքին մարտահրավերներին դիմակայելու և ներքին բացասական գործոնները և ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով Ընկերությունը իր առջև դրել է հետևյալ հիմնական ռազմավարական խնդիրները.

- թվայնացնել և ավտոմատացնել վճարահաշվարկային ծառայությունների մատուցումը,
- ընդունել վճարումներ նոր տեխնոլոգիաների միջոցով,
- ընդլայնել վճարումների ընդունման տերմինալների ցանցը,
- զարգացնել Telcell Wallet և Telcell Business հավելվածները,
- ընդլայնել մասնաճյուղերի ցանցը,
- զարգացնել էլեկտրոնային և թվային կոմերցիան,
- ավելացնել գործընկեր ծառայություն մատուցող կազմակերպությունների քանակը, այդ թվում ներգրավելով միջազգային գործընկերների,
- մատուցել ծառայությունների ավելի լայն շրջանակ,
- զարգացնել և կատարելագործել կառավարման համակարգը ,
- Նախաձեռնել օրենսդրական ռեֆորմներ,
- Հետևողականորեն կիրառել կորպորատիվ սոցիալական պատասխանատվության քաղաքականություն ,
- Շարունակաբար իրականացնել բարեգործական ծրագրեր:

1.1.3. Թողարկողի կանոնադրական կապիտալը

Ընկերության կանոնադրական կապիտալն Ազդագրի գրանցման ներկայացման օրվա դրությամբ կազմել է 1,078,000,000 (մեկ միլիարդ յոթանասունույթ միլիոն) ՀՀ դրամ, որը բաժանված է 30,800,000 (երեսուն միլիոն ութ հարյուր հազար) հատ հասարակ (սովորական) տեղաբաշխված բաժնետոմսերի՝ յուրաքանչյուրը 35 (երեսունհինգ) ՀՀ դրամ անվանական արժեքով:

Ընկերության մեկ բաժնետիրոջը պատկանող Թողարկողի ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի առավելագույն քանակ չի սահմանվում:

Ընկերության նշանակալից բաժնետերերն են՝ «Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի» – 56,28%: Ընկերությունը հայտարարել է նոր 4,200,000 (չորս միլիոն երկու հարյուր հազար) հատ հասարակ (սովորական) բաժնետոմս, որից սույն Ազդագրի ներքո նախատեսվում է տեղաբաշխել 3,850,000 (երեք միլիոն ութ հարյուր հիսուն հազար) հատ բաժնետոմս: Միևնույն ժամանակ Ընկերությունը նախատեսում է ցուցակման թույլտվությունը ստանալուց հետո երեք ամիսների ընթացքում լրացուցիչ որոշմամբ հաստատել համապատասխան կարգը՝ 350,000 (երեք հարյուր հիսուն հազար) հատ բաժնետոմսը աշխատակիցներին առաջարկելու և/կամ բաժնետիրացման ծրագրի շրջանակներում վերջիններիս տրամադրելու վերաբերյալ: 4,200,000 (չորս միլիոն երկու հարյուր հազար) հատ հասարակ (սովորական) բաժնետոմսը ամբողջությամբ

տեղաբաշխելուց՝ «Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի» – ի մասնաբաժինը կկազմի համապատասխանաբար 49.53%:

Թողարկողի բաժնետիրական կառուցվածքը ներկայացված է սույն Ազդագրի 3.5.1 ենթագլխում:

1.1.4. Թողարկողի կազմակերպական կառուցվածքը

Թողարկողի կազմակերպական կառուցվածքը ներկայացված է Հավելված 4-ում:

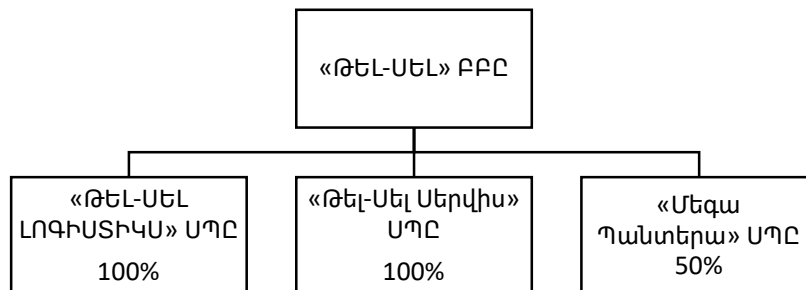
1.1.5. Թողարկողի խմբի կառուցվածքը

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ-ն խմբի մայր կազմակերպությունն է: Խումբը բաղկացած է «ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ և դրա դուստր կազմակերպություններից, որոնցից յուրաքանչյուրում Թողարկողի մասնակցությունը 100% է: Թողարկողի դուստր կազմակերպություններն են՝ «ԹԵԼ-ՍԵԼ ՍԵՐՎԻՍ» ՍՊԸ-ն և «ԹԵԼ-ՍԵԼ ԼՈԳԻՍՏԻԿԱ» ՍՊԸ-ն:

«ԹԵԼ-ՍԵԼ ՍԵՐՎԻՍ» ՍՊԸ հիմնական գործունեությունը գովազդի համար տարածքի տրամադրումն է վճարային տերմինալների վրա և տերմինալների տեխնիկական սպասարկման ծառայությունների մատուցումը:

«ԹԵԼ-ՍԵԼ ԼՈԳԻՍՏԻԿԱ» ՍՊԸ-ի հիմնական գործունեությունը նախատեսվում է առաջիկայում բեռնափոխադրման ծառայությունների մատուցում:

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ-ն նաև ունի 50% մասնակցություն «Մեգա Պանտերա» ՍՊԸ -ում, որի գործունեությունը դադարեցվել է 2016թ-ից:

1.1.6. Թողարկողի բիզնես նկարագիրը

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲ ընկերությունը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետությունում վճարահաշվարկային և հարակից ծառայություններ մատուցող առաջատար ընկերություններից մեկը: Ընկերությունը ներկայումս մատուցում է ծառայությունների հետևյալ տեսակները՝

1. Վճարումների ընդունման ծառայություն՝ տերմինալների միջոցով վճարումների ընդունում՝ պետության, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվող անձանց օգտին վճարումների ընդունում, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց բանկային/քարտային հաշվեհամարների, էլեկտրոնային դրամապանակների հաշվառման հաշվեհամարների համալրումների իրականացում, վարկերի մարումներ:
2. Ընկերության մասնաճյուղերի միջոցով վճարահաշվարկային ծառայությունների մատուցում, այդ թվում նաև՝ դրամական (փողային) փոխանցումների իրականացում,

վճարումների ընդունում, կանխիկ դրամական միջոցների տրամադրում, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց բանկային/քարտային հաշվեհամարների, էլեկտրոնային դրամապանակների հաշվառման հաշվեհամարների համալրումների իրականացում, վարկերի մարումներ:

3. Telcell Wallet բջջային հավելվածի միջոցով՝ էլեկտրոնային փողերի թողարկում և սպասարկում, պետության, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվող անձանց օգտին վճարումների ընդունում, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց բանկային/քարտային հաշվեհամարների, էլեկտրոնային դրամապանակների հաշվառման հաշվեհամարների համալրումների իրականացում, վարկերի մարումներ, այդ թվում նաև՝

- QR տեխնոլոգիայի վրա հիմնված Scan and Pay ապրանքանիշի ներքո էլեկտրոնային փողով տնտեսվարողների օգտին վճարումների ընդունում,
- Բանկերի և վարկային կազմակերպությունների կողմից հաճախորդներին վարկային միջոցների տրամադրում հաճախորդի էլեկտրոնային դրամապանակի հաշվառման հաշվին:

Այսօր Telcell Wallet հավելվածն ունի ավելի քան 1,900,000 ներբեռնում: Telcell Wallet դրամապանակը հնարավորություն է տալիս օգտվել 450+ ծառայություններից մեկ հավելվածում: Ունենալով ծառայությունների տեսականու լայն սանդղակ, Telcell Wallet-ի օգտատերերը կատարում են ամենօրյա գործարքները մեկ հավելվածում՝ ստանալով թարմացումներ և այլ ծառայությունների ավելացումներ:

4. ՀՀ առևտրային բանկերին WEB/API հասանելիություն տրամադրելով՝ Ընկերության հետ համագործակցող կազմակերպությունների օգտին վճարումներ ընդունելու հնարավորության ստեղծում:
5. Պրոցեսինգի իրականացում:
6. Քլիրինգի իրականացում:

1.1.6.1. Հիմնական շուկաները և մրցակցային դիրքը

«Թել-Սել» ԲԲԸ ծառայությունների համար շուկա է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության տարածքը: Ընկերությունը հանդես է գալիս իր տերմինալների ցանցով, որը տարածվում է երկրի ողջ բնակելի տարածքով: ՀՀ ողջ բնակչությանը հասանելի են նաև վճարումների ընդունման ծառայություններ կատարելու հնարավորությունները և Telcell Wallet հավելվածը: Ընկերությունը չի մատուցում ծառայություններ արտերկրում:

Ընկերության էկոհամակարգի պրոդուկտների հետ օրական միջինում 220 հազար հպումներ են իրականացվում, ինչը վկայում է Ընկերության՝ շուկայում առաջատար դիրքեր զբաղեցնելու մասին: Տերմինալների միջոցով վճարումներ ընդունելու գործունեության ոլորտում Թողարկողն առաջատար դիրքում է և հմտորեն օգտագործում է իր բազում տարիների ստեղծած համբավը և հավատարիմ հաճախորդների մեծ բազան իր առաջատար դիրքը տարեցտարի ամրապնդելու, այդ ոլորտում մեծ քայլերով զարգանալու և ընդլայնվելու համար: Telcell Wallet հավելվածով վճարումներ ընդունելու մասով ընկերությունը շուկայում երկու առաջատարներից մեկն է՝ և օգտատերերի քանակով և ամսական գործարքների քանակով: Նշված ցուցանիշներով Telcell Wallet հավելվածի մրցակիցն է Idram հավելվածը:

Ունենալով շուկայում մրցակցային կառավարչական արխետիպ (անգլ. Archetype of Ruler), Telcell ընկերության պրոդուկտները ներառյալ Telcell Terminal-ը ճանաչելի են ՀՀ բնակչության զգալի տոկոսի համար:

Թողարկողի բիզնես նկարագիրը ներկայացված է սույն Ազդագրի 3.4 ենթապլխում:

1.1.7. Ակտիվների որակը

2023թ-ի աուդիտ անցած տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների արդյունքներով Ընկերության ակտիվների մեծությունը կազմել է 18.8 մլրդ ՀՀ դրամ, իսկ 2022թ-ի աուդիտ անցած տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների արդյունքներով Ընկերության ակտիվների մեծությունը կազմել է 15.7 մլրդ ՀՀ: 2023թ-ի աուդիտ անցած և 2022թ-ի աուդիտ անցած տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների արդյունքներով Ընկերության կապիտալի համարժեքության գործակիցը (ընդհանուր կապիտալի հարաբերությունն է ընդհանուր ակտիվներին) կազմել է 20% և 28% համապատասխանաբար:

2023թ-ի աուդիտ անցած և 2022թ-ի աուդիտ անցած տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների արդյունքներով Ընկերության ակտիվների զգալի մաս է կազմում դրամական միջոցները և դրանց համարժեքը՝ 74% և 71% համապատասխանաբար:

1.2. Թողարկողին և բաժնետոմսերին առնչվող ռիսկերը

Բաժնետոմսերում ներդրումները կապված են որոշակի հավանական ռիսկերի հետ, ուստի ներդրում կատարելու վերաբերյալ որոշում ընդունելուց առաջ ներդրողները պետք է մանրակրկիտ ուսումնասիրեն և վերլուծեն Թողարկողի հետ կապված և Ազդագրում բացահայտված հավանական ռիսկերը, ինչպես նաև ներկայացված այլ տեղեկատվությունը: Անհրաժեշտ է հաշվի առնել նաև այն հանգամանքը, որ Ազդագրում ներկայացված է հնարավոր ռիսկերի ոչ ամբողջական ցանկը: Հետևաբար ներդրողը ներդրման վերաբերյալ որոշում կայացնելիս պետք է լիարժեք գիտակցի ներդրման էությունը և առաջնորդվի նաև իր սեփական փորձով, նպատակներով ու սպասումներով:

Ստորև ներկայացված է Թողարկողին և բաժնետոմսերին վերաբերող ռիսկերի մանրամասն նկարագրությունը, սակայն ներդրողը պետք է հաշվի առնի, որ Թողարկողի գործունեության ընթացքում կարող են առաջանալ նաև այլ էական ռիսկեր:

1.2.1. Թողարկողին առնչվող ռիսկերը

Թողարկողին առնչվող ռիսկերը մանրամասն նկարագրված են Ազդագրի 3.2. ենթապլխում:

1.2.1.1. Գործառնական ռիսկը

Սա Թողարկողի ներքին համակարգերի խափանման, անձնակազմի կողմից կատարվող գործառնություններում սխալների կամ չարաշահումների, ինչպես նաև անարդյունավետ գործընթացների հետևանքով Թողարկողի կողմից վնասներ կրելու հավանականությունն է: Այսպիսի իրավիճակները կարող են ուղղակի կամ անուղղակի բացասական ազդեցություն ունենալ Թողարկողի ֆինանսական վիճակի և հեղինակության վրա:

Թողարկողի գործունեության ոլորտին հատուկ է գործառնական ռիսկի բարձր մակարդակը, որը առկա է նաև Թողարկողի մոտ:

Թողարկողը՝ հիմնվելով լավագույն միջազգային փորձի վրա, նշված ռիսկերի պատշաճ կառավարման համար մշտապես կատարելագործում է իր ներքին հսկողական համակարգը զսպող և հակակշիռ հանդիսացող մեխանիզմները: Թողարկողին հատուկ՝ աշխատակիցների պատասխանատվության շրջանակով և հասանելիություններով պայմանավորված շահերի բախման ռիսկի զսպման նպատակով Թողարկողը փոփոխել է կազմակերպչական կառուցվածքը և ներդրել ներքին ընթացակարգեր՝ հստակ տարանջատելով աշխատակիցների իրավասությունները:

Այս ռիսկերի կառավարման հարցում Թողարկողը կարևորում է աշխատակիցների մասնագիտական որակավորումը: Թողարկողը մշակել և ներդրել է որակավորման բարձրացման ամենամյա ծրագիր, ինչպես նաև ձեռնարկում է բավարար և խելամիտ միջոցներ բարձր որակավորմամբ մասնագետների ներգրավման համար:

1.2.1.2. Ֆիզիկական անվտանգության ռիսկ

Թողարկողի անձնակազմի առողջության և կյանքի, նյութական արժեքների, կրիտիկական ենթակառուցվածքի վնասի կամ կողոպուտի ռիսկն է:

Այս դասի ռիսկերի թվին է պատկանում ինչպես դրամական միջոցների, այնպես էլ այլ ակտիվների գողությունը: Թողարկողի կողմից մշտապես ջանքեր են գործադրվում գողության կանխարգելման միջոցների բարելավման ուղղությամբ՝ ՀՀ Օրենսդրությանը, այդ թվում՝ ՀՀ ԿԲ պահանջներին համահունչ: Տվյալ ռիսկի կառավարման նպատակով, մասնավորապես, իրականացվում է ոստիկանության և մասնավոր մասնագիտացված լիցենզավորված ընկերությունների կողմից պահպանության կազմակերպում, ինկասացիոն զրահապատ ավտոմեքենաների օգտագործում և այլ միջոցառումներ:

1.2.1.3. Տեղեկատվական անվտանգության ռիսկ

Թողարկողի կողմից տնօրինվող տեղեկատվության գաղտնիության, ամբողջականության և հասանելիության խախտման ռիսկն է:

Տեղեկատվությունը և տեղեկատվական տեխնոլոգիաները Թողարկողի գործունեության հիմքն են: Լինելով մեծածավալ անձնական տվյալների, առևտրային գաղտնիք հանդիսացող տեղեկատվության տիրապետող և մշակող՝ Թողարկողը միջազգային լավագույն փորձն է կիրառում պաշտպանելու տեղեկատվությունը չարտոնված մուտքերից և փոփոխումից, արտահոսքից և կորստից: Տեղեկատվության գաղտնիության ապահովման համար, ըստ անհրաժեշտության, կիրառվում են ռիսկերի նվազեցման այնպիսի միջոցներ, ինչպիսիք են տվյալների ծածկագրումը, մուտքի կառավարումը, տեղեկատվության պահուստավորումը և արխիվացումը: Տեղեկատվությանը մուտք ստանալ հնարավոր է միայն սահմանված ընթացակարգ անցնելու դեպքում: Բոլոր տվյալները սահմանված պարբերականությամբ պահուստավորվում են, մուտքը տվյալին խստորեն մշտադիտարկվում է առանձնացված անձնակազմի կողմից: Ցանկացած միջադեպ հետաքննվում է՝ պատճառները բացահայտելու և դրա կրկնությունը բացառելու նպատակով:

Տեղեկատվության և տվյալների ամբողջականությունն ապահովվում է հսկողության մեխանիզմների կիրառմամբ, մասնավորապես, սակայն չսահմանափակվելով՝ մուտքի կառավարմամբ, երկու անձի սկզբունքի պահպանմամբ, կրիտիկական տվյալների և ֆայլերի նկատմամբ հատուկ պաշտպանության ապահովմամբ: Տեղեկատվության հասանելիության ապահովումը օգտագործողներին, ինչպես օրինակ՝ հաճախորդներին կամ անձնակազմին, ապահովված է տեղեկատվական տեխնոլոգիաների բաղադրիչների կրկնօրինակմամբ, որը տեխնոգեն խափանումների պարագայում երաշխավորում է սահմանված ընդունելի ժամկետում տվյալների վերականգնումը և համակարգերի վերագործարկումը:

Միևնույն ժամանակ Թողարկողը գիտակցում է, որ այս ոլորտում անընդհատ առաջանում են նոր ռիսկեր, որոնց մեղմելու համար պետք է ներդրվեն նոր լուծումներ: Պայմանավորված ներդրված տեղեկատվական համակարգերի մեծաքանակությամբ և տեղեկատվական անվտանգության ոլորտի արագ զարգացմամբ, Թողարկողը իր մոտ որպես կարևոր ռիսկ առանձնացրել է հին օպերացիոն համակարգերի օգտագործումից ծագող ռիսկերը, որոնց արդիականացման գործընթացը առաջնահերթություն է:

Տեղեկատվական անվտանգության ռիսկերի զսպման նպատակով, Թողարկողը 31.05.2024թ. թվականի ստացել է PCI DSS 4.0 հավաստագիր: Ինչպես նաև Թողարկողը ներկա պահին գտնվում է ISO/IEC27001:2022 հավաստագրման գործընթացում, որն իրականացվում է ավստրիական TÜV AUSTRIA Standards and Compliance LLC կողմից: Միաժամանակ տեղեկատվական անվտանգության ռիսկերի զսպման նպատակով, Թողարկողը տեղեկատվական անվտանգության կառավարման համակարգի (ՏԱԿ) պարտադիր պահանջներին համապատասխան արդիականացրել է իր ներքին գործընթացները:

1.2.1.4. Անընդհատության ռիսկ

Սա Թողարկողի կրիտիկական կարևորագույն գործընթացների խափանման, ծառայությունների մերժման կամ վճարումների կատարման կանգառի հետևանքով վնասներ կրելու հավանականությունն է:

Նշված ռիսկը կառավարելու նպատակով Թողարկողը մանրակրկիտ մշտադիտարկում է Ընկերության գործունեության անընդհատության վրա բացասական ազդող հնարավոր գործոնները և խնդիրների առաջացման դեպքում հնարավորինս արագ և արդյունավետ արձագանքում է դրանց՝ տալով համապատասխան լուծումներ: Ավելին, ապահովված է սարքավորումների, համակարգերի և կոմունիկացիաների կրկնօրինակումը՝ խաթարված գործընթացները հնարավորինս արագ վերականգնելու նպատակով: Մշակված են համապատասխան ներքին նորմատիվ ակտեր, ինչպիսիք են՝ գործունեության անընդհատության քաղաքականությունը:

1.2.1.5. Աճող մրցակցության ռիսկ

Սա շուկայում համանման ծառայությունների մատուցման ոլորտում մրցակցության ուժեղացման ռիսկն է, որի արդյունքում կարող են նվազել Թողարկողի կողմից մատուցվող ծառայությունների ծավալը, գինը՝ վերջիվերջո հանգեցնելով շահույթի նվազման:

Ներկայումս ՀՀ-ում վճարահաշվարկային ծառայությունների ոլորտին բնորոշ է բարձր մրցակցությունը՝ հաշվի առնելով, որ նմանատիպ ծառայություններ մատուցում են ինչպես բանկերը, այնպես էլ գործող և նոր ստեղծվող վճարահաշվարկային կազմակերպությունները: Մրցակցության զգալի աճը և/կամ մրցակիցների ագրեսիվ քաղաքականությունը կարող են հանգեցնել հաճախորդների մի մասի արտահոսքի, ուստի և եկամուտների նվազման: Այս ռիսկի զսպման համար Թողարկողն անընդհատ ակտիվորեն զարգացնում է նոր ուղղություններ, մշակում է նոր ծառայություններ և շարունակաբար կատարելագործում է գործող ծառայությունները՝ շուկայում իր դիրքը ոչ միայն չկորցնելու, այլ նաև իր մասնաբաժինը մեծացնելու նպատակով:

Մրցակցության ակտիվացումը կարող է հանգեցնել նաև գործընկերների կողմից սակագների վերանայման պահանջի, ինչն ուղղակի ազդեցություն կունենա Թողարկողի շահույթի վրա:

1.2.1.6. Իրացվելիության ռիսկ

Այս ռիսկի էությունն այն է, որ Թողարկողը որոշակի պահի դրությամբ կարող է չունենալ բավարար իրացվելի ակտիվներ իր պարտավորություններն ամբողջությամբ և ժամանակին կատարելու համար: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է կազմակերպության ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում:

Թողարկողն իրացվելիության կառավարման նպատակով կիրառում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության համապատասխանեցման և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանության մեթոդները: Բացի այդ, որպես վճարահաշվարկային կազմակերպություն, Թողարկողի համար օրենսդրությամբ սահմանված է իրացվելիության տնտեսական նորմատիվ: Այն իրենից ներկայացնում է բարձր իրացվելի ակտիվների և ընթացիկ պարտավորությունների միջև սահմանային հարաբերակցություն: Նշված սահմանային հարաբերակցության ապահովումը մշտապես գտնվում է Թողարկողի ուշադրության կենտրոնում:

Թողարկողը նաև ձգտում է կանխիկ դրամական միջոցների շրջանառելիության արագացման միջոցով նվազեցնել իրացվելիության ռիսկը, մասնավորապես տերմինալների ինկասացիոն ցիկլի հնարավոր կրճատման միջոցով:

Ի լրումն, իրացվելիության ռիսկի նվազեցման և հնարավորինս բացառման նպատակով Թողարկողը համապատասխան պայմանագրեր է կնքել նաև ապահովագրական ընկերությունների հետ:

Ինչպես նաև Թողարկողը կիրառել է լրացուցիչ միջոց՝ ապահովագրելով որպես միջնորդ իր պարտավորությունը շահառուների նկատմամբ:

1.2.1.7. Օրենսդրական և նորմատիվ դաշտի փոփոխության ռիսկ

Ռիսկի առաջացման պատճառ են հանդիսանում նորմատիվ իրավական ակտերի փոփոխությունները, մասնավորապես՝ ՀՀ օրենսդրական դաշտի փոփոխությունները, ՀՀ ԿԲ կանոնակարգերի փոփոխությունները և ՀՀ ԿԲ որոշումները, ինչպես նաև Միջազգային օրենսդրական ոլորտային փոփոխությունները, որոնք կարող են նաև հանգեցնել գործընկերային

հարաբերությունների վերանայումների ու փոփոխությունների: Վերոգրյալ փոփոխությունները կարող են անդրադառնալ Թողարկողի բնականոն գործունեության և շուկայում տիրող իրավիճակի վրա:

Թողարկողի կողմից կիրառվում են ռիսկի նվազեցման արդյունավետ մեխանիզմներ, մասնավորապես Ընկերության ղեկավարությունն արագ արձագանքում է օրենսդրական էական փոփոխություններին և հնարավորինս զսպում է դրանց բացասական հետևանքները: Այնուամենայնիվ, կարևոր ենք համարում ներդրողների ուշադրությունը հրավիրել հնարավոր ռիսկին, քանի որ փոփոխությունները կարող են էապես ազդել Ընկերության գործունեության վրա և հանգեցնել Ընկերության ֆինանսական ցուցանիշների անկման:

1.2.1.8. Երկրի ռիսկ

«Վճարահարմարության իրավիճակի վատթարացումը, մասնավորապես տնտեսական աճի նվազումը, քաղաքական իրադարձությունները կարող են հանգեցնել բնակչության եկամուտների նվազման, որն էլ իր հերթին կարող է բացասական ազդել Թողարկողի շրջանառության ծավալների վրա, հետևաբար նաև շահույթի վրա: Այս ամենը հաշվի առնելով՝ Թողարկողը մշտապես թարմացնում և ադապտացնում է իր ծառայությունների ցանկը՝ համապատասխանեցնելով գործող տնտեսական իրավիճակին, ինչով էլ նվազեցնում է նշված ռիսկի ազդեցությունը:

1.2.1.9. Անհամապատասխանության (non-compliance) ռիսկ

Ռիսկն առաջանում է «Օրենսդրական պահանջների, միջազգային նորմերի և ստանդարտների, Ընկերության ներքին իրավական ակտերի, պայմանագրերի, համաձայնագրերի, ինչպես նաև էթիկայի կանոնների չպահպանման հետևանքով: Թողարկողի հանդեպ կարող են կիրառվել իրավական, վարչական կամ կարգապահական պատժամիջոցներ, որոնք կարող են հանգեցնել էական ֆինանսական կորուստների: Ռիսկի զսպման համար Թողարկողը աչալրջորեն հետևում է «Օրենսդրական և ԿԲ կողմից արդեն իսկ ներդրված նորմատիվների և սահմանված պահանջների կատարմանը, ինչպես նաև արագ և բարձր պրոֆեսիոնալիզմով է արձագանքում բոլոր փոփոխություններին:

1.2.1.10. Համբավի ռիսկ

Թողարկողի վերաբերյալ որոշակի հանգամանքներում հանրության լայն շրջաններում կարող է ձևավորվել բացասական կարծիք: Դա կարող է հանգեցնել հաճախորդների թվաքանակի նվազմանը, որն էլ իր հերթին կարող է բերել կազմակերպության եկամուտների և շահույթի նվազմանը: Թողարկողը, գիտակցելով բարի համբավի կարևորությունը, անմիջապես արձագանքում է իր համբավին սպառնացող ցանկացած հանգամանքի ի հայտ գալու պարագայում և հետևողականորեն աշխատում է հանրության հետ՝ իր բարի համբավը պահպանելու ուղղությամբ:

1.2.1.11. Անձնակազմի հոսունության ռիսկ

Սա իրենից ներկայացնում է Ընկերության կառավարման մեջ ակտիվորեն ներգրավված աշխատակիցների և/կամ մեծ թվով բարձր որակավորում ունեցող մասնագետների միաժամանակ աշխատանքից ազատվելու դեպքում Թողարկողի վնասներ կրելու ռիսկը:

Բարձրորակ կադրերի առկայությունը չափազանց կարևոր է մրցունակ լինելու և կազմակերպության առջև դրված խնդիրներին հասնելու համար: Ներկայումս շուկայում ձևավորվել է այնպիսի իրավիճակ, որ բարձր որակավորում ունեցող աշխատակիցների նկատմամբ պահանջարկը մեծացել է, և մրցակիցներն ավելի լավ պայմաններ առաջարկելու միջոցով ջանքեր են գործադրում լավագույն կադրերին ներգրավելու ուղղությամբ: Տվյալ ռիսկը հնարավորինս զսպելու համար Թողարկողը կիրառում է ոչ միայն ֆինանսական խրախուսման մեթոդներ, այլ նաև ջանքեր է գործադրում աշխատակիցների սոցիալական ապահովագրության բարելավման և վերապատրաստման ու որակավորման բարձրացման ուղղությամբ:

1.2.1.12. Խարդախության ռիսկ

Ընկերության հանդեպ կամ նրա հաճախորդների հանդեպ կարող են իրականացվել խարդախություններ: Դա կարող է հանգեցնել ինչպես ֆինանսական կորուստների, այնպես էլ Թողարկողի հեղինակության կորստի:

Այս ռիսկը զսպելու նպատակով Ընկերությունը մշտապես իրականացնում է խարդախության հնարավոր սխեմաների բացահայտման և դրանց կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների մշակում: Բացի այդ, Թողարկողը պարբերաբար տարբեր միջոցներով իրականացնում է տեղեկատվության տրամադրում հաճախորդներին՝ հավանական խարդախությունների և դրանցից խուսափելու հնարավորությունների մասին:

1.2.2. Բաժնետոմսերին առնչվող ռիսկերը

Բաժնետոմսերին առնչվող ռիսկերը մանրամասն նկարագրված են Ազդագրի 2.1. ենթաբաժնում:

1.2.2.1. Շուկայական ռիսկ

Երկրորդային շուկայում Թողարկողի բաժնետոմսերի գինը և դրանց նկատմամբ պահանջարկը կարող են նվազել ներքին/միջազգային տնտեսություններում տնտեսական ընթացիկ ցուցանիշների և դրանց փոփոխությունների սպասումների հետ կապված: Ներդրողը պետք է հաշվի առնի, որ արժեթղթերի գները շուկայում կարող են ժամանակի ընթացքում իջնել կամ բարձրանալ:

1.2.2.2. Բիզնես ռիսկը

Այս ռիսկը ընդհանուր տնտեսական վիճակի, ոլորտի կամ Ընկերության մրցակցային դիրքի կամ ֆինանսական վիճակի անբարենպաստ փոփոխությունների անբարենպաստ հետևանքն է, որի արդյունքում կարող է նվազել շահույթը՝ հանգեցնելով երկրորդային շուկայում բաժնետոմսերի գնի անկման, ինչպես նաև հնարավոր շահաբաժինների նվազման:

1.2.2.3. Տոկոսադրույքի ռիսկը

Տոկոսադրույքների փոփոխությունը կարող է անուղղակիորեն ազդել բաժնետոմսերի գնի վրա՝ որպես այլընտրանքային ներդրման ուղղություն: Մասնավորապես, տոկոսադրույքների բարձրացման պարագայում այլ հավասար պայմաններում հավանական է Թողարկողի բաժնետոմսերի գնի նվազում:

1.2.2.4. Արտարժույթային ռիսկ

Այն կարող է առաջանալ ՀՀ դրամի և այլ արժույթների փոխարժեքների տատանման արդյունքում: Թողարկվող բաժնետոմսերն արտահայտված են ՀՀ դրամով, ուստի ներդրումները, բաժնետոմսերի առավաճառքը և շահաբաժինների վճարումն իրականացվելու են բացառապես ՀՀ դրամով: Հետևաբար, արտարժույթային ռիսկն առկա է այն ներդրողների համար, ում ֆինանսական հոսքերը հիմնականում իրականացվում են արտարժույթով:

1.2.2.5. Բաժնետոմսերի իրացվելիության ռիսկ

Թողարկողը երկրորդային շուկայում իրացվելիությունն ապահովելու համար ներգավելու է շուկա ստեղծող(ներ): Այնուամենայնիվ, վերջինս չի կարող երաշխավորել, որ կարգավորվող շուկայում բաժնետոմսերի շրջանառության ընթացքում ներդրողները ցանկացած պահի կարող են իրացնել բաժնետոմսերը իրենց համար տնտեսապես շահավետ գնով:

1.2.2.6. Գնաճի կամ գնողունակության ռիսկ

ՀՀ-ում գնաճի առկայության պարագայում ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ իրական եկամտաբերությունը կարող է լինել անվանական եկամտաբերությունից ցածր (գնաճի չափով): Ընդ որում, ռիսկը վերաբերվում է և՛ բաժնետոմսերի գնի աճից գոյացած եկամտաբերությանը, և՛ շահութաբաժինների հնարավոր վճարման արդյունքում ստացված մուտքերից եկամտաբերությանը:

1.2.2.7. Վարկային/դեֆոլտի ռիսկ

Ներդրողները ցանկացած թողարկողի բաժնետոմսերը ձեռք բերելիս իրենց վրա են վերցնում թողարկողի վարկային ռիսկը:

1.2.2.8. Օրենսդրական դաշտի փոփոխության ռիսկ

Ռիսկի առաջացման պատճառ են հանդիսանում նորմատիվ իրավական ակտերի փոփոխությունները, մասնավորապես՝ ՀՀ օրենսդրական դաշտի փոփոխությունները, ՀՀ ԿԲ կանոնակարգերի փոփոխությունները և ՀՀ ԿԲ որոշումները, ինչպես նաև Միջազգային օրենսդրական ոլորտային փոփոխությունները, որոնք կարող են նաև հանգեցնել գործընկերային հարաբերությունների վերանայումների ու փոփոխությունների: Վերոգրյալ փոփոխությունները կարող են անդրադառնալ Թողարկողի բնականոն գործունեության և շուկայում տիրող իրավիճակի վրա:

1.3. Թողարկողի տնտեսական գործունեության զարգացման և ֆինանսական վիճակի փոփոխության միտումները

Ընկերությունը 2022 թ.-ի ունեցել է ռեկորդային հասույթ, որը կազմել է 12.7 մլրդ դրամ և նախորդ տարվա համեմատ աճել էր 25%, նույն ժամանակահատվածում զուտ շահույթը աճել էր 47%: Այս կտրուկ աճը պայմանավորված էր 3.4.2.2. ենթակետում նշված բացառիկ գործոններով:

Ընկերությունը 2023 թ.-ի տվյալներով հասույթը կրճատվել է 23% - ով համեմատած 2022 թ -ի հետ, իսկ զուտ շահույթը 45% - ով: Սա հիմնականում պայմանավորված է 3.4.2.2. ենթակետում նշված բացառիկ գործոնների ազդեցության նվազմամբ:

Թողարկողի մարտավարությունը թվային պրոդուկտների զարգացմանն է միտված, դրանով իսկ նպաստելով համախառն մարժայի աճին և եկամտաբերության աճին:

Թողարկողը մասնակցել է Երևանի Քաղաքապետարանի կողմից անցկացված միասնական տոմսային օպերատորի բաց մրցույթի և հաղթող է ճանաչվել:

2022թ.-ի հուլիսին Թողարկողը ստորագրել է համաձայնագիր միջազգային VISA վճարահաշվարկային կազմակերպության հետ: Այդ համաձայնագիրը հնարավորություն կտա Թողարկողին ստեղծել անհատական VISA քարտեր իր հաճախորդների համար: Եկամուտ է ակնկալվում անմիջապես հիմնական վճարահաշվարկային գործունեությունից, ինչպես նաև Apple Pay պրոդուկտից:

Ընկերության արտոնագրերը և լիցենզիաները ներկայացված են Ազդագրի 3.9 կետում:

1.4. Թողարկողի աուդիտն իրականացնող անձի և խորհրդատուների ինքնության մասին համառոտ տեղեկություններ

1.4.1. Անկախ աուդիտորները

Թողարկողի 2021 և 2022թթ. հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացրել է «**ՔԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ ԱՐՄԵՆԻԱ**» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը, կայք՝ <http://www.kpmg.am>:

Թողարկողի 2023թ. հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացնում է «**Գրանթ Թորոնթոն**» փակ բաժնետիրական ընկերությունը, կայք՝ <https://www.grantthornton.am/>

1.4.2. Խորհրդատուները

Թողարկման գլխավոր տեղաբաշխողն է՝ «**ԱՐՄԲՐՈԿ**» ԲԲԸ-ն, կայք՝ www.armbrok.am:

Ազդագրի կազմման գործընթացում, որպես խորհրդատու Ընկերությունն օգտվել է «**Էմ Բի Քոնսալթինգ**» ՓԲԸ - ի ծառայություններից, կայք՝ www.mbconsulting.am:

1.5. Թողարկողի կառավարումը և բաժնետերերը

Ըստ կանոնադրության, Ընկերության կառավարման հիմնական մարմիններն են.

- Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովը,
- Ընկերության տնօրենների խորհուրդը,
- Ընկերության գլխավոր տնօրենը:

1.5.1. Թողարկողի բաժնետերեր

Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովն Ընկերության կառավարման բարձրագույն մարմինն է:

Ընկերության նշանակալի իրավաբանական անձ բաժնետերն է «Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի»-ն, որի մասնակցությունը Թողարկողի կապիտալում կազմում է 56.28%: «Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի» ընկերության վերջնական վերահսկող անձն է Ռամի Տրեյստերը:

Բաժնետերերը	Բաժնետոմսերի քանակը	Թողարկողի կանոնադրական կապիտալում բաժնետոմսերի տոկոսը*
«Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի»	17,334,240 հատ սովորական բաժնետոմս	56.28%
Տիգրան Սարգսյան	5,544,000 հատ սովորական բաժնետոմս	18%
Արամայիս Բադայան	4,620,000 հատ սովորական բաժնետոմս	15%
Տաթևիկ Ավետիսյան	1,789,480 հատ սովորական բաժնետոմս	5.81%
Արամ Սարգսյան	1,512,280 հատ սովորական բաժնետոմս	4.91%

1.5.2. Թողարկողի տնօրենների խորհուրդ

Թողարկողի գործունեության ընդհանուր ղեկավարումը իրականացնում է Ընկերության տնօրենների խորհուրդը: Ընկերության խորհուրդը բաղկացած է երեք անդամներից՝ խորհրդի նախագահից և երկու անդամներից:

Անուն, ազգանուն	Պաշտոն	Փորձառությունը
Արտաշես Ավետիսյան	Տնօրենների խորհրդի նախագահ	Ավելի քան 8 տարի նշված պաշտոնում
Ռամի Տրեյստեր	Տնօրենների խորհրդի անդամ	Ավելի քան 8 տարի նշված պաշտոնում
Վաչե Գաբրիելյան	Տնօրենների խորհրդի անդամ	Պաշտոնում 2022 թ.-ի սեպտեմբերից

1.5.3. Թողարկողի Գլխավոր գործադիր տնօրեն

Թողարկողի ընթացիկ գործունեության ղեկավարումն իրականացնում է Ընկերության գլխավոր տնօրենը:

Անուն, ազգանուն	Պաշտոն	Փորձառությունը
Արտյոն Ղազարյան	Գլխավոր տնօրեն	Ավելի քան 21 տարի ոլորտում

Ընկերության կառավարման մարմնի անդամները չեն տիրապետում Թողարկողի բաժնային արժեթղթերի նկատմամբ օպցիոնների:

1.5.4. Աշխատակիցներ

Պատմական ֆինանսական ժամանակաշրջանում աշխատակիցների թվաքանակը հետևյալն է՝

- 31.12.2021թ. դրությամբ՝ 304 հոգի,
- 31.12.2022թ. դրությամբ՝ 352 հոգի,
- 31.12.2023թ. դրությամբ՝ 358 հոգի:

Թողարկողը չունի ժամանակավոր աշխատանքային պայմանագրով աշխատող աշխատակիցներ:

1.6. Առաջարկվող բաժնետոմսերի հիմնական վիճակագրական տվյալները

Տեղաբաշխվող բաժնետոմսերը նոր թողարկված սովորական բաժնետոմսեր են, բաժանելի չեն և փոխարկելի չեն:

Ազդագրի ներքո նախատեսվող առաջարկի հիմնական վիճակագրությունը.

Բաժնետոմսի տեսակը՝	Սովորական բաժնետոմս
Բաժնետոմսի ձևը՝	Ոչ փաստաթղթային
Բաժնետոմսերի քանակը	3,850,000 (երեք միլիոն ութ հարյուր հիսուն հազար) հատ
Մեկ բաժնետոմսի անվանական արժեքը՝	35 (երեսունհինգ) ՀՀ դրամ
Մեկ բաժնետոմսի առաջարկի արժեքը՝	400 (չորսհարյուր) ՀՀ դրամ
Բաժնետոմսերի ընդհանուր ծավալ (անվանական արժեքով)՝	134,750,000 (հարյուր երեսունչորս միլիոն յոթ հարյուր հիսուն հազար) ՀՀ դրամ
Բաժնետոմսերի ընդհանուր տեղաբաշխման ծավալը՝	1,540,000,000 (մեկ միլիարդ հինգհարյուր քառասուն միլիոն) ՀՀ դրամ

Բաժնետոմսերը տեղաբաշխվում և շրջանառվում են ՀՀ դրամով:

Բաժնետոմսերի թողարկման նպատակն է մեծացնել ընկերության ու բաժնետիրական կապիտալը, և ներգրավված միջոցները նախատեսվում են օգտագործվել Ընկերության զարգացման ռազմավարությունը իրականացնելու համար:

Տեղաբախշման սկզբի և ավարտի ժամկետները կորոշվեն Ազդագրի ԿԲ -ի կողմից գրանցումից հետո Ընկերության իրավասու մարմնի կողմից:

1.7. Արժեթղթերի առաջարկի և դրանց առևտրին թույլտվության համակողմանի նկարագիրը

Բաժնետոմսերը կտեղաբաշխվեն Բորսայից դուրս, ուղղակի վաճառքի միջոցով:

Բաժնետոմսերի ձեռքբերելու նպատակով ներդրողը ներկայացնում է բաժնետոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարական՝ Տեղաբաշխողի հաստատված տիպային օրինակով, որը հրապարակվում է Թողարկողի և Տեղաբաշխողի ինտերնետային կայքում, (այսուհետ՝ հայտ):

Ներդրողը կարող է ձեռքբերման հայտ ներկայացնել հետևյալ եղանակներով.

- **Բաժանորդագրության Ձեռքբերման հայտ-հանձնարարական ստեղծել Թելսելի TWallet հավելվածի միջոցով:** Այդ ապարագայում բաժնետոմսերի ձեռքբերման դիմաց վճարումը կարող է կատարվել նաև «Telcell Wallet» հավելվածի միջոցով, որը չի կարող գերազանցել 900 000 (ինը հարյուր հազար) ՀՀ դրամը մեկ օրվա դրությամբ: Բաժնետոմսեր ձեռք բերել ցանկացող անձը «Telcell Wallet» հավելվածի միջոցով ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականը ներկայացնելուց հետո, սակայն ոչ ուշ քան նույն աշխատանքային օրվա ժամը 16:30-ը, պետք է սյուն առաջարկի նպատակով Թողարկողի անվամբ «ԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ում բացված 163001479761 հաշվեհամարին ապահովի բաժնետոմսերի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ գումարը (վճարումը պետք է կատարվի ՀՀ դրամով):
- **Ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականի ներկայացում Տեղաբաշխողին:** Բաժնետոմսեր ձեռք բերելու նպատակով ներդրողները սահմանված կարգով պետք է լրացված ձեռքբերման հայտերը և պատշաճ կերպով ներկայացնեն Տեղաբաշխողին: Դրանով նրանք կհավաստեն բաժնետոմսերի առաջարկի պայմաններն ընդունելու իրենց պատրաստակամությունը, որով էլ այդ պայմանները պարտադիր կդառնան ներդրողների համար: Բաժնետոմսեր ձեռք բերել ցանկացող անձը ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականը պատշաճ լրացված կկերպով ներկայացվելուց հետո, սակայն ոչ ուշ քան նույն աշխատանքային օրվա ժամը 16:30-ը, պետք է սյուն առաջարկի նպատակով ստորև ներկայացված Տեղաբաշխողի «ԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ում բացված 163005043316 հաշվեհամարին կատարի հայտ-հանձնարարականում նշված քանակի բաժնետոմսերը ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ գումարի վճարում՝ դրամական միջոցների մեծության հաշվարկային բանաձևի համաձայն:

Առաջարկվող բաժնետոմսերի մասով հայցվելու է ցուցակման թույլտվություն «Հայաստանի ֆոնդային բորսա» ԲԲԸ-ում: Ցուցակման հայցը կարող է նաև չբավարարվել:

Առաջարկի ամբողջական նկարագիրը ներկայացված է Ազդագրի 2.4. ենթագլխում:

1.8. Ամփոփ ֆինանսական տվյալներ

Ֆինանսական արդյունքների մասին ամփոփ հաշվետվություն

Ցուցանիշի անվանումը	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ	9,846,861	12,711,421	10,137,844	6,682,403
Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք	(4,185,451)	(6,006,947)	(5,038,381)	(3,964,523)
Համախառն շահույթ (վնաս)	5,661,410	6,704,474	5,099,463	2,717,881
Իրացման ծախսեր	(452,375)	(916,111)	(596,481)	(501,449)
Վարչական ծախսեր	(3,496,871)	(1,820,937)	(1,041,436)	(665,817)
Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից շահույթ (վնաս)	1,712,164	3,967,426	3,461,545	1,550,615
Գործառնական այլ եկամուտներ	1,086,342	1,353,764	326,993	211,079
Գործառնական այլ ծախսեր	(635,140)	(597,807)	(476,519)	(387,231)
Գործառնական շահույթ (վնաս)	2,163,366	4,723,384	3,312,019	1,374,463
Ֆինանսական ծախսեր	180,038	(223,178)	(325,162)	45,519
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գծով շահույթ (վնաս)	0	0	0	0
Ընդհատվող գործառնությանը վերագրելի ակտիվների վաճառքներից և պարտավորությունների մարումներից շահույթ (վնաս)	0	0	0	0
Այլ ոչ գործառնական շահույթ (վնաս)	12,168			
Սովորական գործունեությունից շահույթ (վնաս)	2,355,572	4,500,205	2,986,858	1,419,982
Արտասովոր դեպքերից շահույթ (վնաս)	0	0	0	0
Զուտ շահույթ (վնաս) նախքան շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումը	2,355,572	4,500,205	2,986,858	1,419,982
Շահութահարկի գծով ծախս (փոխհատուցում)	(504,831)	(984,556)	(600,941)	(290,647)
Զուտ շահույթ (վնաս) շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո	1,850,741	3,515,650	2,385,917	1,129,335

Ամփոփ հաշվապահական հաշվեկշիռ

Ցուցանիշի անվանումը	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Հիմնական միջոցներ	1,036,917	900,124	822,514	780,446
Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվներ	0	0	0	0
Ոչ նյութական ակտիվներ	1,634,170	1,659,612	1,598,430	705,708
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներ	0	0	0	0
Այլ ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ	264,285	294,348	276,295	1,157,700
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ	409,183	317,359	268,735	86,599
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ	3,344,555	3,171,444	2,965,974	2,730,452
Պաշարներ	272,969	148,000	140,903	76,592
Տրված ընթացիկ կանխավճարներ	236,715	241,856	196,846	0
Դերիտորական պարտքեր վաճառքների գծով	892,756	739,758	789,042	799,467
Այլ դերիտորական պարտքեր	1,555	1,555	1,555	1,555
Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումներ	193,518	198,742	214,599	11,120
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13,861,351	11,225,781	10,549,045	6,062,055
Այլ ընթացիկ ակտիվներ	0	0	0	0
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ	15,458,864	12,555,692	11,891,990	6,950,790
Ընդամենը ակտիվներ	18,803,419	15,727,136	14,857,963	9,681,242
Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալի զուտ գումար	1,078,000	231,000	220,000	150,000
Էմիսիոն եկամուտ	0	0	0	0
Կուտակված շահույթ	2,416,860	4,073,198	2,568,748	1,608,583
Պահուստային կապիտալ	161,700	46,200	35,000	35,000
Սեփական կապիտալի այլ տարրեր	0	0	0	0
Զվերահսկվող բաժնեմաս	11,889	11,889	11,889	11,889
Ընդամենը սեփական կապիտալ	3,668,449	4,362,287	2,835,637	1,805,472
Երկարաժամկետ բանկային վարկեր և փոխառություններ	2,099,720	1,326,704	589,849	498,021
Այլ ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	287,934	448,909	403,305	245,655
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	2,387,654	1,775,613	993,154	743,676

Ցուցանիշի անվանումը	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Կարճաժամկետ բանկային վարկեր և փոխառություններ	0	0	0	0
Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	12,384,382	8,839,844	10,567,969	6,830,599
Ստացված ընթացիկ կանխավճարներ	0	0	0	0
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	0	0	0	0
Այլ ընթացիկ պարտավորություններ	362,934	749,392	461,203	301,495
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ	12,747,316	9,589,236	11,029,172	7,132,095
Ընդամենը պարտավորություններ	15,134,970	11,364,849	12,022,326	7,875,770
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ	18,803,419	15,727,136	14,857,963	9,681,242

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին ամփոփ տվյալներ

Ցուցանիշի անվանումը	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Դրամական միջոցների մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբին	5,508,989	9,283,107	6,062,055	6,652,983
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	4,948,958	(1,506,573)	5,723,432	855,802
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	(535,148)	(561,419)	(620,770)	(650,773)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	(1,869,072)	(1,267,079)	(1,282,023)	(828,850)
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների վրա	(75,289)	(439,047)	(301,058)	32,893
Դրամական միջոցների մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին	7,902,100	5,508,989	9,581,636	6,062,055

Ամփոփ ֆինանսական գործակիցներ

Ցուցանիշի անվանումը	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Զուտ շահույթը մեկ բաժնետոմսի հաշվով (EPS)	8,412	15,980	15,311	7,529
Սեփական կապիտալի շահութաբերություն (ROE)	51%	98%	103%	82%
Ակտիվների շահութաբերություն (ROA)	14%	23%	19%	12%
Զուտ շահույթի մարժա (NPM)	19%	28%	24%	17%
Կապիտալի համարժեքության գործակից	20%	28%	19%	19%
Ֆինանսական կախվածության գործակից	3.47	2.20	3.89	3.95
Բացարձակ իրացվելության գործակից	1.10	1.19	0.98	0.85
Ընթացիկ իրացվելության գործակից	1.19	1.29	1.07	0.96
Ընդհանուր իրացվելության գործակից	1.21	1.31	1.08	0.97
Դեբիտորական պարտքերի շրջանառելիության գործակից	12.20	16.63	12.76	9.98
Դեբիտորական պարտքերի շրջապտույտի տևողությունն օրերով	29.92	21.95	28.60	36.57
Պաշարների շրջանառելիության գործակից	22.35	41.58	46.33	47.73
Պաշարների շրջապտույտի տևողությունն օրերով	16.33	8.78	7.88	7.65
Կրեդիտորական պարտքերի շրջանառելիության գործակից	1.51	2.33	2.22	2.21
Կրեդիտորական պարտքերի շրջապտույտի տևողությունն օրերով	242.48	156.60	164.46	164.86

Բաժնետոմսերի քանակի վիճակագրություն

Ցուցանիշի անվանումը	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Բաժնետոմսերի քանակ ժամանակաշրջանի վերջում	220,000	220,000	220,000	150,000
Բաժնետոմսերի ժամանակով միջին կշռված քանակ	220,000	220,000	155,833*	150,000

Նոր բեժնետոմսերը թողարկվել են 2021թ -ի նոյեմբերին:

Ֆինանսական գործակիցների հաշվարկման բանաձևերը ներկայացված են Հավելված 3-ում:

2. ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

2.1. Ռիսկային գործոններ

Բաժնետոմսերում ներդրումները կապված են որոշակի հավանական ռիսկերի հետ, ուստի ներդրում կատարելու վերաբերյալ որոշում ընդունելուց առաջ ներդրողները պետք է մանրակրկիտ ուսումնասիրեն և վերլուծեն ներդրման հետ կապված և Ազդագրում բացահայտված հավանական ռիսկերը, ինչպես նաև ներկայացված այլ տեղեկատվությունը: Անհրաժեշտ է հաշվի առնել նաև այն հանգամանքը, որ Ազդագրում ներկայացված է հնարավոր ռիսկերի ոչ ամբողջական ցանկը: Հետևաբար ներդրողը ներդրման վերաբերյալ որոշում կայացնելիս պետք է լիարժեք գիտակցի ներդրման էությունը և առաջնորդվի նաև իր սեփական փորձով, նպատակներով ու սպասումներով:

Ստորև ներկայացվում են Թողարկողի կողմից բացահայտված այն հիմնական ռիսկերը, որոնք ներդրողը պետք է կարևորի բաժնետոմսերում ներդրումներ կատարելիս:

2.1.1. Շուկայական ռիսկ

Երկրորդային շուկայում Թողարկողի բաժնետոմսերի գինը և դրանց նկատմամբ պահանջարկը կարող են նվազել ներքին/միջազգային տնտեսություններում տնտեսական ընթացիկ ցուցանիշների և դրանց փոփոխությունների սպասումների հետ կապված: Ներդրողը պետք է հաշվի առնի, որ արժեթղթերի գները շուկայում կարող են ժամանակի ընթացքում իջնել կամ բարձրանալ:

2.1.2. Բիզնես ռիսկը

Ընդհանուր տնտեսական վիճակի, ոլորտի կամ Ընկերության մրցակցային դիրքի կամ ֆինանսական վիճակի անբարենպաստ փոփոխությունների առաջացում, որոնց արդյունքում կարող է նվազել շահույթը՝ հանգեցնելով բաժնետոմսերի գնի անկման երկրորդային շուկայում, ինչպես նաև հնարավոր շահաբաժինների նվազման:

2.1.3. Տոկոսադրույքի ռիսկը

Տոկոսադրույքների փոփոխությունը կարող է անուղղակիորեն ազդել բաժնետոմսերի գնի վրա որպես այլընտրանքային ներդրման ուղղություն: Մասնավորապես, տոկոսադրույքների բարձրացման պարագայում այլ հավասար պայմաններում հավանական է Թողարկողի բաժնետոմսերի գնի նվազում:

2.1.4. Արտարժույթային ռիսկ

Այն կարող է առաջանալ ՀՀ դրամի և այլ արժույթների փոխարժեքների տատանման արդյունքում: Թողարկվող բաժնետոմսերն արտահայտված են ՀՀ դրամով, ուստի ներդրումները, բաժնետոմսերի առուվաճառքը և շահաբաժինների վճարումն իրականացվելու են բացառապես ՀՀ դրամով: Հետևաբար, արտարժույթային ռիսկն առկա է այն ներդրողների համար, ում ֆինանսական հոսքերը հիմնականում իրականացվում են արտարժույթով:

2.1.5. Բաժնետոմսերի իրացվելիության ռիսկ

Թողարկողը երկրորդային շուկայում իրացվելիությունն ապահովելու համար ներգավելու է շուկա ստեղծող(ներ): Այնուամենայնիվ, վերջինս չի կարող երաշխավորել, որ կարգավորվող շուկայում բաժնետոմսերի շրջանառության ընթացքում ներդրողները ցանկացած պահի կարող են իրացնել բաժնետոմսերը իրենց համար տնտեսապես շահավետ գնով:

2.1.6. Գնաճի կամ գնողունակության ռիսկ

ՀՀ-ում գնաճի առկայության պարագայում ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ իրական եկամտաբերությունը կարող է լինել անվանական եկամտաբերությունից ցածր (գնաճի չափով): Ընդ որում, ռիսկը վերաբերվում է և՛ բաժնետոմսերի գնի աճից գոյացած եկամտաբերությանը, և՛ շահութաբաժինների հնարավոր վճարման արդյունքում ստացված մուտքերից եկամտաբերությանը:

2.1.7. Վարկային/դեֆոլտի ռիսկ

Ներդրողները ցանկացած թողարկողի բաժնետոմսերը ձեռք բերելիս իրենց վրա են վերցնում թողարկողի վարկային ռիսկը:

2.1.8. Օրենսդրական դաշտի փոփոխության ռիսկ

Ռիսկի առաջացման պատճառ են հանդիսանում նորմատիվ իրավական ակտերի փոփոխությունները, մասնավերապես՝ ՀՀ օրենսդրական դաշտի փոփոխությունները, ՀՀ ԿԲ կանոնակարգերի փոփոխությունները և ՀՀ ԿԲ որոշումները, ինչպես նաև Միջազգային օրենսդրական ոլորտային փոփոխությունները, որոնք կարող են նաև հանգեցնել գործընկերային հարաբերությունների վերանայումների ու փոփոխությունների: Վերոգրյալ փոփոխությունները կարող են անդրադառնալ Թողարկողի բնականոն գործունեության և շուկայում տիրող իրավիճակի վրա:

2.2. Հիմնական տեղեկատվություն

2.2.1. Կապիտալիզացիա և պարտավորություններ

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ կապիտալիզացիան.

Հազար ՀՀ դրամ	31.12.23 թ.	29.02.24 թ.
Կանոնադրական կապիտալ	1,078,000	1,078,000
Կուտակված շահույթ	2,416,860	2,886,464
Պահուստներ	161,700	161,700
Չվերահսկվող բաժնեմաս	11,889	11,889
Սեփական կապիտալ	3,668,449	4,138,053

ԹԵԼ-ՍԵԼ ԲԲԸ բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովը 01.04.2024թ. թիվ 010424 արձանագրությամբ որոշում է կայացրել 2023թ. շահույթից 1,419,000,000 ՀՀ դրամի չափով բաշխում կատարել, իսկ հետագայում Ընկերությունը նպատակ ունի կուտակված շահույթի հաշվին համարել կանոնադրական կապիտալը մինչ 2024 թվականի ավարտ:

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ պարտավորությունները .

Հազար ՀՀ դրամ	31.12.23 թ.	29.02.24 թ.
Երկարաժամկետ պարտավորություններ, որոնք ենթադրում են տոկոսային ծախս, այդ թվում՝	2,099,720	1,929,338
Ապահովված պարտավորություններ	0	0
Չապահովված պարտավորություններ	2,099,720	1,929,338
Կարճաժամկետ պարտավորություններ, որոնք ենթադրում են տոկոսային ծախս, այդ թվում՝	0	0
Ապահովված պարտավորություններ	0	0
Չապահովված պարտավորություններ	0	0
Արտահաշվեկշռային և պայմանական պարտավորություններ	147,050	140,100
Ընդամենը պարտավորություններ	15,134,970	7,288,273
Երաշխավորված պարտավորություններ	5,044,850	5,044,850
Չերաշխավորված պարտավորություններ	10,090,120	2,243,423

2.2.2. Առաջարկի նպատակը և ներգրավվող միջոցների օգտագործումը

Հնարավոր ներգրավվող համախառն գումարների մեծությունը կկազմի 1,540,000,000 (մեկ միլիարդ հինգ հարյուր քառասուն միլիոն) ՀՀ դրամ նախքան տեղաբաշխման գծով վճարներն ու ծախսերը:

Ընկերության կողմից թողարկման և տեղաբաշխման նպատակն է ավելացնել կանոնադրական կապիտալը և օգտագործել ներգրավված միջոցները Ընկերության ռազմավարությունից բխող ներդրումների իրականացման ուղղությամբ:

Միջոցները չեն օգտագործվելու բնականոն գործունեության շրջանակներից դուրս ակտիվների ձեռքբերման համար, այլ բիզնեսների հայտարարված ձեռքբերումների նպատակով:

Միջոցները կարող են օգտագործվել որոշ պարտավորությունների մարման նպատակով և այլն:

2.3. Տեղեկատվություն, կապված առաջարկվող (կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլատրվող) արժեթղթերի հետ

2.3.1. Արժեթղթի տեսակը և դասը

Սույն Ազդագրի միջոցով առաջարկվող արժեթղթերի դասը (տեսակը)՝ սովորական (հասարակ) բաժնետոմս (բաժնային արժեթուղթ), բաժանելի չեն և փոխարկելի չեն:

Թողարկվող բաժնետոմսերը տարբերակիչ ծածկագիրն (ISIN) է՝ .AMTLCLS10ER3:

2.3.2. Երկիրը

Բաժնետոմսերը թողարկվելու են համաձայն ՀՀ օրենսդրության և ենթաօրենսդրական ակտերի: Վեճերի և դատական գործընթացների առկայության դեպքերում վերջիններս լուծվելու են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

2.3.3. Բաժնետոմսերի ձևը

Թողարկվող բաժնետոմսերը ոչ փաստաթղթային են, իսկ բաժնետոմսերի սեփականատերերի (անվանատերերի) ռեեստրը կվարի «Հայաստանի Կենտրոնական Դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ն (այսուհետ՝ Դեպոզիտարիա) ըստ Դեպոզիտարիայի համապատասխան կանոնների և ընթացակարգերի:

Դեպոզիտարիայի հասցեն է ՀՀ, ք. Երևան, Վ. Սարգսյան 26/1, հեռ.՝ +374 60 615555:

2.3.4. Արժեթղթերի անվանական արժեքը և քանակը

Մեկ բաժնետոմսի անվանական արժեքը կազմում է 35 (երեսունհինգ) ՀՀ դրամ: Ազդագրի ներքո նախատեսվում է տեղաբաշխել 3,850,000 (երեք միլիոն ութ հարյուր հիսուն հազար) հատ բաժնետոմս:

2.3.5. Թողարկման արժույթը

Թողարկման արժույթը ՀՀ դրամն է:

2.3.6. Արժեթղթերից բխող իրավունքների նկարագրությունը

Թողարկողի հասարակ բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն.

1. իրացնել Թողարկողի կանոնադրությամբ (այսուհետ՝ Կանոնադրություն) սահմանված իրավունքները,

2. իր ցանկությամբ օտարել Բժնետոմսերը Բորսայում (Բորսայում ցուցակված և/կամ առևտրի թույլատրված լինելու դեպքում) կամ արտաբորսայում՝ «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով, ընդ որում ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքով արգելվում է կարգավորվող շուկայից (Բորսա) դուրս վաճառել կարգավորվող շուկայում առևտրի թույլատրված բաժնետոմսեր,
3. օրենսդրությամբ սահմանված այլ իրավունքներ:

Թողարկողի Կանոնդրությամբ հասարակ բաժնետոմսի սեփականատերը իրավունք ունի՝

1. Մասնակցել բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին՝ վերջինիս իրավասությամբ պատկանող բոլոր հարցերի նկատմամբ ձայնի իրավունքով,
2. Մասնակցել Թողարկողի կառավարմանը,
3. Ստանալ շահութաբաժիններ Թողարկողի գործունեությունից առաջացած շահույթից,
4. Ստանալ Թողարկողի գործունեության վերաբերյալ ցանկացած տեղեկատվություն՝ գաղտնի փաստաթղթերից բացի, այդ թվում՝ կանոնադրությամբ սահմանված կարգով ծանոթանալ հաշվապահական հաշվեկշիռին, հաշվետվություններին, հաշվապահական գրքերին, Թողարկողի արտադրատնտեսական գործունեությանը,
5. Թողարկողի հիմնադիր ժողովում իր իրավունքները ներկայացնելու համար լիազորել երրորդ անձի,
6. Հանդես գալ առաջարկություններով Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովում,
7. Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովներում քվեարկել իրեն պատկանող բաժնետոմսերի ձայների չափով,
8. Հայցով դիմել դատարան՝ Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի կողմից ընդունված և գործող օրենքներին և այլ իրավական ակտերին հակասող որոշումների բողոքարկման նպատակով,
9. Թողարկողի լուծարման դեպքում ստանալ պարտատերերի հետ կատարված հաշվարկներից հետո մնացած Թողարկողի գույքի իր հասանելիք մասը կամ դրա արժեքը,
10. Օգտվել Թողարկողի կանոնադրությամբ նախատեսված այլ իրավունքներից:

2.3.6.1. Շահութաբաժինների ստացման իրավունք

Յուրաքանչյուր բաժնետոմս իր սեփականատիրոջը իրավունք է տալիս իրեն պատկանող բաժնետոմսերի քանակին համամասնորեն ստանալ շահութաբաժիններ: Ինչպես նախկինում տեղաբաշխված, այնպես էլ լրացուցիչ տեղաբաշխվող բաժնետոմսերի դիմաց շահութաբաժինների վճարումը կարգավորվում է ՀՀ օրենսդրությամբ, Թողարկողի կանոնադրությամբ և Թողարկողի Շահութաբաժնային քաղաքականությամբ:

Շահութաբաժնային քաղաքականությունը սահմանում է Թողարկողի շահութաբաժնային քաղաքականության սկզբունքները, Ընկերության բաժնետոմսերի դիմաց շահութաբաժինների վճարման պայմանները, շահութաբաժինների հաշվարկման և վճարման կարգը, այդ թվում՝ վճարման ժամկետներն ու ձևը:

Թողարկողը իրավունք ունի որոշում ընդունել տեղաբաշխված բաժնետոմսերի դիմաց եռամսյակային, կիսամյակային կամ տարեկան շահութաբաժինների վճարման մասին:

Տարեկան շահութաբաժինների վճարման մասին որոշման ընդունումը Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի իրավասությունն է, իսկ միջանկյալ շահութաբաժինների վճարման պարագայում Թողարկողի խորհրդի:

Համաձայն «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի շահութաբաժինների յուրաքանչյուր վճարման համար Ընկերության խորհուրդը կազմում է շահութաբաժիններ ստանալու իրավունք ունեցող բաժնետերերի ցուցակ, որում պետք է ընդգրկվեն՝

ա) միջանկյալ շահութաբաժիններ վճարելու դեպքում՝ Ընկերության այն բաժնետերերը, որոնք ընդգրկվել են Ընկերության բաժնետերերի ռեեստրում՝ խորհրդի միջանկյալ շահութաբաժիններ վճարելու մասին որոշման կայացման օրվանից առնվազն 10 օր առաջ.

բ) տարեկան շահութաբաժիններ վճարելու դեպքում՝ Ընկերության այն բաժնետերերը, որոնք ընդգրկվել են Ընկերության բաժնետերերի ռեեստրում՝ Ընկերության բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովին մասնակցելու իրավունք ունեցող բաժնետերերի ցուցակը կազմելու օրվա դրությամբ:

Տարեկան շահութաբաժինների վճարման ժամկետը սահմանվում է Ժողովի շահութաբաժիններ վճարելու մասին որոշմամբ:

Միջանկյալ շահութաբաժինների վճարման ժամկետը սահմանվում է Խորհրդի միջանկյալ շահութաբաժիններ վճարելու մասին որոշմամբ, բայց ոչ շուտ, քան տվյալ որոշման ընդունման պահից 30 օր անց:

Թողարկողի կողմից հայտարարված շահութաբաժինները վճարվում են ՀՀ դրամով, անկանխիկ ձևով:

Համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության՝ Թողարկողի բաժնետերերին շահութաբաժինները վճարվում են շահույթից՝ հարկերը վճարելուց հետո (զուտ շահույթ), որը հաշվարկվում է Թողարկողի՝ օրենսդրության պահանջներին համապատասխան կազմված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա:

Համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության՝ Թողարկողը հանդիսանում է հարկային գործակալ՝ բաժնետերերին իրենց բաժնետոմսերի դիմաց շահութաբաժիններ վճարելիս: Ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ հանդիսացող բաժնետիրոջը շահութաբաժնի վճարում է համարվում Թողարկողի հաշվից համապատասխան դրամական գումարի անկանխիկ ստացումը՝ բաժնետիրոջ կողմից ներկայացրած բանկային հաշվին կամ ՀՀ օրենսդրությամբ չարգելված այլ անկանխիկ եղանակներով:

Թողարկողն իրավունք չունի շահութաբաժիններ հայտարարել և վճարել, եթե՝

ա) լրիվ չի վճարվել կանոնադրական կապիտալը,

բ) Թողարկողն օրենքով սահմանված կարգով հետ չի գնել բոլոր բաժնետոմսերը,

գ) շահութաբաժիններ վճարելու որոշումն ընդունելու պահի դրությամբ Թողարկողի վիճակը համապատասխանում է օրենքով սահմանված անվճարունակության (սնանկության) հայտանիշներին, կամ դրանք ի հայտ կգան շահութաբաժինների վճարման հետևանքով,

դ) Թողարկողի զուտ ակտիվների արժեքը պակաս է կանոնադրական կապիտալից կամ կպակասի շահութաբաժինների վճարման հետևանքով:

Տարեկան շահութաբաժինների չափը չի կարող պակաս լինել արդեն վճարված միջանկյալ շահութաբաժինների չափից:

Միջանկյալ շահութաբաժինների չափը չի կարող գերազանցել նախորդ ֆինանսական տարվա արդյունքներով բաշխված շահութաբաժնի 50 տոկոսը:

Թողարկողի ոչ ռեզիդենտ բաժնետերերի կողմից շահութաբաժինների ստացման առանձնահատկություններ սահմանված չեն:

Շահութաբաժինների հաշվարկման և վճարման հետ կապված այլ հարցերը կարգավորվում են Թողարկողի Շահութաբաժնային քաղաքականությամբ, որը հասանելի է Թողարկողի գլխամասային գրասենյակում և մասնաճյուղերում, ինչպես նաև Թողարկողի՝ invest.telcell.am ինտերնետային կայքում:

2.3.6.2. Ձայնի իրավունք

Թողարկողի սովորական բաժնետոմսերի սեփականատեր բաժնետերն իրավունք ունի անձամբ կամ ներկայացուցչի միջոցով մասնակցել բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին՝ վերջինիս իրավասությանը պատկանող բոլոր հարցերի նկատմամբ ձայնի իրավունքով, ըստ իր բաժնետոմսերի քանակի՝ ենթարկվելով օրենսդրությամբ և Թողարկողի կանոնադրությամբ սահմանված սահմանափակումներին:

2.3.6.3. Նույն դասի բաժնետոմսերի տեղաբաշխման դեպքում նախապատվության իրավունք

Թողարկողի բաժնետերերի 04.04.2024թ. արտահերթ ընդհանուր ժողովի 1.4 որոշման համաձայն՝ Բաժնետերերը որոշել են չկիրառել Տեղաբաշխման նպատակով թողարկված և սույն Ազդագրով առաջարկվող բաժնետոմսերի ձեռքբերման նախապատվության իրավունքը: Նախապատվության իրավունքը նախատեսված է համապատասխան «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ հոդվածով:

2.3.6.4. Լուծարման դեպքում մնացած գույքից բաժին ստանալու իրավունք

Թողարկողի սովորական բաժնետոմսերի սեփականատեր բաժնետերն իրավունք ունի Թողարկողի լուծարման դեպքում ստանալ Թողարկողի գույքի (միջոցների) իրեն հասանելիք մասը՝ ՀՀ օրենսդրությամբ (մասնավորապես՝ «Վճարահաշվարկային համակարգերի և վճարահաշվարկային կազմակերպությունների մասին» և «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքները) սահմանված հերթականությանը համապատասխան՝ Թողարկողի այլ պարտավորությունների մարումից հետո:

Համաձայն ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքի՝ Թողարկողի լուծարման դեպքում նրա պարտատերերի պահանջները բավարարվում են հետևյալ հերթականությամբ՝

- առաջին հերթին բավարարվում են լուծարվող իրավաբանական անձի գույքի գրավով ապահովված պարտավորություններով պարտատերերի պահանջները,
- երկրորդ հերթին բավարարվում են այն քաղաքացիների պահանջները, որոնց առջև լուծարվող իրավաբանական անձը պատասխանատվություն է կրում նրանց կյանքին կամ առողջությանը վնաս պատճառելու համար՝ համապատասխան պարբերական վճարումների կապիտալացման միջոցով,
- երրորդ հերթին վճարվում է աշխատանքային պայմանագրով աշխատող անձանց արձակման նպաստների, աշխատավարձի և հեղինակային պայմանագրերով վարձատրությունը,
- չորրորդ հերթին մարվում է բյուջե կատարվող պարտադիր վճարների պարտքը,
- հինգերորդ հերթին հաշվարկներ են կատարվում մնացած պարտատերերի հետ՝ բացառությամբ ստորադաս փոխառություններով պարտատերերի,
- վեցերորդ հերթին հաշվարկներ են կատարվում ստորադաս փոխառություններով պարտատերերի հետ:

Համաձայն «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի պարտատերերի հանդեպ լուծարվող ընկերության պարտավորությունները բավարարելուց հետո մնացած գույքը բաշխում է բաժնետերերի միջև՝ հետևյալ հաջորդականությամբ՝

- առաջին հերթին կատարվում են վճարումներն այն բաժնետոմսերի դիմաց, որոնք պետք է հետ գնվեն,
- երկրորդ հերթին վճարվում են արտոնյալ բաժնետոմսերի համար հաշվարկված, բայց չվճարված շահութաբաժինները,
- երրորդ հերթին կատարվում են արտոնյալ բաժնետոմսերի լուծարային արժեքի վճարումները,
- չորրորդ հերթին կատարվում է լուծարվող ընկերության մնացած գույքի բաշխումը հասարակ (սովորական) և բոլոր տեսակների արտոնյալ բաժնետոմսերի սեփականատերերի միջև:

Յուրաքանչյուր հերթի պահանջները բավարարվում են նախորդ հերթի պահանջները լրիվ բավարարվելուց հետո:

2.3.6.5. Հետգնման պահանջի իրավունք

Ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն Թողարկողից պահանջել բաժնետոմսերի հետգնման գնի որոշում և իրենց պատկանող բաժնետոմսերի կամ դրանց մի մասի հետգնումը, եթե՝

ա. որոշում է ընդունվել Թողարկողի վերակազմակերպման, նախապատվության իրավունքի կասեցման կամ խոշոր գործարք կնքելու մասին և նշված բաժնետերերը քվեարկել են Թողարկողի վերակազմակերպման, նախապատվության իրավունքի կասեցման կամ նշված խոշոր գործարք կնքելու դեմ, կամ այդ հարցերով քվեարկությանը չեն մասնակցել,

բ. կանոնադրության մեջ լրացումներ կամ փոփոխություններ են կատարվել, կամ հաստատվել է կանոնադրությունը նոր խմբագրությամբ, որի հետևանքով սահմանափակվել են նշված բաժնետերերի իրավունքները, և նրանք դեմ են քվեարկել կամ քվեարկությանը չեն մասնակցել,

գ. Թողարկողի կողմից բաժնետոմսերի հետգնումը կատարվում է դրանց շուկայական արժեքով, որը որոշվում է առանց բաժնետոմսի գնահատման և հետգնման պահանջի իրավունք տվող Թողարկողի գործողությունների հետևանքով առաջացող փոփոխությունները հաշվի առնելու:

2.3.6.6. Փոխարկման իրավունք

Թողարկվող սովորական բաժնետոմսերի փոխարկման իրավունք չի նախատեսվում:

2.3.7. Ազդագրով առաջարկվող բաժնետոմսերի մասին տեղեկատվություն

Բաժնետոմսերի թողարկման վերաբերյալ որոշումն ընդունվել է Թողարկողի 04.04.2024թ.-ի արտահերթ ընդհանուր ժողովի որոշմամբ որոշվել է թողարկվել 4 200 000 (Չորս միլիոն երկու հարյուր հազար) հատ, 35 (երեսուն հինգ) ՀՀ դրամ անվանական արժեքով հասարակ (սովորական) բաժնետոմս, որից սույն Ազդագրով առաջարկվում է 3,850,000 (երեք միլիոն ութ հարյուր հիսուն հազար) հատը՝ 400 (չորս հարյուր) ՀՀ դրամ առաջարկի գնով, մեկ բաժնետոմսի համար:

2.3.8. Արժեթղթերի ազատ շրջանառելիության սահմանափակումների նկարագրությունը

Թողարկողի կանոնդրությամբ կամ Բաժնետոմսերի թողարկման մասին Թողարկողի իրավասու մարմնի որոշմամբ բաժնետոմսերի թողարկման/տեղաբխման, ինչպես նաև Բաժնետոմսերում ներդրումներ կատարողների նկատմամբ որևէ սահմանափակումներ չեն սահմանվել, բացառությամբ տեղաբախման ընթացքում Բաժնետոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականում նշվող նվազագույն և առավելագույն քանակի (Տես Ազդագրի նվազագույն և առավելագույն գումարների բաժինը):

Բաժնետոմսերի ազատ շրջանառության հետ կապված սահմանափակումներ չկան՝ բացառությամբ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերի:

Թողարկողը դիմելու է «Հայաստանի ֆոնդային բորսա» ԲԲԸ (այսուհետ՝ Ֆոնդային բորսա կամ Բորսա) բաժնետոմսերը ցուցակելու համար, և համաձայն գործող օրենսդրության Բաժնետոմսերի ցուցակման և/կամ առևտրին թույլատվության դեպքում վերջիններիս «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված Վաճառքը կարող է իրականացվել միայն Բորսայում:

2.3.9. Արժեթղթերը հանձնելու պարտադիր առաջարկ անելու պարտավորության նկարագրությունը

Արժեթղթերը հանձնելու պարտադիր առաջարկ անելու պարտավորությունը, ինչպես նաև նման պարտավորության բացակայության դեպքերը կարգավորվում են «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքի Գլուխ 15-ով:

Յուրաքանչյուր անձ, որը թողարկողի բաժնային արժեթղթով մեկ կամ ավելի գործարքի հետևանքով դառնում է տվյալ դասի արժեթղթերի ավելի քան 75 տոկոսի սեփականատեր, պարտավոր է տվյալ դասի բոլոր արժեթղթերն իրեն հանձնելու առաջարկ անել: Նշված պահանջը տարածվում է նաև այն դեպքի վրա, երբ Հաշվետու թողարկողի (սույն դեպքում նույն Թողարկողի) դիմումի հիման վրա օպերատորի կողմից դադարեցվել է թողարկողի արժեթղթերի առևտուրը կարգավորվող շուկայում: Այս դեպքում արժեթղթերը հանձնելու պարտադիր առաջարկը պետք է ներկայացվի թողարկողի այն բաժնետերերի կողմից, որոնք կողմ են քվեարկել կարգավորվող շուկայում թողարկողի արժեթղթերի առևտրի թույլտվության դադարեցման որոշմանը: Ընդ որում, կարգավորվող շուկայում թողարկողի արժեթղթերի առևտրի թույլտվության դադարեցման որոշմանը կողմ քվեարկած բաժնետերերը ընտրում են ներկայացուցիչ, որը կիրականացնի արժեթղթերը հանձնելու պարտադիր առաջարկն իրենց անունից:

Անձը պարտավոր է արժեթղթերը հանձնելու առաջարկի հայտարարագիրը Կենտրոնական բանկ ներկայացնել համապատասխան գործարքի կատարմանը հաջորդող 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում, որի արդյունքում անձը դարձել է տվյալ դասի արժեթղթերի ավելի քան 75 տոկոսի սեփականատեր:

Արժեթղթերը հանձնելու պարտադիր առաջարկ անելու պահանջը չի տարածվում այն դեպքերի վրա, երբ՝

ա. անձը դարձել է տվյալ դասի արժեթղթերի ավելի քան 75 տոկոսի սեփականատեր տվյալ ընկերության կանոնադրական կապիտալի նվազեցման արդյունքում,

բ. անձը դարձել է տվյալ դասի արժեթղթերի ավելի քան 75 տոկոսի սեփականատեր՝ իր կողմից տվյալ դասի բոլոր արժեթղթերի համար արժեթղթերը հանձնելու ոչ պարտադիր առաջարկի արդյունքում,

գ. արժեթղթերը ձեռք են բերվել ներդրումային ծառայություններ մատուցող անձի կողմից տեղաբաշխման նպատակով,

դ. անձը տվյալ դասի արժեթղթերի 75 տոկոսը գերազանցող մասը դրանց ձեռքբերման օրվանից՝ 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում, օտարում է այն անձին, որը «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքի 151-րդ հոդվածի համաձայն չի համարվում համատեղ գործելու համաձայնությամբ հանդես եկող անձ և պայմանով, որ այդ ժամկետի ընթացքում տվյալ արժեթղթերի թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողով չի գումարվում:

2.3.10. Արժեթղթերից ստացվող եկամուտների հարկման կարգի ամբողջական և մանրամասն նկարագիրը

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՆԵՐԴՐՈՂԻՆ

Չնայած այն հանգամանքին, որ Թողարկողը, իրականացնելով իր լավագույն ջանքերը և առկա գիտելիքները, սույն բաժնում ներկայացնում է արժեթղթերից ստացվող եկամուտների հարկման մոտեցումները ՀՀ-ում, այնուամենայնիվ Թողարկողը ցանկանում է հայտարարել, որ ներդրողներն այն չպետք է համարեն հարկային խորհրդատվություն և ներդրումներ անելիս հիմնվեն միայն այս բաժնում ներկայացված նյութի վրա: Թողարկողը չի երաշխավորում, որ ներդրողի կողմից Ազդագրի ստացման և ծանոթացման պահին հարկային օրենսդրությունը կհամապատասխանի ներկայացվածին, կամ համարժեքորեն կիրառություն կունենա ՀՀ հարկային մարմինների կողմից և ցանկացած պարագայում խորհուրդ է տալիս օգտվել մասնագիտացված հարկային խորհրդատվության ծառայություններից: Թողարկողը ցանկանում է հայտարարել, որ սույնով զերծ է մնում ցանկացած ներդրողի հնարավոր պահանջներից կապված հարկային օրենսդրության և հարկման մեխանիզմների փոփոխության արդյունքում առաջացած լրացուցիչ ֆինանսական պահանջների նկատմամբ պատասխանատվությունից:

Ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց համար բաժնետոմսերից ստացվող եկամուտների հարկումը կատարվում է ՀՀ Հարկային օրենսգրքի Հոդված 4-ի, Հոդված 104-ի, Հոդված 105-ի, Հոդված 107-ի, Հոդված 110-ի և Հոդված 123-ի համաձայն:

Մասնավորապես.

Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է հարկատուի ստացած շահաբաժինների գումարի չափով, այսինքն՝ շահաբաժինները (բաժնետոմսերից ստացված եկամուտները) չեն հարկվում շահույթահարկով:

Ոչ ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց դեպքում հարկումը կատարվում է՝ ՀՀ Հարկային օրենսգրքի Հոդված 4-ի, Հոդված 104-ի, Հոդված 105-ի, Հոդված 107-ի, Հոդված 109-ի, Հոդված 110-ի, Հոդված 125-ի, Հոդված 126-ի և Հոդված 132-ի համաձայն:

Մասնավորապես.

Այս դեպքում շահաբաժինները (բաժնետոմսերից ստացվող եկամուտները), բացառությամբ մինչև 2024թ -ի դեկտեմբերի 31 -ը ՀՀ-ում գործող ֆոնդային բորսայում ցուցակված բաժնետոմսերից ստացվող շահաբաժինների, ենթակա են շահութահարկով հարկման որպես պասիվ եկամուտներ՝ 5% դրույքաչափով: Հարկումը կատարվում է հարկային գործակալի կողմից՝ շահութաբաժինների բաշխման մասին որոշման ընդունման պահին (ոչ ռեզիդենտին վճարվող եկամտի ընդհանուր գումարից): Մինչև 2024թ -ի դեկտեմբերի 31 -ը ՀՀ-ում գործող ֆոնդային բորսայում ցուցակված բաժնետոմսերից ստացվող շահութաբաժինների (բաժնետոմսերից ստացվող եկամուտների) մասով ոչ ռեզիդենտ իրավաբանական անձինք ազատվում են շահութահարկի վճարումից:

Ռեզիդենտ և ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանց համար բաժնետոմսերից ստացվող եկամուտների հարկումը կատարվում է ՀՀ Հարկային օրենսգրքի Հոդված 4-ի, Հոդված 140-ի, Հոդված 141-ի, Հոդված 143-ի, Հոդված 144-ի, Հոդված 147-ի, Հոդված 149-ի և Հոդված 150-ի համաձայն:

Մասնավորապես.

Ռեզիդենտ և ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանց վճարվող շահութաբաժինները (բաժնետոմսերից ստացվող եկամուտները), բացառությամբ մինչև 2024թ -ի դեկտեմբերի 31 -ը ՀՀ-ում գործող ֆոնդային բորսայում ցուցակված բաժնետոմսերից ստացվող շահութաբաժինների, ենթակա են հարկման որպես պասիվ եկամուտներ՝ 5%, դրույքաչափով: Հարկումը կատարվում է հարկային գործակալի կողմից՝ շահաբաժինների բաշխման մասին որոշման ընդունման պահին (վճարվող եկամտի ընդհանուր գումարից):

Մինչև 2024թ -ի դեկտեմբերի 31 -ը ՀՀ-ում գործող ֆոնդային բորսայում ցուցակված բաժնետոմսերից ստացվող շահութաբաժինները (բաժնետոմսերից ստացվող եկամուտներ) հարկման բազան որոշելիս նվազեցվում են ռեզիդենտ և ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանց եկամուտներից:

Արժեթղթերի օտարումից ստացվող ակտիվների արժեքի հավելաճի մասով հարկման բազայի նկատմամբ եկամուտների հարկման դրույքաչափն է՝ զրո տոկոս:

2.4. Առաջարկի ժամկետները և պայմանները

2.4.1. Առաջարկի պայմանները և վիճակագրությունը

Բաժնետոմսերը կտեղաբաշխվեն Բորսայից դուրս, ուղղակի վաճառքի միջոցով:

Բաժնետոմս ձեռք բերել ցանկացող անձը բաժնետոմս ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականը լրացնելուց և պատշաճ կերպով ներկայացնելուց հետո, սակայն ոչ ուշ քան նույն աշխատանքային օրվա ժամը 16:30-ը, պետք է կատարի բաժնետոմսի ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ գումարի

վճարում: Այն դեպքում, երբ վճարումը կատարվում է ձեռքբերման օրը 16:30-ից հետո, դրանք համարվում են մուտքագրված վճարմանը հաջորդող առաջին աշխատանքային օրը: Վճարումը համարվում է պատշաճ կատարված այդ նպատակով բացված Թողարկողի կամ Տեղաբաշխողի բանկային հաշվիներին դրամական միջոցների մուտքագրման պահից:

Բաժնետոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարական ներկայացնելիս, ներդրողները պետք է հստակ տեղեկացված լինեն, որ հայտ-հանձնարարականների չբավարարման կամ մասնակի բավարարման դեպքում բաժնետոմսերի ձեռքբերման համար վճարված գումարների՝ բանկային հաշվի վրա մնալը՝ մինչև բաժնետոմսերի թողարկման պայմանների համաձայն դրանք իրենց վերադարձնելու պահը, միջոցների ապօրինի պահում կամ դրանք վերադարձնելուց խուսափել չի հանդիսանում և դրանց վրա տոկոսներ չեն հաշվարկվում:

Այն դեպքերում, երբ բաժնետոմսերի ձեռքբերման համար կատարվող վճարները կատարվում են բանկային փոխանցման միջոցով, հնարավոր բանկային միջնորդավճարների հետ կապված ծախսերը իրենց հաշվին հոգում են ներդրողները:

Այն հայտ-հանձնարարականները, որոնց ներկայացումից հետո սահմանված ժամկետում ներդրողների կողմից համապատասխան վճարում չի իրականացվում, համարվում են անվավեր:

Հայտ-հանձնարարականում նշված քանակի բաժնետոմսերի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ վճարվող դրամական միջոցների չափը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$V = P \times Q,$$

որտեղ՝

- V-ն հայտում նշված քանակի բաժնետոմսերի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ վճարվող դրամական միջոցների չափն է,
- P-ն մեկ բաժնետոմսի առաջարկի գինն է,
- Q-ն բաժնետոմսերի այն քանակն է, որը ներդրողը ցանկանում է ձեռք բերել:

2.4.1.1. Առաջարկի ընդհանուր ծավալը

Բաժնետոմսերի առաջարկի ընդհանուր ծավալը բաղկացած է թողարկվող 3,850,000 (երեք միլիոն ութ հարյուր հիսուն հազար) հատ սովորական բաժնետոմսերից, յուրաքանչյուրը 35 (երեսուն հինգ) ՀՀ դրամ անվանական արժեքով:

Մեկ բաժնետոմսի առաջարկի գինը սահմանվում է՝ 400 (չորսհարյուր) ՀՀ դրամ:

Բաժնետոմսերի առաջարկի ընդհանուր ծավալը հաշվարկվում է որպես առաջարկվող բաժնետոմսերի քանակի և մեկ բաժնետոմսի առաջարկի գնի արտադրյալ, որը կազմում է 1,540,000,000 (մեկ միլիարդ հինգ հարյուր քառասուն միլիոն) ՀՀ դրամ:

Առաջարկն ամբողջությամբ իրականացվում է նոր թողարկված բաժնետոմսերի հաշվին:

2.4.1.2. Առաջարկի իրականացման սկիզբը և ավարտը

Բաժնետոմսերի տեղաբաշխման ժամանակահատվածը կորոշվի և այն կմեկնարկվի Թողարկողի իրավասու մարմնի կողմից ԿԲ-ի՝ սույն ազդագրի գրանցումից առավելագույնը երկու ամսվա ընթացքում:

Ազդագիրը և տեղաբաշխման ժամկետները կիրառարակվեն տեղաբաշխումից առնվազն 5 աշխատանքային օր առաջ՝ Թողարկողի կայքում (www.telcell.am) և տեղաբաշխողի կայքում (<https://www.armbrok.am/>):

Թողարկողի կողմից բաժնետոմսերի առաջարկը, ինչպես նաև տեղաբաշխումը կարող է հետաձգվել կամ չեղյալ հայտարարվել միայն անհաղթահարելի ուժի ազդեցության դեպքում (Ֆորս մաժոր):

2.4.1.3. Առաջարկից օգտվելու համար դիմելու գործընթացը

Բաժնետոմսերի ձեռքբերման նպատակով ներդրողը ներկայացնում է բաժնետոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարական՝ Տեղաբաշխողի հաստատված տիպային օրինակով, որը հրապարակվում է Թողարկողի և Տեղաբաշխողի ինտերնետային կայքում, (այսուհետ՝ հայտ):

Ներդրողը կարող է ձեռքբերման հայտ ներկայացնել հետևյալ եղանակներով.

□ Ձեռքբերման հայտ-հանձնարարական ստեղծել “ԹԵԼ-ՍԵԼ” ԲԲԸ-ի TWallet հավելվածի միջոցով

Ներդրողը կարող է ձեռքբերման հայտ ստեղծել “ԹԵԼ-ՍԵԼ” ԲԲԸ-ի TWallet հավելվածի միջոցով: Այդ պարագայում բաժնետոմսերի ձեռքբերման դիմաց վճարումը ստորև նշված բանկային հաշվին կարող է կատարվել նաև «Telcell Wallet» հավելվածի միջոցով, որը չի կարող գերազանցել 900 000 (ինը հարյուր հազար) ՀՀ դրամը մեկ օրվա դրությամբ: «Telcell Wallet» հավելվածի միջոցով բաժնետոմսերի ձեռքբերման դիմաց վճարման դեպքում, Թողարկողը հաստատում է, որ Տեղաբաշխողն առնչություն չի ունենալու տեղաբաշխման արդյունքում ներդրողների կողմից «Telcell Wallet» հավելվածի միջոցով դրամական միջոցների ստացման և փոխանցման հարցերում:

Բաժնետոմսեր ձեռք բերել ցանկացող անձը «Telcell Wallet» հավելվածի միջոցով ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականը ներկայացնելուց հետո, սակայն ոչ ուշ քան նույն աշխատանքային օրվա ժամը 16:30-ը, պետք է սույն առաջարկի նպատակով Թողարկողի անվամբ «**ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ**» ԲԲԸ-ում բացված **163001479761 հաշվեհամարին** ապահովի բաժնետոմսերի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ գումարը (վճարումը պետք է կատարվի ՀՀ դրամով, իսկ վճարման կատարման ընթացում առաջացող բոլոր միջնորդավճարներն ապահովվի ներդրողի կողմից)՝ այն անկանխիկ եղանակով փոխանցում կատարելու միջոցով: Նպատակը պետք է նշվի՝ «Բաժնետոմսերի ձեռքբերման նպատակով»: Այն դեպքում, երբ վճարումը կատարվում է ձեռքբերման օրը 16:30-ից հետո, դրանք համարվում են մուտքագրված վճարմանը հաջորդող առաջին աշխատանքային օրը:

Թողարկողի՝ TWallet բջջային հավելվածի և Տեղաբաշխողի միջոցով բաժնետոմսերը գնելու հայտերը ստանալուց հետո դրանք կարող են մերժվել Թողարկողի և/կամ Տեղաբաշխողի Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման կանխարգելման և տնտեսական պատժամիջոցների կիրառման քաղաքականություններով սահմանված դեպքերում: Այդ պարագայում ներդրողի գումարը երկու աշխատանքային օրվա ընթացքում վերադարձվում է ներդրողի TWallet կամ փոխանցվում է այն հաշվեհամարին, որից ստացվել է գումարը:

□ Ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականի ներկայացում Տեղաբաշխողին

Բաժնետոմսեր ձեռք բերելու նպատակով ներդրողները սահմանված կարգով պետք է պատշաճ կերպով ներկայացնի լրացրած ձեռքբերման հայտերը Տեղաբաշխողին: Դրանով նրանք կհավաստեն բաժնետոմսերի առաջարկի պայմաններն ընդունելու իրենց պատրաստակամությունը, որով էլ այդ պայմանները պարտադիր կդառնան ներդրողների համար: Բաժնետոմսեր ձեռք բերել ցանկացող անձը ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականը լրացնելուց և պատշաճ կերպով ներկայացնելուց հետո, սակայն ոչ ուշ քան նույն աշխատանքային

օրվա ժամը 16:30-ը, պետք է սույն առաջարկի նպատակով ստորև ներկայացված Տեղաբաշխողի հաշվեհամարին (այսուհետև՝ Հաշիվ) կատարի հայտ-հանձնարարականում նշված քանակի բաժնետոմսերը ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ գումարի վճարում՝ դրամական միջոցների մեծության հաշվարկային բանաձևի համաձայն:

Բանկի անվանումը	ՀՀ դրամ
ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ ԲԲԸ	163005043316

Բաժնետոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականը համարվում է պատշաճ կերպով Տեղաբաշխողին ներկայացրած, եթե այն ներկայացվել է առձեռն՝ Տեղաբաշխողի գրասենյակ այցելելով, վերջինիս համաձայնության դեպքում էլ. փոտով կամ **Սի Բի Էյ Նեթ համակարգով** :

Տեղաբաշխողի հետ կապի միջոցներն են՝

- **Հասցե՝** ՀՀ, ք. Երևան 0010, Հանրապետության 39,
- **Էլեկտրոնային փոստ՝** ib@armbrok.am,
- **Հեռ.՝** +37411 590000,
- **Սի Բի Էյ Նեթ՝** Armbrok OJSC/CBANet:

Այն գումարները, որոնք Տեղաբաշխման համար նախատեսված հաշվեհամարներին ստացվել են բաժնետոմսերի տեղաբաշխման հաստատված վերջնաժամկետից հետո, ենթակա են ետ վերադարձման, իսկ դրանց համապատասխան հայտ-հանձնարարականները չեն կարող բավարարվել անկախ դրանց առաքման և/կամ Տեղաբաշխողի կողմից ստացման ժամկետից:

Իրավաբանական անձ ներդրողների համար հայտ-հանձնարարականի ձևը ներկայացված է Ազդագրի Հավելված 1-ում: Ֆիզիկական անձ ներդրողների համար հայտ-հանձնարարականի ձևը ներկայացված է Ազդագրի Հավելված 2-ում:

Բաժնետոմսեր ձեռք բերել ցանկացող անձինք կարող են ներկայացնել մեկից ավելի հայտ-հանձնարարականներ:

Հայտ-հանձնարարականները պետք է պատշաճ լրացված լինեն՝ հայտի վավերականությունն ապահովելու համար:

Բաժնետոմսերի ձեռքբերման հայտը պետք է ներկայացվի տեղաբաշխման սահմանված ժամանակահատվածի ընթացքում, որի մասին ներդրողները կտեղեկանան Թողարկողի կողմից հրապարակված վերջնական պայմաններում:

Հայտը համարվում է հաստատված, իսկ բաժնետոմսերի ձեռքբերման գործարքը կնքված, եթե միաժամանակ առկա են ստորև նշված բոլոր հանգամանքները.

- հայտը ներկայացվել է Ազդագրում նշված կարգով,
- բաժնետոմսերի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ գումարն ապահովվել է Ազդագրում նշված կարգով,
- բաժնետոմսերի ձեռքբերման գործարքի վերաբերյալ առկա չէ Թողարկողի կամ Տեղաբաշխողի բացասական կարծիքը, ինչպես նաև առկա չէ Ազդագրի- ներքոնշյալ] ենթակետով սահմանված հանգամանքներից որևիցե մեկը:

2.4.1.4. Այն հանգամանքները, որոնց դեպքում առաջարկը կարող է հետաձգվել կամ չեղյալ հայտարարվել

Առաջարկի հետաձգման կամ չեղյալ հայտարարման դեպքերը կարգավորվում են «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքի Հոդված 20-ով և Հոդված 21-ով:

1. Եթե տեղաբաշխողը տեղաբաշխման ընթացքում ներկայացնում է ազդագրի լրացում, որը կապված է ազդագրում ներառված տեղեկատվության էական փոփոխության, նոր էական հանգամանքի կամ փաստի ի հայտ գալու հետ, ապա նա ներդրողի պահանջով պարտավոր է չեղյալ համարել ներդրողի տված ակցեպտը և հետ վերադարձնել ձեռքբերման ընթացքում նրանից ստացված միջոցները կամ հետ գնել մինչև լրացման ներկայացումը ներդրողին վաճառված արժեթղթերը՝ առնվազն նրա կողմից արժեթղթերի ձեռքբերման գնով:
Հետգնման պահանջը պետք է տեղաբաշխողին ներկայացվի գրավոր: Հետգնման պահանջի ներկայացման ժամկետը սահմանվում է 5 աշխատանքային օր՝ ազդագրի լրացման հրապարակումից հետո: Արժեթղթերի հետգնումը և տեղաբաշխման ընթացքում ստացված միջոցների վերադարձն իրականացվում են պահանջը ներկայացնելուց հետո՝ առավելագույնը 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում:
2. Կենտրոնական բանկն իր որոշմամբ կասեցնում է տեղաբաշխման ընթացքը, եթե՝
 - տեղաբաշխման ընթացքում խախտվել են օրենքի և (կամ) հրապարակային առաջարկը կարգավորող այլ իրավական ակտերի պահանջներ,
 - տեղաբաշխման ընթացքում չեն պահպանվել ազդագրում սահմանված հրապարակային առաջարկի պայմանները,
 - ազդագիրը պարունակում է էական սխալներ և ապակողմնորոշիչ տեղեկություններ, կամ նրանում էական փաստ է բաց թողնված կամ խեղաթյուրված:
3. Տեղաբաշխումը կասեցնելու որոշումը պետք է պարունակի հայտնաբերված խախտումները և բացթողումները վերացնելու հանձնարարական և դրա կատարման ժամկետները, որի կատարումից հետո Կենտրոնական բանկի թույլտվությամբ տեղաբաշխումը կարող է շարունակվել:
4. Տեղաբաշխողի նախաձեռնությամբ տեղաբաշխման ընթացքը կարող է կասեցվել միայն Կենտրոնական բանկի համաձայնությամբ՝ առավելագույնը 10 աշխատանքային օրով: Եթե կասեցման ժամկետն ավարտվելու պահից՝ մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում, տեղաբաշխումը չի շարունակվում, ապա տեղաբաշխողը պարտավոր է դադարեցնել տեղաբաշխումը և վերադարձնել տեղաբաշխման ընթացքում ստացված միջոցներն արժեթղթերը ձեռք բերած անձանց՝ կասեցման ժամկետի ավարտից 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում:

Առաջարկի հետաձգման կամ չեղյալ հայտարարման դեպքում գումարների հետ վերադարձն իրականացվում է ձեռքբերման հայտ ներկայացրած անձի դիմումի հիման վրա, դիմումում նշված եղանակով՝ փոխանցելով այն հաշվեհամարին, որից ստացվել է վճարումը:

Ազդագիրը ԿԲ-ի կողմից գրանցվելուց և բաժնետոմսերը տեղաբաշխելուց հետո 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում Թողարկողը դիմելու է Բորսա կարգավորվող շուկայում բաժնետոմսերը ցուցակելու նպատակով: Հարկ է ընդգծել, որ Բորսան կարող է մերժել սույն կետում նշված ցուցակման հայցը: Բորսա դիմելուց հետո վեց ամիս ժամանակահատվածում Բաժնետոմսերի ցուցակման թույլտվություն չստանալու դեպքում, հաջորդող 3 ամսվա ընթացքում Ընկերությունը որոշում կկայացնի բաժնետոմսերը ձեռք բերելու վերաբերյալ համաձայն Բաժնետիրական ընկերությունների մասին օրենքի 54-րդ հոդվածի դրույթների:

2.4.1.5. Տեղաբաշխման նվազեցման հնարավորությունը, ինչպես նաև այդ պարագայում դիմորդների (հայտ ներկայացրած ներդրողների) կողմից վճարված գումարները հետ վերադարձնելու եղանակը և ձևը

Տեղաբաշխումը համարվում է կայացած տեղաբաշխման ցանկացած ծավալների ապահովման դեպքում:

Հայտերը հաստատվում են՝ ըստ Ազդագրի պահանջներն ամբողջությամբ բավարարելու ժամկետի հերթականության:

Թողարկողի բաժնետոմսերում ներդրողն իր կողմից ներկայացված Հայտի հաստատման մասին տեղեկացվում է Հայտի հաստատման օրը:

Հայտ ներկայացրած ներդրողների տեղաբաշխման նվազեցումն իրականացվում է հետևյալ կերպ.

- եթե ներկայացված հայտերում նշված բաժնետոմսերի քանակը գերազանցում է տեղաբաշխման ենթակա բաժնետոմսերի քանակը, ապա առաջնայնությունը տրվում է ավելի վաղ ներկայացված հայտերին:
- տեղաբաշխման ենթակա բաժնետոմսերի քանակին համապատասխան քանակությունը լրացնող վերջին հայտը կարող է բավարարվել մասնակիորեն:

Հայտի մասնակի բավարարման դեպքում, եթե առկա է լինում ներդրողին հետ վերադարձման ենթակա գումար, ապա տեղաբաշխման ավարտից հետո 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում նշված գումարը Թողարկողի կողմից ենթակա է վերադարձման, ինչն իրականացվում է անկանխիկ եղանակով՝ համապատասխան ներդրողի բանկային հաշվին փոխանցմամբ:

Բաժնետոմսերի ձեռքբերման հայտ ներկայացնողները պետք է տեղյակ լինեն, որ իրենց հայտերը չբավարարվելու կամ մասնակի բավարարվելու դեպքում բաժնետոմսերի ձեռքբերման համար վճարված գումարների՝ հատուկ հաշվի վրա մնալը, մինչև դրանք իրենց վերադարձնելու պահը, միջոցների ապօրինի պահում կամ դրանք վերադարձնելուց խուսափել չի հանդիսանում և դրանց վրա տոկոսներ չեն հաշվարկվում:

2.4.1.6. Նվազագույն և առավելագույն գումարները

Տեղաբաշխման ընթացքում մեկ բաժնետիրոջ նկատմամբ կիրառվող ձեռք բերվող բաժնետոմսերի նվազագույն քանակը կազմում է առաջին գնման ժամանակ 10 (տասը) հատ, որը ենթադրում է նվազագույն 4 000 (չորս հազար) ՀՀ դրամ գումար, իսկ առավելագույն քանակը՝ 500 000 (հինգ հարյուր հազար) հատ, որը ենթադրում է առավելագույն 200 000 000 (երկու հարյուր միլիոն) ՀՀ դրամ գումար :

Վերոնշյալ սահմանափակումների խախտումներով հայտերը ենթակա են մերժման:

2.4.1.7. Այն ժամանակաշրջանը, որի ընթացքում հայտը կարելի է հետ կանչել՝ նախատեսելով, որ ներդրողները կարող են հետ ստանալ ձեռքբերման վճարները

Ներդրողների կողմից ներկայացված այն հայտերը, որոնք ամբողջությամբ բավարարում են Ազդագրով նախատեսված պահանջները, հետ կանչման ենթակա չեն: Այս դեպքում ձեռքբերման վճարները ևս հետ ստացման ենթակա չեն:

2.4.1.8. Արժեթղթերի դիմաց վճարներ կատարելու մեթոդները

Բաժնետոմսերի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ գումարը վճարելու մեթոդները սահմանված են Ազդագրի 2.4.1.3 ենթակետում:

Բաժնետոմսերի սեփականության իրավունքը գրանցվում է «Հայաստանի Կենտրոնական Դեպոզիտարիա» ԲԲԸ կողմից, իսկ սեփականության իրավունքը հավաստող քաղվածքները տրամադրվում են ներդրողների արժեթղթերի հաշիվը սպասարկող Հաշվի Օպերատորի կողմից հաստատված կարգով և ժամկետներում:

Գնորդի՝ բաժնետոմսի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ծագում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիայում կամ ՀՀ ԿԲ կողմից լիցենզավորված ցանկացած այլ պահառուի մոտ գնորդի անունով այդ բաժնետոմսի գրանցման պահից: Տեղաբաշխման արդյունքում Թողարկողի կանոնադրական կապիտալի փոփոխություն է կատարվելու, որը պետք է գրանցվի համապատասխան պետական մարմնի կողմից: Բաժնետոմսերից բխող իրավունքները ամբողջությամբ կարող է իրացվել տեղաբաշխված բաժնետոմսերով պայմանավորված՝ կանոնադրության (կանոնադրական կապիտալի փոփոխության) գրանցումից հետո:

2.4.1.9. Առաջարկի արդյունքների հրապարակման ձևի և ժամկետների ամբողջական նկարագրությունը

Բաժնետոմսերի տեղաբաշխման արդյունքները հրապարակվում են Թողարկողի ինտերնետային կայքում տեղաբաշխման ավարտի օրվան հաջորդող 7 աշխատանքային օրվա ընթացքում:

2.4.1.10. Նախապատվության իրավունքից օգտվելու գործընթացի նկարագրությունը

Բաժնետոմսերի տեղաբաշխման ընթացքում գնման նախապատվության իրավունք չի նախատեսվում, իսկ հայտերը հաստատվում են՝ ըստ Ազդագրի պահանջներն ամբողջությամբ բավարարելու ժամկետի հերթականության:

2.4.2. Տեղաբաշխման պլանը

2.4.2.1. Ներդրողների խմբերը, որոնց ուղղված է առաջարկը

Առաջարկը չունի սահմանափակում ներդրողների որևէ խմբի համար:

Ներդրողները կստանան հնարավորություն հետագայում արտոնյալ պայմաններով օգտվել ընկերության կողմից մատուցվող ծառայություններից և առաջարկներից, նրանց համար պարբերաբար կներկայացվեն հատուկ առաջարկներ և մարքեթինգային ակցիաներ, որոնց մասին ընկերությունը պարբերաբար կտեղեկացնի հրապարակային կամ ուղղակի ծանուցումների միջոցով:

2.4.2.2. Թողարկողի խոշոր բաժնետերերի կամ կառավարման անդամների մասնակցությունը առաջարկին

Խոշոր բաժնետիրոջ, կառավարման մարմնի անդամների կամ որևէ այլ անձի կողմից նախատեսվող 5 և ավելի տոկոս ձեռքբերման վերաբերյալ Թողարկողը տեղեկություններ չունի:

2.4.2.3. Ներդրողների տեղեկացումը հայտերի բավարարման մասին

Ներդրողները Տեղաբաշխողից և/կամ Թողարկողից տեղեկացվում են իրենց հայտ-հանձնարարականների բավարարման մասին մինչև հայտ-հանձնարարականի ներկայացման օրվան հաջորդող աշխատանքային օրվա ավարտը: Հայտ-հանձնարարականների բավարարման մասին ներդրողին տեղեկացումը տրամադրվում է այն կապի միջոցով, որով ներդրողը Տեղաբաշխողին է ներկայացրել բաժնետոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարական(ները):

2.4.2.4. Մանր ներդրողների, ինստիտուցիոնալ ներդրողների կամ Թողարկողի աշխատակիցների համար տրանշ

Մանր ներդրողների, ինստիտուցիոնալ ներդրողների կամ Ընկերության աշխատակիցների համար առանձին տրանշ նախատեսված է:

2.4.2.5. Ձեռքբերման հայտերի բավարարումը կամ մերժումը

Հայտերը հաստատվում են՝ ըստ Ազդագրի պահանջներն ամբողջությամբ բավարարելու ժամկետի հերթականության: Եթե ներկայացված բոլոր հայտերում նշված բաժնետոմսերի քանակը գերազանցում է տեղաբաշխման ենթակա բաժնետոմսերի քանակը, ապա առաջնայնությունը տրվում է ավելի վաղ ներկայացված հայտերին:

Տեղաբաշխման ենթակա բաժնետոմսերի քանակին համապատասխան քանակությունը լրացնող վերջին հայտը կարող է բավարարվել մասնակիորեն: Հայտը կարող է մերժվել եթե բաժնետոմսերի ձեռքբերման նպատակով ներդրողի կողմից ներկայացված փաստաթղթերը թերի են (կամ կեղծ) կամ տեղաբաշխման ենթակա բաժնետոմսերի քանակն սպառվել է:

Այս դեպքում դիմորդների (հայտ ներկայացրած ներդրողների) կողմից վճարված գումարների հետ վերադարձման նպատակով Տեղաբաշխողի կամ Թողարկողի (կախված որ հաշվին է փոխանցվել հայտի գումարը) հաշվից համապատասխան գումարը վճարվում է ներդրողին:

2.4.3. Առաջարկի գինը

2.4.3.1. Բաժնետոմսերի առաջարկի գինը

Տեղաբաշխման ընթացքում Ընկերության խորհրդի կողմից թողարկվող բաժնետոմսերի տեղաբաշխման գինը սահմանված է 400 (չորս հարյուր) ՀՀ դրամ մեկ բաժնետոմսի համար:

Բանկային փոխանցման միջոցով բաժնետոմսերի ձեռքբերման համար կատարվող վճարման դեպքում ներդրողները պարտավոր են իրենց հաշվին հոգալ հնարավոր բանկային միջնորդավճարների հետ կապված ծախսերը:

Տեղաբաշխման ժամանակ ներդրողներից հավելյալ ծախսեր չեն գանձվելու:

2.4.3.2. Առաջարկի գնի բացահայտման գործընթացը

Առաջարկի գինը որոշվել է Թողարկողի խորհրդի որոշմամբ՝ հաշվի առնելով ազատ դրամական հոսքերի կանխատեսման վերլուծությունը և Ընկերության աճի տեսլականը և հեռանկարները:

2.4.4. Տեղաբաշխումը

2.4.4.1. Երաշխավորված տեղաբաշխում

Բաժնետոմսերի երաշխավորված տեղաբաշխում չի իրականացվելու:

2.4.4.2. Չերաշխավորված տեղաբաշխում

Չերաշխավորված տեղաբաշխում իրականացնելու կապակցությամբ Թողարկողը կնքել է «Արժեթղթերի տեղաբաշխման» պայմանագիր «ԱՐՄԲՐՈԿ» ԲԲԸ-ի հետ (ՀՀ, ք. Երևան, Հանրապետության փ 39):

Համաձայն կնքված պայմանագրի՝ «ԱՐՄԲՐՈԿ» ԲԲԸ-ն պարտավորվել է լավագույն ջանքերի գործադրմամբ, սակայն չերաշխավորված եղանակով տեղաբաշխել Թողարկողի կողմից թողարկված բաժնետոմսերը:

Ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ՝

- չերաշխավորված տեղաբաշխման դեպքում տեղաբաշխման ավարտին բաժնետոմսերի՝ հայտարարված տեղաբաշխման ծավալը կարող է ամբողջությամբ չտեղաբաշխվել, այսինքն կարող է տեղի ունենալ թերտեղաբաշխում,
- անկախ տեղաբաշխման ավարտին բաժնետոմսերի փաստացի տեղաբաշխված ծավալից՝ տեղաբաշխումը համարվում է կայացած:

2.4.4.3. Տեղաբաշխման պայմանները

Համաձայն «Արմբրոկ» ԲԲԸ-ի հետ կնքված «Արժեթղթերի տեղաբաշխման» պայմանագրի՝ Թողարկողը պարտավորվել է Տեղաբաշխողին վճարել ծառայության վճար, որը կախված է տեղաբաշխված բաժնետոմսերի փաստացի ծավալից և կկազմի փաստացի տեղաբաշխված ծավալի 1.25%:

2.4.4.4. Երաշխավորված տեղաբաշխման (անդերռայթինգի) պայմանագրի կնքման ժամկետները

Թողարկողը չի նախատեսում իրականացնել երաշխավորված տեղաբաշխում: Տեղաբաշխման հետ կապված հավելյալ պայմանագրերի կամ պայմանագրի փոփոխությունների կամ լրացումների մասին տեղեկատվությունը կներկայացվի Ազդագրի համապատասխան բաժնում:

2.4.4.5. Բաժնետոմսերի դիմաց վճարումը և հաշվի բացումը

Տեղաբաշխում իրականացնելու դեպքում բաժնետոմսերի դիմաց անհրաժեշտ է վճարում կատարել Թողարկողի և Տեղաբաշխողի կողմից տեղաբաշխման համար նախատեսված հատուկ հաշվեհամարներին: Վճարումը կատարվում է ՀՀ դրամով:

Թողարկողի բաժնետոմսերի նկատմամբ իրավունքների և պարտավորությունների հաշվառումն և/կամ գրանցումն իրականացվելու է Դեպոզիտարիայի միջոցով, որը հանդես է գալու որպես անվանական արժեթղթերի սեփականատերերի (անվանատերերի) ռեեստրավար և պահառու՝ վերջինիս համակարգում գործող որևէ Հաշվի օպերատորի միջնորդությամբ:

Բաժնետոմսերը կարող են հաշվառվել նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից լիցենզավորված որևէ պահառուի կողմից (Դեպոզիտարիայի ենթապահառու)՝ այդ պահառուի մոտ բաժնետոմսերի սեփականատիրոջ/անվանատիրոջ համար արժեթղթերի հաշիվ բացելու և վարելու միջոցով:

Բաժնետոմսերի ռեեստրի վարման Հաշվի Օպերատոր հանդիսանում է ԱՐՄԲՐՈԿ ԲԲԸ-ն:

Մինչև բաժնետոմսերի ձեռքբերումը ներդրողները պարտավոր են Դեպոզիտարիայում կամ լիցենզավորված որևէ այլ ենթապահառուի մոտ բացել արժեթղթերի հաշվառման անձնական հաշիվ և կրել վերջինիս հետ կապված ծախսերը:

Դեպոզիտարիայի հասցեն է՝ ՀՀ, ք. Երևան 0010, Վազգեն Սարգսյան 26/1, Էրեբունի պլազա 5-րդ հարկ, հեռ.՝ +(374) 60 61 55 55, +(374) 10 54 33 21:

2.5. Առևտրին թույլտվությունը և առևտրի կազմակերպումը

2.5.1. Առևտրին թույլտվությունը

Սույն Ազդագիրը ԿԲ-ի կողմից գրանցելուց և բաժնետոմսերը տեղաբաշխելուց հետո Թողարկողը 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմելու է Բորսային՝ տեղաբաշխված բաժնետոմսերը կարգավորվող շուկայում ցուցակելու համար: Ընդ որում, բաժնետոմսերը կարգավորվող շուկայում ցուցակելու դիմումը կարող է չբավարարվել Բորսայի կողմից:

Բորսա դիմելուց հետո վեց ամիս ժամանակահատվածում Բաժնետոմսերի ցուցակման թույլտվություն չստանալու դեպքում, հաջորդող 3 ամսվա ընթացքում Ընկերությունը որոշում կկայացնի բաժնետոմսերը ձեռք բերելու վերաբերյալ համաձայն Բաժնետիրական ընկերությունների մասին օրենքի 54-րդ հոդվածի դրույթների:

Իր գործողություններով քաղաքացիական իրավունքներ ձեռք բերելու և իրականացնելու, իր համար քաղաքացիական պարտականություններ ստեղծելու ու դրանք կատարելու քաղաքացու ունակությունը (քաղաքացիական գործունակություն) լրիվ ծավալով ծագում է չափահաս, այսինքն՝ տասնութ տարեկան դառնալու պահից:

Տասնչորսից մինչև տասնութ տարեկան անչափահասները կարող են գործարքներ կնքել իրենց օրինական ներկայացուցիչների՝ ծնողների, որդեգրողների կամ հոգաբարձուի գրավոր համաձայնությամբ:

2.5.2. Այն շուկաների անվանումները, որտեղ առաջարկվող

արժեթղթերի նույն դասը արդեն իսկ թուլատրված են առևտրին

Այս պահին Թողարկողի կողմից սույն Ազդագրով գրանցվող բաժնետոմսերը որևէ շուկայում ցուցակված և առևտրի թույլատրված չեն:

2.5.3. Բաժնետոմսերի շուկա ստեղծողները

Ընկերությունը մասնագիտացված անձանց հետ դեռ չի կնքել երկրորդային շուկայում շուկա ստեղծողի (մարքեթ մեյքերի) ծառայություններից օգտվելու վերաբերյալ պայմանագիր:

Ազդագրով առաջարկվող բաժնետոմսերը Բորսայի կողմից ցուցակվու դեպքում Թողարկողը նախատեսում է առնվազն մեկ մասնագիտացված անձի հետ կնքել երկրորդային շուկայում շուկա ստեղծողի պայմանագիր: Թողարկողը պարտավորվում է մասնագիտացված անձանց հետ երկրորդային շուկայում շուկա ստեղծողի պայմանագիր կնքել և այդ մասին իր կայքի միջոցով տեղեկացնել ներդրողներին:

2.5.4. Գնի կայունացմանն ուղղված միջոցառումներ

Գնի կայունացմանն ուղղված միջոցառումներ չեն նախատեսվում:

2.6. Վաճառող բաժնետերերը

Սույն ազդագրի միջոցով ներկայիս բաժնետերերին պատկանող բաժնետոմսերի վաճառքի առաջարկ չի նախատեսվում:

2.7. Թողարկման և առաջարկի ծախսերը

Հնարավոր հավաքագրվող համախառն գումարները Ընկերության գնահատմամբ կկազմեն 1,540,000,000 ՀՀ դրամ: Այս նպատակով Ընկերության բյուջետավորված ծախսերը կազմում են 120,000,000 ՀՀ դրամ, որը ներառում է նախապատրաստական ծախսերը, մարքեթինգային ծախսերը և Տեղաբաշխողի ծառայության վճարները:

2.8. Լրացուցիչ տեղեկատվություն

2.8.1. Խորհրդատուները

Ազդագրի պատրաստման ընթացքում Թողարկողը օգտվել է Տեղաբաշխողի կողմից տեղաբաշխման ծառայություններից և «Էմ Բի Քեսայթինգ» ՓԲԸ-ի խորհրդատուների ծառայություններից:

2.8.2. Աուդիտորական եզրակացություն

Բացառությամբ Թողարկողի 2020-2023թթ. ֆինանսական տարիների պատմական ֆինանսական հաշվետվությունների, որոնք անկախ աուդիտորական ընկերությունների կողմից ենթարկվել են աուդիտի, սույն Ազդագրում ներկայացված տեղեկատվությունը անկախ աուդիտորի կողմից աուդիտի չի ենթարկվել: Ֆինանսական հաշվետվությունների և դրանց վերաբերյալ աուդիտորական եզրակացությունների պատճենները ներկայացված են Հավելված 5-ում:

2.8.3. Երրորդ անձանց կողմից ներկայացված տեղեկատվություն

Սույն բաժնում երրորդ անձանցից ստացված տեղեկատվություն առկա չէ:

3. ԹՈՂԱՐԿՈՂԻ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

3.1. Անկախ աուդիտորները և խորհրդատուները

3.1.1. Անկախ աուդիտորները

Թողարկողի 2020, 2021 և 2022թթ. հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացրել է «**ՔԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ ԱՐՄԵՆԻԱ**» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը:

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, 0010, Վազգեն Սարգսյան փող., 26/1 շենք, 8-րդ հարկ,

հեռ.՝ +374 10 595999, կայք՝ <http://www.kpmg.am>: Կազմակերպության տնօրենն է Իրինա Գևորգյան:

Թողարկողի 2023թ. հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացնում է «**Գրանթ Թորոնթոն**» փակ բաժնետիրական ընկերությունը

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, 0015, Գ.Լուսավորիչ փ 9, Երևան Պլազա ԲԿ, կայք՝ <https://www.grantthornton.am/>: Կազմակերպության տնօրենն է Արմեն Հովհաննիսյանը:

2023թ. հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտ իրականացնող ընկերության ընտրությունը պայմանավորված է հրապարակային մրցույթի արդյունքներով:

Պատմական ֆինանսական ժամանակաշրջանի անկախ աուդիտորական եզրակացությունները ներկայացված են Հավելված 5 - ում:

3.1.2. Խորհրդատուները

Թողարկման գլխավոր տեղաբաշխողն է՝ «**ԱՐՄԲՐՈԿ**» ԲԲԸ-ն

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, 0010, Հանրապետության 39, հեռ.՝ +374 11 590000, կայք՝ www.armbrok.am: Կազմակերպության տնօրենն է Արամ Կայֆաջյան:

Ազդագրի կազմման գործընթացում, որպես խորհրդատու Ընկերությունն օգտվել է «**Էմ Բի Քնսալթինգ**» ՓԲԸ - ի ծառայություններից:

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, 0010, Հանրապետության 39, Հեռ.՝ +374 11 59 00 00, կայք՝ www.mbconsulting.am, էլ. հասցե՝ info@mbconsulting.am: Կազմակերպության տնօրենն է Դավիթ Մանուկյանը:

3.2. Ռիսկային գործոններ

Բաժնետոմսերում ներդրումները կապված են որոշակի հավանական ռիսկերի հետ, ուստի ներդրում կատարելու վերաբերյալ որոշում ընդունելուց առաջ ներդրողները պետք է մանրակրկիտ ուսումնասիրեն և վերլուծեն Թողարկողի հետ կապված և Ազդագրում բացահայտված հավանական ռիսկերը, ինչպես նաև ներկայացված այլ տեղեկատվությունը: Անհրաժեշտ է հաշվի առնել նաև այն հանգամանքը, որ Ազդագրում ներկայացված է հնարավոր ռիսկերի ոչ ամբողջական ցանկը: Հետևաբար ներդրողը ներդրման վերաբերյալ որոշում կայացնելիս պետք է լիարժեք գիտակցի ներդրման էությունը և առաջնորդվի նաև իր սեփական փորձով, նպատակներով ու սպասումներով:

Ստորև ներկայացված է Թողարկողին վերաբերող ռիսկերի մանրամասն նկարագրությունը, սակայն ներդրողը պետք է հաշվի առնի, որ Թողարկողի գործունեության ընթացքում կարող են առաջանալ նաև այլ էական ռիսկեր:

3.2.1. Գործառնական ռիսկը

Սա Թողարկողի ներքին համակարգերի խափանման, անձնակազմի կողմից կատարվող գործառնություններում սխալների կամ չարաշահումների, ինչպես նաև անարդյունավետ գործընթացների հետևանքով Թողարկողի կողմից վնասներ կրելու հավանականությունն է: Այսպիսի իրավիճակները կարող են ուղղակի կամ անուղղակի բացասական ազդեցություն ունենալ Թողարկողի ֆինանսական վիճակի և հեղինակության վրա:

Թողարկողի գործունեության ոլորտին հատուկ է գործառնական ռիսկի բարձր մակարդակը, որը առկա է նաև Թողարկողի մոտ:

Թողարկողը՝ հիմնվելով լավագույն միջազգային փորձի վրա, նշված ռիսկերի պատշաճ կառավարման համար մշտապես կատարելագործում է իր ներքին հսկողական համակարգը զսպող և հակակշիռ հանդիսացող մեխանիզմները: Թողարկողին հատուկ՝ աշխատակիցների պատասխանատվության շրջանակով և հասանելություններով պայմանավորված շահերի բախման ռիսկի զսպման նպատակով Թողարկողը փոփոխել է կազմակերպչական կառուցվածքը և ներդրել ներքին ընթացակարգեր՝ հստակ տարանջատելով աշխատակիցների իրավասությունները:

Այս ռիսկերի կառավարման հարցում Թողարկողը կարևորում է աշխատակիցների մասնագիտական որակավորումը: Թողարկողը մշակել և ներդրել է որակավորման բարձրացման ամենամյա ծրագիր, ինչպես նաև ձեռնարկում է բավարար և խելամիտ միջոցներ բարձր որակավորմամբ մասնագետների ներգրավման համար:

3.2.2. Ֆիզիկական անվտանգության ռիսկ

Թողարկողի անձնակազմի առողջության և կյանքի, նյութական արժեքների, կրիտիկական ենթակառուցվածքի վնասի կամ կողոպուտի ռիսկն է:

Այս դասի ռիսկերի թվին է պատկանում ինչպես դրամական միջոցների, այնպես էլ այլ ակտիվների գողությունը: Թողարկողի կողմից մշտապես ջանքեր են գործադրվում գողության կանխարգելման միջոցների բարելավման ուղղությամբ՝ «Օրենսդրությանը, այդ թվում՝ ՀՀ ԿԲ պահանջներին համահունչ: Տվյալ ռիսկի կառավարման նպատակով, մասնավորապես, իրականացվում է ոստիկանության և մասնավոր մասնագիտացված լիցենզավորված ընկերությունների կողմից պահպանության կազմակերպում, ինկասացիոն զրահապատ ավտոմեքենաների օգտագործում և այլ միջոցառումներ:

3.2.3. Տեղեկատվական անվտանգության ռիսկ

Թողարկողի կողմից տնօրինվող տեղեկատվության գաղտնիության, ամբողջականության և հասանելիության խախտման ռիսկն է:

Տեղեկատվությունը և տեղեկատվական տեխնոլոգիաները Թողարկողի գործունեության հիմքն են: Լինելով մեծածավալ անձնական տվյալների, առևտրային գաղտնիք հանդիսացող տեղեկատվության տիրապետող և մշակող՝ Թողարկողը միջազգային լավագույն փորձն է կիրառում պաշտպանելու տեղեկատվությունը չարտոնված մուտքերից և փոփոխումից, արտահոսքից և կորստից: Տեղեկատվության գաղտնիության ապահովման համար, ըստ անհրաժեշտության, կիրառվում են ռիսկերի նվազեցման այնպիսի միջոցներ, ինչպիսիք են տվյալների ծածկագրումը, մուտքի կառավարումը, տեղեկատվության պահուստավորումը և արխիվացումը: Տեղեկատվությանը մուտք ստանալ հնարավոր է միայն սահմանված ընթացակարգ անցնելու դեպքում: Բոլոր տվյալները սահմանված պարբերականությամբ պահուստավորվում են, մուտքը տվյալին խստորեն մշտադիտարկվում է առանձնացված անձնակազմի կողմից: Ցանկացած միջադեպ հետաքննվում է՝ պատճառները բացահայտելու և դրա կրկնությունը բացառելու նպատակով:

Տեղեկատվության և տվյալների ամբողջականությունն ապահովվում է հսկողության մեխանիզմների կիրառմամբ, մասնավորապես, սակայն չսահմանափակվելով, մուտքի կառավարմամբ, երկու անձի սկզբունքի պահպանմամբ, կրիտիկական տվյալների և ֆայլերի նկատմամբ հատուկ պաշտպանության ապահովմամբ: Տեղեկատվության հասանելիության ապահովումը օգտագործողներին, ինչպես օրինակ՝ հաճախորդներին կամ անձնակազմին, ապահովված է տեղեկատվական տեխնոլոգիաների բաղադրիչների կրկնօրինակմամբ, որը տեխնոգեն խափանումների պարագայում երաշխավորում է սահմանված ընդունելի ժամկետում տվյալների վերականգնումը և համակարգերի վերագործարկումը:

Միևնույն ժամանակ Թողարկողը գիտակցում է, որ այս ոլորտում անընդհատ առաջանում են նոր ռիսկեր, որոնց մեղմելու համար պետք է ներդրվեն նոր լուծումներ: Պայմանավորված ներդրված տեղեկատվական համակարգերի մեծաքանակությամբ և տեղեկատվական անվտանգության ոլորտի արագ զարգացմամբ, Թողարկողը իր մոտ որպես կարևոր ռիսկ առանձնացրել է հին օպերացիոն համակարգերի օգտագործումից ծագող ռիսկերը, որոնց արդիականացման գործընթացը առաջնահերթություն է:

Տեղեկատվական անվտանգության ռիսկերի զսպման նպատակով, Թողարկողը 31.05.2024թ. թվականի ստացել է PCI DSS 4.0 հավաստագիր: Ինչպես նաև Թողարկողը ներկա պահին գտնվում է ISO/IEC27001:2022 հավաստագրման գործընթացում, որն իրականացվում է ավստրիական TÜV AUSTRIA Standards and Compliance LLC կողմից: Միաժամանակ տեղեկատվական անվտանգության ռիսկերի զսպման նպատակով, Թողարկողը տեղեկատվական անվտանգության կառավարման համակարգի (SUԿ) պարտադիր պահանջներին համապատասխան արդիականացրել է իր ներքին գործընթացները:

3.2.4. Անընդհատության ռիսկ

Սա Թողարկողի կրիտիկական կարևորագույն գործընթացների խափանման, ծառայությունների մերժման կամ վճարումների կատարման կանգառի հետևանքով վնասներ կրելու հավանականությունն է:

Նշված ռիսկը կառավարելու նպատակով Թողարկողը մանրակրկիտ մշտադիտարկում է Ընկերության գործունեության անընդհատության վրա բացասական ազդող հնարավոր գործոնները և խնդիրների առաջացման դեպքում հնարավորինս արագ և արդյունավետ արձագանքում է դրանց՝ տալով համապատասխան լուծումներ: Ավելին, ապահովված է սարքավորումների, համակարգերի և կոմունիկացիաների կրկնօրինակումը՝ խաթարված գործընթացները հնարավորինս արագ վերականգնելու նպատակով: Մշակված են համապատասխան ներքին նորմատիվ ակտեր, ինչպիսիք են՝ գործունեության անընդհատության քաղաքականությունը:

3.2.5. Աճող մրցակցության ռիսկ

Սա շուկայում համանման ծառայությունների մատուցման ոլորտում մրցակցության ուժեղացման ռիսկն է, որի արդյունքում կարող են նվազել Թողարկողի կողմից մատուցվող ծառայությունների ծավալը, գինը՝ վերջիվերջո հանգեցնելով շահույթի նվազման:

Ներկայումս ՀՀ-ում վճարահաշվարկային ծառայությունների ոլորտին բնորոշ է բարձր մրցակցությունը՝ հաշվի առնելով, որ նմանատիպ ծառայություններ մատուցում են ինչպես բանկերը, այնպես էլ գործող և նոր ստեղծվող վճարահաշվարկային կազմակերպությունները: Մրցակցության զգալի աճը և/կամ մրցակիցների ագրեսիվ քաղաքականությունը կարող են հանգեցնել հաճախորդների մի մասի արտահոսքի, ուստի և եկամուտների նվազման: Այս ռիսկի զսպման համար Թողարկողն անընդհատ ակտիվորեն զարգացնում է նոր ուղղություններ, մշակում է նոր ծառայություններ և շարունակաբար կատարելագործում է գործող ծառայությունները՝ շուկայում իր դիրքը ոչ միայն չկորցնելու, այլ նաև իր մասնաբաժինը մեծացնելու նպատակով:

Մրցակցության ակտիվացումը կարող է հանգեցնել նաև գործընկերների կողմից սակագների վերանայման պահանջի, ինչն ուղղակի ազդեցություն կունենա Թողարկողի շահույթի վրա:

3.2.6. Իրացվելիության ռիսկ

Այս ռիսկի էությունն այն է, որ Թողարկողը որոշակի պահի դրությամբ կարող է չունենալ բավարար իրացվելի ակտիվներ իր պարտավորություններն ամբողջությամբ և ժամանակին կատարելու համար: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է կազմակերպության ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում:

Թողարկողն իրացվելիության կառավարման նպատակով կիրառում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության համապատասխանեցման և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանության մեթոդները: Բացի այդ, որպես վճարահաշվարկային կազմակերպություն, Թողարկողի համար օրենսդրությամբ սահմանված է իրացվելիության տնտեսական նորմատիվ: Այն իրենից ներկայացնում է բարձր իրացվելի ակտիվների և ընթացիկ պարտավորությունների միջև սահմանային հարաբերակցություն: Նշված սահմանային հարաբերակցության ապահովումը մշտապես գտնվում է Թողարկողի ուշադրության կենտրոնում:

Թողարկողը նաև ձգտում է կանխիկ դրամական միջոցների շրջանառելիության արագացման միջոցով նվազեցնել իրացվելիության ռիսկը, մասնավորապես տերմինալների ինկասացիոն ցիկլի հնարավոր կրճատման միջոցով:

Ինչպես նաև Թողարկողը կիրառել է լրացուցիչ միջոց՝ ապահովագրելով որպես միջնորդ իր պարտավորությունը շահառուների նկատմամբ:

3.2.7. Օրենսդրական և նորմատիվ դաշտի փոփոխության ռիսկ

Ռիսկի առաջացման պատճառ են հանդիսանում նորմատիվ իրավական ակտերի փոփոխությունները, մասնավորապես՝ ՀՀ օրենսդրական դաշտի փոփոխությունները, ՀՀ ԿԲ կանոնակարգերի փոփոխությունները և ՀՀ ԿԲ որոշումները, ինչպես նաև Միջազգային օրենսդրական ոլորտային փոփոխությունները, որոնք կարող են նաև հանգեցնել գործընկերային հարաբերությունների վերանայումների ու փոփոխությունների: Վերոգրյալ փոփոխությունները կարող են անդրադառնալ Թողարկողի բնականոն գործունեության և շուկայում տիրող իրավիճակի վրա:

Թողարկողի կողմից կիրառվում են ռիսկի նվազեցման արդյունավետ մեխանիզմներ, մասնավորապես Ընկերության ղեկավարությունն արագ արձագանքում է օրենսդրական էական փոփոխություններին և հնարավորինս զսպում է դրանց բացասական հետևանքները: Այնուամենայնիվ, կարևոր ենք համարում ներդրողների ուշադրությունը հրավիրել հնարավոր ռիսկին, քանի որ փոփոխությունները կարող են էապես ազդել Ընկերության գործունեության վրա և հանգեցնել Ընկերության ֆինանսական ցուցանիշների անկման:

3.2.8. Երկրի ռիսկ

ՀՀ մակրոտնտեսական իրավիճակի վատթարացումը, մասնավորապես տնտեսական աճի նվազումը, քաղաքական իրադարձությունները կարող են հանգեցնել բնակչության եկամտների նվազման, որն էլ իր հերթին կարող է բացասական ազդել Թողարկողի շրջանառության ծավալների վրա, հետևաբար նաև շահույթի վրա: Այս ամենը հաշվի առնելով՝ Թողարկողը մշտապես թարմացնում և ադապտացնում է իր ծառայությունների ցանկը՝ համապատասխանեցնելով գործող տնտեսական իրավիճակին, ինչով էլ նվազեցնում է նշված ռիսկի ազդեցությունը:

3.2.9. Անհամապատասխանության (non-compliance) ռիսկ

Ռիսկն առաջանում է ՀՀ օրենսդրական պահանջների, միջազգային նորմերի և ստանդարտների, Ընկերության ներքին իրավական ակտերի, պայմանագրերի, համաձայնագրերի, ինչպես նաև էթիկայի կանոնների չպահպանման հետևանքով: Թողարկողի հանդեպ կարող են կիրառվել իրավական, վարչական կամ կարգապահական պատժամիջոցներ, որոնք կարող են հանգեցնել էական ֆինանսական կորուստների: Ռիսկի զսպման համար Թողարկողը աչալրջորեն հետևում է ՀՀ օրենսդրական և ԿԲ կողմից արդեն իսկ ներդրված նորմատիվների և սահմանված պահանջների կատարմանը, ինչպես նաև արագ և բարձր պրոֆեսիոնալիզմով է արձագանքում բոլոր փոփոխություններին:

3.2.10. Համբավի ռիսկ

Թողարկողի վերաբերյալ որոշակի հանգամանքներում հանրության լայն շրջաններում կարող է ձևավորվել բացասական կարծիք: Դա կարող է հանգեցնել հաճախորդների թվաքանակի նվազմանը, որն էլ իր հերթին կարող է բերել կազմակերպության եկամուտների և շահույթի նվազմանը: Թողարկողը, գիտակցելով բարի համբավի կարևորությունը, անմիջապես արձագանքում է իր համբավին սպառնացող ցանկացած հանգամանքի ի հայտ գալու պարագայում և հետևողականորեն աշխատում է հանրության հետ՝ իր բարի համբավը պահպանելու ուղղությամբ:

3.2.11. Անձնակազմի հոսունության ռիսկ

Սա իրենից ներկայացնում է Ընկերության կառավարման մեջ ակտիվորեն ներգրավված աշխատակիցների և/կամ մեծ թվով բարձր որակավորում ունեցող մասնագետների միաժամանակ աշխատանքից ազատվելու դեպքում Թողարկողի վնասներ կրելու ռիսկը:

Բարձրորակ կադրերի առկայությունը չափազանց կարևոր է մրցունակ լինելու և կազմակերպության առջև դրված խնդիրներին հասնելու համար: Ներկայումս շուկայում ձևավորվել է այնպիսի իրավիճակ, որ բարձր որակավորում ունեցող աշխատակիցների նկատմամբ պահանջարկը մեծացել է, և մրցակիցներն ավելի լավ պայմաններ առաջարկելու միջոցով ջանքեր են գործադրում լավագույն կադրերին ներգրավելու ուղղությամբ: Տվյալ ռիսկը հնարավորինս զսպելու համար Թողարկողը կիրառում է ոչ միայն ֆինանսական խրախուսման մեթոդներ, այլ նաև ջանքեր է գործադրում աշխատակիցների սոցիալական ապահովագրության բարելավման և վերապատրաստման ու որակավորման բարձրացման ուղղությամբ:

3.2.12. Խարդախության ռիսկ

Ընկերության հանդեպ կամ նրա հաճախորդների հանդեպ կարող են իրականացվել խարդախություններ: Դա կարող է հանգեցնել ինչպես ֆինանսական կորուստների, այնպես էլ Թողարկողի հեղինակության կորստի:

Այս ռիսկը զսպելու նպատակով Ընկերությունը մշտապես իրականացնում է խարդախության հնարավոր սխեմաների բացահայտում և դրանց կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների մշակում: Բացի այդ, Թողարկողը պարբերաբար տարբեր միջոցներով իրականացնում է տեղեկատվության տրամադրում հաճախորդներին՝ հավանական խարդախությունների և դրանցից խուսափելու հնարավորությունների մասին:

3.3. Տեղեկություն թողարկողի մասին

3.3.1. Թողարկողի պատմությունը և զարգացումը

3.3.1.1. Թողարկողի անվանումը, կազմակերպատիրական ձևը, գրանցված ապրանքանիշերը.

Լեզու	Լրիվ ֆիրմային անվանումը	Կրճատ անվանումը
հայերեն՝	«ԹԵԼ-ՍԵԼ» բաց բաժնետիրական ընկերություն	«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ
ռուսերեն՝	«ТЕЛ-СЕЛЛ» Открытое Акционерное Общество	«ТЕЛ-СЕЛЛ» ОАО
անգլերեն՝	«TEL-CELL» Open Joint-Stock Company	«TEL-CELL» OJSC

Թողարկողի գրանցված ապրանքանիշերն են՝

Ապրանքանիշի անվանումը	Գրանցման համարը	Գրանցման ամսաթիվը	Գործողության ժամկետը
	18842	03.09.2012	14.04.2032
	19252	08.01.2013	14.04.2032
	31288	12.08.2020	13.12.2029
	32525	14.04.2021	10.08.2030
	32784	11.06.2021	07.12.2030
	32846	29.06.2021	07.12.2030
	35302	01.08.2022	13.04.2032
	35303	01.08.2022	13.04.2032
	35652	15.09.2022	16.05.2032

3.3.1.2. Թողարկողի պետական գրանցումը

Թողարկողի հիմնադրման երկիր	Հայաստանի Հանրապետություն
Թողարկողի պետական գրանցման վայր	ՀՀ, ք. Երևան, 0033, Հակոբ Հակոբյան փողոց 3, հիմնական մասնաշենք 1-ին սեկցիա 1-ին և 3-րդ հարկեր
Թողարկողի պետական գրանցման համար	264.130.1368627
«Թել-Սել» ՓԲԸ -ի պետական գրանցման ամսաթիվ	29.05.2007թ.
«Թել-Սել» ԲԲԸ -ի պետական գրանցման ամսաթիվ («Թել-Սել» ՓԲԸ -ի իրավահաջորդ)	06.02.2024թ.

3.3.1.3. Ստեղծման տվյալներ

Ընկերությունը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրում՝ 2007թ. մայիսի 29-ին, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան: Ընկերությունը ծավալում է գործունեություն մինչ օրս:

3.3.1.4. Գտնվելու վայրը և կապի միջոցները

Թողարկողի գտնվելու վայր	ՀՀ, ք. Երևան, 0033, Հակոբ Հակոբյան փողոց 3, հիմնական մասնաշենք 1-ին սեկցիա 3-րդ հարկ
Գործունեության վայր	Հայաստանի Հանրապետություն
Կապի միջոցներ	Հեռ.՝ +374 60 270005 Էլ. փոստ info@telcell.am

3.3.1.5. Թողարկողի զարգացման ընթացքում նշանակալի դեպքերը

“ԹԵԼ-ՍԵԼ” բաց բաժնետիրական ընկերությունը ստեղծվել է “ԹԵԼ-ՍԵԼ” փակ բաժնետիրական ընկերության վերակազմավորման ձևով վերակազմակերպման արդյունքում և հանդիսանում է “ԹԵԼ-ՍԵԼ” փակ բաժնետիրական ընկերության իրավահաջորդը, որը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրում՝ 2007թ. մայիսի 29-ին, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան:

2007թ. հուլիսի 24-ի ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի որոշմամբ՝ «Թել-Սել» ՓԲԸ-ին (սույն բաժնում Ընկերություն տերմինի տակ նաև կհասկացվի “ԹԵԼ-ՍԵԼ” բաց բաժնետիրական ընկերությունը) տրամադրվեց դրամական փոխանցումներ, վճարային գործիքների և վճարահաշվարկային փաստաթղթերի պրոցեսինգ ու քլիրինգ իրականացնելու լիցենզիա: Նույն տարվա ընթացքում Ընկերությունը կնքեց առաջին առևտրային պայմանագիրը, բջջային օպերատորների բաժանորդների միջոցով իրականացվեցին տերմինալով առաջին գործարքները, ինչպես նաև տերմինալների միջոցով հնարավոր դարձավ իրականացնել

կոմունալ, և այլ տեսակի վճարներ: Տարեվերջին հնարավոր դարձավ Ընկերության վճարումների ընդունման համակարգով համալրել այլ էլեկտրոնային դրամապանակներ:

2008թ. Ընկերությունն իր հաճախորդներին ներկայացավ նոր ֆունկցիոնալ հնարավորություններով՝ ծառայությունների առցանց վճարում, վարկերի մարում գործընկեր վարկային կազմակերպությունների հաճախորդների համար, Ընկերության պրոցեսինգային կենտրոնին գործընկեր բանկերի հաշվիչ դրամարկղային հանգույցների ինտեգրացիաներ, տերմինալների ինտերֆեյսի ամբողջովին թարմացում, օպերատորների խմբավորում: Նույն տարվա ընթացքում Ընկերության վճարումների ընդունման համակարգին միացավ առաջին առևտրային գործընկեր կազմակերպությունը, որի շնորհիվ բազմաազար հաճախորդներ կարողացան պատվերները վճարել Ընկերության միջոցով:

Հաջորդ տարիների ընթացքում Ընկերությունը վստահ քայլերով շարունակեց զարգացման ճանապարհը՝ ամրապնդելով դիրքերը որպես վճարահաշվարկային ծառայությունների շուկայում առաջատար ընկերություն: Գործարկվեց էքսպրես-վճարումների շարքից առաջին ծառայությունը, մեկնարկեց նաև Ճանապարհային ուստիկանության սահմանաձև տուգանքների վճարումների ընդունումը: Հետագայում գործարկվեց վճարումների ընդունման ստացիոնար կետերի կազմակերպման նախագիծը:

2010թ. Ընկերությունը սկսեց «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի օգտին վճարային տերմինալների միջոցով հանգանակության ընդունումը: Նույն տարվա ընթացքում գործարկվեց ԱՊՊԱ վկայագրերի վաճառքի մոդուլը՝ գործընկեր ապահովագրական ընկերության համար: 2011թ. Ընկերության վճարումների ընդունման համակարգին միացան առաջին սոցցանցերը՝ սկսվեց սոց. կայքերում առցանց հաշիվների լիցքավորումը վճարային տերմինալներով: Վճարային ծառայությունների ընդլայնմանն ու զարգացմանը զուգահեռ Ընկերությունը կարևոր քայլեր արեց՝ ուղղված հաճախորդների կողմից ծառայությունների օգտագործման հարմարավետությունն ապահովելուն և շարունակական կերպով բարելավելուն: Արդեն հաջորդ տարի գործընկեր բանկն առաջինն անցավ հաճախորդների ինքնասպասարկման՝ Ընկերության պրոցեսինգային կենտրոնին միացված տերմինալների միջոցով:

Ծառայությունների շրջանակը զարգացնելու հետ մեկտեղ Ընկերությունն էականորեն բարելավեց տեխնոլոգիական հագեցվածությունը:

2012թ. Ընկերությունը և «Մեգա Պանտերա» ՍՊԸ-ն մեկ միասնական ծրագրային հարթակ տեղափոխեցին իրենց վճարային տերմինալները՝ Ընկերության պրոցեսինգային բազայի վրա: Արդեն 2016թ. Ընկերությունն ամբողջությամբ անցավ պրոցեսինգային նոր՝ տեխնիկական և անվտանգության ժամանակակից պահանջներին համապատասխանող համակարգի: Գործարկվեց դրամական արագ փոխանցումների Telcell transfer համակարգը, որի միջոցով սպառողները կարող էին առանց հաշիվ բացելու կատարել դրամական արագ փոխանցումներ՝ թե՛ ՀՀ տարածքում, թե՛ Հայաստանի Հանրապետությունից դուրս: Ներդրվեց «Իմ Telcell էջը» ծառայությունը՝ ընձեռելով միանգամից 8 տարբեր ծառայության դիմաց խմբային վճարումներ կատարելու հնարավորություն:

2016թ. փետրվարի 22-ի ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի որոշմամբ Ընկերությանը տրամադրվեց էլեկտրոնային փող թողարկելու թույլտվություն: Արդեն հաջորդ տարի գործարկվեց MyTelcell հավելվածը (ներկայում՝ Telcell Wallet), որը հնարավորություն է տալիս Telcell համակարգով բոլոր գործառնությունները կատարել էլեկտրոնային դրամապանակով: Սկսած 2019թ. Telcell Wallet հավելվածով QR վճարումները Ընկերությունն իրականացնում է սեփական Scan and Pay ապրանքանիշի ներքո: Ներդրվեց նաև BON լոյալության ծրագիրը, որի շրջանակում հաճախորդները կուտակում են բոնուսային միավորներ ֆինանսական

գործառույթներ իրականացնելու դիմաց և օգտագործում են դրանք Ընկերության կողմից սահմանված եղանակով:

Վերջին տարիներին ևս Ընկերությունն ընդլայնել է առաջարկվող ծառայությունների շրջանակը, մեծ կարևորություն տալով թվային լուծումներին, հարմարավետությանը և հասանելիությանը: 2019թ. մշակվել և ներդրվել է Telcell Business հավելվածը, որի օգնությամբ բիզնես գործունեությամբ զբաղվող անձինք կարող են վճարումներ ընդունել հաճախորդներից: Արդեն 2021թ. գործարկվեց «Վարկային պորտալ» ծառայությունը, որը հնարավորություն է տալիս ՀՀ առևտրային բանկերին և վարկային կազմակերպություններին 24/7 ռեժիմով իրականացնել վարկավորում էլեկտրոնային դրամապանակի օգտատերերին անմիջապես Telcell Wallet հավելվածի ինտերֆեյսի միջոցով:

2021 թվականից ընկերությունը սկսեց իրագործել ռեբրենդավորման ընթացքը, որի նպատակն էր կառուցել էկոհամակարգ և թարմացնել ընկերության հեղինակային ոճը:

Ընկերությունն իրականացրեց մեծ ռեբրենդավորման միջոցառում 2023 թվականի հունիսի վերջին, որտեղ հայտարարվեց ընկերության նոր տեսլականը և ներկայացվեցին առաջիկա տարվա ընթացքում սպասվող նախագծերն ու պրոյեկտները:

2022 թվականի վերջում Ընկերությունը շահել է Երևան քաղաքի հասարակական տրանսպորտում միասնական տոմսային համակարգի ներդրման մրցույթը՝ դառնալով այդ նախագծի կատարողը: Նախագծի շրջանակում ընկերությունը կատարեց ներդրում, տեղադրելով վալիդատորներ, ինտեգրելով ուղետոմսերի վճարման համակարգը և այլն:

Նախագծին մասնակցության շրջանակում մեր նպատակներն են՝

- Հայաստանի քաղաքացիների օգտատիրական փորձառության թվային տրանսֆորմացում,
- Թվային գործիքների և տեխնոլոգիաների ներդրում քաղաքացիների առօրյա կյանք,
- Յուրաքանչյուր քաղաքացու ապահովում եզակի թվային ռեսուրսներով՝ ստեղծելու համար ավելի հարմար և արդյունավետ միջավայր իրենց կյանքի և գործունեության համար:

Մեր տեսլական է Երևանի հասարակական տրանսպորտային միջոցներում վճարային համակարգի ներդրման գործընթացն ամբողջությամբ ավարտելուց հետո համակարգն ինտեգրել նաև մարզային տրանսպորտում:

Telcell Wallet-ը միակ հավելվածն է, որի միջոցով կարելի է գնել QR ուղետոմսեր՝ հասարակական տրանսպորտում ուղևորության դիմաց վճարելու համար:

Ներկայիս ձեռքբերումները նախագծի շրջանակներում՝

- Երևանի ավտոբուսներում, տրոլեյբուսներում և մետրոյում 1100 վալիդատորի տեղադրում և ծրագրային ապահովում, ինչը կազմում է հասարակական տրանսպորտի 95%-ը:
- 500 տերմինալի տեղադրում ավտոբուսի կանգառներում և 20 տերմինալի տեղադրում մետրոպոլիտենի տարածքում:
- Telcell Wallet հավելվածի, Ընկերության տերմինալների, բանկային քարտերի, տրանսպորտային քարտերի և կայքի միջոցով ուղետոմսերի գնման ֆունկցիոնալի ներդրում:
- Ներդրման տեխնիկական աջակցության ապահովում:
- Վերահսկիչների ինստիտուտի ներդրում:

- Fleet management համակարգի ներդրում (հասարակական տրանսպորտի կառավարման համակարգ):
- Մետրոպոլիտենի արդիականացում, նոր պտտադռնակների տեղադրում:

Նախագիծը կատարված է 90%-ով: Վերջնական փուլը կիրականացվի Երևանի քաղաքապետարանի հետ կնքված պայմանագրի շրջանակներում վերջինիս հետ ժամկետների համաձայնեցման արդյունքում, ինչից հետո կանջատվեն վճարային այլ համակարգերը:

Ռեբրենդավորումից հետո նույն տարվա ընթացքում ընկերությունը թողարկեց Հայէկոնոմբանկի հետ միասին Visa թվային քարտերը, որոնք հնարավորություն են տվել օգտատերերին առանց բանկ այցելելու ստեղծել հավելվածում բանկային քարտ ու համալրել Հայաստանի տարածքում տեղադրված Ընկերության 4500+ տերմինալներից 0% միջնորդավճարով: Նման համագործակցության նպատակն է ներգրավել առավել շատ բանկեր առաջարկելով քարտերի բացում բանկերի հավելվածներից դուրս:

2023 թվականին սեպտեմբերին Գլոբալ Կրեդիտ ՈւՎԿ ՓԲԸ-ի հետ միասին թողարկվեց «Գնիր հիմա, վճարիր հետո» (BNPL) ծառայությունը, որը առավել հարմարավետ պայմաններ է ստեղծում օգտատերերի համար՝ թույլ տալով նրանց վճարել գնումներն անելուց որոշ ժամանակ անց: BNPL ծառայության հիմնական առավելությունն այն է, որ հնարավորություն է տալիս վճարումները մասնատել ավելի փոքր՝ կառավարելի գումարների: Մեծ գնումներ կատարելիս այլևս պետք չէ մտածել գումարային սահմանափակման մասին:

Ընկերության առաքելությունն է դիրքավորել էկոհամակարգը ու ստեղծել պրոդուկտները ու ծառայությունները, հիմնված ազգային արժեքների հիման վրա՝ ստեղծել այն, ինչի կարիքը ունի Հայաստանում յուրաքանչյուր մարդը: Մեր տեսլականն է ստեղծել ագրեգատ ու ապահովել open-banking համակարգը, որը թույլ կտա մեր օգտատերերին տեսնել պրոդուկտների ամբողջ սպեկտրը (բոլոր բանկերի ծառայություններ և պրոդուկտները, միջոցառումները և այլ գործընկերների ծառայությունները) միասնական համակարգում ընկերության պրոդուկտներում:

3.3.2. Ներդրումները

Պատմական ֆինանսական ժամանակաշրջանի ընթացքում և դրանից հետո մինչև ազդագիրը գրանցման ներկայացնելու պահը Ընկերության կողմից այլ անձանց կապիտալում էական ներդրումներ չեն իրականացվել:

3.3.2.1. Պատմական ֆինանսական ժամանակաշրջանի ընթացքում կատարված ներդրումներ

Ընկերության նախորդ երեք տարիների կատարած ներդրումային հոսքերը ներկայացված են ստորև:

Ներդրումային դրամական հոսքերը.

Հազար ՀՀ դրամ	2021	2022	2023
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	620,770	561,419	535,148

Վերջին երեք տարիներին Ընկերության տարեկան կատարած ներդրումները կազմում են 572 միլիոն ՀՀ դրամ:

2023 թվականի կարևոր ներդրումային ուղղություն է Երևանի քաղաքապետարանի Տրանսպորտային նախագծը: Երևանի քաղաքապետարանի Տրանսպորտային նախագծի մրցույթը շահելուց ի վեր Թողարկողն արդեն իսկ կատարել է մոտ 200 մլն ՀՀ դրամի ներդրում՝ նախագծի իրագործման տարբեր փուլերում անհրաժեշտ սարքավորումների և արտոնագրերի ձեռքբերման ուղղությամբ:

3.3.2.2. Ընթացիկ ներդրումները

Երևանի քաղաքապետարանի Տրանսպորտային նախագծի շրջանակներում Թողարկողը ներկայումս շարունակում է զգալի ներդրումներ իրականացնել ծառայությունների բարելավման, ծրագրային ապահովման բարեկարգման և հավելյալ անհրաժեշտ սարքավորումների ձեռք բերման ուղղությամբ:

3.3.2.3. Պլանավորված ներդրումները

Թողարկողի ներկայիս ներդրումային քաղաքականությունը միտված է շարունակական բնույթ կրող ծրագրերի և նախագծերի թե՛ զարգացման և թե՛ նոր նախագծերի իրականացմանն ուղղորդել ողջամիտ ֆինանսական միջոցներ, ինչպես նաև շարունակել դիտարկել այլ կազմակերպությունների Կապիտալում ներդրումը և/կամ նոր օժանդակ ընկերությունների ստեղծումը, որորք կարող են սիներգիա ստեղծել առկա բիզնեսի հետ:

3.4. Բիզնեսի նկարագիրը

3.4.1. Հիմնական գործունեությունը

3.4.1.1. Վճարահաշվարկային ծառայություններ

«Թել-Սել» ԲԲ ընկերությունը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետությունում վճարահաշվարկային և հարակից ծառայություններ մատուցող առաջատար ընկերություն: Ընկերությունը ներկայումս մատուցում է ծառայությունների հետևյալ տեսակները՝

1. Վճարումների ընդունման ծառայություն՝ տերմինալների միջոցով վճարումների ընդունում՝ պետության, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվող անձանց օգտին վճարումների ընդունում, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց բանկային/քարտային հաշվեհամարների, էլեկտրոնային դրամապանակների հաշվառման հաշվեհամարների համալրումների իրականացում, վարկերի մարումներ:
2. Ընկերության մասնաճյուղերի միջոցով վճարահաշվարկային ծառայությունների մատուցում, այդ թվում նաև՝ դրամական (փողային) փոխանցումների իրականացում, վճարումների ընդունում, կանխիկ դրամական միջոցների տրամադրում, Հաստատված վարկերի կանխիկ տրամադրում, Յունիստրիմ համակարգով փոխանցումների

- տրամադրում և ուղարկում, TCW դրամապանակի նույնականացումներ կատարում, դիմում բողոքների ընդունում, սխալ վճարումների հայտերի ընդունում,
3. Telcell Wallet հավելվածի միջոցով՝ էլեկտրոնային փողերի թողարկումը և սպասարկում, պետության, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվող անձանց օգտին վճարումների ընդունում, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց բանկային/քարտային հաշվեհամարների, էլեկտրոնային դրամապանակների հաշվառման հաշվեհամարների համալրումների իրականացում, վարկերի մարումներ, այդ թվում նաև՝
 - QR տեխնոլոգիայի վրա հիմնված Scan and Pay ապրանքանիշի ներքո էլեկտրոնային փողով մերչանտների օգտին վճարումների ընդունում,
 - Բանկերի և վարկային կազմակերպությունների կողմից հաճախորդներին տրամադրված վարկային միջոցների տրամադրում հաճախորդի էլեկտրոնային դրամապանակի հաշվառման հաշվին:
 4. ՀՀ առևտրային բանկերին WEB/API հասանելիություն տրամադրելով՝ Ընկերության հետ համագործակցող կազմակերպությունների օգտին վճարումներ ընդունելու հնարավորության ստեղծում:
 5. Պրոցեսինգի իրականացում:
 6. Քլիրինգի իրականացում:

3.4.1.2. Telcell Wallet հավելված

Ստանալով էլեկտրոնային փողի թոխարկման լիզենզիա Կենտրոնական բանկի կողմից՝ 2019թ.-ից սկսած, ելնելով համացանցի, բջջային հեռախոսների, հավելվածների ակտիվ զարգացման տենդենցից՝ Ընկերությունը թողարկեց ֆինանսական գործառնությունների իրականացումն ապահովող Telcell Wallet հավելվածը, որը հասանելի է ios, Android համակարգերի օգտատերերի համար:

Telcell Wallet-ն առաջին փուլում կրկնում էր վճարային տերմինալների ֆունկցիաները. վճարումների ընդունում հօգուտ բազմաթիվ ծառայություններ մատուցող իրավաբանական անձանց, որոնցից են բջջային օպերատորները, կոմունալ ծառայություններ մատուցող ընկերությունները, վարկային կազմակերպությունները, ինտերնետ մատակարարող ընկերությունները և այլն:

Հետագայում Telcell Wallet-ի զարգացման և առաջխաղացման համար ձևավորվեց թիմ, որի աշխատանքի արդյունքում մեկնարկվեց բջջային հավելվածի 1-ին ռելիզը, ինչից հետո մեկնարկվում է Telcell Wallet հավելվածի ներսում լոյալության ծրագիրը՝ BON Market-ը:

Հաջորդ ռելիզով հավելվածի ներսում զարգացան այնպիսի ֆինանսական ծառայություններ, ինչպիսիք են՝ քարտից քարտ փոխանցումներ, փոխանցումներ ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց հաշիվներին, դրամական փոխանցումներ հավելվածի ներսում, օնլայն վարկավորում ունիվերսալ վարկային կազմակերպությունների կողմից հավելվածի ներսում և այլն:

Երրորդ փուլով սկսվեցին Telcell Wallet հավելվածի ներսում ծառայությունների ցանկի զարգացման աշխատանքները, որի շրջանակներում զարգացավ ֆինանսական վերահսկողության ծառայությունը, անձանց անհատական բյուջետավորումը, հնարավորություն ստեղծվեց հավելվածի ներսում կցել մեքենայի տվյալները և վճարել տուգանքները, կատարել պետական հարկերի, տուրքերի վճարումներ:

Իսկ չորրորդ փուլով ընդլայնվեց գործընկերական ենթակառուցվածքը, ինչը թույլ է տալիս հազարավոր կետերում՝ ռեստորաններում, սրճարաններում, խանութներում կատարել վճարում Telcell Wallet հավելվածի հաշվին եղած գումարով:

Ինչպես նաև մշակվել և ներդրվել է էլեկտրոնային կոմերցիայի համար նախատեսված վճարային ձև, որը գործընկերների կայքերին հնարավորություն է տվել արագ ինտեգրվել և ընդունել վճարումներ Telcell Wallet հավելվածի օգտատերերից:

Հավելվածի միջոցով հետագա ակտիվություններից են եղել՝ օնլայն տոմսեր գնելու հնարավորությունը, որոշ լրացուցիչ ծառայությունների հավելում, որոնք Telcell Wallet հավելվածի օգտատերերին տալիս են հնարավորություն կատարել համալիր վճարումներ ամեն անգամ ավելի շատ և արդի ծառայությունների դիմաց:

Այսօր Telcell Wallet հավելվածն ունի ավելի քան 1,900,000 հավելվածի ներբեռնում:

3.4.1.3. Նոր ապրանքներ և ծառայություններ

Ընկերությունը անընդհատ զարգացնում է Telcell Wallet հավելվածը՝ ներդնելով նոր գործիքներ և ծառայություններ հավելվածի միջոցով:

Ընկերությունը իրականացնում է Երևան քաղաքի հանրային տրանսպորտի վճարային համակարգի ներդրում, որի արդյունքում Ընկերությունը կդառնա համակարգի հիմնական սպասարկողը:

3.4.2. Հիմնական շուկաները և մրցակցային դիրքը

3.4.2.1. Հիմնական շուկաները և մրցակցային դիրքը

«Թել-Սել» ԲԲԸ ծառայությունների համար շուկա է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության տարածքը: Ընկերությունը հանդես է գալիս իր տերմինալների ցանցով, որը տարածվում է երկրի ողջ բնակելի տարածքով: ՀՀ ողջ բնակչությանը հասանելի են նաև վճարումների ընդունման ծառայություններ կատարելու հնարավորությունները և Telcell Wallet հավելվածը: Ընկերությունը չի մատուցում ծառայություններ արտերկրում:

Ներկայումս ավելի քան 2,300,000 մարդ օգտվում է Ընկերության ծառայություններից, ինչը վկայում է Ընկերության՝ շուկայում առաջատար դիրքեր զբաղեցնելու մասին, իսկ Telcell Wallet հավելվածն ունի ավելի քան 1,900,000 հավելվածի ներբեռնում:

Տերմինալների միջոցով վճարումներ ընդունելու գործունեության ոլորտում Ընկերությունը առաջատար դիրքում է և հմտորեն օգտագործում է իր բազում տարիների ստեղծած համբավը և հավաստարիմ հաճախորդների մեծ բազան իր առաջատար դիրքը տարեցտարի ամրապնդելու և այդ ոլորտում մեծ քայլերով զարգանալու և ընդլայնվելու համար:

Telcell Wallet հավելվածով վճարումներ ընդունելու մասով ընկերությունը շուկայում երկու առաջատարներից մեկն է՝ և օգտատերերի քանակով և ամսական գործարքների քանակով: Նշված ցուցանիշներով Telcell Wallet հավելվածի մրցակիցն է Idram հավելվածը:

Շուկայի մրացկիցների թվում կարելի է նշել նաև «ԻՋԻ ՓԵՅ» ՍՊԸ -ն , «ՖԱՍԹ ՇԻՖԹ» ՍՊԸ -ն և առևտրային բանկերը, որոնք առաջարկում են օնլայն վճարումները իրենց հավելվածներով:

Ընկերության վճարահաշվարկային և այլ ծառայություններից ստացվող եկամուտների կշիռները ընդհանուր հասույթի մեջ պատմական ժամանակահատվածի համար ներկայացված է ստորև:

000 ՀՀ դրամ

2021 2022 2023

Միջնորդավճարներ վճարումների ընդունման, դրամական փոխանցումների և կանխիկացման ծառայություններից	95%	96%	95%
Հասույթ գովազդի և սպասարկման ծառայություններից	4%	3%	4%
Այլ հասույթ	1%	1%	0%

Վճարահաշվարկային ծառայությունների մասով եկամտի հիմանական աղբյուր են հանդիսանում վճարումները վարկային կազմակերպություններին և բանկերին, բջջային օպերատորներին, կոմունալ ծառայություններ մատուցող ընկերություններին, ինտերնետ մատակարարող ընկերություններին, պետական մարմիններին և հանրային ծառայություն մատուցող ընկերություններին, օնլայն խաղերի ընկերություններին, առողջապահական ոլորտի ընկերություններին և այլն:

3.4.2.2. Վճարահաշվարկային ծառայությունների մասով Ընկերությունը հանդիսանում է շաուկայի առաջատարներից: Բացառիկ գործոններ

2017 թվականից տարեց տարի Թողարկողի տարեկան զուտ եկամուտը ունեցել է կայուն աճ, սակայն 2022 թվականին եղավ պլանավորված աճից զգալի ավելի մեծ եկամուտ:

Հիմնական պատճառներից մեկը՝ պատերազմը Ռուսաստանի և Ուկրայինայի միջև: Պատերազմի սկզբից Ռուսաստանի Դաշնությունից մեծ քանակի որակավորված աշխատողներ տեղափոխվեցին Հայաստանի Հանրապետություն (<<), որի արդյունքում <<-ում 2022-2023 թթ-ին գրանցվեց շատ բարձր տնտեսական ակտիվություն: Նաև սկսվեց Ռուսաստանի Դաշնությունից դեպի Հայաստանի Հանրապետություն դրամական միջոցների մեծ հոսքեր: Քաղաքական վերոնշյալ պատճառը նաև խթանեց ՌԴ տարադրամի փոխարժեքի անկայությունյանը: Այս գործոնները շատ մեծ դրական ազդեցություն ունեցան Ընկերության եկամուտների աճի վրա, հատկապես դրամական միջոցների փոխանցումների մասով:

Օգտվելով ընձեռված հնարավորությունից և զգալի մեծ եկամուտից, Թողարկողը 2023 թվականին որոշեց էական ներդրում կատարել և լրացուցիչ ծախսեր անել Տրանսպորտային նախագծի և Վիզայի նախագծի շրջանակներում:

Ի հավելումն, 2023 թվականին նաև կարգավորման փոփոխությամբավելի խստացվեցին նույնականացման և վերահսկման մեխանիզմները, որը ավելացրեց հաշիվների բացման և հավելվածում նույնականացման ծախսերը:

Չեզոքացնելով վերոնշյալ թվարկած գործոնները՝ Թողարկողի տարեկան զուտ եկամուտը միևնույն է պահպանում է 2017թ-ից աճի միտումը:

3.5. Թողարկողի խմբի կառուցվածքը

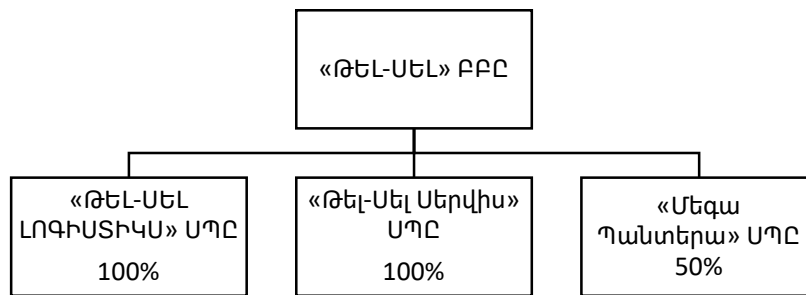
3.5.1. Խմբի կառուցվածքը

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ-ն խմբի մայր կազմակերպությունն է: Իսումբը բաղկացած է «ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ և դրա դուստր կազմակերպություններից, որոնցից յուրաքանչյուրում Թողարկողի մասնակցությունը 100% է: Թողարկողի դուստր կազմակերպություններն են՝ «ԹԵԼ-ՍԵԼ ՍԵՐՎԻՍ» ՍՊԸ-ն և «ԹԵԼ-ՍԵԼ ԼՈԳԻՍՏԻԿԱ» ՍՊԸ-ն:

«ԹԵԼ-ՍԵԼ ՍԵՐՎԻՍ» ՍՊԸ հիմնական գործունեությունը գովազդի համար տարածքի տրամադրումն է վճարային տերմինալների վրա և տերմինալների տեխնիկական սպասարկման ծառայությունների մատուցումը:

«ԹԵԼ-ՍԵԼ ԼՈԳԻՍՏԻԿԱ» ՍՊԸ-ի հիմնական գործունեությունը նախատեսվում է առաջիկայում բեռնափոխադրման ծառայությունների մատուցում:

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ-ն նաև ունի 50% մասնակցություն «Մեգա Պանտերա» ՍՊԸ -ում, որի գործունեությունը դադարեցվել է 2016թ-ից:

3.6. Թողարկողի հիմնական միջոցները

3.6.1. Թողարկողի էական հիմնական միջոցների նկարագիր

Էական հիմնական միջոցներն* առ 31.12.2023թ.	Զուտ հաշվեկշռային արժեքը (ՀՀ դրամ)
Վարչական տարածքի վարձակալած գույքի կապիտալ ծախս՝ Մերգելյանի անվան ինստիտուտ (ԵՐՄՄԳՀԻ)	168,560,560.82
Ընդամենը Էական հիմնական միջոցներ	168,560,560.82

*Հիմնական միջոցը համարվում է էական մեծություն կազմող, եթե դրա արժեքը գերազանցում է թողարկողի հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի 10 և ավելի տոկոսը:

Ընկերության էական հիմնական միջոցները կազմում են ընդամենը հիմնական միջոցների 13.91%-ը:

Թողարկողին պատկանող հիմնական միջոցների նկատմամբ սահմանափակումներ առկա չեն: Թողարկողը ներկայումս չի պլանավորում ձեռք բերել էական մեծություն կազմող հիմնական միջոցներ:

3.6.2. Հիմնական միջոցների փոփոխություն և օգտագործման սահմանափակումներ

Թելսել Սերվիս ՓԲԸ-ն, որը հանդիսանում է Թողարկողի դուստր կազմակերպություն, ունի փոխառություն, որի դիմաց գրավադրված է 188 մլն ՀՀ դրամի հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոց: Այլ փոխառություններ, որոնք կարող են սահմանափակել Ընկերության կողմից հիմնական միջոցների օգտագործումը, չկան:

3.7. Թողարկողի կապիտալ ռեսուրսները

3.7.1. Ընկերության սեփական կապիտալի և պարտավորությունները

Ընկերության սեփական կապիտալը 2023թ -ի դեկտեմբերի 31 -ի դրությամբ կազմում է 3.79 միլիարդ ՀՀ դրամ, իսկ փետրվարի 29-ի դրությամբ կազմում է 4.14 միլիարդ ՀՀ դրամ:

	31.12.23 թ.	29.02.24 թ.
Կանոնադրական կապիտալ	1,078,000	1,078,000
Կուտակված շահույթ	2,416,860	2,886,464
Պահուստներ	161,700	161,700
Չվերահսկվող բաժնեմաս	11,889	11,889
Սեփական կապիտալ	3,668,449	4,138,053

ԹԵԼ-ՍԵԼ ԲԲԸ բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովը 01.04.2024թ. թիվ 010424 արձանագրությամբ որոշում է կայացրել 2023թ. շահույթից 1,419,000,000 ՀՀ դրամի չափով բաշխում կատարել, իսկ հետագայում Ընկերությունը նպատակ ունի կուտակված շահույթի հաշվին համալրել կանոնադրական կապիտալը մինչ 2024 թվականի ավարտ:

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Վարկեր և փոխառություններ	2,099,720	1,326,704
Այլ ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	287,934	448,909
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	2,387,654	1,775,613
Վարկեր և փոխառություններ	0	0
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	12,747,316	9,589,236
Ընթացիկ պարտավորություններ	12,747,316	9,589,236

Ընդամենը պարտավորություններ	15,134,970	11,364,849
------------------------------------	-------------------	-------------------

3.7.2. Դրամական հոսքերի առաջացման աղբյուրները և գումարները

Թողարկողի դրամական հոսքերը գոյանում են նրա հիմնական գործունեությունից, այն է միջնորդավճարներ «Դրամական (փողային) փոխանցումներ «ԹԵԼՍԵԼ» հայաստանյան վճարահաշվարկային համակարգի միջոցով կատարվող վճարումների ընդունման ծառայություններից, վճարումների ընդունման տերմինալների միջոցով վճարումների ընդունում, հասույթ գովազդի և գործակալի տերմինալի սպասարկման ծառայություններից, միջնորդավճարներ կանխիկացման ծառայություններից և դրամական փոխանցումներից:

2023թ -ի արդյունքներով գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը կազմել են 4.95 միլիարդ ՀՀ դրամ, նույն ժամանակահատվածի համար ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ արտահոսքերը կազմել են 535 միլիոն ՀՀ դրամ, այսպիսով Ընկերության զեներացրած ազատ դրամական հոսքերը կազմել են 4.4 միլիարդ դրամ:

Դրամական հոսքերի մասին մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է ֆինանսական հաշվետվություններով:

3.7.3. Փոխառություն ներգրավելու պահանջ

Թողարկողը ներկայումս չունի փախառություն ներգրավելու պահանջ:

3.7.4. Կապիտալ ռեսուրսների օգտագործման սահմանափակումները

Ընկերությունը չունի կապիտալ ռեսուրսների օգտագործման այնպիսի սահմանափակումներ, որոնք կարող են ուղղակի կամ անուղղակի էապես ազդել վերջինիս գործունեության վրա:

3.8. Հետազոտական աշխատանքները և զարգացման ուղղությունները

Պատմական ֆինանսական ժամանակաշրջանի համար Թողարկողի կողմից հետազոտական և զարգացման աշխատանքներին ուղղված քաղաքականություն մշակված չէ:

Հետազոտությունները իրականացվում են ըստ անհրաժեշտության:

Պատմական ժամանակահատվածի ընթացքում Թողարկողը հարկ է համարում ընդգծել հետևյալ զարգացման ուղղությունները.

- Գործընկեր բանկի հետ սերտ համագործակցությամբ մշակվել է նախատիպային լուծում՝ Visa թվային քարտերը Telcell Wallet-ում ինտեգրելու համար՝ վերջնական օգտագործողների համար ապահովելով անվտանգության և հարմարավետության բարձր մակարդակ: VISA թվային քարտերի նախագծի շրջանակում մեզ հաջողվեց և ավտոմատացնել քարտերի ավելացման հնարավորությունը Apple Pay և Google Pay-ում:
- 2022-2023 թվականների ընթացքում Telcell ընկերությունը ներդրեց մինչև 15 000 000 ՀՀ դրամ օգտատերերի խնդիրների ու ինովացիոն լուծումների ուսումնասիրության ուղղությամբ, որի արդյունքում դուրս են բերվել ընկերության էկոհամակարգային խնդիրներ: Մենք ընդունեցինք ազդեցատ ստեղծելու ուղղությամբ մեր ռազմավարությունը, հիմնվելով օգտատերերի խնդիրների հիման վրա: Ազդեցատ

ծառայությունների մասին խոսելիս, նպատակ ունենք զարգացնել BNPL ծառայությունը, մեծացնելով գործընկերների ցանկը, որտեղից մեր օգտատերերը կկարողանան գնել ապրանքը նույն պահին, իսկ վճարել հետո: Առաջին նման համագործակցությունը կայացավ Գլոբալ Կրեդիտ ՌԻՎԿ-ի հետ միասին, որը հնարավորություն է ընձեռնում և՛ վարկային կազմակերպությունների, և՛ բանկերի համար ներդնել իրենց BNPL ծառայությունը մեր հավելվածում:

- Երևան քաղաքի միասնական տոմսային համակարգի ներդրման իմպլեմենտացումը՝ Երևանի քաղաքապետարանի հետ համատեղ մշակելով հասարակական տրանսպորտից օգտվելու դիմաց վճարման նոր, անկանխիկ համակարգ: Այս համակարգով ներդրվեց ուղեւորների գնման և մարման տեխնոլոգիա, որը քաղաքացիներին թույլ է տալիս կանխիկ օգտագործման փոխարեն անցնել ավելի հարմար ու արագ՝ թվային եղանակի: Նպատակ ունենք բարելավվել նախագծի շրջանակում ստեղծված ֆունկցիոնալը, ինչպես նաև բանկ (երի) հետ համատեղ թողարկել տրանսպորտային քարտեր: Տրանսպորտային քարտերի շնորհիվ ուղևորները հնարավորություն կունենան համալրել քարտերը ուղեւորներով ու տրանսպորտային միջոցներում առկա նարջնագույն սքաների օգնությամբ մարել իրենց ուղեւորմանը:

3.9. Արտոնագրերը և լիցենզիաները

Ընկերությանը տրված են հետևյալ լիցենզիաները.

Լիցենզիա/թույլտվություն	Տրման ամսաթիվ	Գործողության ժամկետ
ՎՃԱՐԱՀԱՇՎԱՐԿԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ N°5 ԼԻՑԵՆԶԻԱ՝ դրամական /փողային/ փոխանցումներ իրականացնելու համար, վճարային գործարքների և վճարահաշվարկային փաստաթղթերի պրոցեսինգի և քլիրինգի իրականացնելու համար	24.07.2007թ.	անժամկետ
«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ ՎՃԱՐԱՀԱՇՎԱՐԿԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՓՈՂ ԹՈՂԱՐԿԵԼՈՒ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ	22.02.2016թ.	անժամկետ

3.10. Զարգացման վերջին միտումները

Ընկերությունը 2022 թ.-ի ունեցել է ռեկորդային հասույթ, որը կազմել է 12.7 մլրդ դրամ և նախորդ տարվա համեմատ աճել էր 25%, նույն ժամանակահատվածում զուտ շահույթը աճել էր 47%: Այս կտրուկ աճը պայմանավորված էր 3.4.2.2. ենթակետում նշված բացառիկ գործոններով:

2023 թ.-ի տվյալներով Ընկերության հասույթը կրճատվել է 23% - ով համեմատած 2022 թ -ի, իսկ զուտ շահույթը 47% - ով: Սա հիմնականում պայմանավորված է 3.4.2.2. ենթակետում նշված բացառիկ գործոնների ազդեցության նվազմամբ:

Թողարկողի մարտավարությունը միտված է թվային պրոդուկտների զարգացմանը՝ դրանով իսկ նպաստելով համախառն մարժայի աճին և եկամտաբերության աճին:

Թողարկողը մասնակցել է Երևանի Քաղաքապետարանի կողմից անցկացված միասնական տոմսային օպերատորի բաց մրցույթի և հաղթող է ճանաչվել:

2022թ.-ի հուլիսին Թողարկողը ստորագրել է համաձայնագիր միջազգային VISA վճարահաշվարկային կազմակերպության հետ: Այդ համաձայնագիրը հնարավորություն կտա Թողարկողին ստեղծել անհատական VISA քարտեր իր հաճախորդների համար: Եկամուտ է ակնկալվում անմիջապես հիմնական վճարահաշվարկային գործունեությունից, ինչպես նաև Apple Pay պրոդուկտից:

3.11. Թողարկողի կառավարման մարմինները և կառավարման մարմինների անդամները

3.11.1. Կառավարման մարմինների կառուցվածքը

Ընկերության կառավարման մարմինների սխեմատիկ կառուցվածքը հետևյալն է.

Թողարկողի կառավարման մարմիններն են բաժնետերերի ընդհանուր ժողովը, տնօրենների խորհուրդը (այսուհետ նաև՝ խորհուրդ) և գործադիր մարմինը՝ գլխավոր տնօրենը: Թողարկողի կառավարման բարձրագույն մարմինը Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովն է, որն

ունի Թողարկողի կառավարման և գործունեության ցանկացած հարցի վերջնական լուծման իրավունք:

Թողարկողի ֆինանսատնտեսական գործունեության վերահսկման մարմին է հանդիսանում Թողարկողի խորհուրդը, որի անդամները ընտրվում են ընդհանուր ժողովի կողմից՝ առանց ընդհանուր տևողության սահմանափակման և բաղկացած է երեք անդամներից (նախագահ և խորհրդի երկու անդամներ): Տնօրենների խորհրդի ընտրությունները կարող են իրականացվել ինչպես սովորական, այնպես էլ գումարային (կոմույալտիվ) քվեարկությամբ:

Թողարկողը նաև ունի Գլխավոր հաշվապահ, վերստուգող, և համապատասխան ստորաբաժանումների ղեկավարներ:

3.11.2. Կառավարման մարմինների իրավասությունները

3.11.2.1. Բաժնետերերի ընդհանուր ժողով

Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովն (այսուհետ նաև՝ Ընդհանուր ժողով) Թողարկողի կառավարման բարձրագույն մարմինն է:

Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր տարեկան ժողովը գումարվում է հերթական ֆինանսական տարվա ավարտից 1 ամիս հետո 6 ամսվա ընթացքում:

Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի իրավասությանն են պատկանում՝

1. Թողարկողի կանոնադրության մեջ փոփոխությունների և լրացումների կատարումը, Թողարկողի նոր խմբագրությամբ կանոնադրության հաստատումը,
2. Թողարկողի վերակազմակերպումը,
3. Թողարկողի լուծարումը,
4. Թողարկողի լուծարման հանձնաժողովի նշանակումը, ամփոփ, միջանկյալ և լուծարման հաշվեկշիռների հաստատումը,
5. Թողարկողի տնօրենների խորհրդի քանակական կազմի հաստատումը, դրա անդամների ընտրությունը և նրանց լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցումը,
6. հայտարարված բաժնետոմսերի ծավալի առավելագույն չափի սահմանումը,
7. բաժնետոմսերի անվանական արժեքի մեծացման կամ լրացուցիչ բաժնետոմսերի տեղաբաշխման ճանապարհով Թողարկողի կանոնադրական կապիտալի չափի ավելացումը,
8. Տեղաբաշխված բաժնետոմսերի անվանական արժեքի փոքրացման, բաժնետոմսերի ընդհանուր քանակի կրճատման նպատակով տեղաբաշխված բաժնետոմսերի ձեռքբերման, ինչպես նաև Թողարկողի կողմից ձեռք բերված կամ հետ գնված բաժնետոմսերի մարման ճանապարհով Թողարկողի կանոնադրական կապիտալի չափի նվազեցումը,
9. Թողարկողի կողմից տեղաբաշխված բաժնետոմսերի ձեռքբերումը և հետգնումը,
10. Թողարկողի վերստուգող հանձնաժողովի անդամների (վերստուգողի) ընտրությունը և նրանց (նրա) լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցումը,

11. Թողարկողի աուդիտն իրականացնող անձի հաստատումը,
12. Թողարկողի գլխավոր տնօրենի նշանակումը, նրա լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցումը,
13. Թողարկողի տարեկան հաշվետվության, հաշվապահական հաշվեկշռի, շահույթի և վնասի, շահույթի բաշխման հաստատումը, տարեկան շահութաբաժինների վճարման մասին որոշման ընդունումը և տարեկան շահութաբաժինների չափի հաստատումը,
14. Բաժնետոմսերի անվանական արժեքի փոքրացումը (տարանջատումը) և մեծացումը (համախմբումը),
15. Թողարկողի գույքի օտարման և ձեռքբերման հետ կապված խոշոր գործարքների կնքումը, այդ թվում այլ կազմակերպություններին մասնակցելը,
16. Թողարկողի կողմից դուստր կամ կախյալ Ընկերությունների ստեղծումը,
17. Դուստր և կախյալ Ընկերություններում մասնակցությունը,
18. Հոլդինգային Ընկերությունների, առևտրային կազմակերպությունների այլ միությունների հիմնադրումը,
19. Հոլդինգային Ընկերություն, առևտրային կազմակերպությունների այլ միություններում մասնակցությունը,
20. Ղեկավար պաշտոնատար անձանց աշխատանքի վարձատրման պայմանների որոշումը:

Ընդհանուր ժողովն իրավունք ունի քննարկել և որոշումներ ընդունել նաև Օրենքով և Թողարկողի կանոնադրությամբ ընդհանուր ժողովի իրավասությանը պատկանող ցանկացած հարցի շուրջ:

Ընդհանուր ժողովների որոշումներն ընդունվում են բաց քվեարկությամբ: Կանոնադրությամբ նաև նախատեսվում է հեռակա քվեարկության հնարավորություն:

3.11.2.2. Տնօրենների խորհուրդ

Թողարկողի գործունեության ընդհանուր ղեկավարումը իրականացնում է Թողարկողի տնօրենների խորհուրդը:

Խորհրդի բացառիկ իրավասությանն են պատկանում հետևյալ հարցերը.

1. Թողարկողի գործունեության հիմնական ուղղությունների որոշումը,
2. Թողարկողի բաժնետերերի տարեկան և արտահերթ ընդհանուր ժողովների գումարումը, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի,
3. Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի օրակարգի հաստատումը,
4. Գույքի շուկայական արժեքի որոշումը,
5. Թողարկողի տեղաբաշխված բաժնետոմսերի, պարտատոմսերի և այլ արժեթղթերի ձեռք բերումը Օրենքով նախատեսված դեպքերում,
6. պարտատոմսերի և այլ արժեթղթերի տեղաբաշխումը,
7. Թողարկողի աուդիտն իրականացնող անձի վարձատրության չափի սահմանումը,
8. Թողարկողի բաժնետոմսերի դիմաց վճարվող տարեկան շահութաբաժինների չափի և

վճարման կարգի վերաբերյալ Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի առաջարկությունների նախապատրաստումը,

9. Թողարկողի բաժնետոմսերի միջանկյալ (եռամսյակային կամ կիսամսյակային) շահութաբաժինների չափի և վճարման կարգի սահմանումը,
10. Թողարկողի պահուստային հիմնադրամի օգտագործումը,
11. Թողարկողի կառավարման մարմինների գործունեությունը կանոնակարգող ներքին փաստաթղթերի հաստատումը,
12. Խոշոր գործարքների կատարման մասին որոշման ընդունումը Օրենքով սահմանված դեպքերում,
13. Այլ կազմակերպություններին մասնակցության մասին որոշման ընդունումը, եթե այդ մասնակցությունը իրենից խոշոր գործարք չի ներկայացնում,
14. Թողարկողի առանձնացված ստորաբաժանումների և հիմնարկների ստեղծումը, գործունեության դադարեցումը, դրանց կանոնադրությունների հաստատումը,
15. Թողարկողի վարչակազմակերպական կառուցվածքի հաստատումը,
16. Ամենամյա ծախսերի նախահաշվի հաստատումը,
17. Օրենքով և սույն կանոնադրությամբ Թողարկողի տնօրենների խորհրդի իրավասությանը վերապահված այլ հարցերի լուծումը:

Խորհրդի որոշումներն ընդունվում են նիստին ներկա անդամների ձայների պարզ մեծամասնությամբ: Քվեարկության ժամանակ խորհրդի յուրաքանչյուր անդամ ունի մեկ ձայն, ընդ որում ձայների հավասարության դեպքում խորհրդի նախագահն ունի որոշիչ ձայնի իրավունք:

Խորհրդի նախագահն ընտրվում է խորհրդի անդամների կազմից՝ իր անդամների ընդհանուր քանակի ձայների մեծամասնությամբ:

Բացառությամբ կանոնադրությամբ նախատեսված դեպքից, Թողարկողի խորհրդի նախագահը չի կարող Ընկերությունում այլ վճարովի պաշտոն զբաղեցնել:

Թողարկողի տնօրենների խորհրդի նախագահը.

1. կազմակերպում է Թողարկողի տնօրենների խորհրդի աշխատանքները,
2. գումարում է Թողարկողի տնօրենների խորհրդի նիստերը և նախագահում է դրանք,
3. կազմակերպում է նիստերի արձանագրության վարումը,
4. նախագահում է Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովներում:

3.11.2.3. Գլխավոր տնօրեն

Թողարկողի ընթացիկ գործունեության ղեկավարումն իրականացնում է Թողարկողի գլխավոր տնօրենը:

Գլխավոր տնօրենը լուծում է բոլոր հարցերը, բացի Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի և Թողարկողի տնօրենների խորհրդի բացառիկ իրավասությանը վերաբերվող հարցերից: Գլխավոր տնօրենը կազմակերպում է Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի

և Թողարկողի տնօրենների խորհրդի որոշումների կատարումը, հաշվետու է նրանց և իրավունք չունի ինչպես Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի, այնպես էլ Թողարկողի տնօրենների խորհրդի համար պարտադիր որոշումներ կայացնելու:

Թողարկողի գլխավոր տնօրենը պետք է գործի բարեխղճորեն և ողջամիտ ի շահ իր կողմից ներկայացվող Թողարկողի: Նա Թողարկողի առջև պատասխանատվություն է կրում իր գործողությունների (անգործության) հետևանքով Թողարկողին պատճառած վնասի համար:

Թողարկողի գլխավոր տնօրենը՝

1. Տնօրինում է Թողարկողի գույքը, այդ թվում՝ ֆինանսական միջոցները, գործարքներ է կատարում Թողարկողի անունից,
2. Ներկայացնում է Ընկերությունը Հայաստանի Հանրապետությունում և արտասահմանում,
3. Գործում է առանց լիազորագրի,
4. Տալիս է լիազորագրեր,
5. Սահմանված կարգով կնքում է պայմանագրեր, այդ թվում՝ աշխատանքային,
6. Բանկերում բացում է Թողարկողի հաշվարկային (այդ թվում՝ տարադրամային) և այլ հաշիվներ,
7. Թողարկողի տնօրենների խորհրդի հաստատմանն է ներկայացնում Թողարկողի աշխատանքային կանոնակարգը, առանձնացված ստորաբաժանումների և հիմնարկների կանոնադրությունները, Թողարկողի վարչակազմակերպական կառուցվածքը,
8. Իր իրավասության սահմաններում արձակում է հրամաններ, հրահանգներ, տալիս է կատարման համար պարտադիր ցուցումներ և վերահսկում դրանց կատարումը,
9. Սահմանված կարգով աշխատանքի է ընդունում և աշխատանքից ազատում Թողարկողի աշխատակիցներին,
10. Աշխատակցի նկատմամբ կիրառում է խրախուսման և կարգապահական պատասխանատվության միջոցներ,
11. Հաստատում է հաստիքացուցակը:

Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի որոշմամբ Թողարկողի գործադիր մարմնի (ինչպես միանձնյա, այնպես էլ կոլեգիալ) լիազորությունները պայմանագրով կարող են տրվել այլ առևտրային կազմակերպության կամ անհատ ձեռնարկատիրոջ (կառավարչի):

3.11.2.4. Վերստուգող և վերստուգիչ հանձնաժողով

Թողարկողի ֆինանսատնտեսական գործունեության վերահսկումն իրականացնելու համար Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովն ընտրում է Թողարկողի վերստուգող հանձնաժողով: Վերստուգող հանձնաժողովը հետևում է Թողարկողի կառավարման մարմինների որոշումների կատարումը, ստուգում է Թողարկողի փաստաթղթերի համապատասխանությունը օրենքներին, այլ իրավական ակտերին և Թողարկողի կանոնադրությանը:

Վերստուգող հանձնաժողովը իրականացնում է Թողարկողի ֆինանսատնտեսական գործունեության տարեկան արդյունքների ստուգումը, ստուգում է Թողարկողի ֆինանսատնտեսական գործունեությունը սեփական նախաձեռնությամբ, ինչպես նաև Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի կամ տնօրենների խորհրդի որոշմամբ, ինչպես նաև Թողարկողի այն բաժնետիրոջ (բաժնետերերի) պահանջով, որոնց հանրագումար բաժինը Թողարկողի կանոնադրական կապիտալում կազմում է 10 և ավելի տոկոս:

Թողարկողի ֆինանսատնտեսական գործունեության ստուգումն իր մեջ ներառում է.

1. Թողարկողի ֆինանսատնտեսական փաստաթղթերի, հաշվապահական և այլ ցուցանիշների հավաքագրում և վերլուծություն, ստուգման օբյեկտին վերաբերող բանավոր և գրավոր բացատրությունների ստացում,
2. Թողարկողի պահեստի, արխիվի և այլ ծառայողական տարածքների զննում,
3. Թողարկողի ֆինանսատնտեսական գործունեության ՀՀ օրենսդրությամբ անհամապատասխանությունների, հաշվապահական հաշվառման և այլ փաստաթղթերում աղավաղումների բացահայտում,
4. Թողարկողի ֆինանսատնտեսական գործունեության օբյեկտիվ և համապարփակ ստուգումն ապահովելու նպատակով իր իրավասությունների սահմաններում այլ անհրաժեշտ գործողությունների իրականացում:

Վերստուգող հանձնաժողովը ստուգումների արդյունքներն ուղարկում է Թողարկողի ընդհանուր ժողով: Վերստուգող հանձնաժողովն ըստ տարեկան հաշվետվության և հաշվեկշռի կազմում է եզրակացություն: Առանց այդ եզրակացության Թողարկողի հաշվեկշիռը ենթակա չէ հաստատման ընդհանուր ժողովի կողմից:

Վերստուգող հանձնաժողովի անդամները ընտրվում են Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի կողմից 3 տարի ժամկետով: Վերստուգող հանձնաժողովի անդամ կարող են լինել Թողարկողի կառավարման մարմիններում չընդգրկված գործունակ ֆիզիկական անձինք: Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի որոշմամբ վերստուգող հանձնաժողովի իրավասությունները կարող են դրվել վերստուգողի վրա:

3.11.3. Թողարկողի կառավարման մարմինների անդամները

3.11.3.1. Թողարկողի բաժնետերեր

Իրավասությունները և պարտականությունները ներկայացված են Ազդագրի 3.11.2.1 ենթաբաժնում ներկայացված է:

Անունը, ազգանունը/ Կազմակերպության անվանում	Բնակության վայրը/ Գրանցման հասցեն	Զբաղեցրած (պաշտոնավարման սկիզբ/ազարտ)	Կաշտոնը	Թողարկողի կազմից դուրս գործունեությունը
«ԹԵԼ-ՍԵԼ» բաց բաժնետիրական ընկերություն	ՀՀ, ք. Երևան, 0033, Հակոբ Հակոբյան 3, հիմնական մասնաշենք 1-ին սեկցիա, 1-ին և 3- րդ հարկեր	Ընկերության բաժնետեր, չի մասնակցում քվեարկության Ընդհանուր ժողովին		Թողարկողի կազմից դուրս գործունեություն չի ծավալում:
«Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի»	Նիկոսիա, Կիպրոս	Ընկերության բաժնետեր, քվեարկության իրավունքով մասնակցում է Ընդհանուր ժողովին		Թողարկողի կազմից դուրս գործունեություն չի ծավալում:
Տիգրան Սարգսյան	ՀՀ, ք. Երևան,	Ընկերության բաժնետեր, քվեարկության իրավունքով մասնակցում է Ընդհանուր ժողովին		Թողարկողի կազմից դուրս գործունեություն չի ծավալում:
Արամայիս Բադալյան	ՀՀ, ք. Երևան,	Ընկերության բաժնետեր, քվեարկության իրավունքով մասնակցում է Ընդհանուր ժողովին		Անդր Սան ՍՊԸ 100% բաժնետեր Բաժնետեր է նաև Գրին ֆուդ-ում
Տաթևիկ Ավետիսյան	ՀՀ, ք. Երևան,	Ընկերության բաժնետեր, քվեարկության իրավունքով մասնակցում է Ընդհանուր ժողովին		Ֆինանսական համակարգի հաշտարար
Արամ Սարգսյան	ՀՀ, Լոռու մարզ, ք. Վանաձոր,	Ընկերության բաժնետեր, քվեարկության իրավունքով մասնակցում է Ընդհանուր ժողովին		Թողարկողի կազմից դուրս գործունեություն չի ծավալում:

3.11.3.2. Տնօրենների խորհուրդ

Իրավասությունները և պարտականությունները ներկայացված են Ազդագրի 3.11.2.2 ենթաբաժնում ներկայացված է:

Անունը, ազգանունը	Բնակության վայրը/ Գրանցման հասցեն	Զբաղեցրած պաշտոնը (պաշտոնավարման սկիզբ/ազարտ)	Թողարկողի կազմից դուրս գործունեությունը
Արտաշես Ավետիսյան	ՀՀ, ք.Երևան,	Տնօրենների խորհրդի նախագահ	Գրին Ֆուդ ՍՊԸ ընկերության բաժնետեր

		(պաշտոնավարում է 12.05.2015թ.-ից)	
Վաչե Գաբրիելյան	ՀՀ, ք.Երևան,	Տնօրենների խորհրդի անդամ (պաշտոնավարում է 11.10.2022թ.-ից)	Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի Գործարարության և տնտեսագիտության քոլեջի դեկան Արդշինբանկ՝ Խորհրդի անդամ Արմենիա Ինշուրանս՝ Խորհրդի անդամ
Ռամի Տրեյստեր	ՌԴ, ք. Մոսկվա,	Տնօրենների խորհրդի անդամ (պաշտոնավարում է 12.05.2015թ.-ից)	Թել-Սել Մարկետ ՓԲԸ որպես 56.28% բաժնետեր RobyMarket LLC Որպես 100% բաժնետեր

3.11.3.3. Գործադիր տնօրեն

Իրավասությունները և պարտականությունները ներկայացված են Ազդագրի 3.11.2.3 ենթաբաժնում ներկայացված է:

Անունը, ազգանունը	Բնակության վայրը/ Գրանցման հասցեն	Զբաղեցրած պաշտոնը (պաշտոնավարման սկիզբ/ազարտ)	Թողարկողի կազմից դուրս գործունեությունը
Արտյոմ Ղազարյան Վաչագանի	Հաշվառման հասցե՝ ՀՀ, ք. Գյումրի, Ա.Բնակության հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան	Գլխավոր տնօրեն 2023/	Թողարկողի կազմից դուրս գործունեություն չի ծավալում

3.11.3.4. Վերստուգող

Իրավասությունները և պարտականությունները ներկայացված են Ազդագրի 3.11.2.4 ենթաբաժնում ներկայացված է:

Անունը, ազգանունը	Բնակության վայրը/ Գրանցման հասցեն	Զբաղեցրած պաշտոնը (պաշտոնավարման սկիզբ/ազարտ)	Թողարկողի կազմից դուրս գործունեությունը
Դավթյան Արմեն Ալբերտի	ՀՀ, ք.Վեդի	Վերստուգող - ներքին աուդիտոր 01.12.2015թ.-ից մինչ օրս	Գրին ֆուդ ՍՊԸ տնօրեն Անալիտիկայի և հետազոտությունների կենտրոն ՍՊԸ բաժնետեր

3.11.4. Կառավարման մարմինների անդամների ազգակցական կապը

Կառավարման անդամների միջև ազգակցական կապը բացակայում է:

3.11.5. Կառավարման մարմնի յուրաքանչյուր անդամի մասին

Անունը, ազգանունը/ Կազմակերպության անվանում	Պաշտոնը	Մասնագիտությունը (Որակավորումը)	Նախորդ 5 տարվա ընթացքում գործունեությունը
Ռամի Տրեյստեր	«Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի» - բաժնետեր և Խորհրդի անդամ	1. Էլեկտրոնիկայի ինժեներ – Մոսկվայի Լեոնային Համալսարան 2. EMBA - IBDA համալսարանում (AHX/RSM)	Ձեռնարկատիրական գործունեություն
Տիգրան Սարգսյան	Բաժնետեր	1. Պլանավորման ու Էկոնոմիկայի ֆակուլտետ - ՀՊՏՀ 2. Ֆինանսատնտեսական գիտությունների թեկնածու - Վոզնեսենսկու անվան Լենինգրադի համալսարանում 3. Օրինաստեղծ գործունեություն - Վաշինգտոնի Իրավունքի միջազգային ինստիտուտ 4. Բանկերի արդյունավետ կառավարում - Համաշխարհային բանկի Տնտեսական զարգացման ինստիտուտ	Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի նախագահ մինչ 2020թ. Եվրասիական զարգացման բանկի Կառավարման խորհրդի նախագահի տեղակալ
Արամայիս Բադալյան	Բաժնետեր	ԵՊՀ Արևելագիտության ֆակուլտետ Իրանագետ	Ձեռնարկատիրական գործունեություն
Տաթևիկ Ավետիսյան	Բաժնետեր	Իրավաբան (Բակալավր) ՀՌՀ	Ֆինանսական համակարգի Հաշտարար
Արամ Սարգսյան	Բաժնետեր		
Արտաշես Ավետիսյան	Խորհրդի նախագահ	Ինժեներ Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտ, Էլեկտրոտեխնիկական ֆակուլտետ	Ձեռնարկատիրական գործունեություն
Վաչե Գաբրիելյան	Խորհրդի անդամ	1. Տնտեսագետ մաթեմատիկոս ԵՊՀ, 2. Հանրային կառավարում՝ ԱՄՆ Ռատոգերս համալսարան	Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի Գործարարության և տնտեսագիտության քոլեջի դեկան

Անունը, ազգանունը/ Կազմակերպության անվանում	Պաշտոնը	Մասնագիտությունը (Որակավորումը)	Նախորդ 5 տարվա ընթացքում գործունեությունը
			Արդշինբանկ՝ Խորհրդի անդամ Արմենիա Ինշուրանս՝ Խորհրդի անդամ
Արտյոն Ղազարյան Վաչագանի	Գործադիր տնօրեն	1. Երևանի պետական համալսարան- Կենսաֆիզիկայի բաժին, <<Կենսաֆիզիկա>> մասնագիտություն: 2. Մարքեթինգ և վաճառք, Մագիստրոսի աստիճան 3. Կենսաբանական գիտությունների թեկնածուի որակավորում /PhD/ կենսաբժշկական մասնագիտությամբ:	ԱԿԲԱ ԲԱՆԿ ԲԲԸ մարքեթինգի վարչության պետ
Դավթյան Արմեն Ալբերտի	Վերստուգող	1. Երևանի ժաղավրդական տնտեսության ինստիտուտում «Էկոնոմիկայի պետական կարգավորում» 2. Տնտեսագիտական հետազոտության ինստիտուտում «Էկոնոմիկայի կառավարում» որպես ասպիրանտ:	

Թողարկողի կառավարման մարմնի անդամներն ազդագիրը գրանցման ներկայացնելու պահին նախորդող 5 տարվա ընթացքում որևէ առնչություն չեն ունեցել որևէ սնանկության, լուծարման կամ սնանկ ճանաչված անձի ակտիվների կառավարման գործընթացների հետ:

Թողարկողի կառավարման մարմնի անդամներն ազդագիրը գրանցման ներկայացնելու պահին նախորդող 5 տարվա ընթացքում պատասխանատվության չեն ենթարկվել պետական որևէ մարմնի կամ կարգավորող (վերահսկող) մարմնի կողմից և նրանք դատարանի կողմից չեն զրկվել որևէ թողարկողի կառավարման մարմնի անդամի պաշտոն զբաղեցնելու իրավունքից:

3.11.6. Շահերի բախման առկայություն

Թողարկողի կարծիքով Թողարկողի և Թողարկողի կառավարմանը մասնակցող անձանց, ինչպես նաև իրական շահառուների միջև շահերի բախում առկա չէ: Կառավարմանը մասնակցող որևէ անձ չի բացահայտել շահերի բախման մասին տեղեկատվություն:

3.11.7. Այլ տեղեկություններ

Ընկերությունը խոշոր բաժնետերերի, հաճախորդների, մատակարարների կամ այլ անձանց հետ չունի կառավարման մարմնի անդամ նշանակելու մասին որևէ պայմանավորվածություն կամ բացառություն:

3.12. Վարձատրությունները և պարգևավճարները

Ներկայացվում է վերջին հաշվետու ֆինանսական տարվա կտրվածքով.

Թողարկողի կառավարման մարմինների յուրաքանչյուր անդամի կողմից թողարկողից և նրա դուստր ընկերություններից որպես վարձատրություն և պարգևավճար ստացված գումարները՝ ներառյալ նրանց օգտին կատարված ցանկացած ձևով փոխհատուցումները (կուտակային կենսաթոշակային հատկացումները, ապահովագրական վճարները, բաժնետոմսերի ձեռքբերման օպցիոնները և այլն), և Թողարկողի կողմից թողարկողի կառավարման մարմինների անդամների օգտին կատարված կենսաթոշակային վճարումները՝ ընդհանուր գումարով:

Կառավարման անդամի անուն, ազգանունը	Որպես վարձատրություն և (կամ) պարգևավճար վճարված գումարները
Տիգրան Սարգսյան	X
Արամայիս Բաղայան	12,447,780 ՀՀ դրամ, որից 180,000 ՀՀ դրամ դրոշմանիշային գումար, 2,489,556 ՀՀ դրամ եկամտային հարկ, 944,784 ՀՀ դրամ պարտադիր կուտակային վճար
Տաթևիկ Ավետիսյան	X
Արամ Սարգսյան	X
Տիգրան Սարգսյան	X
Արտաշես Ավետիսյան	12,000,000 ՀՀ դրամ, որից 102,000 ՀՀ դրամ դրոշմանիշային գումար, 2,400,000 ՀՀ դրամ եկամտային հարկ
Ռամի Տրեյստեր	1,000,000 ՀՀ դրամ, որից 200,000 ՀՀ դրամ եկամտային հարկ
Վաչե Գաբրիելյան	12,000,000 ՀՀ դրամ, որից 102,000 ՀՀ դրամ դրոշմանիշային գումար, 2,400,000 ՀՀ դրամ եկամտային հարկ, 900,000 ՀՀ դրամ պարտադիր կուտակային վճար
Արտյոմ Ղազարյան Վաչագանի	34,769,546 ՀՀ դրամ, որից 180,000 ՀՀ դրամ դրոշմանիշային գումար, 6,953,912 ՀՀ դրամ

Դավթյան Արմեն Ալբերտի	Եկամտային հարկ, 1,050,000 ՀՀ դրամ պարտադիր կուտակային վճար 5,022,723 ՀՀ դրամ, որից 69,000 ՀՀ դրամ դրոշմանիշային գումար, 1,004,545 ՀՀ դրամ եկամտային հարկ, 259,758 ՀՀ դրամ պարտադիր կուտակային վճար
-----------------------	---

3.13. Կառավարման մարմինների գործունեությունը

3.13.1. Կառավարման մարմինների անդամների վերաբերյալ

Կառավարման մարմինների յուրաքանչյուր անդամի պաշտոնավարման ընթացքը նշված է Ազդագրի 3.11.3 բաժնում:

Թողարկողի կառավարման անդամները չունեն պայմանագրեր Թողարկողի կամ նրա դուստր ընկերությունների հետ այն մասին, որ իրենց պաշտոնավարման ժամկետի ավարտից հետո պետք է ստանան պարգևավճար կամ լրավճար:

Թողարկողի վերստուգողի մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է 3.11.2.4 և 3.11.3.4 ենթակետերում:

3.13.2. Կորպորատիվ կառավարման սկզբունքները

Թողարկողը հետևում է իր կազմակերպարավական կառուցվածքին համապատասխանող կորպորատիվ կառավարման սկզբունքներին, մասնավորապես՝ ապահովում է արդյունավետ կորպորատիվ կառավարման միջավայր, իր մասնակիցների իրավունքների իրականացումը և հավասար վերաբերմունք վերջիններիս նկատմամբ, ինչպես նաև համագործակցում է վերջիններիս հետ՝ խթանելով հասարակության բարեկեցության մակարդակի աճը:

Ընկերության կառավարման համակարգը մշակված է ՀՀ օրենսդրության շրջանակում և բավարարում է ՀՀ-ում ընդունված կորպորատիվ կառավարման սկզբունքներին (կանոնագրքին):

Ընկերությունը կիրառում է հետևյալ կորպորատիվ արժեքները.

- Թիմային աշխատանք
- Պատասխանատվություն
- Ազնվություն
- Արժանապատվություն
- Ուսուցում և զարգացում
- Հաճախորդամեյր լինելը

3.14. Աշխատակիցները

Պատմական ֆինանսական ժամանակաշրջանում աշխատակիցների թվաքանակը հետևյալն է՝

- 31.12.2019թ. դրությամբ՝ 185 հոգի,

- 31.12.2020թ. դրությամբ՝ 272 հոգի,
- 31.12.2021թ. դրությամբ՝ 304 հոգի,
- 31.12.2022թ. դրությամբ՝ 352 հոգի,
- 31.12.2023թ. դրությամբ՝ 358 հոգի:

Ժամանակավոր աշխատողների թիվը էական չի Թողարկողի մոտ:

Թողարկողի աշխատակիցները չունեն թողարկողի բաժնային արժեթղթեր և այդ արժեթղթերի նկատմամբ օպցիոններ:

Ազդագրի ներկայացման պահին աշխատակիցների բաժնետիրացման ընդունված ծրագիր Թողարկողը չունի:

3.15. Խոշոր բաժնետերերը և հսկող անձինք

Բաժնետերերը	Թողարկողի կանոնադրական կապիտալում քվարկող բաժնետոմսերի տոկոսը
«Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի»	56.28%
Տիգրան Սարգսյան	18.00%
Արամայիս Բադալյան	15.00%
Տաթևիկ Ավետիսյան	5.81%
Արամ Սարգսյան	4.91%

Թողարկողի կանոնադրական կապիտալում նշանակալից մասնակցության ուժով Ընկերությանը հսկող անձն է «Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի»: «Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի» վերջնական վերահսկող անձն է Ռամի Տրեսյտերը :

Թողարկողի բոլոր խոշոր բաժնետերերին պատկանող բաժնետոմսերից յուրաքանչյուրը տալիս է ձայնի միևնույն իրավունքը:

Պայմանագրի ուժով հսկող անձինք առկա չեն:

3.16. Փոխկապակցված անձանց հետ գործարքները

Թողարկողը ունի 2023թ.-ի տարեվերջի դրությամբ փոխկապակցված անձանց տրված չմարված ոչ ընթացիկ փոխառություններ 2,099.72 մլն դրամի :

3.17. Տեղեկատվություն թողարկողի ակտիվների և պարտավորությունների, ֆինանսական վիճակի, եկամուտների և ծախսերի մասին

3.17.1. Պատմական ֆինանսական տեղեկատվություն

Ընկերության 2020-2023թթ. աուդիտորական եզրակացությամբ հաստատված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հավելված 5-ում:

3.17.2. Միջանկյալ ֆինանսական Տեղեկատվություն

Թողարկողի միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններ ներկայացված չէ:

3.17.3. Թողարկողի ֆինանսական վիճակի էական փոփոխությունները

Ազդագրում ներառված 2023թ-ի ֆինանսական հաշվետվության վերջին օրվանից մինչև ազդագիրը գրանցման ներկայացնելու օրն ընկած ժամանակահատվածում տեղի է ունեցել Թողարկողի ֆինանսական վիճակի էական փոփոխություն, որը վերաբերվում է սեփական կապիտալին, մասնավորապես.

- ԹԵԼ-ՍԵԼ ԲԲԸ բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովը 01.04.2024թ. թիվ 010424 արձանագրությամբ որոշում է կայացրել 2023թ. շահույթից 1,419,000,000 ՀՀ դրամի չափով բաշխում կատարել, իսկ հետագայում Ընկերությունը նպատակ ունի կուտակված շահույթի հաշվին համալրել կանոնադրական կապիտալը մինչ 2024 թվականի ավարտ:

3.17.4. Դատական, արբիտրաժային և վարչական վարույթների մասին տեղեկատվություն

Սույն ազդագրի գրանցման ներկայացմանը նախորդող 12 ամսվա ընթացքում Ընկերությունը ներգրավված չէ դատական և (կամ) արբիտրաժային վարույթներում, որոնք կարող են էական ազդել Ընկերության ֆինանսական վիճակի կամ շահութաբերության վրա և/կամ կարող են ունենալ կամ վերջերս ունեցել են էական ազդեցություն:

ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահի 23.01.2024թ. թիվ 1/05 ԾՕՀ-Ա որոշմամբ Ընկերությունն ենթարկվել է վարչական պատասխանատվության՝ 1,500,000 ՀՀ դրամի չափով: Ընկերությունն որոշմամբ սահմանված ժամկետներում իրականացրել է անհրաժեշտ միջոցառումները վարչական պատասխանատվության հիմք հանդիսացած խախտումները վերացնելու և ապագայում նման խախտումները բացառելու համար:

3.17.5. Հարկային արտոնությունները

ՀՀ Հարկային օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 47-րդ կետի համաձայն՝ Ընկերությունը որպես վճարահաշվարկային կազմակերպություն ազատված է ավելացված արժեքի հարկից (ԱԱՀ):

3.18. Լրացուցիչ տեղեկատվություն

3.18.1. Կանոնադրական կապիտալը

3.18.1.1. Կանոնադրական կապիտալի մեծությունը

Թողարկողի կանոնադրական կապիտալն Ազդագրի գրանցման ներկայացման պահին կազմում է 1,078,000,000 (մեկ միլիարդ յոթանասուն ութ միլիոն) ՀՀ դրամ:

3.18.1.1. Հայտարարված բաժնետոմսերը

Ընկերության հայտարարված բաժնետոմսերի քանակը կազմում է 4,200,000 հատ հասարակ (սովորական) բաժնետոմսեր:

3.18.1.2. Թողարկված բաժնետոմսերը

Ընկերության թողարկված և լրիվ վճարված բաժնետոմսերի քանակը կազմում է 30,800,000 հատ հասարակ (սովորական) բաժնետոմսեր, որոնք լրիվ վճարված բաժնետոմսեր են:

3.18.1.3. Թողարկողին պատկանող՝ թողարկողի թողարկած բաժնետոմսերի քանակը, անվանական և հաշվեկշռային արժեքները

Ազդագրի կազմման պահին Ընկերությունը չունի թողարկած հասարակ բաժնետոմսերի ընդհանուր քանակից իրեն պատկանող բաժնետոմսեր:

3.18.2. Կանոնադրությունը

3.18.2.1. Թողարկողի նպատակը

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» բաց բաժնետիրական ընկերությունը հանդիսանում է առևտրային կազմակերպություն հանդիսացող օտարերկրյա ներդրմամբ տնտեսական ընկերություն, որի ստեղծման նպատակն է տնտեսական գործունեություն իրականացնելու ճանապարհով շահույթի ստացումը:

Տե՛ս Կանոնադրության 1.1 և 2.1 կետերը:

3.18.2.2. Կառավարման մարմինների իրավունքներն ու պարտականությունները

Ընկերության կառավարման մարմինների իրավունքներն ու պարտականությունները սահմանված են «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի X-XI գլուխներով և Կանոնադրությամբ:

Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի իրավունքներն ու պարտականությունները.

- Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովն Ընկերության կառավարման բարձրագույն մարմինն է:
- Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի իրավասությանն են պատկանում այնպիսի հարցերը, ինչպիսիք են Ընկերության կանոնադրության մեջ փոփոխությունների և լրացումների կատարումը, Ընկերության նոր խմբագրությամբ կանոնադրության հաստատումը, Ընկերության վերակազմակերպումը, Ընկերության տնօրենների խորհրդի քանակական կազմի հաստատումը, դրա անդամների ընտրությունը և նրանց լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցումը և այլ հարցեր:

Կանոնադրության 8.3 կետով սահմանված է այն հարցերի շրջանակը, որոնք չեն կարող փոխանցվել որոշում ընդունելու համար Ընկերության տնօրենների խորհրդին և (կամ) Ընկերության գլխավոր տնօրենին: Տե՛ս Կանոնադրության 8.2, 8.6-8.8 կետերը:

Ընկերության տնօրենների խորհրդի իրավունքներն ու պարտականությունները.

- Ընկերության տնօրենների խորհրդի իրավասության շրջանակում են Ընկերության գործունեության հիմնական ուղղությունների որոշումը,
- Ընկերության տեղաբաշխված բաժնետոմսերի, պարտատոմսերի և այլ արժեթղթերի ձեռք բերումը Օրենքով նախատեսված դեպքերում, պարտատոմսերի և այլ արժեթղթերի տեղաբաշխումը և այլն:

Կանոնադրության 8.16 կետով սահմանված է այն տնօրենների խորհրդի իրավասության մեջ մտնող հարցերի շրջանակը, որը կարող է իրականացնել Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովը: Տե՛ս Կանոնադրության 8.15 կետը:

Ընկերության տնօրենների խորհրդի նախագահի իրավունքներն ու պարտականությունները.

- Ընկերության տնօրենների խորհրդի նախագահը կազմակերպում է Ընկերության տնօրենների խորհրդի աշխատանքները, նախագահում է Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովներում և այլն:

Տե՛ս Կանոնադրության 8.17 կետը:

Ընկերության գլխավոր տնօրենի իրավունքներն ու պարտականությունները.

- Ընկերության գլխավոր տնօրենը իրականացնում է Ընկերության ընթացիկ գործունեության ղեկավարումը,
- լուծում է այն բոլոր հարցերը, որոնք Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի և Ընկերության տնօրենների խորհրդի բացառիկ իրավասությանը չեն վերապահվել,
- կազմակերպում է Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի և Ընկերության տնօրենների խորհրդի որոշումների կատարումը,
- ներկայացնում է Ընկերությունը Հայաստանի Հանրապետությունում և արտասահմանում և այլն:

Տե՛ս Կանոնադրության 8.18 կետը:

3.18.2.3. Բաժնետերերի իրավունքներն ու պարտականությունները

Ընկերության յուրաքանչյուր **հասարակ** (սովորական) բաժնետոմսի սեփականատիրոջ իրավունքները և պարտականությունները: Հասարակ (սովորական) բաժնետոմսի սեփականատեր հանդիսացող բաժնետերը Օրենքի և Ընկերության կանոնադրության համաձայն իրավունք ունի.

- Մասնակցել Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին՝ վերջինիս իրավասությանը պատկանող բոլոր հարցերի նկատմամբ ձայնի իրավունքով,

- Մասնակցել Ընկերության կառավարմանը,
- Ստանալ շահույթաբաժիններ Ընկերության գործունեությունից առաջացած շահույթից,
- Ստանալ Ընկերության գործունեության վերաբերյալ ցանկացած տեղեկատվություն՝ գաղտնի փաստաթղթերից բացի, այդ թվում՝ կանոնադրությամբ սահմանված կարգով ծանոթանալ հաշվապահական հաշվեկշիռին, հաշվետվություններին, հաշվապահական գրքերին, Ընկերության արտադրատնտեսական գործունեությանը,
- Ընկերության հիմնադիր ժողովում իր իրավունքները ներկայացնելու համար լիազորել երրորդ անձի,
- Հանդես գալ առաջարկություններով Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովում,
- Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովներում քվեարկել իրեն պատկանող բաժնետոմսերի ձայների չափով,
- Հայցով դիմել դատարան՝ Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի կողմից ընդունված և գործող օրենքներին և այլ իրավական ակտերին հակասող որոշումների բողոքարկման նպատակով,
- Ընկերության լուծարման դեպքում ստանալ պարտատերերի հետ կատարված հաշվարկներից հետո մնացած Ընկերության գույքի իր հասանելիք մասը կամ դրա արժեքը,
- Օգտվել Ընկերության կանոնադրությամբ նախատեսված այլ իրավունքներից:

Տե՛ս Կանոնադրության 6.1 կետը:

Հասարակ (սովորական) բաժնետոմսերի սեփականատերերին առնչվող սահմանափակումները.

- Հասարակ (սովորական) բաժնետոմսերի սեփականատերերին չի կարող տրամադրվել նրանց պատկանող հասարակ (սովորական) բաժնետոմսերի անվանական արժեքից և քանակից չբխող լրացուցիչ ձայնի իրավունք: Հասարակ (սովորական) բաժնետոմսերի դիմաց շահույթաբաժինների վճարումները Ընկերության կողմից չեն երաշխավորվում:
- Հասարակ (սովորական) բաժնետոմսերի տեսակարար կշիռը Ընկերության կանոնադրական կապիտալում չպետք է պակաս լինի 75 տոկոսից:

Տե՛ս Կանոնադրության 6.5 կետը:

3.18.2.4. Բաժնետերերի իրավունքներում փոփոխությունները

Բաժնետերերի իրավունքներում փոփոխություններ կարող են իրականացվել համապատասխան օրենսդրական և ենթաօրենսդրական ակտերում փոփոխություններ կատարվելու դեպքում:

Բաժնետերերի իրավունքներում փոփոխությունները կատարվում են Կանոնադրության մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու միջոցով:

Կանոնադրության 8.2 կետի համաձայն՝ Ընկերության Կանոնադրության մեջ փոփոխությունների և լրացումների կատարումը, ընկերության նոր խմբագրությամբ Կանոնադրության հաստատումը պատկանում է Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի իրավասությանը: Կանոնադրության 4.3 կետի համաձայն՝ Ընկերության կանոնադրական կապիտալի նվազեցման և Ընկերության կանոնադրության մեջ համապատասխան փոփոխություններ կատարելու մասին որոշումն ընդունվում է Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի կողմից՝ դրան մասնակցող բաժնետերերի **ձայների 3/4-ով**, սակայն ոչ պակաս քվեարկող բաժնետոմսերի սեփականատերերի ձայների **2/3-ից**:

Կանոնադրության 10.1 կետի համաձայն՝ Ընկերության Կանոնադրության մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելը, ինչպես նաև Ընկերության նոր խմբագրությամբ Կանոնադրության հաստատելը տեղի է ունենում բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի որոշմամբ, որն ընդունվում է

ժողովին մասնակցած քվեարկող բաժնետերերի **ձայների 3/4-ով**, իսկ կանոնադրական կապիտալի չափի մեծացման հետ կապված դեպքերում՝ ձայների մեծամասնությամբ: Ըստ Կանոնադրության 10.2 կետի՝ Ընկերության Կանոնադրության մեջ կատարված փոփոխությունները և լրացումները, ինչպես նաև Ընկերության նոր խմբագրությամբ Կանոնադրությունը երրորդ անձանց համար ուժի մեջ են մտնում դրանց պետական գրանցման պահից, իսկ Կանոնադրությամբ սահմանված դեպքերում՝ պետական գրանցումն իրականացնող մարմնին ծանուցելու պահից: Սակայն Ընկերությունը և նրա բաժնետերերը նման փոփոխությունները հաշվի առած երրորդ անձանց հետ ունեցած հարաբերություններում իրավունք չունեն վկայակոչել այդ փոփոխությունների գրանցման բացակայությունը:

Ընկերության կանոնադրական կապիտալի նվազեցման կապակցությամբ բաժնետերերին վճարումները կատարվում են Ընկերության կանոնադրության փոփոխությունների պետական գրանցումից հետո:

3.18.2.5. Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին մասնակցությունը

Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին մասնակցելու իրավունք ունեն Ընկերության տեղաբաշխած ինչպես հասարակ (սովորական), այնպես էլ արտոնյալ բաժնետոմսերի սեփականատեր հանդիսացող բաժնետերերը իրենց պատկանող լրիվ վճարված սովորական (արտոնյալ) բաժնետոմսերի քանակին և անվանական արժեքին համապատասխան ձայների քանակով, բացառությամբ Ընկերության հիմնադիրների, որոնք Ընկերության կանոնադրությամբ սահմանված ժամկետում, բայց ոչ ավելի, քան Ընկերության պետական գրանցման պահից 1 տարվա ընթացքում, կարող են ձայնի իրավունք ունենալ իրենց անունով տեղաբաշխված բոլոր սովորական (արտոնյալ)՝ բաժնետոմսերի քանակին և անվանական արժեքին համապատասխան:

Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին խորհրդակցական ձայնի իրավունքով կարող են մասնակցել նաև Ընկերության բաժնետեր չհանդիսացող Ընկերության տնօրենների խորհրդի և գործադիր մարմնի անդամները:

Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին մասնակցելու իրավունք ունեցող բաժնետերերի ցուցակը կազմվում է Ընկերության տնօրենների խորհրդի կողմից սահմանված ամսաթվի դրությամբ՝ Ընկերության բաժնետերերի ռեեստրի տվյալների հիման վրա:

Ընդհանուր ժողովի գումարման մասին բաժնետերերը պետք է ծանուցվեն Ընդհանուր ժողովի գումարման օրվանից առնվազն 21 օր առաջ: Ծանուցումը պետք է առնվազն պարունակի օրենքով նախատեսված տեղեկությունները: Ընդհանուր ժողովի գումարման մասին ծանուցումը և Ընդհանուր ժողովին վերաբերող տեղեկությունների և փաստաթղթերի տրամադրումը կարող է իրականացվել պատվիրված նամակներ ուղարկելու միջոցով կամ առձեռն հանձնելով կամ էլեկտրոնային կապի միջոցներով, ներառյալ՝ էլեկտրոնային փոստով, ինտերնետային կայքով, ծրագրային և հավելվածային հարթակներով (ներառյալ՝ բջջային հեռախոսների հավելվածներով), որոնք թույլ են տալիս հավաստիանալ հասցեատիրոջ կողմից դրանք ստանալու մասին:

Տե՛ս Կանոնադրության 8.12 կետը:

3.18.2.6. Բաժնետիրական ընկերությունում մասնակցություն ձեռք բերելիս դրա մասին տեղեկատվության բացահայտումը

Բաժնետիրական ընկերությունում մասնակցություն ձեռք բերելիս դրա մասին տեղեկատվության բացահայտումը կանոնակարգվում է.

- «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքի 153- 157 հոդվածներով, 169 հոդվածով,
- ՀՀ ԿԲ-ի «Հաշվետու թողարկողի կանոնադրական կապիտալում մասնակցության ձեռքբերման, ավելացման և նվազման վերաբերյալ տեղեկացման և բացահայտման կարգը» Կանոնակարգ 4/15-ով,
- ՀՀ ԿԲ-ի «Հաշվետու թողարկողի ղեկավարի, նրա և թողարկողի հետ փոխկապակցված անձանց կողմից իրենց հաշվին՝ թողարկողի բաժնետոմսերով, ածանցյալ գործիքներով կամ այդպիսի ածանցյալների հետ կապված այլ արժեթղթերով կնքված գործարքների վերաբերյալ կենտրոնական բանկին ներկայացվող հաշվետվություններում ներառվող տեղեկությունների կազմը, հաշվետվությունների ձևը և ներկայացման կարգը» կանոնակարգ 4/16-ով:

3.18.2.7. Կանոնադրությամբ առավել մանրամասն կարգավորված հարցերը

Կանոնադրությամբ առավել մանրամասն կարգավորված է Ընկերության ֆինանսատնտեսական գործունեության ստուգմանն առնչվող հարցերի շրջանակը, քան դա սահմանված է «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքով: Ի թիվս օրենքում նշված հարցերի շրջանակի՝ Ընկերության ֆինանսատնտեսական գործունեության ստուգումն իր մեջ ներառում է.

- Ընկերության պահեստի, արխիվի և այլ ծառայողական տարածքների գնում,
- Ընկերության ֆինանսատնտեսական գործունեության ՀՀ օրենսդրությանը անհամապատասխանությունների, հաշվապահական հաշվառման և այլ փաստաթղթերում աղավաղումների բացահայտում,
- Ընկերության ֆինանսատնտեսական գործունեության օբյեկտիվ և համապարփակ ստուգումն ապահովելու նպատակով իր իրավասությունների սահմաններում այլ անհրաժեշտ գործողությունների իրականացում:

Տե՛ս Կանոնադրության 9.1 կետը և «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 91-92 հոդվածները:

3.18.3. Էական պայմանագրերը

Թողարկողը վերջին 2 տարիների ընթացքում չի արձանագրել էական պայմանագրեր հիմնական գործունեությունից դուրս:

3.19. Փորձագետի, գնահատողի, խորհրդատուի կամ հաշվապահի մասնագիտական կարծիքը և երրորդ անձանցից վերցված տեղեկատվությունը

Բացի ֆինանսական աուդիտի ենթարկված և Ազդագրում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվություններից, Ազդագրի որևէ մասում չի օգտագործվել հաշվապահի, գնահատողի, խորհրդատուի կամ ցանկացած այլ փորձագետի մասնագիտական կարծիք:

3.20. Այլ տեղեկատվություն

Ազդագրի կիրառության ողջ ժամկետի ընթացքում ներքոհիշյալ տեղեկատվությունը և փաստաթղթերը (կամ դրանց պատճենը) մշտապես մատչելի են հանրությանը.

- 1) Ընկերության կանոնադրությունը,
- 2) 2021, 2022, 2023 թվականների տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունները և դրանց վերաբերյալ աուդիտորական եզրակացությունները:

Նշված փաստաթղթերի էլեկտրոնային տարբերակները կարող են ձեռք բերվել Ընկերության գտնվելու վայրի հետևյալ հասցեից՝ ՀՀ, ք. Երևան, 0033, Հակոբ Հակոբյան 3, հիմնական մասնաշենք 1-ին սեկցիա, 3-րդ հարկ: Դրանք հրապարակված են նաև www.telcell.am կայքում:

3.21. Մասնակցություն այլ անձանց կապիտալում

Թողարկողն ունի ձայնի իրավունք տվող 5 և ավելի տոկոսի մասնակցություն հետևյալ ընկերություններում՝ «ԹԵԼ-ՍԵԼ ՍԵՐՎԻՍ» ՍՊԸ, «ԹԵԼ-ՍԵԼ ԼՈԳԻՍՏԻԿՍ» ՍՊԸ, «Մեգա Պանտերա» ՍՊԸ:

Բաժին 4. ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1: Հայտ-հանձնարարականի օրինակելի ձև (իրավաբանական անձանց համար)

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲ Ընկերության թողարկած սովորական բաժնետոմսերի
ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականի օրինակելի ձև
(իրավաբանական անձանց համար)

Order-application form for ordinary shares issued by Tel-Cell OJSC (for legal entities)

Թողարկող Issuer	
Թողարկման արժույթը Currency of denomination	
Թողարկվող բաժնետոմսերի ընդհանուր քանակը Total number of issued shares	
Թողարկվող բաժնետոմսերի ԱՄՏԾ ISIN of issued shares	
Մեկ բաժնետոմսի ձեռքբերման գինը Price per unit	
Ձեռք բերվող բաժնետոմսերի քանակը Number of purchasing shares	
Գործարքի ծավալը Transaction volume	

Ներդրողի վերաբերյալ տեղեկություններ Investor Information

Իրավաբանական անձի անվանումը Company name	
Գրանցման տվյալներ Registration details	
Իրավաբանական հասցեն Legal address	
ՀՎՀՀ Tax Code	

Կապի միջոցները (հեռ., էլ. փոստ) Contact details (tel., e-mail)	
Արժեթղթերի հաշվի տվյալները Securities account details	
Բանկային տվյալները Bank details	
Իրավաբանական անձի ներկայացուցչի կամ լիազորված անձի անուն ազգանունը, պաշտոնը Full name, position of the authorized person of legal entities	
անուն ազգանուն / full name	օր, ամիս, տարեթիվ / day, month, year
	ստորագրություն / signature

Լրացվում է տեղաբաշխողի լիազորված աշխատակցի կողմից
For use by the authorized employee of the underwriter

Հայտի ստացման ամսաթիվ
Receive date

օր, ամիս, տարեթիվ / day, month, year	ժամ, րոպե / hour, minute
--------------------------------------	--------------------------

Վճարման ամսաթիվ
Payment date

օր, ամիս, տարեթիվ / day, month, year

Լիազորված աշխատակից
Authorized employee

անուն ազգանուն / full name	ստորագրություն / signature
----------------------------	----------------------------

Սույնով, հավաստում եմ, որ ձեռքբերման հայտը ներկայացնելուց առաջ, ըստ էության, ծանոթացել եմ վերջինիս անբաժանելի մասը հանդիսացող «ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ բաժնետոմսերի հրապարակային առաջարկի ազդագրին, ընդունում և համաձայն եմ դրանում նշված պայմաններին, ստանձնում եմ այդ բաժնետոմսերում ներդրումների հետ կապված պարտականությունները և հնարավոր ռիսկերը:

We hereby acknowledge that before submitting this subscription order we have reviewed the Prospectus of the public offering of stocks of Tel-Cell OJSC, which forms an integral part of this order. We hereby accept and agree to the terms and conditions thereof and assume the responsibilities and possible risks of investing in these stocks.

Հաստատում եմ, որ ֆինանսական միջոցները, որոնք փոխանցվում են բաժնետոմսերի գնման նպատակով ստացված են օրինական ճանապարհով և ոչ մի կերպ կապված չեն ահաբեկչության ֆինանսավորման, թմրանյութերի վաճառքի, մարդկանց վաճառքի, հարկերի վճարումից խուսափելու հետ:

We confirm that the funds transferred for the purposes of buying the stocks have been acquired in a lawful manner and are in no way linked to terrorism financing, drug trafficking, human trafficking, and tax evasion.

Հաստատում ենք, որ սույն հայտ-հանձնարարականի բավարարման դեպքում հայտ-հանձնարարականը կհանդիսանա մեր և «ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ միջև պատշաճ ձևակերպված և վավեր պայմանագիր՝ «ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ թողարկած բաժնետոմսերի՝ մեր կողմից ձեռքբերման (առքի) վերաբերյալ: /

We agree that in case this order is satisfied, it shall constitute a properly executed and valid contract between us and Tel-Cell OJSC on our acquisition (purchase) of stocks issued by Tel-Cell OJSC.

**ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2: Հայտ-հանձնարարականի օրինակելի ձև
(Ֆիզիկական անձանց կամ անհատ ձեռնարկատերերի համար)**

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲ Ընկերության թողարկած սովորական բաժնետոմսերի
ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականի օրինակելի ձև
(Ֆիզիկական անձանց համար)

Թողարկող Issuer	
Թողարկման արժույթը Currency of denomination	
Թողարկվող բաժնետոմսերի ընդհանուր քանակը Total number of issued shares	
Թողարկվող բաժնետոմսերի ԱՄՏԾ ISIN of issued shares	
Մեկ բաժնետոմսի ձեռքբերման գինը Price per unit	
Ձեռք բերվող բաժնետոմսերի քանակը Number of purchasing shares	
Գործարքի ծավալը Transaction volume	

**Order-application form for ordinary shares issued by Tel-Cell OJSC
(for individuals)**

**Ներդրողի վերաբերյալ տեղեկություններ
Investor Information**

Անուն, ազգանուն Full name	
Անձնագրի տվյալներ Passport details	
Բնակության հասցեն Residence address	
Կապի միջոցները (հեռ., էլ. փոստ) Contact details (tel., e-mail)	

Արժեթղթերի հաշվի տվյալները Securities account details			
Բանկային տվյալները Bank details		Անվանումը` Name:	
		Հաշվի համարը` Acc. number:	
անուն ազգանուն / full name	օր, ամիս, տարեթիվ / day, month, year	ստորագրություն / signature	

Լրացվում է տեղաբաշխողի լիազորված աշխատակցի կողմից
For use by the authorized employee of the underwriter

Հայտի ամսաթիվ Receive date	ստացման	_____	_____
		օր, ամիս, տարեթիվ / day, month, year	ժամ, րոպե / hour, minute
Վճարման ամսաթիվ Payment date		_____	
		օր, ամիս, տարեթիվ / day, month, year	
Լիազորված աշխատակից Authorized employee		_____	_____
		անուն ազգանուն / full name	ստորագրություն / signature

Սույնով, հավաստում եմ, որ ձեռքբերման հայտը ներկայացնելուց առաջ, ըստ էության, ծանոթացել եմ վերջինիս անբաժանելի մասը հանդիսացող «ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ բաժնետոմսերի հրապարակային առաջարկի ազդագրին, ընդունում և համաձայն եմ դրանում նշված պայմաններին, ստանձնում եմ այդ բաժնետոմսերում ներդրումների հետ կապված պարտականությունները և հնարավոր ռիսկերը:

We hereby acknowledge that before submitting this subscription order we have reviewed the Prospectus of the public offering of stocks of Tel-Cell OJSC, which forms an integral part of this order. We hereby accept and agree to the terms and conditions thereof and assume the responsibilities and possible risks of investing in these stocks.

Հաստատում եմք, որ ֆինանսական միջոցները, որոնք փոխանցվում են բաժնետոմսերի գնման նպատակով ստացված են օրինական ճանապարհով և ոչ մի կերպ կապված չեն ահաբեկչության ֆինանսավորման, թմրանյութերի վաճառքի, մարդկանց վաճառքի, հարկերի վճարումից խուսափելու հետ:

We confirm that the funds transferred for the purposes of buying the stocks have been acquired in a lawful manner and are in no way linked to terrorism financing, drug trafficking, human trafficking, and tax evasion.

Հաստատում ենք, որ սույն հայտ-հանձնարարականի բավարարման դեպքում հայտ-հանձնարարականը կհանդիսանա մեր և «ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ միջև պատշաճ ձևակերպված և վավեր պայմանագիր՝ «ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ թողարկած բաժնետոմսերի՝ մեր կողմից ձեռքբերման (առքի) վերաբերյալ: /

We agree that in case this order is satisfied, it shall constitute a properly executed and valid contract between us and Tel-Cell OJSC on our acquisition (purchase) of stocks issued by Tel-Cell OJSC.

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3: Ֆինանսական գործակիցների հաշվարկման բանաձևերը

Ջուտ շահույթը մեկ բաժնետոմսի հաշվով (EPS) = Ջուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո / Բաժնետոմսերի միջին կշռված թիվը

Սեփական կապիտալի շահութաբերություն (ROE) = Ջուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո / Սեփական կապիտալի միջին մեծություն

Ակտիվների շահութաբերություն (ROA) = Ջուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո / Ընդհանուր ակտիվների միջին մեծություն

Ջուտ շահույթի մարժա (NPM) = Ջուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո / Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ
Կապիտալի համարժեքության գործակից = Սեփական կապիտալ / Ընդհանուր ակտիվներ
Ֆինանսական կախվածության գործակից = Ընդամենը պարտավորություններ / Սեփական կապիտալ

Բացարձակ իրացվելիության գործակից = (Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ + Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումներ) / Ընթացիկ պարտավորություններ

Ընթացիկ իրացվելիության գործակից = (Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ + Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումներ + Ընթացիկ դեբիտորական պարտքեր և կանխավճարներ) / Ընթացիկ պարտավորություններ

Ընդհանուր իրացվելիության գործակից = Ընթացիկ ակտիվներ / Ընթացիկ պարտավորություններ

Դեբիտորական պարտքերի շրջանառելիության գործակից = Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ / Վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերի միջին արժեքը

Դեբիտորական պարտքերի շրջապտույտի տևողությունն օրերով = 365 / (Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ / Վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերի միջին արժեքը)

Պաշարների շրջանառելիության գործակից = Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք / Պաշարների միջին արժեքը

Պաշարների շրջապտույտի տևողությունն օրերով = 365 / (Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք / Պաշարների միջին արժեքը)

Կրեդիտորական պարտքերի շրջանառելիության գործակից = Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք / Կրեդիտորական պարտքերի միջին արժեքը

Կրեդիտորական պարտքերի շրջապտույտի տևողությունն օրերով = 365 / (Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք / Կրեդիտորական պարտքերի միջին արժեքը):

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5: Ֆինանսական հաշվետվություններ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ և
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

«Թել-Մել» փակ բաժնետիրական ընկերություն

31 դեկտեմբերի 2023թ.

Բովանդակություն

Մեկնախաղացի Եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Մեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	10
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	12

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրասր Զրքնքոն ՓԸԸ
Երևան Գրգրս թիվնս կնկտրն
ՀՀ ք. Երևան 0015
Գրգրսր Լոսսավորի 9
Հ + 374 10 50 09 6461

Grant Thornton CJSC
Yerevan Plaza Business Center
9 Grigor Lusavorich Street,
Yerevan 0015, Republic of Armenia
T + 374 10 50 09 6461

«ԹԷԼ-ՍԷԼ» փակ բաժնետիրական ընկերության բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ԹԷԼ-ՍԷԼ» փակ բաժնետիրական ընկերության (Ընկերություն) և նրա դուտոր ընկերությունների (միասին՝ Խումբ) համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, ինչպես նաև այդ ամսաթվին սվարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական մասերի վերաբերյալ համառոտագիրը:

Մեր կարծիքով՝ կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Խմբի՝ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ համախմբված ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին սվարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքների ու համախմբված դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՄ-ներ):

Կարծիքի հիմքեր

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՄ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության՝ «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված «Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի» (ՀՀՄՄ կանոնագիրք) և էթիկայի համապատասխան պահանջների, որոնք կիրառելի են ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում, և կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ էթիկայի նշված պահանջների համաձայն: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Այլ հանգամանքներ

Խմբի 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այս ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբած ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացվել է այլ աուդիտորական կազմակերպության կողմից, որի 2023թ. հունիսի 30-ի եզրակացությունում արտահայտվել է չձևափոխված կարծիք նշված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Խմբի՝ անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան ղեկընդնառնում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Խմբի գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն ղեկընդնառնողի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Խումբը, ընդհատել զրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Խմբի ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազմակերպության օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՍ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Ի՝ լրումն՝

- Որոշակիացնում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար:

Խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության չարաշահում:

- Զեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե ԽՄԲԻ ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումներին և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք արդյոք առկա է ղեկավարի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել ԽՄԲԻ անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են միևնույն մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա ղեկավարը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել ԽՄԲԻ ղաղաբեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- Գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու ղեկավարի ճշմարիտ ներկայացումը:
- Զեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ ԽՄԲԻ ներսում գործող կազմակերպությունների կամ ձեռնարկատիրական գործառնությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք ԽՄԲԻ աուդիտի ուղղորդման, ղեկավարման և իրականացման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր աուդիտորական կարծիքի համար:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Արմեն Շավհաննիսյան
Տնօրեն

Նաիրա Ուլունց
Առաջադրանքի ղեկավար

28 հունիսի, 2024թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	Մանր.	2023թ.	2022թ.
		դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ակտիվներ			
<i>Ոչ բնթացիկ ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	4	1,036,917	900,124
Ոչ կյուրական ակտիվներ	5	476,470	501,912
Գույվիլ	6	1,157,700	1,157,700
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	7	264,285	294,348
Կանխավճարներ		139,518	50,182
Տրամադրված փոխառություններ	10	205,785	205,000
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	8	63,880	62,177
		<u>3,344,555</u>	<u>3,171,443</u>
<i>Ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Պաշարներ	9	272,969	148,000
Տրամադրված փոխառություններ	10	38,159	43,383
Ավանդներ բանկերում	11	155,359	155,359
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	12	1,129,471	981,614
Ընթացիկ հարկային ակտիվներ		1,555	1,555
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13	7,902,100	5,508,989
Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	13	5,959,251	5,716,791
		<u>15,458,864</u>	<u>12,555,691</u>
Ընդամենն ակտիվներ		<u>18,803,419</u>	<u>15,727,134</u>

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ	Սահոր	2023թ.	2022թ.
		դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Սեփական կապիտալ և պարտավորություններ			
<i>Կապիտալ և պահուստներ</i>			
Բաժնետիրական կապիտալ	14	1,078,000	231,000
Պահուստային կապիտալ		161,700	46,200
Չբաշխված շահույթ		2,416,860	4,073,198
Շնչկերության սեփականատերերին վերագրելի սեփական կապիտալ		3,656,560	4,350,398
Չվերահսկվող բաժնեմաս		11,889	11,889
Շղթամենջ սեփական կապիտալ		3,668,449	4,362,287
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	15	2,099,720	1,326,704
Վարձակալության գծով պարտավորություն	16	205,866	262,757
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	17	82,068	186,152
		2,387,654	1,775,613
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Վարձակալության գծով պարտավորություն	16	73,281	65,374
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	17	12,384,382	8,839,844
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ		289,653	684,016
		12,747,316	9,589,234
Շղթամենջ պարտավորություններ		15,134,970	11,364,847
Շղթամենջ սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		18,803,419	15,727,134

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 28 հունիսի, 2024թ.

Արայոմ Ղազարյան

Գլխավոր տնօրեն

Արթուր Քորոսյան

Գլխավոր հաշվապահ

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 54-րդ էջերում ներկայացված կնգ ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

«ԳԵՄ» ՓԲԸ-ի փակ ընթացիկ տարեկան ընկերային
հաշվետվական ֆինանսական հաշվետվություններ
31 դեկտեմբերի 2023թ. 7

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ		2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
	Օտևոր		
Հասույթ	18	9,846,861	12,711,421
Գործակալների վճարված միջնորդավճարներ		(3,124,954)	(4,378,737)
Այլ եկամուտ	19	1,086,342	1,353,764
Անձնակազմի գծով ծախսեր		(2,193,961)	(2,063,231)
Վարձակալության գծով ծախսեր	16	(615,985)	(477,655)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	4,5,7	(458,299)	(417,978)
Թույլտվության վճարներ		(228,340)	(228,790)
Ինկասացիոն ծառայություններ		(261,408)	(241,492)
Գովազդի և մարքեթինգի ծախսեր		(452,375)	(350,160)
Աջակցման և սպասարկման ծախսեր		(112,450)	(97,570)
Բանկային ծառայությունների վճարներ		(686,925)	(436,563)
Պարտքային կորուստների գծով (ծախս) /ծախսի հակադարձում	12,13	12,168	(38,164)
Այլ ծախսեր	20	(635,140)	(611,463)
Գործառնական գործունեությունից շահույթ		2,175,534	4,723,382
Ֆինանսական եկամուտ	21	308,839	392,804
Ֆինանսական ծախսեր	21	(128,801)	(615,980)
Չուտ ֆինանսական եկամուտ/(ծախս)		180,038	(223,176)
Շահույթ մինչև հարկերը		2,355,572	4,500,206
Շահութահարկի գծով ծախս	22	(504,831)	(984,556)
Տարվա շահույթ		1,850,741	3,515,650
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք վերազրկելի՝		1,850,741	3,515,650
Ընկերության սեփականատերերին Չվերահսկող բաժնեմասին		-	-

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 54-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	Ընկերության սեփականատերերին վերադրելի					Ընդամենը սեփական կապիտալ
	Բաժնետիրական կապիտալ	Պահուստային կապիտալ	Ծրագրված շահույթ	Ընդամենը	Ծվերահսկող բաժնեմաս	
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	220,000	35,000	2,568,748	2,823,748	11,889	2,835,637
Տարվա շահույթ	-	-	3,515,650	3,515,650	-	3,515,650
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	3,515,650	3,515,650	-	3,515,650
Մովորական բաժնետոմսերի թողարկում	11,000	-	-	11,000	-	11,000
Շահարամիներ	-	-	(2,000,000)	(2,000,000)	-	(2,000,000)
Հասկացում պահուստին	-	11,200	(11,200)	-	-	-
Գործարքներ սեփականատերերի հետ	11,000	11,200	(2,011,200)	(1,989,000)	-	(1,989,000)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	231,000	46,200	4,073,198	4,350,398	11,889	4,362,287
Տարվա շահույթ	-	-	1,850,741	1,850,741	-	1,850,741
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	1,850,741	1,850,741	-	1,850,741
Մովորական բաժնետոմսերի թողարկում	847,000	-	-	847,000	-	847,000
Շահարամիներ	-	-	(3,391,579)	(3,391,579)	-	(3,391,579)
Հասկացում պահուստին	-	115,500	(115,500)	-	-	-
Գործարքներ սեփականատերերի հետ	847,000	115,500	(3,507,079)	(2,544,579)	-	(2,544,579)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,078,000	161,700	2,416,860	3,656,560	11,889	3,668,449

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 54-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
<i>Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Ստացված միջոցազանցումներ	9,146,424	12,474,798
Վճարված միջոցազանցումներ	(3,001,723)	(4,242,196)
Ձուտ մուտքեր արտարժույթով գործառնականություններից	1,026,154	1,213,945
Մուտքեր մատուցված աջ ծառայություններից	443,004	291,386
Ստացված այլ եկամուտ	50,163	69,945
Վճարումներ աշխատակիցներին	(2,176,903)	(1,962,738)
Վճարված ալլ ծախսեր	(2,977,458)	(2,420,413)
Ստացված սոկոսներ	308,839	392,802
<i>Դրամական միջոցների հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները</i>		
	2,818,500	5,817,529
<i>(Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում</i>		
Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	(242,460)	(4,450,853)
Առևտրային և այլ դերիտորական պարտքերի փոփոխություն	186,875	(33,890)
Պաշարների փոփոխություն	(124,969)	(7,097)
Կանխավճարների փոփոխություն	(89,336)	(36,182)
<i>Ավելացում/նվազում գործառնական պարտավորություններում</i>		
Օպերատորներին վճարվելիք գումարներ	3,189,652	(1,972,946)
Գործակալների կողմից դեպոսիտացված միջոցներ	(40,993)	(111,293)
Այլ պարտավորություններ	177,817	93,602
Ձուտ դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից ստացված/(գործունեության համար օգտագործված) միջոցների շահութահարկը	5,875,086	(701,130)
Շահութահարկի վճարում	(900,897)	(719,761)
Վճարված սոկոսներ	(25,231)	(85,682)
Գործառնական գործունեությունից ստացված/(գործունեության համար օգտագործված) զուտ դրամական միջոցներ	4,948,958	(1,506,573)

«ՄԷԿ-ՄԵՊ» ՓԲԸ ընկերության 2023 թվականի հաշվետվությունները
21 դեկտեմբերի 2023թ.

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
<i>Լերդրամային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Մուտքեր հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառքից	1,485	5,715
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(541,072)	(542,276)
Ավանդի տեղաբաշխում	(162,000)	(150,000)
Ավանդի էջագրում	162,000	150,809
Տրամադրված փոխառություններ	(83,563)	(142,000)
Տրամադրված փոխառությունների մարում	88,002	116,333
Լերդրամային գործունեությունից գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(535,148)	(561,419)
<i>Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(2,618,563)	(1,222,503)
Վարձակալության գծով պարտավորությունների դիմաց վճարումներ	(97,509)	(55,576)
Մուտքեր բաժնետիրական կապիտալի թողարկումից	847,000	11,000
Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(1,869,072)	(1,267,079)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/նվազում	2,544,738	(3,335,071)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ տարվա սկզբում	5,508,989	9,283,107
Արժեզրկման պահուստում փոփոխությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ վրա	(76,338)	-
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(75,289)	(439,047)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ տարվա վերջում (Օտևոր. 13)	7,902,100	5,508,989

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 54-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթացությունների հետ մեկտեղ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ճանաթագրություններ

1 Գործառնությունների բնույթը և ընդհանուր տեղեկատվություն

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «ԹԷԼ-ՍԵԼ» ՓԲԸ-ն («Հնկերություն») և վերջինիս դուստր ընկերությունները («Խումբ») փակ բաժնետիրական և սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություններ են՝ Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն: 2024թ. ապրիլ ամսին Հնկերությունը վերագրանցվել է որպես բաց բաժնետիրական ընկերություն: Հնկերությունը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն 2007թ.-ին: 2007թ. հուլիսի 24-ին Հնկերությունը ստացել է դրամական փոխանցումներ, վճարային գործիքների և վճարահաշվարկային փաստաթղթերի պրոցեսինգ և քլիրինգ իրականացնելու լիցենզիա թիվ 5 գրանցման վկայականով ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից և ունի էլեկտրոնային փող թողարկելու թույլտվություն:

Հնկերության հիմնական գործունեությունն է՝

- դրամական (փողային) փոխանցումներ իրականացում,
- վճարային գործիքների և վճարահաշվարկային փաստաթղթերի պրոցեսինգի և քլիրինգի իրականացում:

Հնկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0033, Հակոբ Հակոբյան փող. 3 (հիմնական մասնաշենքի 1-ին սեկցիա, 3-րդ շենք):

Հնկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում 12 մասնաճյուղերի (2022թ.-ին՝ 13) և ավելի քան 4400 վճարային տերմինալների միջոցով:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Հնկերության աշխատակիցների թիվը կազմում էր 358 (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 352):

Գործարար միջավայր

Խումբն իր հիմնական գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, այն ենթակա է Հայաստանի տնտեսական և ֆինանսական շուկաների ազդեցությանը, որոնք բնորոշ են զարգացող շուկաներին: Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը շարունակական բնույթ են կրում: Իրավական, հարկային ու օրենսդրական համակարգերը ենթակա են տարբեր մեկնաբանությունների, որոնք այլ իրավական և հարկաբյուջետային խոչընդոտների հետ միասին նպաստում են Հայաստանում գործող կազմակերպությունների առջև ծառայած մարտահրավերներին: Հայաստանի տնտեսության կայունությունն ու զարգացումը մեծապես կախված է այս փոփոխություններից: Կառավարությունը վերահաստատել է իր հավատարմությունը լավ կառավարման սկզբունքներին, այդ թվում՝ հակակոռուպցիոն, թափանցիկության և հաշվետվողականության:

Իրավիճակը Հայաստանի Հանրապետությունում էլ ավելի է սրվել 2020թ. Ադրբեջանի Հանրապետության կողմից սանձազերծված պատերազմի արդյունքում: Արցախյան 44-օրյա պատերազմի հետևանքները դեռևս էական ազդեցություն են ունենում Երկրի ընդհանուր

տնտեսության վրա: 2023թ. Հայաստանի Հանրապետությունում քաղաքական իրավիճակը շարունակում է մնալ համեմատաբար անկայուն: 2023թ. սեպտեմբերին տեղի ունեցավ շուրջ 120,000 արցախաբնակ հայերի բռնի տեղահանումը դեպի Հայաստան, որը լրացուցիչ տնտեսական և քաղաքական ճնշումների առիթ հանդիսացավ: Քաղաքական անկայուն իրավիճակի, միջազգային ճանապարհների պարբերաբար փակման, հրադադարի ռեժիմի կարճաժամկետ խախտումների հետևանքով, դժվար է հստակ կանխատեսել եզված պայմանների տնտեսական ազդեցությունը Խմբի գործունեության վրա:

Ուկրաինայում պատերազմի արդյունքում շատ առաջատար երկրներ և տնտեսական միություններ խիստ տնտեսական պատժամիջոցներ են սահմանել Ռուսաստանի և Բելառուսի նկատմամբ՝ ներառյալ ռուսական բանկերի, այլ իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց նկատմամբ: Պատերազմի սկզբից ի վեր նկատվել է ռուսական ռուբլու արտարժույթի նկատմամբ զգալի անկայունություն, ինչպես նաև՝ Ռուսաստանի արժեթղթերի շուկայում և այլ շուկաներում ցուցակված ռուսական ընկերությունների արժեքի զգալի կորուստ: Իրավիճակը դեռ չի հանգուցալուծվել, սակայն այն արդեն հանգեցրել է հումանիտար ճգնաժամի և հակայական տնտեսական կորուստների ինչպես Ուկրաինայում, այնպես էլ Ռուսաստանում և ամբողջ աշխարհում: Ռուսաստանի Դաշնությունը Հայաստանի նշանակալի առևտրային գործընկեր է, ուստի Ռուսաստանի նկատմամբ կիրառված պատժամիջոցները, ինչպես նաև այդ պատժամիջոցների ուժեղացումը էական ազդեցություն են ունեցել Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության և ֆինանսական շուկայի վրա:

Ուկրաինայում բռնկված հակամարտությունը պատճառ դարձավ, որ հազարավոր ռուսներ և ուկրաինացիներ տեղափոխվեն Հայաստանի Հանրապետություն: Սա վերաբերում է ոչ միայն անհատներին, այլ նաև ձեռնարկություններին, որոնք հիմնադրվել և իրենց գործունեությունը ծավալել են այդ երկրներում: Այդ հանգամանքը նպաստել է հայալեզու շուկա արտարժույթի ներհոսքի աճին, ինչը դրական ազդեցություն է ունեցել Հայաստանի տնտեսության վրա, ինչի արդյունքում ընդհանուր առմամբ գրանցվել է երկնիշտ աճ: Խմբի ղեկավարությունը հետևում է տնտեսական ընթացիկ իրավիճակը: Քանի որ պատերազմը դեռևս շարունակվում է, հնարավոր չէ հուսալիորեն գնահատել այն վերջնական ազդեցությունը, որը կարող է այն ունենալ Խմբի գործունեության վրա, քանի որ ընդհանուր տնտեսության վրա դրա ազդեցության աստիճանի վերաբերյալ առկա է անորոշություն:

Տվյալ ֆինանսական հաշվետվությունները չեն արտացոլում վերը նկարագրվածի հնարավոր ապագա ազդեցությունը Խմբի գործունեության վրա:

2 Պատրաստման հիմքերը

2.1 Համապատասխանություն

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՄ) համաձայն, ինչպես հրապարակվել է Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄ) կողմից: Հաշվետվությունները պատրաստվել են՝ հիմնվելով այն գնահատման վրա, որ Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է անընդհատության սկզբունքից ելնելով:

2.2 Գափման հիմքեր

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են հաշվեգրման սկզբունքով և սկզբնական արժեքի մեթոդով, բացառությամբ որոշ ֆինանսական գործիքների, որոնք ներկայացված են ապագա դրամական հոսքերի ներկա զեղված արժեքով կամ իրական արժեքով:

2.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը հայկական դրամն է (դրամ), որն էլ հանդիսանում է ԽՖՍՀ գործառնական արժույթը, քանի որ այն լավագույնս արտացոլում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և ԽՖՍՀ գործարքների տնտեսական բովանդակությունը:

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հայկական դրամով, քանի որ, ղեկավարության համոզմամբ, այս արժույթն աստվել օգտակար է ԽՖՍՀ ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների համար: Դրամով ներկայացված ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը կլորացված է մինչև մոտակա հազար միավորը:

2.4 Գնահատումների և դատողությունների կիրառում

ՀՀՄՄ-ներին համապատասխան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ ԽՖՍՀ ղեկավարությունը կարևոր գնահատումներ և ենթադրություններ կատարի, որոնք ազդեցություն են գործում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների գումարների, ինչպես նաև հաշվետու տարվա եկամուտների և ծախսերի գումարների վրա: Առավել մեծ դատողություն պահանջող և բարդություն ներկայացնող էական ոլորտները, կամ այն ոլորտները, որտեղ ենթադրություններն ու գնահատումներն էական են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, բացահայտված են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն 24-ում:

2.5 Նոր և վերանայված ստանդարտների ընդունում

Ընթացիկ տարում իսումբն ընդունել է իր գործունեության համար կիրառելի և 2023թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանների համար ուժի մեջ մտած բոլոր նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄՆ) և ՀՀՄՄՆ-ի Մեկնաբանման կոմիտեի (ՄԿ) կողմից:

Նշված փոփոխությունների բնույթը և ազդեցությունը բացահայտված են ստորև:

Նոր և վերանայված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք կիրառելի են 2023թ. հունվարի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար

Ներքոհիշյալ նոր ստանդարտներն ու փոփոխությունները, որոնք ասաջին անգամ կիրառվել են 2023թ., որնէ էական ազդեցություն չեն ունեցել ԽՖՍՀ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ստանդարտ	Ստանդարտի կամ մեկնաբանության տեսից	
ՀՀՄՄ 17	Փոփոխություններ Ապահովագրական պայմանագրերում ՀՀՄՄ 17, ներառյալ ՀՀՄՄ 9-ի կիրառումից ժամանակավոր ազատման երկարաձգումը (ՀՀՄՄ 4 փոփոխություններ)	1 հունվարի 2023թ.
ՀՀՄՄ 12	Մեկ գործարքից առաջացող ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ (ՀՀՄՄ 12 փոփոխություններ)	1 հունվարի 2023թ.
ՀՀՄՄ 17	ՀՀՄՄ 17-ի և ՀՀՄՄ 9-ի սկզբնական կիրառում – Համեմատական տեղեկատվություն (ՀՀՄՄ 17 փոփոխություն)	1 հունվարի 2023թ.

ՀՀՄՍ 8	Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում(ՀՀՄՍ 8 փոփոխություններ)	1 հունվարի 2023թ.
ՀՀՄՍ 1	Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում (ՀՀՄՍ 1 և ՖՀՄՍ Գործնական կիրառություն 2)	1 հունվարի 2023թ.
ՀՀՄՍ 12	Միջազգային հարկային բարեփոխումներ – Pillar 2 1 կանոններ (ՀՀՄՍ 12 փոփոխություն)	1 հունվարի 2023թ.
ՖՀՄՍ ՓՄՁ-ների համար	Միջազգային հարկային բարեփոխումներ – Pillar 2 1 մոդելային կանոններ (ՖՀՄՍ ստանդարտի փոփոխություն ՓՄՁ-ների համար)	1 հունվարի 2023թ.

Մտանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք դեռևս չեն գործում և ետխորոք չեն ներառվել Խմբի կողմից

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից թողարկվել են որոշակի նոր ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք սակայն դեռևս չեն գործում և ետխորոք չեն ներդրվել Խմբի կողմից:

Վեկավարությունը կանխատեսում է, որ բոլոր կիրառելի հրապարակումները կներդրվեն Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում սկսած հրապարակման ուժի մեջ մտնելու ամսաթվին հաջորդող առաջին իսկ ժամանակաշրջանից:

Վեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխություններն էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև.

Մտանդարտ	Մտանդարտի կամ մեկնաբանության տեսիլք	Ցվյալ ամսաթվին կամ դրանից հետո սկսվող հաշվառու ժամանակաշրջանների համար կիրառելի
ՀՀՄՍ 1	Պարտավորությունների դասակարգումը որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ (ՀՀՄՍ 1 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.
ՖՀՄՍ 16	Վարձակալության պարտավորություն Վաճառքի և հետադարձ վարձակալության գործարքի ժամանակ (ՀՀՄՍ 16 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.
ՀՀՄՍ 1	Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ պայմանագրերի հետ (ՀՀՄՍ 1 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.
ՀՀՄՍ 7 և ՖՀՄՍ 7	Մատակարարների ֆինանսական պայմանավորվածություններ (ՀՀՄՍ 7 և ՖՀՄՍ 7 փոփոխություններ)	1 հունվարի 2024թ.
ՀՀՄՍ 21	Փոխանակելիության բացակայություն (ՀՀՄՍ 21 փոփոխություն)	1 հունվարի 2025թ.

2.6 Դուստր ընկերություններ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված են հետևյալ դուստր ընկերությունները:

Մասնա- բաժին %	Գրանցման երկիր	Գրանցման ամսաթիվ	Գործունեության ոլորտ	Չեղ- բերման ամսաթիվ
«ՔԷԼ-ՍԷԼ Լոգիստիկա» ՍՊԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	13.06.2023	Ընկերության նիւնական գործունեությունը փոխադրման ծառայությունների մատուցում է:	13.06.2023
«ՔԷԼ-ՍԷԼ ՍԵՐՎԻՍ» ՍՊԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	29.08.2007	Ընկերության նիւնական գործունեությունը գովազդի համար տարածքի տրամադրումն է վճարային տեղամիջոցների վրա և տեղամիջոցների տեխնիկական ապաստարկման ծառայությունների մատուցումն է:	06.12.2012
«Մեգա Պանակրա» ՍՊԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	30.01.2007	Ընկերության գործունեությունը դադարեցվել է 2016թ-ից:	27.12.2011

2023թ մայիսի 26-ին տեղի ունեցած բաժնետերերի արտահերթ ընդհանուր ժողովի որոշմամբ հիմնադրվել է «ՔԷԼ-ՍԷԼ Լոգիստիկա» անվանումով սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը, որի նպատակը տնտեսական գործունեություն իրականացնելու ճանապարհով շահույթի ստացումն է: Միաժամանակ, հաստատվել է «ՔԷԼ-ՍԷԼ Լոգիստիկա» ՍՊԸ-ի կանոնադրությունը և սահմանվել է կանոնադրական կապիտալի չափը՝ 100,000 ՀՀ դրամ, որը բաժանված է 100 բաժնեմասերի՝ յուրաքանչյուրը 1,000 ՀՀ դրամ անվանական արժեքով:

3 Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականություն

3.1 Համախմբման հիմքերը

Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունները համախմբում են մայր ընկերության և իր բոլոր դուստր ընկերությունների՝ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական հաշվետվությունները: Բոլոր դուստր ընկերությունների հաշվետու ամսաթիվը դեկտեմբերի 31-ն է:

Համախմբման ժամանակ Խմբի ընկերությունների միջև բոլոր գործարքները և մնացորդները բացառվում են, ներառյալ Խմբի ընկերությունների միջև գործարքների արդյունքում չվաստակած օգուտները և չկրած վնասները: Երբ ակտիվի ներխմբային վաճառքից առաջացող չկրած վնասը համախմբման ժամանակ հակադարձվում է, հիմքում ընկած ակտիվը նաև էնթարկվում է արժեզրկվածության գծով ստուգման՝ Խմբի տեսանկյունից:

Տարվա ընթացքում ձեռք բերած կամ օտարած դուստր ընկերությունների շահույթը կամ վնասը և այլ համապարփակ արդյունքը ճանաչվում են ձեռքբերման ամսաթվից կամ մինչև օտարման ամսաթիվը, որը կիրառելի է:

Խումբը դուստր ընկերությունների ընդհանուր համախառն եկամուտը կամ վնասը բաշխում է մայր ընկերության սեփականատերերի և չվերահսկող բաժնեմասերի միջև առաջնորդվելով սեփականության համապատասխան բաժնեմասով:

3.2 Բիզնեսի միավորումներ

Բիզնես միավորումների հաշվառման ժամանակ ծուխը կիրառում է զման մեթոդը: Պուտր ընկերության նկատմամբ վերահսկողություն ձեռք բերելու համար փոխանցված հատուցումը հաշվառվում է որպես փոխանցված ակտիվների, առաջացած պարտավորությունների և ինքի թողարկված սեփական կապիտալի բաժնեմասերի՝ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքների հանրագումար, որը ներառում է պայմանական հատուցման համաձայնությունից առաջացող ցանկացած ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը: Ձեռք բերման ծախսերը ծախսագրվում են տեղի ունենալու զուգընթաց:

Ձեռք բերված ակտիվները և ստանձնած պարտավորությունները սովորաբար չափվում են ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ իրենց իրական արժեքով:

3.3 Արտարժույթ

Արտարժույթով գործարքներ

Համախմբված Ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս ծուխի համար գործառնական արժույթից տարբեր այլ արժույթով իրականացված գործարքները գրանցվում են գործարքի օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ի կողմից հրապարակված փոխարժեքը:

	2023թ.	2022թ.
	դեկտեմբերի 31	դեկտեմբերի 31
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	404.79	393.57
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	447.90	420.06
ՀՀ դրամ/1 ՌՈՒԲ	4.50	5.59

Ոչ դրամային հոդվածները չեն վերահաշվարկվում և չափվում են պատմական արժեքով (հաշվարկվում են՝ օգտագործելով գործարքի օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքը), բացառությամբ իրական արժեքով հաշվառվող և արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածների, որոնք վերահաշվարկվում են իրական արժեքի չափման օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով:

Արտարժույթով գործարքներից, ինչպես նաև արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում: Իրական արժեքով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ներառվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն ոչ դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած տարբերությունների, որոնց վերաբերող օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում: Նման ոչ դրամային հոդվածների դեպքում օգուտի կամ վնասի ցանկացած փոխարժեքային բաղադրիչ նույնպես ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

3.4 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը, հարկերը, որոնք ենթակա չեն վերադարձման և

ուղղակիորեն վերագրվող ծախսումներ: Երբ հիմնական միջոցների միավորը բաղկացած է տարբեր օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, դրանք հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցի ասանձին միավորներ:

Հիմնական միջոցի օտարման կամ դուրսգրման հետևանքով առաջացած օգուտը կամ վնասը որոշվում է վաճառքից հասույթի և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերությամբ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Հիմնական միջոցի՝ որպես ասանձին ակտիվ հաշվառվող միավորի բաղկացուցիչ փոխարինման ծախսումները կապիտալացվում են դուրս գրված բաղկացուցիչի հաշվեկշռային արժեքի հետ: Այլ հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են հիմնական միջոցի միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ պահպանման և վերանորոգման ծախսումները, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարվելու ժամանակաշրջանում:

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ ակտիվը դառնում է մատչելի՝ իր նպատակային նշանակությամբ օգտագործելու համար: Հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ներկայացված են ստորև.

Համակարգչային տեխնիկա	1 տարի
Մարքավորումներ և տերմինալներ	8 տարի
Փոխադրամիջոցներ	8 տարի
Գրասենյական գույք	8 տարի
Այլ հիմնական միջոցներ	8 տարի
Կապիտալ ներդրումներ վարձակալած հիմնական միջոցներում (անշարժ գույք)	20 տարի

3.5 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ձեռք են բերվել ծմբի կողմից և ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում կամ ավելացվում է այլ ակտիվի սկզբնական արժեքին՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, որը կազմում է 10 տարի համակարգչային ծրագրերի և 1 տարի լիցենզիաների համար:

3.6 Գուղվիլ

Գուղվիլը, որն առաջանում է դուստր կազմակերպությունների ձեռքբերման արդյունքում, չափվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

Գուղվիլը գնահատվում է արժեզրկման տեսանկյունից յուրաքանչյուր տարի կամ ավելի հաճախ, եթե ինչ-որ իրադարձություն կամ հանգամանքի փոփոխություն վկայում են հաշվեկշռային արժեքի արժեզրկման մասին:

Գուղվիլի գծով արժեզրկումից կորուստը չի հակադարձվում: Այլ ակտիվների հետ կապված նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը գնահատվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, պարզելու համար, քե արդյոք գոյություն

ունի որևէ հայտանիշ ըստ որի արժեզրկումից կորուստը նվազել է կամ այլևս գոյություն չունի: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է այն դեպքում, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այնքանով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինի (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե այդ ակտիվի գծով արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլինի:

3.7 Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում

Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ակտիվները չեն ամորտիզացվում և յուրաքանչյուր տարի ենթարկվում են արժեզրկման ստուգման: Մաշվող ակտիվներն արժեզրկման համար վերանայվում են, երբ իրադարձությունները և հանգամանքների փոփոխությունները վկայում են այն մասին, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է չվերականգնվել: Արժեզրկման կորուստը ճանաչվում է այն գումարով, որով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է փոխհատուցվող գումարը:

Փոխհատուցվող գումարը վաճառքի գույն օգտագործման արժեքից առավելագույնն է: Եթե ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է նրա հաշվեկշռային արժեքից, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստներն անմիջապես ճանաչվում են որպես ծախս, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեզրկումից կորուստը դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի նվազում:

Երբ հետագայում արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է ավելացվի մինչև նրա փոխհատուցվող գումարը, բայց այնպես, որ ակտիվի ավելացված հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինի, եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի գծով արժեզրկումից կորուստներ ճանաչված չլինեին: Արժեզրկումից կորստի հակադարձումն անմիջապես ճանաչվում է որպես եկամուտ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեզրկումից կորստի ցանկացած հակադարձում դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի աճ:

3.8 Վարձակալված ակտիվներ

Խումբը որպես վարձակալ

Խումբը կներում է վարձակալական պայմանագրեր հիմնականում գլխամասային գրասենյակի և մասնաճյուղերի համար: Վարձակալական պայմանագրերը սովորաբար կնքվում են 1-ից 5 տարի ժամկետով, և բոլորն ունեն երկարաձգման ժամկետներ:

Խումբը չի կներում վաճառքի և հետագա վարձակալության պայմանագրեր: Բոլոր վարձակալության պայմանագրերը կնքվում են անհատական հիմունքներով:

Խումբը գնահատում է, թե արդյոք պայմանագիրը վարձակալական է, կամ պարունակում է վարձակալություն պայմանագրի գործողության սկզբում: Վարձակալության պայմանագիրն իրավունք է տալիս որոշակի ժամանակահատվածում սահմանելու որոշակիացված ակտիվի օգտագործման ուղղությունները և ստանալու որոշակիացված ակտիվից բոլոր տնտեսական օգուտները՝ փոխհատուցման դիմաց:

Վարձակալության ճանաչումը և չափումը

Խումբը որպես վարձակալ

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ, Խումբը իր ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը և վարձակալության գծով պարտավորությունը: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ձևավորվում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական չափումից, ՑՄԲԻ կատարած ցանկացած սկզբնական ուղղակի ծախսերից, վարձակալության ժամկետի ավարտին ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ցանկացած ծախսի գնահատումից և ետխրան վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից կատարված ցանկացած վարձակալական վճարներից (հանած ստացված ցանկացած խրախուսումներ):

Խումբը հաշվարկում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը գծային հիմունքով վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտի ամսաթվից կամ վարձակալության ժամկետի ավարտի ամսաթվից ամենավաղը: Խումբը եւս գնահատում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվն արժեզրկման համար, էրբ այդպիսի ցուցանիշներ կան:

Մեկնարկի ամսաթվին Խումբը չափում է վարձակալության գծով պարտավորությունն այդ ամսաթվին դեռևս չվճարված վարձավճարների ներկա արժեքով՝ դրանք զեղչելով՝ կիրառելով վարձակալության էնթադրվող տոկոսադրույքը, էթե այդ դրույքը կարելի է հեշտությամբ որոշել, կամ ԽՄԲԻ լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվող վարձավճարները պարունակում են հաստատուն վճարումներ (ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումներ), վարձակալության փոփոխուն վճարումներ, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, գումարներ, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի էրաշխիքի ներքո և վճարումներից, որոնք առաջանում են օպիոններից, որոնք իրագործման վերաբերյալ կա խելամիտ համոզմունք:

Սկզբնական չափումից հետո պարտավորությունը կնվազեցվի կատարված վճարումների և կմեծացվի տոկոսների չափով: Այն վերաչափվում է՝ արտացոլելու ցանկացած վերագնահատում կամ փոփոխություն, կամ էթե առկա են փոփոխություններ ըստ էության հաստատուն վճարումներում:

Էրբ վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է, համապատասխան ճշգրտումն արտացոլվում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվում կամ շահույթում և վնասում, էթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը նվազեցվել է գրոյի:

Խումբը կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների հաշվառման համար ընտրել է գործնական մոտեցումներ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն ճանաչելու փոխարեն, դրանց հետ կապված վճարումները վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում որպես ծախս՝ գծային հիմունքով:

3.9 Պաշարներ

Պաշարներն այն ակտիվներն են, որոնք պահվում են սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի համար, կամ հումքի, կամ էյութի ձևով՝ արտադրանքի թողարկման կամ ծառայությունների մատուցման ընթացքում օգտագործելու համար: Պահեստամասերը, վրաբային սարքավորումները և օժանդակ սարքավորումները նույնպես ճանաչվում են որպես պաշար, էթե դրանք չեն համապատասխանում հիմնական միջոցների սահմանմանը:

Պաշարները հաշվառվում են ինքնարժեքից և իրացման գույտ արժեքից նվազագույնով: Իրացման գույտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ձևավորվող գինն է՝ հանած համարման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսումները:

3.10 Ֆինանսական գործիքներ

Ճանաչում և ապահանջում

Ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները ճանաչվում են, երբ ինքնաբեր դառնում է ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվներն ապահանջվում են, երբ լրանում են ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները, կամ այն ժամանակ, երբ ֆինանսական ակտիվները բոլոր եղանակալից ռիսկերով ու հատուցումներով փոխանցվում են երրորդ կողմին:

Ֆինանսական պարտավորություններն ապահանջվում են, երբ դրանք մարվում են, վճարման ենթակա չեն, չեղյալ են ճանաչվել կամ լրացել է դրանց ուժի մեջ լինելու ժամկետը:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը և սկզբնական չափումը

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված ծախսումները, բացառությամբ այն առևտրային դեբիտորական պարտքերի, որոնք չեն պարունակում էական ֆինանսական բաղադրիչ և չափվում են գործարքի գնով՝ ՖՀՄ 15-ի պահանջներին համապատասխան:

Ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հեջավորման գործիքների բաժանվում են հետևյալ կատեգորիաների.

- ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող,
- իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով,
- իրական արժեքով չափվող՝ այլ համապարփակ արդյունքի միջոցով:

Պասակարգումը բերողովում է հետևյալ երկու պարագայով.

- իմրի՝ ֆինանսական ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելը,
- ֆինանսական ակտիվի՝ պայմանագրային դրամական հոսքերի հատկանիշները:

Ֆինանսական ակտիվներին առնչվող ամբողջ եկամուտը և ծախսերը, որոնք ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, արտացոլված են ֆինանսական ծախսերում, ֆինանսական եկամուտում կամ այլ ֆինանսական արդյունքներում, բացառությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեքի մասն, որն արտացոլված է պարտքային կորուստների գծով ծախսերում: Իմրի ֆինանսական ակտիվները, ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ծանոթագրություն 25.2-ում:

Ֆինանսական ակտիվների հետագա չափումը

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվները ճաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, եթե ակտիվները բավարարում են հետևյալ պայմաններին (և չեն դասակարգված որպես իրական արժեքով չափվող շահույթի կամ վնասի միջոցով).

- դրանք պահվում են այն բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է պահել ֆինանսական ակտիվները և հավաքագրել դրանց հետ կապված պայմանագրային դրամական հոսքերը.
- ֆինանսական ակտիվների պայմանագրային պայմաններն առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք հանդիսանում են միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ:

Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ակտիվները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն դեպքերում, երբ զեղչման ազդեցությունն աննշան է, զեղչում չի կատարվում: Ֆինանսական գործիքների այս կատեգորիայում են դասակարգվում ծմբի դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, առևտրային դեբիտորական պարտքերը և այլ դեբիտորական պարտքերի մեծամասնությունը:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչելու համար ՖՀՄՍ 9-ում արժեզրկմանը ներկայացված պահանջներում օգտագործվում է ապագային առեղծվող տեղեկատվություն՝ «Ակնկալվող պարտքային կորուստների մոդելը»: ՖՀՄՍ 9-ի պահանջների շրջանակներում ընդգրկվող գործիքները ներառում են տրված վարկերը և փոխառային տիպի այլ ֆինանսական ակտիվները, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ արդյունքում, առևտրային դեբիտորական պարտքերը, պայմանագրային ակտիվները որոնք ճանաչվել և չափվել են ՖՀՄՍ 15-ի համաձայն և վարկային պարտավորությունները և որոշ ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերը (թողարկողի համար), որոնք չեն չափվում իրական արժեքով՝ շահույթում կամ վնասում:

Պարտքային կորուստների ճանաչումն այլևս կախված չէ ծմբի՝ պարտքային կորուստը բնորոշող իրադարձության սկզբնական բացահայտումից Փոխարենը, պարտքային ռիսկը գնահատելիս և ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս ծումբը դիտարկում է տեղեկատվության ավելի ընդլայնված զանգված՝ ներառյալ անցյալ իրադարձությունները, ընթացիկ պայմանները, խելամիտ և հիմնավորված կանխատեսումները, որոնք ազդեցություն ունեն գործիքի ապագա դրամական հոսքերի ակնկալվող հավաքագրելիության վրա:

Առաջընթաց գնահատման մոտեցումը կիրառելիս առանձնացվում են հետևյալները.

- ֆինանսական գործիքներ, որոնց պարտքային որակները սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն չեն վատթարացել կամ ունեն ցածր պարտքային ռիսկ («Փուլ 1») և
- ֆինանսական գործիքներ, որոնց պարտքային որակները սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն վատթարացել են և որոնց պարտքային ռիսկը ցածր չէ («Փուլ 2»):

«Փուլ 3»-ն ընդգրկում է այն ֆինանսական ակտիվները, որոնց մասով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա են արժեզրկման օրյեկտիվ ապացույցներ:

Առաջին դասի ակտիվների համար ճանաչվում են «12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ», մինչդեռ «գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները» ճանաչվում են երկրորդ դասի ակտիվների համար: Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը որոշվում է ֆինանսական գործիքի ակնկալվող գործողության ժամկետի պարտքային կորուստների հավանականության միջին կշռված գնահատումով:

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր և պայմանագրային ակտիվներ

Խումբը հաշվառում է առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը և պայմանագրային ակտիվներն օգտվելով պարզեցված մոտեցումից և կորստի գծով պահուստը ձևակերպում է որպես գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ: Դրանք իրենցից ներկայացնում են պայմանագրային դրամական հոսքերի ակնկալվող դադարեցումները՝ հաշվի առնելով ֆինանսական ակտիվի գործողության ժամկետի ամբողջ ընթացքում ցանկացած պահի չմարվելու հնարավորությունը: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկելիս խումբն օգտագործում է պահուստի մատրիցան էլնելով պատմական փորձից, արտաքին ցուցանիշներից և ապագային առնչվող տեղեկատվությունից:

Խումբը գնահատում է առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկումը հավաքական հիմունքով, քանի որ դրանք ունեն պարտքային ռիսկի ընդհանուր բնորոշումներ, դրանք խմբավորվել են՝ էլնելով ժամկետանց օրերից: ՖՆՄՍ 9-ի արժեզրկմանը ներկայացվող պահանջների կիրառման մանրամասն վերլուծությունն արտացոլված է ծանոթագրություն 26-ում:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ միջոցները, բանկային հաշիվների մնացորդները և դրամական միջոցները՝ ճանապարհին և սեփական տերմինալներում:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվության նպատակով՝ դրամական միջոցների համարժեքները կարճաժամկետ, բարձր իրացվելի ներդրումներն են, որոնք հեշտ փոխարկվում են դրամական միջոցների՝ նախապես հայտնի գումարներով, և որոնց արժեքի փոփոխման ռիսկը նշանակալի չէ: Դրամական միջոցների համարժեքները պահվում են կարճաժամկետ դրամական պարտավորությունները բավարարելու նպատակով, այլ ոչ թե ներդրման կամ այլ նպատակներով: Խումբը դասակարգում է ներդրումները որպես դրամական միջոցների համարժեքներ այն դեպքում, եթե դրանք հեշտ փոխարկվում են դրամական միջոցների՝ նախապես հայտնի գումարներով, և որոնց արժեքի փոփոխման ռիսկը նշանակալի չէ:

Ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգումը և չափումը

Խմբի ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը, ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորությունները: Խմբի ֆինանսական պարտավորությունները, ըստ կատեգորիաների, ներկայացված են ծանոթագրություն 25.2-ում:

Վարկեր և փոխառություններ

Վարկերը և փոխառությունները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ առանց գործարքային ծախսերի: Իրական արժեքի և նոմինալ արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ փոխառությունը ստացվել է սեփականատերերից: Այս դեպքում իրական և նոմինալ արժեքների միջև տարբերությունը ճանաչվում է սեփական կապիտալում որպես լրացուցիչ կապիտալ: Սկզբնական ճանաչումից հետո վարկերը և փոխառությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ այս արժեքի և մարման արժեքի միջև տարբերությունը փոխառության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով: Տոկոսավճարները և փոխառությունների հետ կապված այլ ծախսերը ծախսագրվում են կատարմանը զուգահեռ որպես ֆինանսական ծախսերի մի մաս, բացի որակավորվող ակտիվի ձեռքբերմանը, կառուցմանը կամ արտադրությանն ուղղակիորեն վերագրվող

փոխառության ծախսումներից, որոնք կապիտալացվում են որպես այդ ակտիվի արժեքի մաս:

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը ճանաչվում են իրական արժեքով, հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

Ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորություններ

Ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

3.11 Սեփական կապիտալ

Ընկերության կողմից թողարկվող կապիտալի գործիքները հաշվառվում են անվանական արժեքով:

Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալն իրենից ներկայացնում է թողարկված բաժնետոմսերի նումինալ արժեքը:

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Եթե բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճաք:

Պահուստային կապիտալ

Պահուստային կապիտալը ստեղծված է համաձայն 22 օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր պարտքային ռիսկերը, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով: Պահուստը ստեղծվել է համաձայն Ընկերության կանոնադրության, որը նախատեսում է պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս, քան հաշվապահական հաշվառման հաշվներում արտացոլված բաժնետիրական կապիտալի 15%-ի չափով:

Չբաշխված շահույթ

Չբաշխված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների կուտակված շահույթը:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով հասարակ բաժնետոմսերի գծով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, մինչև էրբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրատարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

3.12 Չվերահսկող բաժնեմաս

Չվերահսկող բաժնեմասերը չափվում են ձեռք բերվող կազմակերպության որոշելի գույն ակտիվներում չվերահսկող բաժնեմասի համամասնությամբ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ:

Պուտր կազմակերպությունում խմբի բաժնեմասի փոփոխությունները, որոնք չեն հանգեցնում հսկողության կորստի, հաշվառվում են որպես բաժնային գործառնություններ:

3.13 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ խումբն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և էթե հավանական է, որ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե դրա ազդեցությունը զգալի է, ապա պահուստը որոշվում է ապագա դրամական արտահոսքերի գեղչման միջոցով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը տոկոսադրույքը, որն արտացոլում է դրամի ժամանակային արժեքի վերաբերյալ շուկայի ընթացիկ գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը վերագրվող յուրահատուկ ռիսկերը:

3.14 Շահութահարկ

Ընթացիկ շահութահարկը տարվա համար հարկվող շահույթից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվետու ամսաթվին գործող կամ ըստ էության գործող հարկային դրույթաչափերով՝ հաշվի առնելով նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկը հաշվարկվում է ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և շահութահարկի հաշվարկման ժամանակ օգտագործվող համապատասխան հարկային բազաների միջև ժամանակավոր տարբերություններից: Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար: Հետաձգված հարկային ակտիվները պետք է ճանաչվեն բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների համար այն չափով, որքանով որ հավանական է հարկվող շահույթի ստացում, որի դիմաց կարող է օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը: Այսպիսի հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չեն ճանաչվում, էթե ժամանակավոր տարբերությունն առաջանում է գույվիլի սկզբնական ճանաչումից կամ այլ ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից այնպիսի գործարքում, որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական շահույթի, ոչ էլ հարկվող շահույթի վրա (բացի ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներից):

Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք կապված են դուստր ընկերություններում և ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումների ու համատեղ ձեռնարկումներում մասնակցությունների հետ, բացառությամբ այն դեպքերի, որտեղ խումբն ի վիճակի է վերահսկելու ժամանակավոր տարբերության հակադարձումը, և հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունը չի հակադարձվի տեսանելի ապագայում: Նմանատիպ ներդրումների և մասնակցությունների հետ կապված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններից առաջացող հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են միայն այն չափով, որով հավանական է հարկվող շահույթի առկա լինելը, որի դիմաց կարող է օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունը, և որը կմարվի տեսանելի ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվում է այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ խումբը կստանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույթների օգտագործմամբ, որոնց կիրառման մեջ լինելն ակնկալվում է ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույթները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի

մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Հետաձգված հարկային պարտավորությունների և հետաձգված հարկային ակտիվների չափումն արտացոլում է հարկային հետևանքները, որոնք էրևան են գալու կախված այն էղանակից, որով ծումբը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների կամ պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվանցվում են, երբ կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք՝ հաշվանցելու ընթացիկ հարկային ակտիվներն ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց, և երբ դրանք վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից, և ծումբը մտադիր է գուտ հիմունքով մարել ընթացիկ հարկային պարտավորություններն ու ակտիվները:

3.15 Հատուցումներ աշխատակիցներին

Կարճաժամկետ հատուցումներն աշխատակիցներին այն հատուցումներն են, որոնք ենթակա են մարման ամբողջությամբ տարեկան այն հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում, որում աշխատակիցները մատուցել են համապատասխան ծառայությունները: Դրանք ներառում են՝

- (ա) աշխատավարձերը և պարգևավճարները,
- (բ) վճարովի տարեկան արձակուրդները և անաշխատունակության հետ կապված վճարովի արձակուրդները:

Երբ աշխատակիցները հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում ծառայություններ են մատուցում, որոնք աշխատակիցներին կարճաժամկետ հատուցումների չգեղջված գումարը, որն ակնկալվում է վճարել այդ ծառայությունների դիմաց, ճանաչում է՝

- (ա) որպես պարտավորություն (հաշվեգրված ծախս)՝ արդեն վճարված ցանկացած գումար հանելուց հետո: Եթե արդեն վճարված գումարը գերազանցում է հատուցումների չգեղջված գումարը, ծումբը պետք է ճանաչի այդ տարբերությունը որպես ակտիվ (կանխավճարված ծախս)՝ այն չափով, որով կանխավճարը կհանգեցնի ապագա վճարումների կրճատման կամ դրամական միջոցների վերադարձի,
- (բ) որպես ծախս, եթե գումարը չի ներառվել այլ ակտիվի արժեքի մեջ:

Վճարովի Բացակայություններ

Վճարովի Բացակայությունների ձևով աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով ակնկալվող ծախսումները ճանաչվում են հետևյալ կերպ.

- (ա) կուտակվող վճարովի Բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ աշխատակիցները ծառայություն են մատուցում, որն ավելացնում է իրենց իրավունքներն ապագա վճարովի Բացակայությունների նկատմամբ,
- (բ) չկուտակվող վճարովի Բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ Բացակայությունը տեղի է ունենում:

Պարգևավճարներ

Պարգևավճարների գծով ակնկալվող ծախսումները ճանաչվում են միայն այն ժամանակ, երբ ծումբն ունի այդպիսի վճարումներ կատարելու ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ ղեկավարի արդյունք, և պարտականությունը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ներկա պարտականություն գոյություն ունի այն և միայն այն դեպքում, երբ ծումբը վճարում չկատարելու ոչ մի իրատեսական այլընտրանք չունի:

3.16 Հասույթ

Հասույթը ձևավորվում է հիմնականում ծառայություն մատուցողների («Օպերատորներին») անունից վերջնական օգտագործողներից վճարումների ընդունման ծառայություններից և մատուցված այլ վճարահաշվարկային ծառայություններից:

Որոշելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է ճանաչել հասույթ, թե ոչ, ծումբն առաջնորդվում է 5-րդ պիլի գործընթացով:

- 1 Բացահայտել հաճախորդի հետ պայմանագիրը
- 2 Բացահայտել կատարման պարտականությունները
- 3 Որոշել գործարքի զինը
- 4 Բաշխել գործարքի զինը կատարման պարտականությունների միջև
- 5 Ճանաչել հասույթը, երբ կատարման պարտականությունը(ները) բավարարված են

Հասույթը ճանաչվում է կամ ժամանակի մեջ որևէ պահին կամ ժամանակի ընթացքում, երբ ծումբը բավարարում է կատարման իր պարտականությունը՝ հաճախորդին փոխանցելով խոստացված ապրանքը կամ ծառայությունը:

Ծումբը ճանաչում է դեռևս չբավարարված կատարման պարտականությունների համար ստացված հատուցման դիմաց պայմանագրային պարտավորությունները և արտացոլում է այդ գումարները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում որպես պարտավորություններ վճարահաշվարկային գործառնությունների գծով (տե՛ս ծանոթագրություն 17): Եթե ծումբը բավարարում է կատարման պարտականությունը մինչև հատուցման ստանալը, ծումբը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչում է կամ պայմանագրային ակտիվ, կամ դերիտորական պարտք՝ կախված նրանից, թե արդյոք հատուցման ժամկետը լրանալուց առաջ անհրաժեշտ է միայն որոշակի ժամանակ, թե այլ լրացուցիչ պայման:

Հասույթը չափվում է հաճախորդի հետ պայմանագրում սահմանված հատուցման հիման վրա: Ծումբը ճանաչում է հասույթը, երբ հաճախորդին է փոխանցում ապրանքի կամ ծառայության նկատմամբ հսկողությունը:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի կատարման պարտականությունների բնույթի և կատարման ժամկետների, այդ թվում՝ վճարման եղանակային պայմանների և հասույթի ճանաչման համապատասխան քաղաքականության վերաբերյալ:

Ծառայության տեսակը	Վատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչում ՀՀՄԱ 15 համաձայն
Վճարումների ընդունման, դրամական փոխանցումների ծառայությունների գծով կատարման պարտականությունները կատարվում են, երբ Հնկերությունն ընդունում է վճարումներ Օպերատորների վերջնական հաճախորդներից, ընդունում է փոխանցումների հայտերը և փոխանցում է դրամական միջոցները: Վճարումների ընդունման, կամ դրամական փոխանցումների ծառայությունների ակտերը ներկայացվում են անսակայն կտրվածքով և սովորաբար էնթալա են վճարման 30 օրվա ընթացքում:	Վճարումների ընդունման, դրամական փոխանցումների ծառայություններից ստացվող հասույթը հիմնականում ներառում է ծառայություններից օգտվելու համար կատարվող անսակայն վճարները և ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ծառայությունների մատուցման ժամանակ: Վատարման պարտականության կատարման առաջընթացի չափումը հիմնված է ընդունված վճարումների, դրամական փոխանցումների ծավալի վրա:	
Մպասարկման և գովազդի ծառայություններ	Մպասարկման և գովազդի ծառայությունների հաշիվները դուրս են գրվում անսակայն կտրվածքով և սովորաբար էնթալա են վճարման 30 օրվա ընթացքում:	Մպասարկման ծառայություններից ստացվող հասույթը հիմնականում ներառում է ծառայություններից օգտվելու համար կատարվող հաստատուն անսակայն վճարները և ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ծառայությունների մատուցման ժամանակ անցած ժամանակահատվածը կիրառելով որպես կատարման պարտականության կատարման առաջընթացի չափման միավոր:

4 Հիմնական միջոցներ

Հազար դրամ	Համակարգչային տեխնիկա, սարքավորումներ և տերմինալներ			Այլ հիմնական միջոցներ	Վարակալված հիմնական միջոցների կապիտալ ներդրումներ	Ընդամենը
	Տրանսպորտային միջոցներ	Գրասենյակային սարքավորումներ	Գրասենյակային սարքավորումներ			
<i>Միջոցական արժեք</i>						
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,403,771	31,793	120,146	19,620	224,477	1,799,807
Ավելացում	207,699	3,306	34,773	474	23,073	269,325
Օտարում	(46,898)	(452)	(12,058)	(2,448)	-	(61,856)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,564,572	34,647	142,861	17,646	247,550	2,007,276
Ավելացում	251,413	4,593	20,332	3,394	54,295	334,027
Օտարում	(6,895)	-	(4,273)	(60)	-	(11,228)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,809,090	39,240	158,920	20,980	301,845	2,330,075

«ԲԻՆ Բանկ» ՓԲԸ կազմակերպության
Համախմբված ֆինանսական հաշիվներ
31 դեկտեմբերի 2023թ. 21

Հազար դրամ	Համակարգ- չափն տեխնիկա, սարքավորում ներև տերմինալներ	Տրանսպոր տային միջոցներ	Գրասենյ ակային սարքավ որումներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Վարձակալ- ված հիմնական միջոցների վրա կապիտալ ներդրումներ	Ընդամենը
<i>Կուտակված մաշվածություն</i>						
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	836,548	13,235	70,087	13,902	36,646	970,418
Տարվա հաշվարկ Օտարում	145,623 (30,698)	4,353 (452)	11,886 (11,938)	901 (2,448)	19,507 -	182,270 (45,536)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	951,473	17,136	70,035	12,355	56,153	1,107,152
Տարվա հաշվարկ Օտարում	149,895 (6,089)	5,679 -	15,004 (3,594)	2,642 (60)	22,529 -	195,749 (9,743)
Վերադասակարգում	75	(75)	-	-	-	-
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,095,354	22,740	81,445	14,937	78,682	1,293,158
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>						
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	613,099	17,511	72,826	5,291	191,397	900,124
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	713,736	16,500	77,475	6,043	223,163	1,036,917

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ջանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների սկիզբնական արժեքը կազմում է 485,669 հազար դրամ (2022թ.՝ 349,813 հազար դրամ):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 188,291 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով վճարումների պրոցեսինգի 332 հատ սարքավորումները (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 195,417 հազար դրամ) գրավադրված են 1 բանկից ստացված երաշխիքի դիմաց, որը ենթակա է մարման մինչև 30.09.2024թ. (ծանոթագրություն 17):

5 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար դրամ	Համակարգային ծրագրեր	Լիցենզիաներ	Տեքնիկական տեղադրման թույլտվություն	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>				
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	280,282	33,073	375,000	688,355
Ավելացում	230,377	1,890	-	232,267
Օտարում	(96)	-	-	(96)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	510,563	34,963	375,000	920,526
Ավելացում	129,871	34,228	-	164,099
Վերադասակարգում	(7,889)	7,889	-	-
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	632,545	77,080	375,000	1,084,625
<i>Նուստակված ամորտիզացիա</i>				
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	104,621	18,004	125,000	247,625
Տարվա հաշվարկ	44,084	1,905	125,000	170,989
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	148,705	19,909	250,000	418,614
Տարվա հաշվարկ	60,621	3,920	125,000	189,541
Վերադասակարգում	(1,976)	1,976	-	-
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	207,350	25,805	375,000	608,155
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>				
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	361,858	15,054	125,000	501,912
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	425,195	51,275	-	476,470

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ոչ նյութական ակտիվների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 89,929 հազար դրամ (2022թ.՝ 74,774 հազար դրամ):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ծուրր չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա ոչ նյութական ակտիվների:

6 Գուղվիլ

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
«Մեզա Պանտերա» ՍՊԸ-ի ձեռքբերման գծով գուղվիլ	1,077,950	1,077,950
«Թէլ-Սէլ Մերվիս» ՍՊԸ-ի ձեռքբերման գծով գուղվիլ	79,750	79,750
	1,157,700	1,157,700

Գուղվիլի պարունակող դրամաստեղծ միավորի արժեզրկման ստուգում

Արժեզրկման ստուգման նպատակով գուղվիլը բաշխվում է Ֆոնքի ընդհանուր գործառնություններին: Ցուամբը չունի ավելի փոքր դրամաստեղծ միավոր, որի միջոցով հնարավոր կլինե՞ր վերահսկել գուղվիլը ներքին կառավարչական նպատակների համար:

Դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը հիմնված է վերջինիս օգտագործման արժեքի վրա, որը որոշվել է գեղչելով Ֆոնքի շարունակվող գործառնություններից առաջացող ապագա դրամական հոսքերը: Որոշվել է, որ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը գերազանցում է վերջինիս հաշվեկշռային արժեքից և արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել:

Ձեռնված դրամական հոսքերի կանխատեսումների համար կիրառված հիմնական ենթադրություններ

Օգտագործման արժեքը որոշելու համար կիրառված հիմնական ենթադրություններն են գեղչման դրույթը և նախքան տոկոսների վճարումը, հարկումը, մաշվածության և ամորտիզացիայի մասհանումները շահույթի (EBITDA) մարժաները:

Բյուջեով նախատեսված EBITDA

EBITDA-ի մարժայի կանխատեսվող մակարդակները կանխատեսման հորիզոնի համար համապատասխանում էին պատմական մեծություններին: Հաշվի առնելով գործունեության դինամիկան և ոլորտի առանձնահատկությունները՝ EBITDA մարժայի աճի տեմպն կանխատեսման առաջին ժամանակաշրջանում հիմնավորվում է անցյալ ժամանակաշրջանների մակարդակներով և Հնկերության 2024թ. բյուջեով՝ հետագա աճով, որը համապատասխանում է ԱՄՆ-ի ՀՀ գնաճի կանխատեսմանը վերլուծության ամսաթվի դրությամբ հետագա տարիների՝ 2025-2028թթ. համար:

Տեղյուևությունը ենթադրությունների փոփոխությունների նկատմամբ

Ձեղչման դրույթի ողջամտորեն հնարավոր փոփոխությունը չի հանգեցնի արժեզրկման:

7 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Հազար դրամ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
<i>Միջոցնական արժեք</i>		
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	427,022	427,022
Ավելացում	14,235	14,235
Վերաչափում	63,713	63,713
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	504,970	504,970
Ավելացում	19,548	19,548
Վերաչափում	23,398	23,398
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	547,916	547,916
<i>Կուտակված մաշվածություն</i>		
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	145,903	145,903
Տարվա հաշվարկ	64,719	64,719
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	210,622	210,622
Տարվա հաշվարկ	73,009	73,009
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	283,631	283,631
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>		
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	294,348	294,348
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	264,285	264,285

8 Հետաձգված հարկեր

Հետաձգված հարկերի շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
Տարեկազմի մնացորդ	62,177	54,735
Եահույրում ճանաչված փոխհատուցում (տե՛ս ծանոթագրություն 22)	1,703	7,442
Տարեվերջի մնացորդ	63,880	62,177

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Չափար դրամ	01 հունվարի 2023թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2023թ.	
	Ձուտ մնացորդ		Ձուտ մնացորդ	Հետաձգված հարկային ակտիվ
Հիմնական միջոցներ	5,755	(185)	5,570	5,570
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	10,201	123	10,324	10,324
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	1,816	1,816	1,816
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	40,140	1,246	41,386	41,386
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	6,081	(3,406)	2,675	2,675
Փոխանցվող հարկային վնաս	-	2,109	2,109	2,109
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	62,177	1,703	63,880	63,880

2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Չափար դրամ	01 հունվարի 2022թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2022թ.	
	Ձուտ մնացորդ		Ձուտ մնացորդ	Հետաձգված հարկային ակտիվ
Հիմնական միջոցներ	11,724	(5,969)	5,755	5,755
Տրամադրված փոխառություններ	2,869	(2,869)	-	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	14,288	(4,087)	10,201	10,201
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	21,780	18,360	40,140	40,140
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	4,074	2,007	6,081	6,081
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	54,735	7,442	62,177	62,177

9 Պաշարներ

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Պահեստամասեր	108,960	94,764
Վավերացնող սարքավորումներ	71,458	-
Այլ	92,551	53,236
	272,969	148,000

10 Տրամադրված փոխառություններ

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ոչ բնթացիկ ակտիվներ</i>		
ՀՀ վարկային կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	200,000	200,000
Երրորդ կողմերին տրված փոխառություններ	5,785	5,000
	205,785	205,000
<i>Հնթացիկ ակտիվներ</i>		
Երրորդ կողմերին տրված փոխառություններ	37,159	38,483
Կապակցված կողմերին տրված փոխառություններ	1,000	4,900
	38,159	43,383
	243,944	248,383

Տրամադրված փոխառությունների մի մասը անտոկոս էն: Փոխառությունները գեղավել են շուկայական տոկոսադրույքներով, որի արդյունքում իրական արժեքը ներկայացված է 27 ծանոթագրությունում, 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ տրամադրված փոխառությունների գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Տրամադրված փոխառությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները մոտ են զրոյական արժեքի, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում այս աղյուսակում:

11 Ավանդներ բանկերում

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ավանդ բանկում	155,359	155,359
	155,359	155,359

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ավանդը ներդրված է մեկ բանկում (2022թ.՝ մեկ բանկում) և էնթակա են մարման 21.07.2024թ., սակայն Հնկերությունն ըստ ավանդային պայմանագրերի իրավունք ունի ժամկետի ավարտից շուտ էտ ստանալ ավանդը բանկին համապատասխան դիմում ներկայացնելու և ավանդի դիմաց հաշվեգրված տոկոսները 0% տոկոսադրույքով վերահաշվարկվելու պայմանով:

Ավանդները ներդրված են ՀՀ դրամով (2022թ.՝ ՀՀ դրամով):

2023թ. -ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամով ներդրված ավանդների անվանական տոկոսադրույքը կազմում է 8% (2022թ. 8%):

Բանկերում ավանդների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները մոտ են զրոյական արժեքի, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում այս աղյուսակում:

12 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

Նազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>		
Ստացվելիք միջնորդավճարներ	258,510	505,116
Դրամական փոխանցումների գծով ստացվելիք գումարներ	433,275	111,563
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր այլ ծառայությունների գծով	255,728	174,594
<i>Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ</i>	(57,355)	(53,909)
	890,158	737,364
<i>Ոչ ֆինանսական ակտիվներ</i>		
Տրված կանխավճարներ	236,715	241,074
Այլ դեբիտորական պարտքեր	2,598	3,176
	239,313	244,250
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	1,129,471	981,614

Բոլոր գումարները կարճաժամկետ են: Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գուտ հաշվեկշռային արժեքը համարվում է իրական արժեքի խելամիտ գնահատում:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվարկվում:

Անտրային դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ

	2023թ. 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	2022թ. 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	53,909	68,956
Կորուստների գծով պահուստների գուտ վերաչափում	(88,506)	38,164
Տարվա ընթացքում դեբիտորական պարտքերի վերականգնում/ (դուրսգրում)	91,952	(53,211)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	57,355	53,909

26 (բ) ծանոթագրությունում ներկայացված են պարտքային ռիսկի և ակնկալվող պարտքային ռիսկի վերլուծության վերաբերյալ բացահայտումները: Արժեզրկման պահուստի ընթացիկ և համադրելի գումարները հաշվարկվելիս կիրառվել է ՖՀՄԱ 9-ի ակնկալվող կորուստների մոդելը:

ՏԵ՝ ս ծանոթագրություն 26 (ա)՝ անտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի արժույթների բացահայտման համար:

13 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ

Հազար դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	1,157,420	1,082,527
Դրամական միջոցները տերմինալներում	2,267,474	1,924,329
Դրամական միջոցները դրամարկղում	3,062,505	1,630,899
Դրամական միջոցները ճանապարհին	1,418,516	871,234
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(3,815)	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	7,902,100	5,508,989
Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	5,965,525	5,716,791
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(6,274)	-
	5,959,251	5,716,791
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	13,861,351	11,225,780

Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվներն իրենցից ներկայացնում են բանկերում պահվող հատուկ հաշիվներ: Ցանկացած պահի այս հաշիվների մնացորդները չպետք է պակաս լինի նախորդ օրվա ընդունված վճարումների ընդհանուր գումարից: Այս հաշիվների

մնացորդները կարող են օգտագործվել միայն առևտրային կրեդիտորական պարտքերի վճարումների ընդունման ծառայությունների շրջանակում վճարումներ կատարելու համար (Օստագործություն 17):

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների և օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ

	2023թ.	2022թ.
	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Կորուստների գծով պահուստների գույտ վերաչափում	76,338	-
Ջուտ դուրսգրում տարվա ընթացքում	(66,249)	-
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,089	-

26 (բ) ծանոթագրությունում ներկայացված են պարտքային ռիսկի և ակնկալվող պարտքային ռիսկի վերլուծության վերաբերյալ բացահայտումները: Վերը ներկայացված արժեզրկման պահուստի համեմատական գումարը հաշվարկված է ՖՀՄՄ 9-ի ակնկալվող կորուստների մոդելի հիման վրա:

Դրամական միջոցները ճանապարհին իրենցից ներկայացնում են Հնկերության աշխատակից ինկասստորների, այլ ինկասսցիոն կազմակերպությունների և գործակալների կողմից տերմինայիններից և Հնկերության մասնաճյուղերից ինկասսցված և բանկային հաշիվներին մուտքագրված, սակայն բանկերի կողմից դեռևս չհաշվառված գումարները:

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների և օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդների արտաբնութային և պարտքային ռիսկի ենթարկվածությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 26-ում:

14 Սեփական կապիտալ

14.1 Բաժնետիրական կապիտալ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Հնկերության գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում է 1,078,000 հազար դրամ: Համաձայն Հնկերության կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 220,000 հասարակ անվանական բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը 4,900 դրամ անվանական արժեքով:

2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Հնկերության բաժնետերերն են.

Շազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2023թ.		31 դեկտեմբերի 2022թ.	
	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնետիրական կապիտալը %	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնետիրական կապիտալը %
Անդամ Թրեյդինգ Էլ Թի ՂԻ	606,698	56.28	130,007	56.28
Մարզյան Տնօրենի Մուրեհի	194,040	18.00	41,580	18.00
Բաղայան Արամայիս Ներսեսի	161,700	15.00	34,650	15.00
Ավետիսյան Տաթևիկ Արտաշեսի	62,632	5.81	13,421	5.81
Մարզյան Արամ Նորիկի	52,930	4.91	11,342	4.91
	1,078,000	100	231,000	100

2023թ. Հնկերությունը համալրել է կանոնադրական կապիտալը թողարկելով է 847,000 հազար դրամի սովորական բաժնետոմսեր (2022թ.՝ 11,000 հազար դրամի սովորական բաժնետոմսեր):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Հնկերության կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել:

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերը հավասար իրավունքներ ունեն Հնկերության մնացորդային ակտիվների նկատմամբ:

14.2 Շահարամիներ

2023թ. հունիսի 27-ին Հնկերությունը հայտարարել է սովորական բաժնետոմս ունեցող բաժնետերերին վճարվել է 3,391,579 հազար ՀՀ դրամ շահարամին (2022թ.՝ 2,000,000 հազար ՀՀ դրամ), որից 3,317,439 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հայտարարված շահարամիները հարկերի նվազեցումից հետո փոխարկվել են վարկերի և փոխառությունների (2022թ.՝ 1,956,280 հազար դրամ):

14.3 Պահուստային կապիտալ

Բաշխման ներքև Հնկերության պահուստները ահմանափակվում են կուտակված շահույթով: Բաշխման ոչ ներքև միջոցները ներկայացված են գլխավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր ռիսկերը, ներառյալ ենթափոր կրուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխատուցելու նպատակով:

15 Վարկեր և փոխառություններ

Շազար դրամ

	2023թ.	2022թ.
	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ոչ վերսցելի պարտավորություններ		
Կապակցված կողմերից չապահովված փոխառություններ	2,099,720	1,326,704
	2,099,720	1,326,704

«Ոչ-Մեք» ՓԲԸ բանկային ծախսերի
 Հանրային կապիտալի
 31 դեկտեմբեր 2023թ.

Խուսիք ունի գլխավոր վարկային պայմանագիր բանկի հետ, որի համաձայն ստանում է վարկեր և երաշխիքներ: Բանկից ստացված վարկի մնացորդը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ զրո է, բանկից ստացված երաշխիքի մնացորդը կազմում է 150,000 հազար ՀՀ դրամ: Այդ պայմանագրի դիմաց գրավադրված են 188,291 հազար ՀՀ դրամ հաշվեկշռային արժեքով վճարումների պրոցեսինգի սարքավորումները (31 դեկտեմբերի 2022թ.՝ 195,417 հազար ՀՀ դրամ) (Ծանոթագրություն 4):

Վապակցված կողմերից չապահովված փոխառություններն ունեն տարեկան 10% միջին տոկոսադրույք (2022թ.՝ 11% տոկոսադրույք):

Ստացված վարկերը և փոխառությունները ենթակա են մարման 2027-2028թթ-ներին:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում Խուսիքը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2022թ.՝ ոչինչ):

Վարկերի և փոխառությունների իրական արժեքը հավասար է դրանց հաշվեկշռային արժեքին, քանի որ գեղման ազդեցությունն էական չէ տե՛ս Ծանոթագրություն 27:

ՏԵ՝ ս Ծանոթագրություն 26՝ վարկերի և փոխառությունների տոկոսային և արտարժուրային ռիսկերի բացահայտման համար:

16 Վարձակալության գծով պարտավորություն

Վարձակալական պարտավորությունները ներկայացված են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Շեքացիկ	73,281	65,374
Ոչ ընթացիկ	205,866	262,757
	279,147	328,131

Խուսիքը վարձակալել է գլխամասային գրասենյակ և մասնաճյուղերի տարածքներ: Բացառությամբ կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրածախ ակտիվների վարձակալությունների՝ յուրաքանչյուր վարձակալություն արտացոլվել է ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն: Խուսիքը վարձակալությունները չէն պարունակում վարձակալության փոփոխուն վճարումներ: Խուսիքը դասակարգում է իր օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները սեփական հիմնական միջոցների դասակարգմանը համահունչ (տե՛ս Ծանոթագրություն 4-ը):

Շեքանուր ամսամբ յուրաքանչյուր վարձակալություն պարունակում է սահմանափակում, ըստ որի օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը կարող է օգտագործվել միայն Խուսիքը, քանի դեռ առկա չէ ակտիվն այլ կողմի տրամադրելու պայմանագրային իրավունք:

Վարձակալությունները կամ չեղյալ չհայտարարվող են, կամ կարող են չեղյալ հայտարարվել՝ միայն առաջացնելով նշանակալի դադարեցման վճար: Որոշ վարձակալություններ պարունակում են հիմքում ընկած ակտիվն անմիջապես վարձակալության ժամկետի ավարտին ձեռք բերելու կամ վարձակալության ժամկետը երկարացնելու հնարավորություն: Խուսիքն ազդելիվ է հիմքում ընկած ակտիվը վաճառել կամ զրավադրել: Վարձակալված գրասենյակային և մասնաճյուղերի տարածքները Խուսիքը

պետք է պահպանի բարեկարգ վիճակում (վերանորոգված) և վարձակալության վերջում գույքը վերադարձնի իր սկզբնական վիճակով:

Վարձակալության գծով պարտավորություններն ապահովագրված են համապատասխան հիմքում ընկած ակտիվներով: Ապագա նվազագույն վարձավճարները 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արտացոլված են ստորև.

Հազար դրամ	Նվազագույն վարձավճարներ	
	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մեկ տարվա ընթացքում		
Վարձավճարներ	97,408	90,976
Ֆինանսական ծախս	(26,804)	(30,656)
	<u>70,604</u>	<u>60,320</u>
Երկրորդից հինգերորդ տարիների ընթացքում		
Վարձավճարներ	243,556	326,021
Ֆինանսական ծախս	(35,013)	(58,210)
	<u>208,543</u>	<u>267,811</u>
Ցուտ ներկա արժեք	<u>279,147</u>	<u>328,131</u>

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարում վարձակալության գծով դրամական միջոցների ընդհանուր արտահոսքը կազմել է 97,509 հազար դրամ (2022թ.՝ 55,576 հազար դրամ):

Վարձակալության գծով վճարներ, որոնք չեն ճանաչվում որպես պարտավորություն իրենց ընտրել է կարճաժամկետ վարձակալությունների (12 ամիս կամ ավելի պակաս ակնկալվող ժամկետով) և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների հաշվառման համար չճանաչել վարձակալության գծով պարտավորություն: Նման վարձակալությունների համար կատարված վճարները ծախսագրվում են գծային հիմունքով: Ի լրումն, թույլատրելի չէ որոշակի փոփոխուն վարձավճարներ ճանաչել որպես վարձակալության գծով պարտավորություն, դրանք ծախսագրվում են իրականացման պահին:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չափելիս չներառած վճարներին վերաբերող ծախսերը ներկայացված են ստորև.

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
Փոքրարժեք ակտիվների վարձակալություններ	615,985	477,655
	<u>615,985</u>	<u>477,655</u>

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրենց ունի կարճաժամկետ վարձակալությունների գծով ապագա պարտավորվածություններ, և այդ պարտավորվածությունների ընդհանուր գումարը կազմում է 7,948 հազար դրամ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 7,681 հազար դրամ):

17 Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Օպերատորների վճարվելիք գումարներ	10,477,232	7,035,111
Գործակալների վճարվելիք գումարներ	325,813	510,937
Այլ առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	427,587	398,012
Գործակալների կողմից դեպոնացված միջոցներ	286,102	327,095
Աշխատակիցների վճարվելիք գումարներ	256,066	239,008
Շեղամեղ առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	11,772,800	8,510,163
Ստացված կանխավճարներ	650,214	467,777
Բողոքարկման գծով վճարվելիք գումարներ	2,556	9,017
Պետական բյուջե վճարվելիք գումարներ	40,880	39,039
Շեղամեղ այլ կրեդիտորական պարտքեր	693,650	515,833
Շեղամեղ առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	12,466,450	9,025,996
Շեթազիկ	12,384,382	8,839,844
Ոչ ընթացիկ	82,068	186,152

Օպերատորների վճարվելիք գումարներն իրենցից ներկայացնում են օպերատորների առևտրի ընդունված վճարները, որոնք չեն փոխանցվել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Առևտրային կրեդիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվառվում: Խումբն ունի ֆինանսական ռիսկի կառավարման բաղադրակազմություններ, որոնք ապահովում են բոլոր պարտավորությունների ժամանակին կատարումը (Ծանոթագրություն 13): Խումբն ունի նաև կնքված երաշխիքի պայմանագիր, համաձայն որի ստանձնած վճարային պարտավորությունների ժամանակին, պատշաճ և ամբողջ ծավալով կատարումը 150,000 հազ. ՀՀ դրամ չափով ապահովված է բանկային երաշխիքով (ծանոթագրություն 17):

Խմբի արտաբերության և իրազեկվիության ռիսկի մասին ավելի մանրամասն տեղեկատվություն ներկայացված է ծանոթագրություն 26-ում:

18 Հասույթ

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
Միջնորդավճարներ վճարումների ընդունման ծառայություններից	9,024,884	11,632,160
Միջնորդավճարներ բանկային քարտերի համալրումից	355,766	223,772
Միջնորդավճարներ էլեկտրոնային դրամապահանակի լիցքավորումից	84,840	352,244
Հասույթ գովազդի և գործակալի տերմինալի սպասարկման ծառայություններից	285,585	344,879
Միջնորդավճարներ դրամական փոխանցումներից	21,863	49,034
Այլ հասույթ	73,923	109,332
	9,846,861	12,711,421

«Ընկ. ՕՊ»-ի վառ քանակաբաշխիչ ընկերության
Համախմբված ֆինանսական հաշվառություններ
31 դեկտեմբեր 2023թ. 41

19 Այլ եկամուտ

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
Ջուտ եկամուտ արտարժույթի արք ու վաճառքի գործառնություններից	1,026,154	1,222,421
Տույժեր և տուգանքներ	42,788	22,299
Ջուտ եկամուտ պաշարների վաճառքից	6,335	12,384
Օգուտ հիմնական միջոցների օտարումից	1,040	4,977
Այլ	10,025	91,683
	1,086,342	1,353,764

20 Այլ ծախսեր

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
Միջնորդավճարներ քանկերին	102,676	94,282
Տրանսպորտային ծախսեր	75,075	71,635
Կոմունալ և կապի ծառայություններ	61,133	57,240
Ապահովագրության գծով ծախսեր	79,175	54,787
Հաճախորդների ներգրավման ծախսեր	21,422	45,774
Գրասենյակային ծախսեր	25,883	31,999
Հաճախորդների սպասարկում	31,870	37,406
Մասնագիտական ծառայություններ	40,138	28,841
Գործուղման և ներկայացուցչական ծախսեր	76,160	41,909
Այլ պաշարների վաճառքների ծախսեր	14,606	22,876
Նվիրատվություններ	7,475	19,994
Անվտանգության ծառայություն	21,990	19,736
Հարկեր (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	11,467	14,923
Պրոցեսինգային համակարգի սպասարկում	-	5,426
Վճարված տուգանքներ	3,109	2,640
Այլ	62,961	61,995
	635,140	611,463

21 Ֆինանսական եկամուտ և ծախսեր

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
Ջուտ կորուստ փոխարժեքաձև տարբերություններից	70,210	489,211
Տոկոսային ծախս վարկերի և փոխառությունների գծով	25,231	93,607
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով	33,360	33,162
Շտիանուր ֆինանսական ծախսեր	128,801	615,980
Տոկոսային եկամուտ քանկային հաշիվների գծով	281,839	366,362
Տոկոսային եկամուտ տրամադրված փոխառությունների գծով	27,000	26,442
Շտիանուր ֆինանսական եկամուտ	308,839	392,804
Ջուտ ֆինանսական եկամուտ/(ծախսեր)	180,038	(223,176)

«ՍԻԵՍ Գրք փակ ընկերություն»-ի
Համախմբված ֆինանսական ելուցակներ
31 փետրվարի 2023թ.

22 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
Ընթացիկ հարկ	506,534	956,916
Ընթացիկ տարում ճանաչված՝ նախորդ տարվա ընթացիկ հարկին վերաբերող ճշգրտումներ	-	35,082
Հետանձրված հարկ (տե՛ս ծանոթագրություն 8)	(1,703)	(7,442)
	<u>504,831</u>	<u>984,556</u>

Արդյունավետ հարկային դրույքաչափի համադրումը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	Արդյունավետ հարկային դրույքաչափ (%)		Արդյունավետ հարկային դրույքաչափ (%)	
	2023թ.	2022թ.	2023թ.	2022թ.
Շահույթ մինչև հարկումը (համաձայն ՖՀՄՄ-ների)	2,355,572	4,500,206		
Շահութահարկ՝ 18% դրույքաչափով	424,003	803,641	18	18
Չնվազեցվող ծախսեր	80,828	145,833	3	1
Ընթացիկ տարում ճանաչված՝ նախորդ տարվա ընթացիկ հարկին վերաբերող ճշգրտումներ	-	35,082	-	3
Շահութահարկի գծով ծախս	<u>504,831</u>	<u>984,556</u>	<u>21</u>	<u>22</u>

23 Հետհաշվեկշռային իրադարձություններ

2023թ. դեկտեմբերի 25-ին Ընկերության բաժնետերերի ժողովը որոշեց Ընկերության վերականգնման ճանապարհով հիմնադրել «ԹԷԼ-ՍԷԼ» Բաց Բաժնետիրական Ընկերություն:

20 մարտի 2024թ. -ին Ընկերությունը ստացել է ՀՀ ԿԲ-ի կողմից լիցենզիա «ԹԷԼ-ՍԷԼ» ԲԲԸ-ի անվան տակ:

18 ապրիլի 2024թ. -ին ՀՀ արդարադատության նախարարության աշխատակազմի իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալությունը գրանցել է Ընկերության նոր կանոնադրությունը՝ «ԹԷԼ-ՍԷԼ» ԲԲԸ անվան տակ:

24 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

Ենթադրությունները և դատողությունները շարունակաբար գնահատվում են և հիմնված են պատմական փորձի, ինչպես նաև այլ ցուցանիշների վրա, ներառյալ սպագա ակնկալվող իրադարձությունները, որոնք տվյալ հանգամանքներում համարվում են ընդունելի:

24.1 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ

Խումբն իրականացնում է ապագային վերաբերող գնահատումներ և ենթադրություններ: Այդ հաշվապահական գնահատականները կարող են չհամապատասխանել իրական արդյունքներին: Ստորև ներկայացված են այն գնահատումներն ու ենթադրությունները, որոնց գծով առկա է ռիսկ, որ հաջորդ ֆինանսական տարում ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները կենթարկվեն էական ճշգրտումների:

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներ

Ցուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ խումբը գնահատում է, թե արդյոք գոյություն ունեն ակտիվների արժեզրկման ցուցանիշներ: Եթե կան նման ցուցանիշներ, խումբը հաշվարկում է այդ ակտիվների փոխհատուցվող գումարը: Փոխհատուցվող գումարը վաճառքի գումարի և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է: Եթե ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է քան հաշվեկշռային արժեքից, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստներն անմիջապես ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվեկշռային: Բացառությամբ այն դեպքերի, երբ համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեզրկումից կորուստը դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի նվազում:

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկման որոշման ժամանակ ղեկավարությունը կատարել է որոշ գնահատումներ, որոնք ներառում են, մասնավորապես, արժեզրկման պատճառով, ժամանակը և գումարը: Արժեզրկումը կախված է մի շարք գործոններից, մասնավորապես, տեխնոլոգիական փոփոխություններից (որոնք կարող են ազդել ոչ նյութական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքների վրա), ծառայության մատուցման դադարեցումից (որը կարող է հանգեցնել լիցենզիայի դադարեցմանը և հետևաբար համապատասխան ոչ նյութական ակտիվի արժեզրկմանը):

Վրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական գործիքների (երբ ակտիվ շուկայի գնահատումներ չկան) և ոչ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը սահմանելու համար ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատման տեխնիկան: Մա ներառում է զարգացող գնահատումները և ենթադրությունները համապատասխան նրան, թե շուկայի մասնակիցները ինչպես կգնահատեն գործիքները: Ղեկավարությունն իր ենթադրություններում որքան ենթադրել է հիմնվում է դիտարկվող տվյալների վրա, սակայն դրանք միշտ չէ, որ հասանելի են: Այդ դեպքում, ղեկավարությունն օգտագործում է իր ունեցած ամենալավ տեղեկատվությունը: Գնահատված իրական արժեքը կարող է տարբերվել փաստացի արժեքից, որը հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ կարող է հասանելի լինել անհատական գործարքների դեպքում (տես ծանոթագրություն 27):

Պայմանագրված կողմերի հետ գործառնություններ

Խումբն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ կապակցված կողմերի հետ: Լշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում խումբը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա:

25 Ֆինանսական գործիքներ

25.1 Էական հաշվառման քաղաքականություններ

Ֆինանսական ակտիվի և ֆինանսական պարտավորության յուրաքանչյուր դասի համար կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և քննարկված մեթոդների մանրամասները, ինչպես նաև եկամտի և ծախսերի ճանաչման չափանիշներն ու հիմքերը ներկայացված են ծանոթագրություն 3.10-ում:

25.2 Ֆինանսական գործիքների կատեգորիաները

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքներն ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ստորև.

Ֆինանսական ակտիվներ

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Անորոշացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ</i>		
Տրամադրված փոխառություններ	243,944	248,383
Ավանդներ բանկերում	155,359	155,359
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	890,158	737,364
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	7,902,100	5,508,989
Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	5,959,251	5,716,791
	<u>15,150,812</u>	<u>12,366,886</u>

Ֆինանսական պարտավորություններ

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Անորոշացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ</i>		
Վարկեր և փոխառություններ	2,099,720	1,326,704
Վարձակալության գծով պարտավորություն	279,147	328,131
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	11,772,800	8,510,163
	<u>14,151,667</u>	<u>10,164,998</u>

26 Ֆինանսական ռիսկի կառավարման ուղղություններ

Ֆինանսական գործիքների հետ կապված՝ Խումբը ենթարկվում է զանազան ռիսկերի: Այս ռիսկերն են շուկայական ռիսկը, պարտքային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկը:

Խումբը չի ներգրավված սպեկուլյատիվ նպատակներով ֆինանսական ակտիվների ակտիվ արտովաճառքի գործարքներում, ինչպես նաև չի թողարկում օպցիոններ: Առավել էական ֆինանսական ռիսկերը, որոնց Խումբը կարող է ենթարկվել, նկարագրված են ստորև:

Ֆինանսական ռիսկի գործոններ

ա) Հուլայական ռիսկ

Հուլայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտաբերության փոխարժեքները:

Ֆինանսական գործիքների օգտագործման ընթացքում ինքնուրույն է կառավարվում է շուկայական ռիսկի, հատկապես՝ արտաբերության ռիսկի, որը բխում է գործառնական գործունեությունից:

Արտաբերության ռիսկ

Ինքնուրույն գործարքներ է իրականացնում արտաբերություն և, հետևաբար, ենթարկվում է արտաբերության փոխարժեքային տատանումների ազդեցությանը:

Արտաբերություն արտահայտված ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնք ձեռք են բերվում են արտաբերության ռիսկի, նկարագրված են ստորև:

Հոդված

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ. դոլար	Եվրո	Ալլ
Ֆինանսական ակտիվներ			
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	-	11,928	425,756
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	2,420	1,728	137,191
Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	40,789	-	158,961
	43,209	13,656	721,908
Ֆինանսական պարտավորություններ			
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	831	-	90,266
	831	-	90,266
Ցուտ արդյունք	42,378	13,656	631,642
Շեղումներ ֆինանսական ակտիվներ	69,954	14,199	805,802
Շեղումներ ֆինանսական պարտավորություններ	828	-	114,730
Ցուտ դիրք 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	69,126	14,199	691,072

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է ձեռք բերված պարտավորությունը ԱՄՆ. դոլարի, Եվրոյի և Ռուսական ռուբլիի նկատմամբ դրամի 10% (2022թ. 10%) աճի կամ նվազման դեպքում: 10%-ը (2022թ. 10%) ղեկավարության կողմից գնահատված փոխարժեքի հավանական փոփոխությունն է: Չզայտության վերլուծությունը ներառում է միայն արտաբերություն արտահայտված դրամային հոդվածների մնացորդները և ժամանակաշրջանի վերջում ճշգրտում է դրանց փոխարժեքը՝ փոփոխելով փոխարժեքը 10%-ով (2022թ. 10%):

«ԻՆՎԵՍՏ» ՓԲԸ ընկերության 2023 թվականի կեսամյակի ֆինանսական նախաձեռնումները
21 սեպտեմբեր 2023թ.

	ԱՄՆ դրամի ազդեցություն		Եվրոյի ազդեցություն		Ուսումնական տարիի ազդեցություն	
	2023թ.	2022թ.	2023թ.	2022թ.	2023թ.	2022թ.
Շահույթ կամ վնաս	4,238	6,913	1,366	1,420	63,164	69,107
Աեփական կապիտալ	4,238	6,913	1,366	1,420	63,164	69,107

Արտարժույթի փոփոխությունների տատանման ազդեցությունը տարվա ընթացքում փոփոխվում է՝ կախված արտերկրյա գործարքների ծավալից: Այդուհանդերձ, վերը ներկայացված վերլուծությունը կարելի է համարել ծավալի արտարժույթային ռիսկին ենթարկվածության արտացոլումը:

Տոկոսադրույցային ռիսկ

Տոկոսադրույթի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույթների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն ծախսերի ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա:

Ծախսերի գաղափարները տոկոսադրույթի աճի նկատմամբ հիմնականում կախված է ներդրված վարկի պայմանագրով սահմանված տոկոսադրույթի հնարավոր փոփոխությունից: Ծումբը գնահատել է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույթների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով:

Տոկոսադրույթներում ենթարկվող փոփոխությունների ազդեցությունը է գուտ տոկոսային էկամսի վրա՝ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաշվեկշռում հաշվառվող տասանվող տոկոսադրույթով ֆինանսական պարտավորությունների գծով գնահատվել ոչ էական:

բ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկն առաջանում է այն դեպքում, երբ պայմանագրային գործընկերը չի կատարում իր պարտավորությունները, որի հետևանքով ծումբը կարող է ֆինանսական կորուստներ կրել: Ծախսերի պարտքային ռիսկն առաջանում է ֆինանսական ակտիվներից ներառյալ բանկերում պահվող դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, տրամադրված փոխառություններ և առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը:

Պարտքային ռիսկը կառավարվում է խմբային հիմունքով՝ էլեկտրոնային պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունից և ընթացակարգերից:

Բանկերում պահվող դրամական միջոցների մնացորդների և ավանդների մասով պարտքային ռիսկը կառավարվում է ավանդները տարբեր բանկերում պահելու միջոցով և բարձր վարկանիշ ունեցող ֆինանսական հաստատություններում պահելու միջոցով:

Ծումբը շարունակաբար հսկում է հաճախորդների պարտքի հատկանիշները՝ էլեկտրոնային պարտքի վարկանիշային քարտից: Եթե հնարավոր է, օգտագործվում են նաև հաճախորդների վերաբերյալ արտաքին վարկանիշներ և կամ հաշվետվություններ: Ծախսերի քաղաքականությունն է համագործակցել միայն վճարունակ գործընկերների հետ: Ընթացիկ պարտքային ռիսկը կառավարվում է պարբերական ժամկետային վերլուծություններ կատարելու միջոցով՝ համատեղելով յուրաքանչյուր հաճախորդի համար կրեդիտորական պարտքի սահմանաչափի որոշումը:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար ծումբը գրավ չի վերցնում:

Անտրային ղեքիտորական պարտքեր

Խուճր բոլոր անտրային ղեքիտորական պարտքերի համար կիրառում է ՀՀՄՍ 9-ի պարզեցված մոդելը. «գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների ճանաչում», ըսնի որ այս ղեքիտորները չեն պարտավորում էական ֆինանսական բաղադրիչ:

Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս անտրային ղեքիտորական պարտքերը գնահատվել են հավասարակա հիմունքով, ըսնի որ դրանք ունեն պարտքային ռիսկի ընդհանուր բնույթումներ:

Ակնկալվող կորուստների դրույթաչափերը հաշվարկվել են՝ հիմնվելով 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2023թ. հունվարի 1-ին համապատասխանաբար նախորդող ժամանակահատվածում ձևավորված պատմական պարտքային կորուստների վրա: Այս պատմական դրույթաչափերը չհրաժեշտվում են, որպեսզի արտացոլեն ընթացիկ և ապագային վերաբերող մակրոտնտեսական գործոններին, որոնք ազդեցություն ունեն համախորդի չվճարված մնացորդ մարելու կարողության վրա: Հաշվի առնելով պարտքային ռիսկի կարճաժամկետ բնույթը այս մակրոտնտեսական գործոնները ազդեցությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում էական չի:

զ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Խճրի ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ կորսում և սրբեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի գնահատման նպատակով Խուճրը կատարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Մա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Խուճրը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտության կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կատարվում է տարբեր ագենտների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Խճրի հետ մասնավորապես:

Խճրի իրացվելիության կատարումը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ ժամկետների, ապահովել ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրների հնարավորությունը, ֆինանսավորման արտակարգ պլանի առկայությունը և վերահսկել հաշվեկշռային իրացվելիության կորստի վնասները կանոնակարգային պահանջներին համապատասխան: Խուճրը հաշվարկում է իրացվելիության ցուցանիշները 22 կենտրոնական բանկի պահանջներին համապատասխան, այն է՝ էլեկտրոնային փող թողարկող վճարահաշվարկային կազմակերպությունների բարձր իրացվելի ակտիվների և պարտավորությունների միջև հարաբերակցությունը պետք է կազմի 100 տոկոս:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը պահպանել է 22 կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված իրացվելիության կորստի վնասները:

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ցուցանիշները հետևյալն են.

	Աուդիտ չարված	
	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, %	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, %
Բարձր իրացվելի ակտիվներ/ցպահանջ պարտավորություններ	112	119

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ միջև մարումը մնացած ժամկետների

Ստորև ներկայացվում է 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խորի չզեղչված ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշիռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համառայն: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես:

2023թ.	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մինչև 1 ամիս	1 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Շեղաներ
Վարկեր և փոխառություններ	-	-	3,072,807	-	3,072,807
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	8,406	89,002	243,557	-	340,965
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	11,486,698	204,032	82,070	-	11,772,800
	<u>11,495,104</u>	<u>293,034</u>	<u>3,398,434</u>	<u>-</u>	<u>15,186,572</u>

2022թ.	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մինչև 1 ամիս	1 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Շեղաներ
Վարկեր և փոխառություններ	-	-	1,959,015	-	1,959,015
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	7,914	83,062	310,397	-	401,373
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	8,182,868	141,143	186,152	-	8,510,163
	<u>8,190,782</u>	<u>224,205</u>	<u>2,455,564</u>	<u>-</u>	<u>10,870,551</u>

27 Իրական արժեքի չափում

Խումբը սկզբնական ճանաչումից հետո իրական արժեքով չափվող ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգում է 1-ից մինչև 3-րդ մակարդակներում՝ հիմնվելով իրական արժեքի դիտարկելիության աստիճանի վրա: Այս էրեք մակարդակները ներկայացված են ստորև.

- 1-ին մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են նմանատիպ ակտիվների կամ պարտավորությունների ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներից (չճշգրտված),
- 2-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ էլակետային տվյալներից, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող),
- 3-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են գնահատման հնարների միջոցով, որոնք ներառում են ակտիվի կամ պարտավորության գծով էլակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի էլակետային տվյալներ):

27.1 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի չափում

Հետևյալ աղյուսակում ցույց են տրված եղված մակարդակները՝ պարբերական սկզբունքով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հիերարխիայում՝ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Շղթամեր իրական արժեք	Շղթամեր հաշվեկշռային արժեք
Ֆինանսական ակտիվներ					
Տրամադրված փոխառություններ	-	240,104	-	240,104	243,944
Ավանդներ բանկերում	-	155,359	-	155,359	155,359
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	-	890,158	-	890,158	890,158
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	7,902,100	-	7,902,100	7,902,100
Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	-	5,959,251	-	5,959,251	5,959,251
Ֆինանսական պարտավորություններ					
Վարկեր և փոխառություններ	-	2,099,720	-	2,099,720	2,099,720
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	-	279,147	-	279,147	279,147
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	-	11,772,800	-	11,772,800	11,772,800

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Շղթամեկը իրական արժեք	Շղթամեկը հաշվեկշռայ ին արժեք
Ֆինանսական ակտիվներ					
Տրամադրված փոխառություններ	-	243,108	-	243,108	248,383
Ավանդներ բանկերում	-	155,359	-	155,359	155,359
Անտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	-	737,364	-	737,364	737,364
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	5,508,989	-	5,508,989	5,508,989
Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	-	5,716,791	-	5,716,791	5,716,791
Ֆինանսական պարտավորություններ					
Վարկեր և փոխառություններ	-	1,326,704	-	1,326,704	1,326,704
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	-	328,131	-	328,131	328,131
Անտրային կրեդիտորակ ան պարտքեր	-	8,510,163	-	8,510,163	8,510,163

Անտրային և այլ դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքեր

Անտրային և այլ դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի իրական արժեքը գնահատվում է օգտագործելով գեղչված դրամական հոսքերի մեթոդը, կիրառելով նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համար ստացարկվող դրույքաչափերը: Ցզլանանջ վճարվելիք և ստացվելիք գումարների իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին վճարվելիք գումարն է:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով: Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների հաշվեկշռային արժեքը մոտ է դրանց իրական արժեքին:

28 Կապիտալի համարժեքություն

Խումբն իր կապիտալը կատարում է այնպես, որպեսզի ապահովի իր անդեհատ գործելու հնարավորությունը և բաժնետերերին բավարար եկամուտ մատակարարի:

Ընկերությունը պահպանում է ակտիվ կատարվող կապիտալի կառուցվածք վճարահաշվարկային կազմակերպությունների գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Ընկերության կապիտալի համարժեքությունն այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոններով և նորմատիվներով:

ՀՀ կենտրոնական բանկը վճարահաշվարկային կազմակերպությունների համար սահմանել է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 100,000 հազար դրամի չափով:

Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

Շտրհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը (ընդ որում, բաժնետիրական կապիտալի ոչ նյութական ակտիվներով համալրված մասը ընդհանուր կապիտալի հաշվարկին մասնակցում է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափի՝ 100,000 հազար դրամի 25 տոկոսի չափով) կուտակված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ ստարվա շահույթը:

2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր կապիտալի նորմատիվի չափերը՝ հաշվարկված համաձայն 2.2 կենտրոնական բանկի պահանջների, ներկայացված է ստորև.

Շազար 2.2 դրամ	Աուդիտ չարված	
	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Հիմնական կապիտալ	2,488,588	337,133
Լրացուցիչ կապիտալ	-	-
Շտրհանուր ընդհանուր նորմատիվային կապիտալ	2,488,588	337,133

29 Պարտավորվածություններ

29.1 Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանում հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է. և նրան բնորոշ է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների հաճախակի փոփոխությունները, որոնք էրբեմն անհավանալի են, հակասական և ենթակա ստարբեր մեկնաբանությունների: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրման հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմինների կողմից չի կարող կիրառվել հավելյալ հարկերի պարտադրումներ, տույժեր և տուգանքներ, ավելի քան ստուգման նախորդող հաշվետու 3 տարիների համար:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի զգալի են քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ պատշաճ կերպով կատարել է իր հարկային պարտավորությունները, հիմնվելով Հայաստանում կիրառվող հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների իր մեկնաբանությունների վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են առարբերվել, և եթե ղեկավար մարմիններին հաջողվի հարկադրել իրենց մեկնաբանությունները, ապա այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցությունը կարող է եսական լինել:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ ինչպես իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությանը նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

Խմբին ներկայացվող դատական հայցերի առումով Խմբի ղեկավարությունը համոզված է, որ դրանց նեւտրալացումը առաջացող պարտավորությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործառնությունների արդյունքների վրա:

30 Պայմանականություններ

30.1 Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, Հայաստանում դեռ չեն կիրառվում: ԹճԻ տերմինալներն ապահովագրված են: Այնուամենայնիվ, Թումբը չունի ամբողջական ապահովագրական ծածկույթ իր ակտիվների և գործունեության ընդհատման համար, չունի նաև ԹճԻ գույքի կամ գործառնությունների հետ կապված պատահարների հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին հասցված վնասի գծով երրորդ կողմի նկատմամբ պարտավորությունների ապահովագրություն: Փանի դեռ Թումբը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ դաշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է անբարենպաստ նյութական ազդեցություն ունենալ ԹճԻ գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

30.2 Երջակա միջավայրի հետ կապված խնդիրներ

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Թումբը բավարարում է շրջակա միջավայրի հետ կապված Կառավարության պահանջները և վստահ է, որ Թումբը շրջակա միջավայրի հետ կապված ընթացիկ էական պարտավորություններ չունի: Այնուամենայնիվ, Հայաստանում շրջակա միջավայրի վերաբերյալ օրենսդրությունը զարգացման փուլում է, և դրա հավանական փոփոխություններն ու օրենսդրության մեկնաբանություններն ապագայում կարող են էական պարտավորություններ առաջացնել:

31 Ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող պարտավորությունների համադրում

ԹճԻ պարտավորություններում ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող փոփոխությունները կարող են դասակարգվել հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ		Շեղանկեր
	Վարկեր և փոխառություններ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ	
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	589,849	298,927	888,776
Մուտքեր	-	77,948	77,948
Մարումներ	(1,222,503)	(55,576)	(1,278,079)
Մուտքեր շահարժիներին	1,956,280	-	1,956,280
Այլ	3,078	6,832	9,910
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,326,704	328,131	1,654,835
Մուտքեր	-	42,946	42,946
Մարումներ	(2,618,563)	(97,509)	(2,716,072)
Մուտքեր շահարժիներին	3,317,439	-	3,317,439
Այլ	74,140	5,579	79,719
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,099,720	279,147	2,378,867

«Ընկ. ՕՊ»-ի վաղ քանակավորման չվճարված համախմբված ֆինանսական հաշվառություններ
31 դեկտեմբեր 2023թ. 51

32 Կապակցված կողմեր

Խմբի կապակցված կողմերը ներառում են մայր ընկերությունը, նրա կողմից վերահսկվող ընկերությունները, հիմնական ղեկավար անձնակազմը:

32.1 Վերահսկողություն

Ընկերության անախճական և վերջնական մայր ընկերությունն է Կիպրոսում գրանցված Lendasy Trading Ltd, որի վերջնական ծակող անձն է Ռամի (Եվգենի) Թրեյստերը:

32.2 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Հաշվետու տարվա ընթացքում Խմբի և իր կապակցված կողմերի միջև իրականացվել են հետևյալ գործարքները, և հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մնացորդները հետևյալն են:

Հազար դրամ

Գործարքներ	2023թ.	2022թ.
Մայր ընկերություն		
Տեղադրված ծախս	39,256	93,607
Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի
Մնացորդներ	դրությամբ	դրությամբ
Մայր ընկերություն		
Տրամադրված փոխառություններ	1,000	4,900
Ստացված փոխառություններ	2,099,720	1,326,704

32.3 Գործարքներ ղեկավարության և նրանց անախճական ազգականների հետ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ղեկավարությունը և նրանց անախճական ազգականները «Թեյ-Մեյ» ՓԲԸ-ի բաժնետիրական կապիտալում խանութային մասնակցություն չունեն:

Հիմնական ղեկավար անձնակազմի ժամանակաշրջանի ընթացքում ստացվել է հետևյալ վարձատրությունը, որը ներառված է «Անձնակազմի գծով ծախսեր» հոդվածում:

Հազար դրամ

	2023թ.	2022թ.
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ	104,404	275,909
	104,404	275,909

«Թեկ-Սեկ» ՓԲԸ

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2022թ. համար**

Բովանդակություն

Անկախ սուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Մեխանական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

«Բեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
 Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
 Վ. Սարգսյան փ. 26/1
 «Էրեբունի Պլազա» բիզնես կենտրոն, 8-րդ հարկ
 Հեռախոս + 374 (10) 595 999
 Վեբ կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Թել-Սել» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին և Տնօրենների խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Թել-Սել» ՓԲԸ-ի («Ընկերություն») և վերջինիս դուստր ընկերությունների («Խումբ») համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2022թ. և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման բարձրակարգության նշանակալի մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում իսրի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքները և համախմբված դրամական հոսքերը՝ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք իսրից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Դրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի միջազգային կանոնադրի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (ՀԷՄՍ-ի կանոնադիրը) և Հայաստանի Հանրապետությունում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի էթիկայի պահանջների, և կատարել ենք էթիկայի պահանջման մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՀԷՄՍ-ի կանոնադրին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Դեկլարության և կառավարման օգակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Դեկլարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ դեկլարության անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

«Բեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն գրանցված ընկերություն և մասնավորապես՝ Իրազատվածությունը սահմանափակված մասնավոր սեփական ցանկությանը՝ «KPMG International Limited»-ին սնման ենթո ընկերությունները հանրապետական կազմակերպության սեղան

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է իսբի անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե ղեկավարությունը չունի հուսմքը լուծարելու կամ իսբի գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն կամ չունի դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են իսբի ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զեռն են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՆ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտի ընթացքում միշտ կհայտնաբերվի էական խեղաթյուրումը, երբ առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով և համարվում են էական, երբ խեղամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՆ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածանտություն: Ի յուրմա՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, գեղծարարություն, միտոսնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:
- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե իսբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խեղամտությունը:
- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել իսբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին կամ, եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են միևնույն մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել իսբի կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեությունը շարունակելու դադարեցմանը:

«ԲԵՅ-ՍԵՂ» ՓԲԸ
 Անկախ անդիտորական եզրակացություն
 էջ 3

- գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների և դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:
- ձեռք են բերում բավարար համապատասխան անդիտորական ապացույցներ խմբի ներսում գործող կազմակերպությունների կամ ձեռնարկատիրական գործունեությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք խմբի անդիտի ուղղորդման, ղեկավարման և իրականացման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր անդիտորական կարծիքի համար:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք անդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, անդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Այս անկախ անդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող անդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

Ի. Ջ. Գ.

Իրինա Գևորգյան
 Ղեկավար գործընկեր, «ԲԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ-ի տնօրեն

KPMG Armenia

«ԲԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ
 30 հունիսի 2023թ.

**Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն
առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.**

հազ. դրամ	Ծնթ.գ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Մկտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	9	900,124	822,514
Ոչ նյութական ակտիվներ	10	501,912	440,730
Գույքի	11	1,157,700	1,157,700
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	19	294,348	276,295
Կանխավճարներ		50,182	14,000
Տրամադրված փոխառություններ	13	205,000	200,000
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	8	62,177	54,735
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		3,171,443	2,965,974
Պաշարներ	12	148,000	140,903
Տրամադրված փոխառություններ	13	43,383	58,432
Բանկային ավանդներ		155,359	156,167
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	14	981,614	985,888
Ընթացիկ հարկային ակտիվներ		1,555	1,555
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	15	5,508,989	9,283,107
Օգտագործման տանհամափակում հաշիվների մնացորդներ	15	5,716,791	1,265,938
Ընթացիկ ակտիվներ		12,555,691	11,891,990
Ընդամենը ակտիվներ		15,727,134	14,857,964
Մեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	16	231,000	220,000
Պահուստներ	16	46,200	35,000
Գրաշխված շահույթ		4,073,198	2,568,748
Ընկերության սեփականատերերին վերագրելի սեփական կապիտալ		4,350,398	2,823,748
Գվերահսկող բաժնեմաս		11,889	11,889
Ընդամենը սեփական կապիտալ		4,362,287	2,835,637
Պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	18	1,326,704	589,849
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	19	262,757	249,506
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	20	186,152	153,799
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		1,775,613	993,154
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	19	65,374	49,421
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	20	8,839,844	10,567,970
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ		684,016	411,782
Ընթացիկ պարտավորություններ		9,589,234	11,029,173
Ընդամենը պարտավորություններ		11,364,847	12,022,327
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		15,727,134	14,857,964

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 49-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն 2022թ. համար

հազ. դրամ -	Ծնթգ.	2022թ.	2021թ.
Հասույթ	5	12,711,421	10,137,844
Գործախազեղման վճարված միջնորդավճարներ		(4,378,737)	(3,567,982)
Այլ եկամուտ	6(ա)	1,353,764	326,993
Անձնակազմի գծով ծախսեր		(2,063,231)	(1,232,033)
Վարձակալության գծով ծախսեր	19(գ)	(477,655)	(486,119)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		(417,978)	(346,155)
Վնասներ տեղիումների համար		(228,790)	(226,360)
Դրամական միջոցների փոխադրման ծախսեր		(241,492)	(171,766)
Գովազդ և շուկայավարում		(350,160)	(220,827)
Աջակցման և սպասարկման ծախսեր		(97,570)	(106,255)
Բանկային ծառայությունների վճարներ		(436,563)	(267,923)
Առևտրական դերիտորական պարտքերի արժեզրկումից կորուստ		(38,164)	(14,900)
Այլ ծախսեր	6(բ)	(611,463)	(512,497)
Գործառնական գործունեության արդյունքներ		4,723,382	3,312,020
Ֆինանսական եկամուտ	7	392,804	45,135
Ֆինանսական ծախսեր	7	(615,980)	(370,297)
Զուտ ֆինանսական ծախսեր	7	(223,176)	(325,162)
Շահույթ մինչև շահութահարկով հարկումը		4,500,206	2,986,858
Շահութահարկի գծով ծախս	8	(984,556)	(600,941)
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար		3,515,650	2,385,917
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք վերագրելի՝			
Ընկերության սեփականատերերին		3,515,650	2,385,917
Չվերահսկող բաժնեմասին		-	-
		3,515,650	2,385,917

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2023թ. հունիսի 27-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից

 Համբարձում Դանելյան
 Գլխավոր տնօրեն

 Արթուր Թորոսյան
 Գլխավոր հաշվապահ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 49-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների քաղաքացի մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

**Մեփական կապիալում փոփոխությունների մասին
համախմբված հաշվետվություն 2022թ. համար**

հազ. դրամ	Ընկերության սեփականատերերին վերագրելի					Ընդամենը սեփական կապիալ
	Բաժնետիրական կապիալ	Պահուստներ	Զբաղյալ շահույթ	Ընդամենը	Չվերահսկող բաժնետնայ	
Մնացորդ առ 1 հունվարի 2021թ.	150,000	35,000	1,608,583	1,793,583	11,889	1,805,472
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք Շահույթ տարվա համար	-	-	2,385,917	2,385,917	-	2,385,917
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	-	2,385,917	2,385,917	-	2,385,917
Գործառնություններ						
Ընկերության սեփականատերերի հետ						
Մոլորական բաժնետոմսերի թողարկում	70,000	-	-	70,000	-	70,000
Շահաբաժիններ*	-	-	(1,415,000)	(1,415,000)	-	(1,415,000)
Այլ գործառնություններ	-	-	(10,752)	(10,752)	-	(10,752)
Ընդամենը գործառնություններ	70,000	-	(1,425,752)	(1,355,752)	-	(1,355,752)
Մնացորդ առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	220,000	35,000	2,568,748	2,823,748	11,889	2,835,637
Մնացորդ առ 1 հունվարի 2022թ.	220,000	35,000	2,568,748	2,823,748	11,889	2,835,637
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք Շահույթ տարվա համար	-	-	3,515,650	3,515,650	-	3,515,650
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	-	3,515,650	3,515,650	-	3,515,650
Գործառնություններ						
Ընկերության սեփականատերերի հետ						
Մոլորական բաժնետոմսերի թողարկում	11,000	-	-	11,000	-	11,000
Հայտարարված շահաբաժիններ	-	-	(2,000,000)	(2,000,000)	-	(2,000,000)
Այլ գործառնություններ	-	11,200	(11,200)	-	-	-
Ընդամենը գործառնություններ	11,000	11,200	(2,011,200)	(1,989,000)	-	(1,989,000)
Մնացորդ առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	231,000	46,200	4,073,198	4,350,398	11,889	4,362,287

* 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար 1,956,280 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հայտարարված շահաբաժինները (2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար՝ 795,066 հազար դրամ) փոխարկվել են վարկերի և փոխառությունների (Ծանոթագրություն 18 (բ)):

Մեփական կապիալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 49-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

**Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն
2022թ. համար**

հազ. դրամ հազ. դրամ	Ծնթգ.	2022թ.	2021թ.
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից		12,474,798	9,660,691
Ստացված միջնորդավճարներ		(4,242,196)	(3,490,786)
Վճարված միջնորդավճարներ		1,213,945	197,685
Հուստ մուտքեր արտարժույթով գործառնություններից		295,660	313,516
Մուտքեր մատուցված այլ ծառայություններից		69,945	74,447
Ստացված այլ եկամուտ		(1,962,738)	(1,292,056)
Վճարումներ աշխատակիցներից		(2,501,856)	(1,933,025)
Վճարված այլ ծախսեր		392,802	38,968
Գործառնական ակտիվների (տճ)/նվազում			
Օգտագործման սահմանափակում հաշիվների մնացորդներ		(4,450,853)	(967,409)
Գործառնական պարտավորությունների տճ/(նվազում)			
Օպերատայրների վճարվելիք գումարներ		(1,972,946)	3,482,538
Գործակալների կողմից դեպոնացված միջոցներ		(111,293)	3,775
Ստացված կանխավճարներ		93,602	128,469
Հուստ դրամական միջոցներ գործառնական գործունեությունից՝ մինչև շահութահարկի և տուկոսների վճարումը		(701,130)	6,216,813
Վճարված շահութահարկ		(719,761)	(434,053)
Վճարված տուկոսներ		(85,682)	(59,328)
Գործառնական գործունեության համար (օգտագործված)/ գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական հոսքեր		(1,506,573)	5,723,432
Դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Մուտքեր հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառքից		5,715	17,916
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(542,276)	(241,374)
Մվանդի տեղաբաշխում		(150,000)	(150,000)
Մվանդի ելքագրում		150,809	-
Տրամադրված փոխառություններ		(142,000)	(247,312)
Տրամադրված փոխառությունների մարում		116,333	-
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ		(561,419)	(620,770)
Դրամական հոսքեր ֆինանսավարման գործունեությունից			
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից		-	25,000
Վարկերի և փոխառությունների մարում		(1,222,503)	(737,812)
Վարձակալության գծով պարտավորությունների դիմաց վճարումներ		(55,576)	(50,209)
Վճարված շահաբաժիններ		-	(589,002)
Մուտքեր բաժնետիրական կապիտալի թողարկումից		11,000	70,000
Ֆինանսավարման գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ		(1,267,079)	(1,282,023)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ (նվազում)/տճ		(3,335,071)	3,820,639
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի		9,283,107	5,763,526
Մրտաբժույթի փոխարժեքի փոփոխման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(439,047)	(301,058)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի	15(ա)	5,508,989	9,283,107

Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 49-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանուցագրությունների հետ մեկտեղ:

**2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից
ծանոթագրություններ**

Ծանոթագրություն	Էջ	Ծանոթագրություն	Էջ
1. Հաշվետու ընկերություն	11	16. Կապիտալ և պահուստներ	22
2. Պատրաստման հիմունքներ	12	17. Կապիտալի կառավարում	23
3. Փունեցիտակ և ներկայացման արժույթ	12	18. Հարկեր և փոխառություններ	24
4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում	12	19. Հարձակարկային	25
5. Հասույթ	13	20. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	26
6. Եկամուտ և ծախսեր	15	21. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում	26
7. Զուտ ֆինանսական ծախսեր	16	22. Դուրսը ընկերություններ	32
8. Շահութահարկ	16	23. Պայմանական դեպքեր	32
9. Հիմնական միջոցներ	18	24. Կապակցված կողմեր	33
10. Ոչ նյութական ակտիվներ	19	25. Չափման հիմունքներ	34
11. Գուդվիլ	20	26. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր	34
12. Պաշարներ	21	27. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	49
13. Տրամադրված փոխառություններ	21		
14. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	21		
15. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	22		

1. Հաշվետու ընկերություն

(ա) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Խուսիքն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Ուստի, Խուսիքի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ ապրքեր մեկնաբանություններ և եկթույս են հանախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար: Բացի այդ, 2020թ. սեպտեմբերին Լեռնային Ղարաբաղում բռնկված զինված հակամարտությունը, որին հաջորդեց հրադադարի մասին համաձայնագիրը Լեռնային Ղարաբաղի վիճելի տարածքների շուրջ, հանգեցրեց սոցիալական հուզումների Հայաստանում: Չնայած հրադադարի մասին համաձայնագրի, Հայաստանի և Ադրբեջանի զինված ուժերը ներքաշվել են սահմանային բախման մեջ, ինչն իր հերթին մեծացրել է անորոշությունը գործարար միջավայրում:

2022թ. փետրվարին Ռուսաստանի Դաշնության և Ուկրաինայի միջև բռնկված ռազմական հակամարտության պատճառով մի շարք երկրներ պատժամիջոցներ սահմանեցին Ռուսաստանի Դաշնության դեմ: Հակամարտությունն ազդեցություն ունի ոչ միայն երկու երկրների տնտեսական գործունեության, այլև՝ համաշխարհային տնտեսության վրա: Ղառժամիջոցների արդյունքում աշխարհի շատ երկրներում հումքային և պարենային ապրանքների գներն աճել են, խախտվել են ռեսուրսների մատակարարման հաստատված կապերը, դիտվում է գնահի ազդեցություն գների վրա, և վերլուծաբանները կանխատեսում են նաև տնտեսական հետևանքներ համաշխարհային արդյունաբերության համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Խուսիքի գործունեության և հանախմբված ֆինանսական միասնի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է ապրելու ղեկավարության գնահատականից:

(բ) Կառուցվածքը և գործունեությունը

«ԹԵԼ-ՄԵԼ» ՓԲԸ-ն («Ընկերություն») և վերջինիս դուստր ընկերությունները («Խուսիք») փակ բաժնետիրական և սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություններ են՝ Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն: Ընկերությունը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն 2007թ.-ին: Ընկերության գործունեությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (<< ԿԲ) կողմից: 2007թ. հունիսի 24-ին Ընկերությունը ստացել է դրամական փոխանցումներ, վճարային գործիքների և վճարահաշվարկային փաստաթղթերի պրոցեսինգ և բլիթինգ իրականացնելու լիցենզիա և ունի էլեկտրոնային փող թողարկելու թույլտվություն:

Ընկերության հիմնական գործունեությունն է՝

- վճարումների ընդունման ծառայությունների մատուցումը, օրինակ՝ վերջնական օգտագործողների կոմունալ ծառայությունների վճարների, վարկերի մարումների, պետական բյուջե վճարումների ընդունում ծառայություններ մատուցողների (Օպերատորների) անունից իր սեփական և գործակալների տերմինալների միջոցով,
- դրամական փոխանցումներ,
- կանխիկացման ծառայություններ:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0033, Հակոբ Հակոբյան փող. 3 (հիմնական մասնաշենքի 1-ին սեկցիա, 3-րդ շենք):

Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում 13 մասնաճյուղերի (2021թ.-ին՝ 13) և ավելի քան 4300 վճարային տերմինալների միջոցով: Ընկերության ակտիվների և պարտավորությունների մեծամասնությունը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունում:

Ընկերության բաժնետերերն են՝ Lendasy Trading Ltd (56.28%), Արամայիս Բադայանը (13.00%), Արասկ Գաբրելյանը (10.00%), Տիգրան Նահապետյանը (10.00%), Արամ Սարգսյանը (4.91%) և Տաթևիկ Ավետիսյանը (5.81%): Խմբի վերջնական հսկող անձն է՝ Կոլիա Կիրնիցկայան:

Կապակցված կողմերի հետ գործարքները ներկայացված են Ծանոթագրություն 24-ում:

2. Պատրաստման հիմունքներ

Համապատասխանության հավաստում

Ներկայացվող համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրատարակված Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը ԽՍՀՄ կազմի մեջ մտնող ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթն է և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական անբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կատարվում են այլ նշաններ:

4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակահատվածում, որում վերանայվել են, և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, և այն ենթադրությունների և գնահատման անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք դեպքում առկա է նշանակալի ռիսկ, որ դրանք հաջորդ ֆինանսական տարում կարող են հանգեցնել ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների էական ճշգրտումների, ներկայացված է Ծանոթագրություն 11-ում՝ գուղվի արժեզրկման ստուգման համար կիրառվող հիմնական ենթադրությունների և այն դրամատեղծ միավորի որոշման հետ կապված, որին բաշխվում է գուղվիլը:

Բրանկան արժեքի չափում

ԽՍՀՄ հաշվապահական հաշվառման մի շարք դրույթներ և բացահատումներ պահանջում են ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի չափում:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս ԽՍՀՄ-ը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտելի շուկայական տվյալները: Բրանկան արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների՝ հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված երակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- 1-ին մակարդակ: նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար գործող շուկայում գնանշված գները (ճշգրտվող):

- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշված գներից տարբեր երակետային ավիաները, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության համար դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող):
- 3-րդ մակարդակ. ակտիվի կամ պարտավորության գծով երակետային ավիաներ, որոնք հիմնված չեն դիտելի շուկայական ավիաների վրա (ուչ դիտելի երակետային ավիաներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործված երակետային ավիաները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակներում, ապա իրական արժեքի չափումն որպես մեկ ամբողջություն դասակարգվում է իրական արժեքի հիերարխիայի այն նույն մակարդակում, որտեղ դասակարգվում են ամենացածր մակարդակի ավիաները, որոնք նշանակալի են ամբողջ չափման համար:

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև տեղափոխումներն Խումբը ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի է ունեցել փոփոխությունը:

5. Հասույթ

(ա) Հասույթի ուղղություններ

Խումբը հասույթը հիմնականում ստանում է ծառայություն մատուցողների («Օպերատորների») անունից վերջնական օգտագործողներից վճարումների ընդունման ծառայություններից և մատուցված այլ ծառայություններից:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից		
Միջնորդավճարներ վճարումների ընդունման ծառայություններից	11,632,160	9,145,633
Միջնորդավճարներ կանխիկացման ծառայություններից	576,016	386,160
Հասույթ գովազդի և գործակալի տերմինալի տպասարկման ծառայություններից	344,879	382,669
Միջնորդավճարներ դրամական փոխանցումներից	49,034	127,570
Այլ հասույթ	109,332	95,812
Ընդամենը հասույթ	12,711,421	10,137,844

(բ) Հաճախորդների պայմանագրերից հասույթի մանրամասնեցում

Մտքի բերվող աղյուսակում հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ներկայացված է ըստ հիմնական աշխարհագրական շուկաների և հասույթի ճանաչման ժամկետների:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Շուկա		
Հայաստանի Հանրապետություն	12,663,671	10,010,400
ԱՊՀ այլ երկրներ	47,750	127,444
	12,711,421	10,137,844
Հասույթի ճանաչման ժամկետներ		
Ժամանակի ընթացքում փոխանցված ծառայություններ	12,711,421	10,137,844
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	12,711,421	10,137,844

(գ) Պայմանագրերի գծով մնացորդներ

Մտքին բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով առևտրական դեբիտորական պարտքերի վերաբերյալ:

հազ. դրամ	Ցնթզ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
«Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր» կազմում ներառված դեբիտորական պարտքեր	14	827,797	696,410

Չի արանադրվել տեղեկատվություն 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ մնացած կատարման պարտականությունների վերաբերյալ, որոնց սկզբնական ակնկալվող տևողությունը կազմում է մեկ տարի կամ պակաս, ինչպես դա թույլատրվում է ՖՎՄՄ 15-ով:

(դ) Կատարման պարտականություններ և հատույթի ճանաչման քաղաքականություն

Հատույթը չսխիվում է հաճախորդի հետ պայմանագրում սահմանված հատուցման հիման վրա: Իսումբը ճանաչում է հատույթը, երբ հաճախորդին է փոխանցում ապրանքի կամ ծառայության նկատմամբ հսկողությունը:

Մտքին բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի կատարման պարտականությունների բնույթի և կատարման ժամկետների, այդ թվում՝ վճարման նշանակալի պայմանների և հատույթի ճանաչման համապատասխան քաղաքականության վերաբերյալ:

Ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ վճարման նշանակալի պայմանները	Հատույթի ճանաչում ՖՎՄՄ 15 համաձայն
Վճարումների ընդունում, կանխիկացման և դրամական փոխանցումների ծառայություններ	Վճարումների ընդունման և կանխիկացման ծառայությունների գծով կատարման պարտականությունները կատարվում են, երբ Հ/նկերությունն ընդունում է վճարումներ Օպերատորների վերջնական հաճախորդներից, ընդունում է փոխանցումների հայտերը և փոխանցում է դրամական միջոցները: Վճարումների ընդունման, կանխիկացման կամ դրամական փոխանցումների ծառայությունների ակտերը ներկայացվում են անմիջապես կարվածքով և սովորաբար ենթակա են վճարման 30 օրվա ընթացքում:	Վճարումների ընդունման, կանխիկացման և դրամական փոխանցումների ծառայություններից ստացվող հատույթը հիմնականում ներառում է ծառայություններից օգտվելու համար կատարվող անմիջապես վճարները և ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ծառայությունների մատուցման ժամանակ: Կատարման պարտականության կատարման առաջընթացի չսխիվումը հիմնված է ընդունված վճարումների, կանխիկացման գործառնությունների և դրամական փոխանցումների ծավալի վրա:
Մպատարկման և գովազդի ծառայություններ	Մպատարկման և գովազդի ծառայությունների հաշիվները դուրս են գրվում անմիջապես կարվածքով և սովորաբար ենթակա են վճարման 30 օրվա ընթացքում:	Մպատարկման ծառայություններից ստացվող հատույթը հիմնականում ներառում է ծառայություններից օգտվելու համար կատարվող հաստատուն անմիջապես վճարները և ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ծառայությունների մատուցման ժամանակ՝ անցած ժամանակահատվածը կիրառելով որպես կատարման պարտականության կատարման առաջընթացի չսխիվման միավոր:

6. Եկամուտ և ծախսեր

(ա) Այլ եկամուտ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Հուտ եկամուտ արտարժույթի առք ու վաճառքի գործառնություններից	1,222,421	181,369
Տույժեր և աուգանքներ	22,299	41,512
Հուտ եկամուտ պաշարների վաճառքից	12,384	979
Օգուտ հիմնական միջոցների օտարումից	4,977	14,171
Այլ	91,683	88,962
	1,353,764	326,993

(բ) Այլ ծախսեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Միջնորդավճարներ	92,616	41,809
Տրանսպորտային ծախսեր	71,635	44,024
Կոմունալ և կապի ծախսություններ	57,239	38,847
Ապահովագրության գծով ծախսեր	54,787	-
Արտապատվիրակված ծախսություններ	45,774	33,178
Գրասենյակային պիտույքներ	39,992	24,965
Հաճախորդների տպատարկում	37,406	37,074
Մասնագիտական ծախսություններ	28,852	28,647
Գործուղման և ներկայացուցչական ծախսեր	22,731	40,589
Նվիրատվություններ	19,994	17,842
Անվտանգության ծախսություններ	19,736	11,053
Հարկեր և աուգանքներ	14,923	10,933
Պրոցեսինգային համակարգի տպատարկում	5,426	48,900
Պահանջներ	2,640	21,825
Հուտ վնաս արտարժույթի առք ու վաճառքի գործառնություններից	-	23,769
Այլ	97,712	89,042
	611,463	512,497

7. Չուս ֆինանսական ծախսեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ծահույթում կամ վնասում ճանաչված		
Տոկոսային եկամուտ բանկային հաշիվների գծով	392,804	33,605
Տոկոսային եկամուտ տրանսպորտ փոխառությունների գծով	36,508	11,530
Ֆինանսական եկամուտ	356,296	45,135
Չուս կորուստ փոխարժեքային տարբերություններից	(489,211)	(303,324)
Տոկոսային ծախս վարկերի և փոխառությունների գծով	(93,607)	(45,344)
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով	(33,162)	(21,629)
Ֆինանսական ծախսեր	(615,980)	(370,297)
Ծահույթում կամ վնասում ճանաչված զուտ ֆինանսական ծախսեր	(223,176)	(325,162)

8. Շահույթահարկ

(ա) Ծահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Խոլբի համար կիրառվում է հայկական ընկերությունների համար գործող շահույթահարկի 18% դրույթաչափը (2021թ.-ին՝ 18%):

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	(956,916)	(587,255)
Պակաս ներկայացված նախորդ տարիներում	(35,082)	(21,606)
	(991,997)	(608,861)
Հետանցված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	7,442	7,920
Ընդամենը ծախս շահույթահարկի գծով	(984,556)	(600,941)

Հարկի արալունակվեա դրույթաչափի համադրում

	2022թ.		2021թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Ծահույթ մինչև շահույթահարկով հարկումը	4,500,206		2,986,858	
Ծահույթահարկ՝ հաշվարկված հարկի կիրառելի դրույթաչափով	(803,641)	(18.0)	(537,634)	(18.0)
Պակաս ներկայացված նախորդ տարիներում	(35,082)	(0.8)	(21,607)	(0.7)
Չնվազեցվող ծախսեր	(145,833)	(3.3)	(41,700)	(1.3)
	(984,556)	(22.1)	(600,941)	(20.0)

(բ) Հետաձգված հեռաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին՝

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
Հիմնական միջոցներ	5,755	11,724	-	-	5,755	11,724
Տրամադրված փոխառություններ	-	2,869	-	-	-	2,869
Մեւարական և այլ դեբիտորական պարտքեր	10,201	14,288	-	-	10,201	14,288
Մեւարական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	40,140	21,780	-	-	40,140	21,780
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	6,081	4,074	-	-	6,081	4,074
Զուտ հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	62,177	54,735	-	-	62,177	54,735

(գ) Հետաձգված հարկի մնացորդների փոփոխություններ

Հետաձգված հարկի մնացորդների բոլոր փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

9. Հիմնական միջոցներ

հոգ. դրամ	Վնարումների պրոցեսինգի սարքավորումն.	Հանակարգի,ներ և գրասենյակային սարքավորումներ	Տնտեսական միջոցներ	Փոխադրա- միջոցներ	Վարձակալված գույքի բարելավում	Ընդամենը
Միջբնական արժեք						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	1,125,713	190,364	112,130	21,116	128,070	1,577,393
Ըվելացումներ	76,775	55,764	19,722	4,966	37,056	194,283
Օտարումներ	(23,549)	-	-	-	-	(23,549)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	1,178,939	246,128	131,852	26,082	165,126	1,748,127
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	1,178,939	246,128	131,852	26,082	165,126	1,748,127
Ըվելացումներ	123,910	99,010	28,930	3,064	14,314	269,228
Օտարումներ	(8,045)	(38,363)	(15,448)	(99)	-	(61,955)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	1,294,804	306,775	145,334	29,047	179,440	1,955,400
Մաշվածություն						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	572,773	144,853	61,982	6,995	10,344	796,947
Տարվա մաշվածություն	90,217	30,711	18,822	3,334	7,237	150,321
Օտարումներ	(21,655)	-	-	-	-	(21,655)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	641,335	175,564	80,804	10,329	17,581	925,613
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	641,335	175,564	80,804	10,329	17,581	925,613
Տարվա մաշվածություն	105,076	50,607	10,390	4,030	10,273	180,376
Օտարումներ	(7,946)	(27,427)	(15,340)	-	-	(50,713)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	738,465	198,744	75,854	14,359	27,854	1,055,276
Հաշվեկշռային արժեք						
Առ 1 հունվարի 2021թ.	552,940	45,511	50,148	14,121	117,726	780,446
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	537,604	70,564	51,048	15,753	147,545	822,514
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	556,339	108,031	69,480	14,688	151,586	900,124

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 195,417 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով վնարումների պրոցեսինգի սարքավորումները (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 214,261 հազար դրամ) գրավարված են գրավով սպանովված վարկի դիմաց (Ծանոթագրություն 18 (ա)):

10. Ոչ կյուբատկան ակտիվներ

հազ. դրամ	Համակարգչային ծրագրեր	Լիցենզիաներ	Տերմինալի սեղանային թայլտվություն	Հիդամներ
Սկզբնական արժեք				
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2021թ.	223,634	15,334	375,000	613,968
Ավելացումներ	70,825	-	-	70,825
Մնացորդը սա 31 դեկտեմբերի 2021թ.	294,459	15,334	375,000	684,793
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2022թ.	294,459	15,334	375,000	684,793
Ավելացումներ	216,533	17,532	-	234,065
Մնացորդը սա 31 դեկտեմբերի 2022թ.	510,992	32,866	375,000	918,858
Ամորտիզացիա				
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2021թ.	86,891	10,460	-	97,351
Տարվա ամորտիզացիա	20,407	1,305	125,000	146,712
Մնացորդը սա 31 դեկտեմբերի 2021թ.	107,298	11,765	125,000	244,063
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2022թ.	107,298	11,765	125,000	244,063
Տարվա ամորտիզացիա	36,562	11,321	125,000	172,883
Մնացորդը սա 31 դեկտեմբերի 2022թ.	143,860	23,086	250,000	416,946
Հաշվեկշռային արժեք				
Առ 1 հունվարի 2021թ.	136,743	4,874	375,000	516,617
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	187,161	3,569	250,000	440,730
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	367,132	9,780	125,000	501,912

11. Գույվիլ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
«Մեզա Պանտերա» ՍՊԸ-ի նեպերանան գծով գույվիլ	1,077,950	1,077,950
«Ծեղ-Սեղ Սերվիս» ՍՊԸ-ի նեպերանան գծով գույվիլ	79,750	79,750
	1,157,700	1,157,700

(ա) Գույվիլի պարունակող դրամաստեղծ միավորի արժեզրկման ստուգում

Արժեզրկման ստուգման նպատակով գույվիլը բաշխվում է ԽՍՀ-ի ընդհանուր գործառնություններին: ԽՍՀ-ը չունի ավելի փոքր դրամաստեղծ միավոր, որի միջոցով հնարավոր կլիներ վերահանել գույվիլը ներքին կառավարչական նպատակների համար:

Դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը հիմնված է վերջինիս օգտագործման արժեքի վրա, որը որոշվել է զեղչելով ԽՍՀ-ի շարունակվող գործառնություններից առաջացող սպազա դրամական հոսքերը: Որոշվել է, որ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը գերազանցում է վերջինիս հաշվեկշռային արժեքից և արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել:

Չեղչված դրամական հոսքերի կանխատեսումների համար կիրառված հիմնական ենթադրություններ

Օգտագործման արժեքը որոշելու համար կիրառված հիմնական ենթադրություններն են զեղչման դրույքը և նախքան տոկոսների վճարումը, հարկումը, մաշվածության և անորոշի գաղափարի մասնահամումները շահույթի (EBITDA) մարժաները:

(i) Չեղչման դրույք

Դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար կիրառվել է 17.8% հարկումից հետո զեղչման անվանական դրույք:

Չեղչման դրույքը որոշվել է հիմք ընդունելով ավյալ ոլորտի համար կապիտալի միջին կշռված արժեքի միջինը, որը հիմնված է պարտքի լծակափորման 21.48% հնարավոր տիրույթի վրա՝ 12.89% միջին շահույթական տոկոսադրույքով:

(ii) Բյուջեով նախատեսված EBITDA

EBITDA-ի մարժայի կանխատեսվող մակարդակները կանխատեսման հորիզոնի համար համապատասխանում էին պատմական մեծություններին: Հաշվի առնելով գործունեության դինամիկան և ոլորտի առանձնահատկությունները՝ EBITDA մարժայի աճի տեմպն կանխատեսման առաջին ժամանակաշրջանում հիմնավորվում է անցյալ ժամանակաշրջանների մակարդակներով և Ընկերության 2023թ. բյուջեով հետագա աճով, որը համապատասխանում է ԱՄՀ-ի ՀՀ գնաճի կանխատեսմանը վերլուծության ամսաթվի դրությամբ հետագա տարիների՝ 2024-2027թթ. համար:

(iii) Չգալուստությունը ենթադրությունների փոփոխությունների նկատմամբ

Չեղչման դրույքի որոշումներն հնարավոր փոփոխությունը չի հանգեցնի արժեզրկման:

12. Պաշարներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Պահեստամասեր	94,764	64,279
Այլ	53,236	76,624
	148,000	140,903

13. Տրամադրված փոխառություններ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Ու ցնթացիկ ակտիվներ		
Հայկական վարկային կազմակերպություններին արված փոխառություններ	200,000	175,000
Երրորդ կողմերին արված փոխառություններ	5,000	25,000
	205,000	200,000
Ընթացիկ ակտիվներ		
Երրորդ կողմերին արված փոխառություններ	38,483	-
Կապակցված կողմերին արված փոխառություններ	4,900	58,432
	43,383	58,432
	248,383	258,432

Տրամադրված փոխառությունները ժամկետանց չեն և արժեզրկված չեն (Ծանոթագրություն 21):

14. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Ստացվելիք միջնորդավճարներ	505,116	570,274
Դրամական փոխանցումների գծով ստացվելիք գումարներ	111,563	87,259
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր այլ ծառայությունների գծով	120,685	126,136
Ընդամենը առևտրական դեբիտորական պարտքեր	737,364	783,669
Տրված կանխավճարներ	241,074	196,837
Այլ դեբիտորական պարտքեր		
Ընդամենը այլ դեբիտորական պարտքեր	3,176	5,382
Ընդամենը առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	244,250	202,219

Պարտքային և արժույթային ռիսկերին էսմբի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ներկայացված են Ծանոթագրություն 21-ում:

15. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	1,082,526	4,611,488
Դրամական միջոցները տերմինալներում	1,924,329	2,033,660
Դրամական միջոցները դրամարկղում	1,630,899	1,658,870
Դրամական միջոցները ճանապարհին	871,234	979,089
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները դրամական միջոցների հաքերի և ֆինանսական վիճակի մասին հաստիստիված հաշվետվություններում	5,508,988	9,283,107
Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	5,716,792	1,265,938
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	11,225,780	10,549,045

Տնկարտորայքի ռիսկին հսրի եղթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայնության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 21-ում:

Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվներն իրենցից ներկայացնում են բանկերում պահվող հատուկ հաշիվներ: Ծանկացած պահի այս հաշիվների մնացորդները չպետք է պակաս լինի նախորդ օրվա ընդունված վճարումների ընդհանուր գումարից: Այս հաշիվների մնացորդները կարող են օգտագործվել միայն վճարումների ընդունման ծառայությունների շրջանակում վճարումներ կատարելու համար: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդները «դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ» հոդվածից վերադասակարգվել են «օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ»: Համադրելի տեղեկատվության փոփոխությունները ներկայացված են Ծանոթագրություն 26 (կ) կետում:

16. Կապիտալ և պահուսաններ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետոմսերի բանալը, էջե այլ տեղեկատվություն նշված չէ

	Մովորական բաժնետոմսեր	
	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ թողարկված, ամբողջովին վճարված	220,000	220,000
Հայտարարված բաժնետոմսեր – անվանական արժեք	1,050 դրամ	1,000 դրամ

Մովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերը հավասար իրավունքներ ունեն հսրի մնացորդային ակտիվների նկատմամբ:

Մովորական բաժնետոմսեր

Մովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ստանալ ժամանակ առ ժամանակ հայտարարվող շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ նայն սկզբունքով:

2022թ. օգոստոսի բաժնետերերի արտահերթ ժողովը հաստատեց «Ճե-Մե» ՓԲԸ-ի բաժնետիրական կապիտալի աճը 11,000 հազար դրամով՝ բաժնետոմսերի անվանակ արժեքը մինչև 1,050 դրամ ավելացնելու միջոցով (2021թ.-ին՝ 70 հազար սովորական բաժնետոմսերի թողարկում՝ 1,000 դրամ արժեքով մեկ բաժնետոմսի համար): Բաժնետոմսերի թողարկման արդյունքում բաժնետերերի կազմը չի փոխվել:

(բ) Ծահաբաժիններ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Ընկերության և վերջինիս դուստր ընկերությունների բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն պատրաստված Ընկերության համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով, բացառությամբ չբաշխված շահույթի համար գործող ստորև ներկայացված սահմանափակումների:

Օրենսդրության պահանջների համաձայն Ընկերությունը պետք է ձևավորի բաշխման ոչ ենթակա պահուստ իր չբաշխված շահույթից՝ իր բաժնետիրական կապիտալի 15%-ի չափով սպազա վնասները ծածկելու համար:

2022թ.-ին Ընկերությունը հայտարարել է 2,000,000 հազար դրամ գումարով շահաբաժիններ (2021թ.-ին՝ 1,415,000 հազար դրամ), որոնցից 1,956,280 հազար դրամը փոխարկվել է վարկերի և փոխառությունների՝ հարկերի նվազեցումից հետո (2021թ.-ին վճարել է 589,002 հազար դրամ, մնացած մասը փոխարկվել էր վարկերի և փոխառությունների): Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահաբաժինը կազմում է 9,091 դրամ (2021թ.-ին՝ 6,432 դրամ):

17. Կապիտալի կառավարում

Խորհրդի քաղաքականությամբ պահանջվում է ապահովել կապիտալի կայուն բազա ներդրողների և վարկատուների և գործունեության հետագա կայուն զարգացումն ապահովելու համար: Տնօրենների խորհուրդը վերահսկում է կապիտալի եկամտաբերությունը, որը ԽՆԻ կողմից որոշվում է որպես գործառնական գործունեության արդյունքի և ընդհանուր սեփական կապիտալի (առանց չվերահսկող բաժնետնային) հարաբերակցություն: Տնօրենների խորհուրդը վերահսկում է նաև սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերին վճարվող շահաբաժինների մակարդակը:

Խումբը վերահսկում է կապիտալը օգտագործելով ճշգրտված զուտ պարտավորությունների և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը: Այդ նպատակով ճշգրտված զուտ պարտավորությունները սահմանվում են որպես պարտավորությունների ընդհանուր գումար, որը ներառում է առկասկիթ վարկերը և փոխառությունները՝ հասնած դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները:

Ստորև ներկայացված է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԽՆԻ ճշգրտված զուտ պարտավորությունների և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ընդամենը պարտավորություններ	11,364,847	12,022,327
Հանած՝ դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները և օգտագործման սահմանափակումով հաշվների մնացորդները	(11,225,780)	(10,549,045)
Զուտ պարտավորություններ	139,067	1,473,282
Ընդամենը սեփական կապիտալ	4,362,287	2,835,637
Զուտ պարտավորությունների և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	0.03	0.52

Տարվա ընթացքում կապիտալի կառավարման ԽՆԻ մոտեցումը չի փոխվել:

Ընկերության կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Ընկերությունը որպես կապիտալ սահմանում է օրենսդրությամբ վճարային կազմակերպությունների կապիտալի համար սահմանված հոդվածները: ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կապիտալի ներկայիս պահանջների համաձայն՝ վճարային կազմակերպությունների նվազագույն ընդհանուր կապիտալը պետք է կազմի 100,000 հազար դրամ (2021թ.-ին՝ 100,000 հազար դրամ): 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը պահպանել է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափը:

18. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվության ամորտիզացված արժեքով չափվող էմիսի տոկոսակի վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների վերաբերյալ: Տակոսադրույթի, արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին էմիսի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21-ում:

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Ու ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով չափանված փոխառություններ կապակցված կողմերից	1,326,704	589,849
	1,326,704	589,849

(ա) Դրամները և մարման ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են վարկերի և փոխառությունների համար գործող պայմանները:

հազ. դրամ	Մրժայթ	Մնվանակ, տոկոսադր.	Մարման տարի	31 դեկտեմբերի 2022թ.		31 դեկտեմբերի 2021թ.	
				Մնվանակ, արժեք	Հաշվեկշռ, արժեք	Մնվանակ, արժեք	Հաշվեկշռ, արժեք
Գրավով չափանված փոխառություններ բաժնետիրոջից	<< դրամ	11%	2027	1,319,952	1,319,952	-	-
Գրավով չափանված փոխառություններ բաժնետիրոջից	<< դրամ	0%	2027	6,751	6,751	-	-
Գրավով չափանված փոխառություններ բաժնետիրոջից	<< դրամ	11%	2024	-	-	589,849	589,849
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավորություններ				1,326,704	1,326,704	589,849	589,849

Էմիսին ունի գլխավոր վարկային պայմանագիր բանկի հետ, որի համաձայն ստանում է վարկեր և երաշխավորություններ: Բանկից ստացված վարկի մնացորդը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ զրո է, բանկից ստացված երաշխավորության մնացորդը կազմում է 150,000 հազար դրամ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (31 դեկտեմբերի 2021թ.՝ 150,000 հազար դրամ): Այդ պայմանագրի դիմաց գրավադրված են 195,417 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով վճարումների պրոցեսինգի սարքավորումները (31 դեկտեմբերի 2021թ.՝ 214,261 հազար դրամ) (Ծանոթագրություն 9):

(բ) Դարավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

հազ. դրամ	Վարկեր և փոխառություններ	
	2022թ.	2021թ.
Մնացորդը տա 1 հունվարի	589,849	498,021
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված		
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	-	25,000
Մտացված և արանադրված փոխառությունների հաշվանցում	(36,000)	-
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(1,222,503)	(737,812)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	(1,258,503)	(712,812)
Հայտարարված շահաբաժիններից ստացված փոխառություններ	1,956,280	795,066
Մյ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս	93,607	45,344
Վճարված տոկոսներ	(54,529)	(35,770)
Մնացորդը տա 31 դեկտեմբերի	1,326,704	589,849

19. Վարձակալություն

Ստորև ներկայացված է աեղեկատվություն այն վարձակալությունների վերաբերյալ, որոնց շրջանակում հտուվրը հանդես է ալիս որպես վարձակալ:

(ա) Օգտագործման իրավունքի ձևով ալաիվներ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	276,295	189,356
Ավելացումներ օգտագործման իրավունքի ձևով ալաիվների գծով	14,235	136,334
Վարձակալության ալայնանագրերի փոփոխություններ	68,537	-
Ժամանակաշրջանի նաշվածության գումար	(64,719)	(49,395)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	294,348	276,295

(բ) Պարասավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համալրում

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	298,927	212,802
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված		
Ավելացումներ	14,235	136,334
Վարձակալության ալայնանագրերի փոփոխություններ	70,545	-
Հիմնական գումարի նարում	(55,576)	(50,209)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	29,204	86,125
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսալին ծախս	31,153	21,629
Վնարված աոկոսներ	(31,153)	(21,629)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	328,131	298,927

(գ) Ծահույթում կամ վնասում ճանաշված գումարներ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Օգտագործման իրավունքի ձևով ալաիվների նաշվածություն	59,895	49,395
Վարձակալության գծով ալարտավորությունների գծով աոկոսներ	31,153	21,629
Տերմինալների աարածքների վարձակալության ծախս և ալ կարճաժամկետ վարձակալություններ	477,655	486,119

20. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Օպերատորներին վճարվելիք գումարներ	7,035,111	9,067,135
Գործակալներին վճարվելիք գումարներ	510,937	374,396
Այլ առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	398,012	404,372
Գործակալների կողմից դեպոնացված միջոցներ	327,095	314,045
Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ	16,014	17,522
Ընդամենը առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	8,287,169	10,177,470
Մասցված կանխավճարներ	467,777	374,830
Հաշվեգրված ծախսեր	232,011	121,000
Պետական բյուջե վճարվելիք գումարներ	39,039	48,469
Ընդամենը այլ կրեդիտորական պարտքեր	738,827	544,299
Ընդամենը առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	9,025,996	10,721,769
Ընթացիկ	8,839,844	10,567,970
Ոչ ընթացիկ	186,152	153,799

Օպերատորներին վճարվելիք գումարներն իրենցից ներկայացնում են օպերատորների ամսնից ընդունված վճարները, որոնք չեն փոխանցվել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին ԽՆԲԻ ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21-ում:

21. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգումներ և իրական արժեք

Ղեկավարության գնահատմամբ բոլոր Փինանսական ակտիվների և Փինանսական պարտավորությունների իրական արժեքները մոտավորապես համապատասխանում են վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքներին՝ պայմանավորված ակտիվների և պարտավորությունների կարճաժամկետ բնույթով կամ երկարաժամկետ ակտիվների և պարտավորությունների համար գործող շուկայական տեղեկատվությունների հետ մոտարկումով:

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս ԽՆԲԻ ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 21 (բ) (ii)),
- իրացվելիության ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 21 (բ) (iii)),
- շուկայական ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 21 (բ) (iv)):

(գ) Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Տնօրենների խորհուրդը պատասխանատու է ԽՆԲԻ ռիսկերի կառավարման համակարգի կազմակերպման և հսկողության համար:

ԽՆԲԻ ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է ԽՆԲԻ, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանափակեր և հսկողության մեխանիզմներ, ինչպես նաև հսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանափակերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների և ԽՆԲԻ գործունեության

փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Դասընթացների և կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Խումբը նպատակ ունի ստեղծել հսկողության կանոնակարգված և գործող համակարգ, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ պատկերացում ունեն իրենց դերերի և պարտականությունների մասին:

(ii) **Պարտքային ռիսկ**

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական կորուստ կրելու ռիսկն է, երբ հաճախորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները, և առաջանում է հիմնականում Խումբի հաճախորդներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի հետ կապված:

Ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին: Սառնև ներկայացված է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին հաշվեառու անսաղփա դրությամբ:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
Տրամադրված փոխառություններ	248,383	258,432
Քանկային ավանդներ	155,359	156,167
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի	737,364	783,669
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	1,953,760	5,590,577
Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	5,716,792	1,265,938
	8,811,658	8,054,783

Տրամադրված փոխառություններ

Պարտքային ռիսկին Խումբի ենթարկվածության վրա հիմնականում ազդում են յուրաքանչյուր հաճախորդի բնութագրերը: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը հաշվի է առնում նաև այն գործոնները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ իր հաճախորդների բազայի պարտքային ռիսկի վրա, ներառյալ պարտազանցման ռիսկը, որը կապված է այն ոլորտի և երկրի հետ, որտեղ իրենց գործունեությունն են իրականացնում հաճախորդները: Փոխառությունները արամադրվում են Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված պայմանագրային կողմերին: Խումբը չի պահանջում գրավ արամադրված փոխառությունների համար:

Խումբը չի ակնկալում էական վնասներ արամադրված փոխառություններից, քանի որ պայմանագրային կողմերի ֆինանսական վիճակը կայուն է:

Փոխառությունները արամադրվել են արտաքին վարկանիշ չունեցող կազմակերպություններին: Ղեկավարության գնահատմամբ այդ կազմակերպությունների վարկանիշը մոտավորապես համապատասխանում է «Moody's»-ի վարկանիշային համակարգի Ba3-B1 վարկանիշին:

Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին Խումբի ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր պատվիրատուի բնութագրերից: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը դիտարկում է նաև այն գործոնները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ Խումբի հաճախորդների բազայի վրա, այդ թվում՝ այն ոլորտին և երկրին բնորոշ պարտազանցման ռիսկը, որտեղ իրենց գործունեությունն են իրականացնում հաճախորդները:

Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի մոտ 73%-ն իրենից ներկայացնում է վճարային ծառայություններից ստացվելիք գումարները, որոնք պարտքային ռիսկի չեն ենթարկվում, քանի որ Խումբն անընդհատ վճարումներ է ընդունում օպերատորների անունից և պահում է կրեդիտորական պարտքերի մնացորդն ընդունված վճարումներից (տես Ծանոթագրություն 20): 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 452,494 հազար դրամ գումարով կրեդիտորական պարտքեր

առևտրական դեբիտորական պարտքերի դիմաց (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 531,505 հազար դրամ): Խումբը ճանաչել է 71,064 հազար դրամ գումարով ակնկալվող պարտքային կորուստ առևտրական կրեդիտորական պարտքերի մնացած մնացորդի գծով:

Խումբն օգտագործում է պահուստավորման մատրից ֆիզիկական անձանցից ստացվելիք առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելու համար, որոնք ներառում են մեծ թվով փոքր գումարով մնացորդներ: Կորստի մակարդակը հաշվարկվում է «roll rate» մեթոդով, որը հիմնված է այն հավանականության վրա, որ դեբիտորական պարտքը կանցնի ժամկետանցությունից մինչև դուրս գրումը հաջորդական փաշերով:

Խումբը չի պահանջում գրավ առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի համար:

Ստորև ներկայացված է առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունն ըստ աշխարհագրական տարածաշրջանների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
Հայաստանի Հանրապետություն	554,183	694,668
ԱՊՀ այլ երկրներ	183,182	89,001
	737,364	783,669

Ստորև ներկայացված է առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունն ըստ հաճախորդների տեսակների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
Բանկեր և այլ ֆինանսական կազմակերպություններ	163,911	97,629
Առցանց խաղեր	252,052	307,577
Հեռահաղորդակցության ընկերություններ	135,607	215,461
Կոմունալ ծառայություններ մատուցող ընկերություններ	40,781	33,822
Առևտրային կազմակերպություններ	2,426	5,336
Այլ	142,587	123,844
	737,364	783,669

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ, օգտագործման սահմանափակումով դրամական միջոցներ և բանկային ավանդներ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 7,479,667 հազար դրամ գումարով դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ, օգտագործման սահմանափակումով դրամական միջոցներ և բանկային ավանդներ բանկերում (2021թ-ին՝ 6,856,515 հազար դրամ), որն իրենից ներկայացնում է ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին այս ակտիվների հետ կապված: Ստորև ներկայացված է «Moody's» վարկանիշային գործակալության վարկանիշների վրա հիմնված դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների, գտագործման սահմանափակումով դրամական միջոցների և բանկային ավանդների պարտքային որակը:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
- Ba1-ից Ba3 վարկանիշով	5,174,767	4,230,496
- B1-ից B3 վարկանիշով	101,834	390,331
- վարկանիշ չունեցող	2,393,951	2,235,688
	7,670,552	6,856,515

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 871,234 հազար դրամ գումարով դրամական միջոցներ ճանապարհին (2021թ-ին՝ 696,112 հազար դրամ), որոնք ներառված են «վարկանիշ չունեցող» դասում վերը ներկայացված աղյուսակում: Ծանոթարհին գանվող դրամական միջոցների համար սպասելիություն են ծառայում ստացված կանխավճարները և երաշխավորությունները:

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով արժեզրկումը չափվել է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների հիմունքով և արտացոլում է ռիսկին ենթարկվող գործիքների կարճ ժամկետները: Հինգ ընդունելով պայմանագրային կողմերի արտաքին վարկանիշները՝ Խումբն իր դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների պարտքային ռիսկը գնահատում է որպես ցածր:

Ընդացիկ հաշիվների և ճանապարհին գանվող դրամական միջոցների գծով արժեզրկման գծով պահուստ չի ճանաչվել ՖՀԸՄՍ 9-ի համաձայն:

(iii) **Էրացվելիության ռիսկ**

Էրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խումբը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ արձանագրելով: Էրացվելիության ռիսկի կատարման հարցում Խումբի մոտեցումն է ապահովել, որքանով հնարավոր է, բավարար իրացվելիություն ստորական և արտատվող պայմաններում պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Խումբի հեղինակությունը վտանգելու:

Ենթարկվածությունն իրացվելիության ռիսկին

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրով մնացած մարման ժամկետները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Երկայացված են համախառն և չզեղված գումարները, որոնք ներառում են գնահատված տոկոսների վճարումները:

հազ. դրամ	Պայմանագրային դրամական հոսքեր							
	Հաշվեկշռ. արժեք	Ընդամենը	Ցզտեսանք	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Մվելի քան 5 տարի
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ								
-Վարկեր և փոխառություններ	1,326,704	1,945,864	71,672	23,009	115,045	138,053	1,598,085	-
-Վարձակալության գծով պարտավորություններ	328,131	415,454	-	14,718	77,436	95,284	228,017	-
Մեծարական կրեդիտորական պարտքեր	8,287,169	8,287,169	57,905	7,903,569	139,543	120,788	65,364	-
	9,942,004	10,648,487	129,577	7,941,296	332,024	354,125	1,891,466	-

հազ. դրամ	Պայմանագրային դրամական հոսքեր							
	Հաշվեկշռ. արժեք	Ընդամենը	Ցզտեսանք	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Մվելի քան 5 տարի
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ								
-Վարկեր և փոխառություններ	589,849	744,268	32,594	10,216	51,082	61,298	589,077	-
-Վարձակալության գծով պարտավորություններ	298,927	372,867	-	12,296	64,525	93,289	199,941	2,816
Մեծարական կրեդիտորական պարտքեր	10,163,669	10,163,669	57,246	9,795,598	157,026	29,843	123,956	-
	11,052,445	11,280,804	89,840	9,818,110	272,633	184,430	912,974	2,816

Չի ակնկալվում, որ ժամկետայնության վերլուծությունում ներառված դրամական միջոցների հոսքերը կարող են առաջանալ շատ ավելի վաղ ժամկետներում կամ կշանակալիորեն տարբեր գումարների չափով:

(iv) **Շուկայական ռիսկ**

Շուկայական ռիսկն ԽճԻՆ ԽՍՀԻՆ եկամտի կամ ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է շուկայական գների, օրինակ՝ արտարժույթի փոխարժեքների, առևտրադրույթների և բաժնետոմսերի գների փոփոխությունների հետևանքով: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Արժույթային ռիսկ

Արժույթային ռիսկին ԽճԻՆ ԽՍՀԻՆ ենթարկվածությունը կապված է ԽճԻՆ կազմի մեջ մտնող ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր արժույթով արտահայտված վաճառքների, գումարների և փոխառությունների արժույթի հետ: Այս գործառնություններն հիմնականում իրականացվում են ԱՄՆ դոլարով, եվրոյով և ռուբլով:

Ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին

Ստորև ներկայացված է ԽճԻՆ ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով	Եվրոյով	Ռուբլով	ԱՄՆ դոլարով	Եվրոյով	Ռուբլով
	արտահայտված 2022թ.	արտահայտված 2022թ.	արտահայտված 2022թ.	արտահայտված 2021թ.	արտահայտված 2021թ.	արտահայտված 2021թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	1,724	-	123,106	-	-	81,734
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	24,937	8,108	256,197	47,707	75,599	3,745,037
Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	43,293	6,091	426,477	214,027	52,437	283,513
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	(828)	-	(114,730)	-	-	(137,021)
Զուտ ենթարկվածություն	69,126	14,199	691,050	261,734	128,036	3,973,263

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արաարժույթի հետևյալ փոխարժեքները.

<< դրամով	Միջին փոխարժեք		Միջոց փոխարժեքը հաշվետու ամսային դրությամբ	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
1 ԱՄՆ դոլար	434.86	503.81	393.57	480.14
1 եվրո	459.48	596.65	420.06	542.61
1 ռուբլի	6.48	6.84	5.59	6.42

Չգալույթյան վերլուծություն

Մտառն ներկայացված դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջամտորեն հնարավոր աճը (նվազումը) ԱՄՆ դոլարի, եվրոյի և ռուբլու նկատմամբ կազդեր արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Արտարժույթի փոխարժեքի տատանումներից առաջացող օգուտը (կորուստը) ենթակա է հարկման (ենթակա չէ նվազեցման): Վերլուծության ժամանակ ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ և հաշվի չի առնում կանխատեսվող վաճառքի և գնումների ազդեցությունը:

հազ. դրամ	Աճ	
	Ծանույթ կամ վնաս	Նվազում Ծանույթ կամ վնաս
31 դեկտեմբերի 2022թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	(6,913)	6,913
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	(1,420)	1,420
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ռուբլու նկատմամբ	(69,105)	69,105
31 դեկտեմբերի 2021թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	(26,173)	26,173
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	(12,804)	12,804
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ռուբլու նկատմամբ	(397,326)	397,326

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (հաստատուն տոկոսադրույքով պարտք) կամ ապագա դրամական հոսքերը (փոփոխուն տոկոսադրույքով պարտք): Ղեկավարությունը չի կիրառում հաստատուն կամ փոփոխուն տոկոսադրույքների նկատմամբ ԽՍՀ Ենթարկվածությունը որոշող ձևակերպված քաղաքականություն: Այնուամենայնիվ, նոր վարկերի կամ փոխառությունների դեբտում դեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա որոշելու համար, թե որ տոկոսադրույքը՝ հաստատուն թե փոփոխուն, ավելի բարենպաստ կլինի ԽՍՀ-ի համար մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Ենթարկվածությունը տոկոսադրույքի ռիսկին

Մտառն ներկայացված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ԽՍՀ-ի տոկոսակիր ֆինանսական գործիքները՝ տոկոսադրույքի կարվածքով:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
Հաստատուն տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական ակտիվներ	6,077,150	1,622,105
Ֆինանսական պարավորություններ	(1,326,704)	(589,849)
	4,750,446	1,032,256

Իրական արժեքի զգալույթյան վերլուծություն հաստատուն տոկոսադրույքով գործիքների համար

Խումբը չի հաշվառում հաստատուն տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքները որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունն ազդեցություն չէր ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

22. Դուսար ընկերություններ

Ստորև ներկայացված են ԽՄԲԻ դուսար ընկերությունները:

Անվանումը	Քրոնցման երկիրը	Հիմնական գործունեությունը	Մեխականության %	
			2022թ.	2021թ.
		Ընկերության հիմնական գործունեությունը գովազդի համար ապրանքի տրամադրումն է վճարային առևտրային կապի և առևտրային տեխնիկական տպատարկման ծառայությունների մատուցումն է:	100%	100%
«ԹԵԷ-ՄԷԴ ՄԵԴԻԱ» ՄԴԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Ընկերության գործունեությունը դադարեցվել է 2016թ-ից:	50%	50%
«ՄԵԳԱ ՊԱՆՈՒԵՐԱ» ՄԴԸ	Հայաստանի Հանրապետություն			

23. Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: ԽՄԲԻ աերմիստներն ապահովագրված են: Այնուամենայնիվ, ԽՄԲԻ ամբողջովին չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները և սարքավորումները, այն ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ ԽՄԲԻ տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց: Քանի որ ԽՄԲԻ չունի համապատասխան ապահովագրական ծածկույթ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ ԽՄԲԻ գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Բնականոն գործունեության ընթացքում ԽՄԲԻ կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Ղեկավարությունը գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունների վերջնական գումարը, եթե այդպիսիք լինեն, նշանակալի բացասական ազդեցություն չի ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սանձանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

2021թ. հունվարի 1-ից Հայաստանի Հանրապետությունում գործում է արանսֆերային գնագոյացման օրենսդրությունը: Օրենսդրությունը գործում է 2021թ. և հաջորդ տարիներ համար: Տրանսֆերային գնագոյացման տեղական կանոնները համահունչ են ՏՀԶԷ-ի ուղեցույցներին, սակայն որոշակի հանգամանքներում առկա է անորոշություն հարկային օրենսդրության գործնական կիրառման հետ կապված:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները պարտադրում են հարկ վճարողներին պարտասել տրանսֆերային գնագոյացման փաստաթղթեր վերահսկվող գործարքների համար, սանձանում են լրացուցիչ հարկերի և տույժերի հաշվեգրման հիմքեր և մեխանիզմներ, եթե վերահսկվող գործարքների գները տարբերվում են շուկայական գներից:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները կիրառելի են ստորև ներկայացված գործարքների նկատմամբ, եթե վերահսկվող գործարքի հանրագումարը գերազանցում 200 միլիոն դրամը հարկային տարում:

- միջպետական գործարքներ կապակցված կողմերի միջև,
- միջպետական գործարքներ օֆշորային գոտիներում գրանցված ընկերությունների հետ՝ անկախ կապակցված կողմ լինելու հանգամանքից,
- կապակցված կողմերի միջև երկրի ներսում իրականացվող որոշ գործարքներ, որոնք սահմանված են ՀՀ հարկային օրենսգրքով:

Քանի որ հարկային մարմինները և դատարանները չունեն տրանսֆերտային գնագոյացման կանոնների կիրառման փորձ, դժվար է կանխատեսել տրանսֆերտային գնագոյացման նոր կանոնների ազդեցությունը այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործարքը իրենց մեկնաբանությունները:

24. Կապակցված կողմեր

(ա) Մայր ընկերություն և վերջնական հսկող կողմ

Ընկերության անմիջական և վերջնական մայր ընկերությունն է Կիպրոսում գրանցված Lendasy Trading Ltd, որի վերջնական հսկող անձն է Լուիս Կիրնիցկայան:

Ընկերության վերջնական մայր ընկերությունը չի հրապարակում ֆինանսական հաշվետվություններ:

(բ) Գործարքներ Տեղեկատվության խորհրդի անդամների և ղեկավարության հետ

(i) Տեղեկատվության խորհրդի և ղեկավարության վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում առանցքային ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է անձնակազմի գծով ծախսերում:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	283,694	75,954

(ii) Գործարքներ Տեղեկատվության խորհրդի և ղեկավարության հետ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը ղեկավարների 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 ղեկավարների	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
Տրամադրված վախառություններ	-	61,000	4,900	66,900

(iii) **Գործարքների սեփականատերերի հետ**

հոգ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
Մտազված վարկեր և փոխառություններ				
Բաժնետերեր	1,956,280	820,066	1,326,704	589,849

Մտազված վարկերը և փոխառությունները ենթակա են մարման 2027թ-ին՝ 11% և 0% տոկոսադրույքով:

25. Զափման հիմունքներ

Հանախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով:

26. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և շահնակալի մասեր

Մտորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար: Խնդիր կազմի մեջ մանող բնկերությունների կազմից: 2022թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ են մտել գործող ստանդարտների մի շարք փոփոխություններ, որոնք սակայն չունեն նշանակալի ազդեցություն Խնդիր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

(ա) **Հանախմբման հիմունքներ**

(i) **Բիզնես միավորումներ**

Բիզնես միավորումները հաշվառվում են կիրառելով ձեռքբերման մեթոդը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ, որն այն ամսաթիվն է, երբ վերահսկողությունը փոխանցվում է Խնդիր (Ծանոթագրություն 26(ա)(iii)):

Խնդիրը գույքի չափումն իրականացնում է ձեռքբերման ամսաթվին որպես՝

- փոխանցված հատուցման իրական արժեք, գումարած
- ձեռք բերվող կազմակերպությունում վերահսկող բաժնետնտերի ճանաչված գումարը, գումարած
- ձեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում ձեռքբերվող կազմակերպությունում նախկինում գոյություն ունեցող բաժնետնտեր, հանած
- ձեռքբերված որոշելի ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների գույք ճանաչված գումարը (որպես կանոն՝ իրական արժեքը):

Երբ տարբերությունը բացասական է, զեղով ձեռքբերումից օգուտը ճանաչվում է անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Փոխանցված հատուցումը չի ներառում նախկինում գոյություն ունեցած հարաբերությունների մարմանը վերաբերող գումարները: Նման գումարները որպես կանոն ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Գործարքի հետ կապված ծախսերը, բացառությամբ պարտքային կամ բաժնային արժեթղթերի թողարկման հետ կապված ծախսերի, որոնք Խնդիրը կրում է բիզնես միավորման հետ կապված, ծախսագրվում են կատարվելու ժամանակ:

(ii) Չվերահսկող բաժնեմաս

Չվերահսկող բաժնեմասերը չափվում են ձեռք բերվող կազմակերպության որոշելի գույք ակտիվներում չվերահսկող բաժնեմասի համանմանությամբ ձեռքբերման անսպալի դրությամբ:

Հուսար կազմակերպությունում Խմբի բաժնեմասի փոփոխությունները որոնք չեն հանգեցնում հսկողության կորստի, հաշվառվում են որպես բաժնային գործառնություններ:

(iii) Հուսար կազմակերպություններ

Հուսար կազմակերպությունները Խմբի կողմից վերահսկվող ընկերություններ են: Խումբը վերահսկողություն ունի կազմակերպության նկատմամբ, երբ այդ կազմակերպությունում իր ներգրավվածության արդյունքում այն ունի փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն և կազմակերպության նկատմամբ իր իշխանության միջոցով այդ հատույցների վրա ազդելու կարողություն: Հուսար կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ներառվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ վերահսկումը սկսելու պահից մինչև վերահսկման դադարեցումը: Անհրաժեշտության դեպքում դուստր կազմակերպությունների կողմից կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում կատարվում են փոփոխություններ՝ Խմբի կողմից ընդունված քաղաքականության հետ համապատասխանություն ապահովելու նպատակով: Հուսար կազմակերպությունում չվերահսկող բաժնեմասերին բաժին ընկնող վնասը վերագրվում է չվերահսկող բաժնեմասերին, նույնիսկ եթե դրա արդյունքում չվերահսկող բաժնեմասերի մնացորդը դառնում է բացասական:

(iv) Համախմբման ընթացքում բացառվող գործառնություններ

Ներխմբային հաշվարկների մնացորդները և գործառնությունները, ինչպես նաև ներխմբային գործառնություններից առաջացող ցանկացած չբացված եկանուտները և ծախսերը բացառվում են:

(բ) Հասույթ

Համախմբողների հետ պայմանագրերին վերաբերող Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 5-ում:

(գ) Ֆինանսական եկամուտ և ծախսեր

Խմբի ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը,
- տոկոսային ծախսը,
- փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը ճանաչվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը զեղչում է ճիշտ մինչև:

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության անորոշիվացված արժեք:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության անորոշիվացված արժեքի նկատմամբ: Մկզբնական ճանաչումից հետո պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի անորոշիվացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը դադարում է պարտքային առումով արժեզրկված լինելուց, հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն հիմունքով:

(դ) Արտարժույթ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են Խճբի կազմի մեջ մնաող ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթի գործառնության անսայթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու անսայթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների հետ կապված արտարժույթով գործառնությունների գծով օգուտը կամ կորուստը իրենից ներկայացնում է տարբերություն ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, ժամանակաշրջանի համար արդյունավետ տոկոսադրույթով հաշվարկված տոկոսների և վճարումների մասով ճշգրտված անորոշիվացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված արտարժույթով արտահայտված անորոշիվացված արժեքի միջև:

Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության անսայթվի փոխարժեքով:

Վերահաշվարկից առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(ե) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց զեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելու: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար կամ շահույթի բաշխում, եթե Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(զ) Շահութահարկ

Շահութահարկի գծով ծախսը բաղկացած է ընթացիկ և հետանձգված հարկերից: Այն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է բիզնես միավորումներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված տարրերին:

(ո) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը տարվա հարկվող շահույթի կամ վնասի գծով հարկի վճարվելիք կամ ստացվելիք գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույթները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու անսայթվի դրությամբ և ներառում է նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները: Վճարվելիք ընթացիկ հարկը ներառում է նաև շահաբաժինների գծով առաջացող հարկային պարտավորությունը:

(ii) Հետանձգված հարկ

Հետանձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետանձգված հարկը չի ճանաչվում

- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման հետ կապված այն գործարքում, որը չի հանդիսանում բիզնես միավորում և որը ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք վերաբերում են դուստր կազմակերպություններում կատարած ներդրումներին, այնքանով որքանով Խումբն ի վիճակի է վերահսկել ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման ժամկետները և հավանական է, որ դրանք չեն հակադարձվի մոտ սպասգայում,
- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են գույքի սկզբնական ճանաչման հետ կապված:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ ճանաչվում են չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ հումայն ասպագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Այսպես հարկվող շահույթի գումարը որոշվում է հակադարձման եղանակա համապատասխան հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարի հիման վրա: Եթե հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարը բավարար չէ հետաձգված հարկային ակտիվն ամբողջությամբ ճանաչելու համար, դիտարկվում է գոյություն ունեցող ժամանակավոր տարբերությունների մարումների մասով ճշգրտված ասպագա հարկվող շահույթը, որը որոշվում է համբի առանձին դուստր կազմակերպությունների գործարար ծրագրերի հիման վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի: Այս նվազեցումները վերականգնվում են, եթե սեծանում է ասպագա հարկվող շահույթ ստանալու հավանականությունը:

Ծանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում են այնքանով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ասպագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել այդ ակտիվները:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույթաչափերը, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով հումայնը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխառուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե հումայնը տվյալ պահին ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրազորեղի իրավաբանորեն արագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվները և հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահույթահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, որոնք մտադիր են կամ մարել ընթացիկ հարկային պարտավորությունները և ակտիվներ գուտ հիմունքով, կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվները և մարել հարկային պարտավորությունները:

(ե) Պաշարներ

Պաշարները ներկայացված են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է «առաջինը մուտք, առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռք բերման ծախսերը, արտադրական կամ փոխարկման ծախսերը և դրանք ներկա գանձվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսեր:

Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համարման և վաճառքը կազմակերպելու համար գնահատված ծախսումները:

(ը) Հիմնական միջոցներ

(i) Ծանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռքբերմանն ուղղակի վերագրելի ծախսումները: Չեռք բերված համակարգչային ծրագրերը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մասը, կապիտալացվում է որպես սարքավորման մաս:

Եթե հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետներ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (խոշոր բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված շահույթը կամ վնասը որոշվում է համեմատելով օտարումից ստացված նւաքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում է զուտ հիմունքով «Այլ եկամուտներ/այլ ծախսեր» հոդվածում շահույթում կամ վնասում:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են, երբ հավանական է, որ Խումը կհոսեն այդ ծախսումների հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցների ամեօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում առաջանալուն պես:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման համար պատրաստ լինելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման համար պատրաստ լինելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա գնահատված մնացորդային արժեքը:

Մաշվածությունը որպես կանոն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, բանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը:

Ստորև ներկայացված են հիմնական միջոցների խառը բաղկացուցիչների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

- վճարումների պրոգնոզիզի սարքավորումներ	8 տարի
- համակարգիչներ և գրասենյակային սարքավորումներ	1-5 տարի
- տնտեսական միջոցներ	5 տարի
- փոխադրամիջոցներ	5-10 տարի
- վարձակալված գույքի բարելավում	5-20 տարի

Մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և անհրաժեշտության դեպքում ճշգրտվում:

(թ) Ոչ նյութական ակտիվներ

(i) Գույքվիլ

Գույքվիլը, որն առաջանում է դուստր կազմակերպությունների ձեռքբերման արդյունքում, չափվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(ii) Այլ ոչ նյութական ակտիվներ

Խմբի կողմից ձեռքբերված այլ ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ունեն օգտակար ծառայության սահմանափակ ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված անորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(iii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ ավելացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ Խմբի ներքուստ տեղծված գույքվիլը և ֆիրմային անվանումները, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iv) Անորոշիզացիա

Անորոշիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի գծով՝ համառոտ դրա մնացորդային արժեքը:

Անորոշիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի (բացառությամբ գույվիլի) օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուաների օգտագործման մոդելը: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար հետևյալն են.

- համակարգային ծրագրեր 10 տարի
- լիցենզիաներ 10 տարի

Անորոշիզացիայի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(ժ) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ճանաչում և սկզբնական չափում

Առևտրական դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնավորման ժամանակ: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են, երբ հունվրը դասնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվը (եթե այն առևտրական դեբիտորական պարտք չէ, որը չի պարունակում նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ) կամ ֆինանսական պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող հոդվածի դեպքում, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ չպարունակող առևտրական դեբիտորական պարտքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գծով:

(ii) Դասակարգում և հետագա չափում

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես անորոշիզացված արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ պարտքային գործիքներում ներդրումների համար, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ բաժնային գործիքներում ներդրումների համար, կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ հունվրը փոխում է ակտիվների կատակարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում փոփոխության ազդեղությունը կրող բոլոր ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է անորոշիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորդված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվները պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չնարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Առևտրական նպատակով չպահվող բաժնային գործիքում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ Խումբը կարող է անշրջելի ընտրություն կատարել՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնել իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք չեն դասակարգվում որպես անորտիզացված արժեքով չպահվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չպահվող, ինչպես ներկայացված է վերը, չպահվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Այստեղ ներառված են բոլոր ածանցյալ ֆինանսական գործիքները: Սկզբնական ճանաչման պահին Խումբը կարող է անշրջելիորեն նախարոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է անորտիզացված արժեքով կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չպահվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չպահվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Ֆինանսական ակտիվներ. Բիզնես մոդելի գնահատում

Խումբը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արացուցում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությունը տեղեկատվություն արանայրերու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի ստացումը, ապահովել տոկոսային որոշակի եկամտաբերության մակարդակը, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարտավորությունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվներով, կամ դրամական միջոցների ակնկալվող արտաձուլքին, կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում Խմբի ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- նախորդ ժամանակաշրջաններում ֆինանսական ակտիվների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և սպագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները:
- ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները (օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե՛ հավաքված դրամական հոսքերի վրա):

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երբորդ կադմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում ապահանջման պայմանները, չի դիտարկվում որպես վաճառք այս նպատակի համար, և Խումբը շարունակում է ճանաչել այդ ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակով կամ կառավարվում են և որոնք արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չպահվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվներ. Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և առկուների վճարումներ

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» քաղկացած է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխավորության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար փոխհատուցումից, ինչպես նաև շահույթի մարժայից:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, հումքը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դեպքում գնահատվում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս հումքը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը կամ ժամկետները,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են հումքի պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեզերվի իրավունքի ֆինանսական ակտիվ):

Վաղաժամ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում հանդիսանալու չափանիշին, եթե վաղավճարման գումարն ըստ էության իրենից ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների վճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար աղջամիտ փոխհատուցում: Բացի այդ, պայմանագրի անվանական արժեքի նկատմամբ զեղչով կամ հավելագումով ձեռքբերված ֆինանսական ակտիվի համար վաղաժամ մարման թույլատրող կամ պահանջող պայմանն այն գումարով, որն ըստ էության իրենից ներկայացնում է պայմանագրային անվանական արժեքը գումարած հաշվեգրված (սակայն չվճարված) պայմանագրային տոկոսը (որը կարող է ներառել լրացուցիչ աղջամիտ փոխհատուցումը պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար), դիտարկվում է որպես նշված չափանիշին համապատասխանող, եթե վաղաժամկետ մարման հատկանիշի իրական արժեքն աննշան է սկզբնական ճանաչման պահին:

Ֆինանսական ակտիվներ. Հեռագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Անորաիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Անորաիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները հետագայում չափվում են անորաիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Անորաիզացված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը և արժեզրկումը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապահանջումից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորություններ. Դասակարգում, հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես անորաիզացված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող: Ֆինանսական պարտավորությունը դասակարգում է որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե այն դասվում է առևտրական նպատակներով պահվող գործիքների դասին, հանդիսանում է ածանցյալ գործիք կամ նախարդյալ է որպես այդպիսին սկզբնական ճանաչման պահին: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են իրական արժեքով, իսկ դրանց գծով գուտ օգուտը և կորուստները, ներառյալ՝ տոկոսային ծախսը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Այլ ֆինանսական պարտավորությունները հետագայում չափվում են անորաիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և կորուստը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապահանջումից առաջացող ցանկացած օգուտը կամ կորուստը հույնպես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(iii) **Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխում**

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, հումքը գնահատում է, թե արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապահանջվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ՝ իրական արժեքով:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Խումբը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հեղյօթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների սպասճանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարագի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանության (օրինակ՝ փոխարկման պայմանի ներառում):

Եթե անորոշիզացված արժեքով հաշվառվող փոփոխված ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր չեն, փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապահանաչմանը: Այս դեպքում, Խումբը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումից առաջացող գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ կորուստ՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը վերահաշվարկվում է որպես վերաբանակցված կամ փոփոխված պայմանագրային դրամական հոսքերի ներկա արժեք, որոնք զեղչվում են ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և անորոշիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն սպասճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Եթե փոփոխությունը (կամ փոխանակումը) չի հանգեցնում ֆինանսական պարտավորության սպասճանաչմանը, Խումբը կիրառում է այն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, համաձայն որի ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, երբ փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի սպասճանաչման, այսինքն, Խումբը ճանաչում է փոփոխության (կամ փոխանակման) արդյունքում առաջացող ֆինանսական պարտավորության անորոշիզացված արժեքի ճշգրտում շահույթում կամ վնասում փոփոխության (կամ փոխանակման) անսայթվի դրությամբ:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է եղելով հետևյալ որակական գործոններից.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարագի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները զուտ ստացված վճարներով և զեղչված սկզբնական արդյունավետ առկոսադրույթով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքից: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես մարումից օգուտի կամ կորստի մաս: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը չի հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և անորոշագույն փոփոխված պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածում:

(iv) *Ապահանաչում*

Ֆինանսական ակտիվներ

Խույրն ապահանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Խույրն ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Խույրն իրականացնում է գործարքներ, որոնց շրջանակում փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված կամ բոլոր, կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Ընդհանուր դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապահանաչվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խույրն ապահանաչում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են: Խույրը նաև ապահանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորությունից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, որի դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Ֆինանսական պարտավորության ապահանաչման ժամանակ մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ՝ փոխանցված ցանկացած ոչ դրամային ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(v) *Հաշվանցում*

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են և ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացվում է զուտ գումարն այն և միայն այն դեպքում, երբ Խույրը ավյալ պահին ունի գումարները հաշվանցելու իրագործելի իրավասուհուն ամրագրված իրավունք և ստադիո է կամ հաշվարկն իրականացնել զուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

(b) **Բաժնեալիքական կապիտալ**

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկերի:

Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու ԽՈՒՄԻ կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ:

Մտվորական բաժնետոմսերի գծով շահաբաժինները արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակաշրջանում, երբ հայտարարվում են:

(1) **Արժեզրկում**

(i) *Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ*

Ֆինանսական գործիքներ

Խումբը ճանաչում է կորստի պահուստ անորսիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով:

Խումբը կորստի պահուստը չափում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով, բացառությամբ հետևյալ գործիքների, որոնց հասար վնասի գծով պահուստը չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով:

- պարտքային արժեթղթեր, որոնք համարվում են ցածր պարտքային ռիսկ ունեցող հաշվետու ասնաթղթի դրույթային և
- այլ պարտքային արժեթղթեր և բանկային հաշիվների մնացորդներ, որոնց գծով պարտքային ռիսկը (ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում պարտագանցում տեղի ունենալու ռիսկը) նշանակալիորեն չի աճել սկզբնական ճանաչումից ի վեր:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի և պայմանագրի գծով ակտիվների գծով կորստի պահուստը միշտ չափվում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով: Երբ Խումբը որոշում է, թե ապառք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր և երբ գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղի է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները, ինչպես նաև ԽՈՒՄԻ անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերաժողությունը և ապագայում տեղեկատվությունը:

Խումբը ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, եթե այն ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտագանցում, եթե՝

- հավանական չէ, որ փոխառում անբողջությամբ կկատարի պարտքի հետ կապված իր պարտականությունները, եթե Խումբը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (վերջինիս առկայության դեպքում), կամ
- ֆինանսական ակտիվն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներն այն ակնկալվող պարտքային կորուստներն են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտագանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են ակնկալվող պարտքային կորուստների այն մասը, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ասնաթղթից հետո հաջորդող 12 ամսում հնարավոր պարտագանցման դեպքերից (կամ ավելի կարճ ժամկետում, եթե ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետը պակաս է 12 ամսից):

Առավելագույն ժամկետը, որը դիտարկվում է ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս, պայմանագրի առավելագույն ժամկետն է, որի ընթացքում Խումբը ենթարկվում է պարտքային ռիսկին:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ֆինանսական գործիքի պարտքային կորուստների հավանականությանը կշռված գնահատականն են: Պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական պակասությունների ներկա արժեք (պայմանագրին համապատասխան ԽՆՔին հասանելիք դրամական հոսքերի և ԽՆՔի կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերություն):

Ակնկալվող պարտքային կորուստները գերվում ֆինանսական ակտիվի արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Ցուրաբանյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ԽՈւՄՔը գնահատում է անորոշագույն արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթերը պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, երբ առի են ունեցել մեկ կամ մի քանի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի ակտիվները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է պարտագանցումը կամ ավելի քան 90 օր ժամկետանց դառնալը,
- ԽՈւՄՔի կողմից փոխառության կամ փոխառվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը ԽՈւՄՔն այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ հաճախորդը կսնկվանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերականգնվեր, կամ
- արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում

Անորոշագույն արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով կորստի պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում, երբ ԽՈւՄՔը չունի ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ կամ դրա մի մասը փոխհատուցելու հիմնավոր ակնկալիք: ԽՈւՄՔը չի ակնկալում դուրսգրված գումարների էական փոխհատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս հանդիսանալ կատարողական գործողությունների առարկա՝ հասանելի գումարների փոխհատուցման հետ կապված ԽՈւՄՔի ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

ԽՈւՄՔի ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հեռանձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու համար, թե այսպեք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում են ակտիվի փոխհատուցվող գումարը: Գույքի և օգտակար ծառայության անասնանափակ ժամկետ ունեցող կամ շահագործման համար դեռ ոչ պիտանի ոչ կյուլթական ակտիվների համար փոխհատուցվող գումարը գնահատվում է յուրաքանչյուր տարի նույն ժամանակ:

Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դրամաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր:

Խմբի կորպորատիվ ակտիվները չեն առաջացնում առանձին դրամական միջոցների հոսքեր և օգտագործվում են մեկից ավելի դրամաստեղծ միավորի կողմից: Կորպորատիվ ակտիվները բաշխվում են դրամաստեղծ միավորների ողջամիտ և հետեւողական հիմունքով և ստուգվում են արժեզրկման տեսանկյունից այն դրամաստեղծ միավորի արժեզրկման ստուգման շրջանակներում, որի բաշխվում է կորպորատիվ ակտիվը:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը՝ օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ համաձայն վաճառքի ծախսերը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը գեղչվում են մինչև վերջիններիս ներկա արժեքը՝ օգտագործելով նախքան հարկումը գեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ավյալ շուկայի ներկա գնահատականը և այդ ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին բնորոշ ռիսկերը:

Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստը բաշխվում է այնպես, որ նախ նվազեցվի դրամաստեղծ միավորին (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբին) բաշխված գույքվիլի հաշվեկշռային արժեքը և, այնուհետև, այդ դրամաստեղծ միավորի (դրամաստեղծ միավորների խմբի) կազմի մեջ մտնող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները՝ համամասնորեն:

Գույքվիլի գծով արժեզրկումից կորուստը չի հակադարձվում: Այլ ակտիվների հետ կապված նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը գնահատվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, պարզելու համար, թե արդյոք գոյություն ունի որևէ հայտանիշ ըստ որի արժեզրկումից կորուստը նվազել է կամ այլևս գոյություն չունի: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է այն դեպքում, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այնքանով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված էլիններ (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե այդ ակտիվի գծով արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(կ) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի ընթացիկ իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արձանագրում: Պահուստները որոշվում են ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը գեղչելով հարկումից առաջ այն դրույքաչափով, որն արտացոլում է ավյալ շուկայում փողի ժամանակային արժեքը և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Չեղչի ծախսագրումը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

(ծ) Վարձակալություն

Պայմանագրի սկզբում Խումբը գնահատում է, արդյոք պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն: Պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն, եթե այդ պայմանագրով հստուգման դիմաց՝ որպես փոխհատուցում որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը:

(ս) Խումբը՝ որպես վարձակալ

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի մեկնարկին կամ փոփոխության դեպքում Խումբը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հստուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչին՝ հինգ ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Խումբը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի նկատմամբ և վարձակալության գծով պարտավորություն վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ: Օգտագործման իրավունքի նկատմամբ սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական գումարը՝ ճշգրտված վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարների մասով, գումարած կրած սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումները և հիմքում ընկած ակտիվի ապաստարակայան և քանդման, կամ վերջինիս վերականգնման, կամ դրա զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման գնահատված ծախսումները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքի նկատմամբ մշակվածությունը հաշվարկվում է գծային հիմունքով՝ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև ժամկետի ավարտը, եթե վարձակալությամբ Խմբին չի փոխանցվում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի ավարտին, կամ եթե ակտիվի օգտագործման իրավունքի արժեքը չի արտացոլում, որ Խումբը կիրառածի գնման օպցիոնը: Այդ դեպքում օգտագործման իրավունքի նկատմամբ մշակվածությունը հաշվարկվում է հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում, որը որոշվում է նույն հիմունքով, որը կիրառվում է հիմնական միջոցների համար: Բացի այդ, օգտագործման իրավունքի նկատմամբ ակտիվը պարբերաբար նվազեցվում է արժեքի անբավարար կորուստների չափով, վերջիններին առկայության դեպքում, և ճշգրտվում է վարձակալության գծով պարտավորության որոշ վերաչափումների մասով:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է այն վարձավճարների ներկա արժեքով, որոնք չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին՝ զեղչված վարձակալությամբ ենթադրվող առկա արդյունքով, կամ Խմբի լրացուցիչ փոխառության առկա արդյունքով, եթե այդ դրույքը չի կարելի հեշտությամբ որոշել: Որպես կանոն, Խումբը որպես զեղչման դրույք կիրառում է լրացուցիչ փոխառության առկա արդյունքը:

Խումբը որոշում է լրացուցիչ փոխառության առկա արդյունքը, հիմք ընդունելով տարբեր արաքին ֆինանսական արդյունքներից ստացված առկա արդյունքները, և կատարում է որոշ ճշգրտումներ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվում են հետևյալ վարձավճարները.

- հաստատուն վճարումները, ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումները,
- վարձակալության փոփոխում վճարումները, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, և որոնք սկզբնապես չափվել են՝ կիրառելով մեկնարկի ամսաթվին գործող ինդեքսը կամ դրույքը,
- գումարները, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքև և
- գնման օպցիոնի իրագործման գինը, եթե Խումբը խելամուռն է համոզված է, որ կիրառածի այդ օպցիոնը, վարձավճարներն օպցիոնով նախատեսված նորացման ժամանակաշրջանի համար, եթե Խումբը խելամուռն է համոզված է, որ կիրառածի այդ երկարաձգման օպցիոնը, ինչպես նաև վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված տուգանքները, եթե Խումբը խելամուռն է համոզված է, որ վաղաժամ չի դադարեցնի վարձակալությունը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չափվում է ամբողջագրված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ առկա արդյունքի մեթոդը: Այն վերաչափվում է, եթե առկա է ապագա վարձավճարների փոփոխություն՝ որպես ինդեքսի կամ դրույքի փոփոխության արդյունք, առկա է մնացորդային արժեքի երաշխիքի շրջանակներում վճարման ենթակա գումարների Խմբի գնահատականի փոփոխություն, եթե Խումբը փոխում է գնման, երկարաձգման կամ դադարեցման օպցիոնի իրագործելու իր գնահատականը, կամ եթե առկա է վերանայված ըստ էության հաստատուն վարձավճար:

Եթե վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է այս եղանակով, կատարվում է համապատասխան ճշգրտում օգտագործման իրավունքի նկատմամբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի գծով, կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի նկատմամբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև զրո:

Խումբը որոշել է ճանաչել օգտագործման իրավունքի նկատմամբ և վարձակալության գծով պարտավորություններ փոքրարժեք ակտիվների և կարճաժամկետ վարձակալությունների համար: Այս վարձակալությունների հետ կապված վարձավճարներն Խումբը ճանաչում է գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

(vi) **Խոսմբը՝ որպես վարձատու**

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի մեկնարկին կամ փոփոխության դեպքում Խոսմբը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչին՝ հինգ ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Երբ Խոսմբը հանդես է գալիս որպես վարձատու, վարձակալության սկզբում այն որոշում է, թե արդյոք վարձակալությունը հանդիսանում է ֆինանսական կամ գործառնական վարձակալություն:

Վարձակալությունը դասակարգելիս Խոսմբը գնահատում է, թե արդյոք վարձակալության շրջանակում փոխանցվում են հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Եթե ռիսկերն ու հատույցները փոխանցվում են, վարձակալությունը դասակարգվում որպես ֆինանսական վարձակալություն, այլապես՝ որպես գործառնական վարձակալություն: Որպես այս գնահատման մաս, Խոսմբը դիտարկում է որոշակի ցուցանիշներ, մասնավորապես, արդյոք վարձակալության ժամկետը ներառում է ակտիվի ամռեսական ծառայության մեծ մասը:

(կ) **Համադրելի տեղեկատվություն**

(i) **Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվության ներկայացման փոփոխություն**

2022թ. ընթացքում ղեկավարությունը վերագնահատել է բանկերում պահվող հաշիվների դասակարգումը, և օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդները (Ծանոթագրություն 15) «դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ» հոդվածից վերադասակարգվել են «օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ»: Այս հատուկ հաշիվների մնացորդները 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կազմել են 298,529 հազար դրամ:

հոգ. դրամ	Ըստ 2021թ.		2021թ.
	հաշվետվության	Վերադասակարգում	վերադասակարգված
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	10,549,045	(1,265,938)	9,283,107
Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	-	1,265,938	1,265,938

(ii) **Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվության ներկայացման փոփոխություն**

Վերը նշված վերագնահատման արդյունքում 2021թ. համար իրականացվել են հետևյալ վերադասակարգումները՝ 2022թ. ներկայացման հետ համապատասխանություն ապահովելու նպատակով:

հոգ. դրամ	Ըստ 2021թ.		2021թ.
	հաշվետվության	Վերադասակարգում	վերադասակարգված
Օգտագործման սահմանափակումով հաշիվների մնացորդներ	-	(967,409)	(967,409)
Ըստ դրամական միջոցներ գործառնական գործունեությունից՝ մինչև շահութահարկի և տոկոսների վճարումը	7,184,222	(967,409)	6,216,813
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից	6,690,841	(967,409)	5,723,432
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գուտ աճ	4,788,048	(967,409)	3,820,639
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի	6,062,055	(298,529)	5,763,526
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի	10,549,045	(1,265,938)	9,283,107

27. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ գործում են 2022թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների վարածան կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս հումքը վարածան չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

(ա) Մեկ գործարքից առաջացած ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ (<<ՄՄ 12 փոփոխություններ)

Փոփոխությունները սահմանափակում են սկզբնական ճանաչման ժամանակ կիրառվող բացառության շրջանակը՝ բացառելու համար այն գործարքները, որոնք առաջացնում են հավասար և հաշվանցվող ժամանակավոր տարբերություններ, օրինակ՝ վարձակալության և ապագործարկման պարտավորությունների դեպքում: Փոփոխությունները գործում են 2023թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Վարձակալությանը և ապագործարկման պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները պետք է ճանաչվեն ներկայացված ամենավաղ համադրելի ժամանակաշրջանի սկզբից՝ ցանկացած կուտակային հետևանքը ճանաչելով որպես չբաշխված շահույթի կամ սեփական կապիտալի այլ բաղադրիչների ճշգրտում այդ ամսաթվի դրությամբ: Մյուս բոլոր գործարքների համար փոփոխությունները կիրառվում են այն գործարքների նկատմամբ, որոնք տեղի են ունենում ներկայացված ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկզբից հետո:

Փոփոխությունների կիրառումը նշանակալի ազդեցություն չի ունենա հսնքի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

(բ) Դարձավորությունների դասակարգումն ընդօցիկ և ոչ ընդօցիկ դասերի (<<ՄՄ 1 փոփոխություններ)

2020թ-ին հրապարակված փոփոխությունները նպաստեցին ավելի պարզաբանել պարտավորության ընդօցիկ կամ ոչ ընդօցիկ լինելը որոշելու պահանջները և կիրառելի են 2023թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Այնուամենայնիվ, <<ՄՄԻ-ն հետագայում առաջարկել է <<ՄՄ 1-ի լրացուցիչ փոփոխություններ և 2020թ. փոփոխությունների ուժի մեջ մտնելու ժամկետի հետաձգում մինչև 2024թ. հունվարի 1-ը: Այս շարունակական զարգացումների պատճառով հումքը չի կարող որոշել այդ փոփոխությունների ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվությունների վրա սկզբնական կիրառման ժամանակաշրջանում: Հումքը հետևում է զարգացումներին:

(գ) Այլ ստանդարտներ

Մտորև ներկայացված նոր և փոփոխված ստանդարտներն ըստ ակնկալիքների նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա հսնքի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- Ֆ<<ՄՄ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» և Ֆ<<ՄՄ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» փոփոխություններ,
- Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում (<<ՄՄ 1-ի և Ֆ<<ՄՄ վերաբերյալ գործանական առաջարկներ 2-ի փոփոխություններ),
- Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (<<ՄՄ 8-ի փոփոխություններ),

2020թ. և 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չունի LIBOR դրույթով ֆինանսական պարտավորություններ:

(ii) Հեջի հաշվառում

Փոփոխությունները նախատեսում են բացառություններ հեջի հաշվառման պահանջների հետ կապված հետևյալ ոլորտներում.

- Թույլ տալ փոփոխություն հեջավորման հարաբերության նախորդման հետ կապված բարեփոխմանը պահանջվող փոփոխություններն արտացոլելու համար:
- Բարեփոխումը պահանջվող փոփոխություններն արտացոլելու համար դրամական հոսքերի հեջում հեջավորված հոդվածի գծով փոփոխություն կատարելիս՝ դրամական հոսքերի հեջի պահուստում կատակված գումարը կոյտարկվի որպես հիմնված այն այլընտրանքային ուղենիշային տոկոսադրույքի վրա, որով որոշվում են հեջավորված սպասվող դրամական հոսքերը:
- Երբ հոդվածների խումբը նախորդվում է որպես հեջավորված հոդված, և խմբի հոդվածի հետ կապված կատարվում է փոփոխություն բարեփոխմանը պահանջվող փոփոխություններն արտացոլելու համար, հեջավորված հոդվածները բաշխվում են ենթախմբերի հեջավորվող ուղենիշային տոկոսադրույքների հիման վրա:
- Եթե Խումբը որոշմամբ սկսելիս է, որ այլընտրանքային ուղենիշային տոկոսադրույքն առանձին նայնականացվող է 24 ամսվա ընթացքում, սպա չի արգելվում տոկոսադրույքը նախորդել որպես պայմանագրորեն չհատկորոշված միակային բարադրիջ, եթե այն առանձին նայնականացվող չէ նախորդման ամսաթվի դրությամբ:

Հեջի հաշվառման բացակայության հետևանքով Խումբը չի սկսելիս արևել ազդեցություն IBOR-ի անցման հետ կապված:

(iii) Բացահայտում

Փոփոխությունները Խմբից կպահանջեն բացահայտել լրացուցիչ տեղեկատվություն ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխման արդյունքում առաջացող միակերպին Խմբի ենթարկվածության և միակերպի կառավարման համար իրականացվող համապատասխան գործունեության վերաբերյալ:

(iv) Անցում

Խումբը մտադիր է կիրառել փոփոխությունները 2021թ. հունվարի 1-ից: Փոփոխությունների կիրառումն ազդեցություն չի ունենա 2020թ. կամ նախորդ ժամանակաշրջանների համար ներկայացված գումարների վրա:

(գ) Այլ ստանդարտներ

Ստորև ներկայացված են կամ փոփոխված ստանդարտներն ըստ սկսվողների նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- COVID-19 բռնկման հետ հետ կապված զիջումներ վարձակալության գծով (ՖՀՄՄ 16-ի փոփոխություններ)
- Հյունական միջոցներ. Մուտքեր նախքան նպատակային օգտագործումը (<<ՄՄ 16-ի փոփոխություններ)
- Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներին հղումներ (ՖՀՄՄ 3-ի փոփոխություններ)
- Պարտավորությունների դասակարգում ընթացիկ և ոչ ընթացիկ պարտավորությունների (<<ՄՄ 1-ի փոփոխություններ)
- ՖՀՄՄ 17 «Արտահրաշխանական պայմանագրեր» և ՖՀՄՄ 17 «Արտահրաշխանական պայմանագրեր» փոփոխություններ

«Թեյ-Սեյ» ՓԲԸ

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2020թ. համար**

Քովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Շահալից կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Մեխանիզմներ կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանուցագրություններ	10

«Բեյ-Փի-Էմ-Տի Արմենիա» ՍՊԸ
 Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
 Վ.Սարգսյանի փ. 26/1
 «Էրեբունի Պլազա» բիզնես-կենտրոն, 8-րդ հարկ
 Հեռախոս + 374 (10) 595 999
 Վեբ կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Թեյ-Սեյ» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին և Տնօրենների խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Թեյ-Սեյ» ՓԲԸ-ի («Շնկերություն») և վերջինիս դուստր կազմակերպությունների («Խումբ») համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2020թ. և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում իսկի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքները և համախմբված դրամական հոսքերը՝ ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք իսկից՝ համաձայն Հաշվապահների Էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների Էթիկայի միջազգային կանոնագրի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (ՉԷՄՍԽ կանոնագիրը) և Հայաստանի Հանրապետությունում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի Էթիկայի պահանջների, և կատարել ենք Էթիկային վերաբերող մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՉԷՄՍԽ կանոնագրին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Այլ հանգամանք

Իսկի 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացվել է այլ աուդիտորական կազմակերպության կողմից, որի 2020թ. հունիսի 29-ի եզրակացությունում արտահայտվել է չձևափոխված կարծիք այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ:

«Բեյ-Փի-Էմ-Տի Արմենիա» ՍՊԸ, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն գրանցված ընկերություն և մասնավորապես նշանակված անկախությունը մասնավոր սեփականության ընկերությանը՝ «KPMG International Limited»-ին անդամակցող «Բեյ-Փի-Էմ-Տի» անկախ ընկերությունների հաստատված կազմակերպության անդամ:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է հսկի անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհարժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե առկա չէ ղեկավարության՝ խումբը լուծարելու կամ գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չկա դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձից պատասխանատու են հսկի ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՆ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտի ընթացքում միշտ կհայտնաբերվի էական խեղաթյուրումը՝ վերջինիս առկայության դեպքում: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՆ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Մենք նաև՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու համար և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:
- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե հսկի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը:

- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, թե արդյոք առկա է էական անորոշություն ղեպերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել հսկի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն, ձևավորել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են միևնույն մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա ղեպերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել հսկի կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեության իրականացման դադարեցմանը:
- գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները և գնահատում ենք, թե արդյոք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնում են իրենց հիմքում ընկած գործառնությունները և իրադարձություններն այնպիսի ձևով, որը թույլ է տալիս ապահովել ճշմարիտ ներկայացում:
- ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ հսկի կազմի մեջ մտնող կազմակերպություններին կամ գործունեությանը վերաբերող ֆինանսական տեղեկատվության հետ կապված: Մենք պատասխանատու ենք հսկի աուդիտի ղեկավարման, վերահսկողության և իրականացման համար: Մենք շարունակում ենք ամբողջական պատասխանատվություն կրել մեր աուդիտորական եզրակացության համար:

Ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք կառավարման օղակներում գտնվող անձանց աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

[Handwritten signature]

Տիգրան Գասպարյան
Ղեկավար գործընկեր, «ԸԵԼ-ՓԻ-ԵՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ-ի տնօրեն

KPMG Armenia LLC

«ԸԵԼ-ՓԻ-ԵՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ
30 հունիսի 2021թ.

հազ. դրամ	Ծնթգ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	9	780,446	693,954
Ոչ նյութական ակտիվներ	10	516,352	88,916
Գույվիլ	11	1,157,700	1,157,700
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	19	189,356	252,437
Կանխավճարներ		39,784	28,751
Հեռանկարով հարկային ակտիվներ	8	46,815	31,234
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		2,730,453	2,252,992
Պաշարներ	12	76,592	89,520
Ներդրումներ		11,120	27,340
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	13	799,467	624,356
Ընթացիկ հարկային ակտիվներ		1,555	6,211
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	14	6,062,055	6,652,983
Ընթացիկ ակտիվներ		6,950,789	7,400,410
Ընդամենը ակտիվներ		9,681,242	9,653,402
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	15	150,000	150,000
Պահուսաններ	15	35,000	35,000
Զբաղիված շահույթ		1,608,583	750,343
Ընկերության սեփականատերերին վերագրելի սեփական կապիտալ		1,793,583	935,343
Չվերահսկող բաժնետնա		11,889	11,889
Ընդամենը սեփական կապիտալ		1,805,472	947,232
Պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	17	498,021	175,308
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	18	148,280	206,928
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	19	97,375	225,545
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		743,676	607,781
Վարկեր և փոխառություններ	17	-	800,570
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	18	64,522	51,710
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	19	6,830,599	7,096,946
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ		236,973	149,163
Ընթացիկ պարտավորություններ		7,132,094	8,098,389
Ընդամենը պարտավորություններ		7,875,770	8,706,170
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		9,681,242	9,653,402

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 50-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բարկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2020թ.	2019թ.
Հատույթ	5	6,682,403	5,186,415
Գործակալներին վճարված միջնորդավճարներ		(2,566,448)	(2,161,214)
Այլ եկամուտ	6(ա)	211,079	197,938
Անձնակազմի գծով ծախսեր		(1,132,899)	(746,951)
Վարձակալության գծով այլ ծախսեր	19(գ)	(448,438)	(423,571)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		(211,511)	(166,123)
Վճարներ մամուլի կրպակներում տեղադրված տերմինալների համար		(211,190)	(162,082)
Դրամական միջոցների փոխադրման ծախսեր		(125,132)	(91,925)
Գովազդ և շուկայավարում		(119,731)	(92,247)
Աջակցման և սպասարկման ծախսեր		(101,410)	(130,833)
Բանկային ծառայությունների վճարներ		(97,653)	(36,861)
Առևտրական դերիտորական պարտքերի արժեզրկումից կորուստ		(48,324)	(15,731)
Այլ ծախսեր	6(բ)	(456,283)	(328,277)
Գործառնական գործունեության արդյունքներ		1,374,463	1,028,538
Ֆինանսական եկամուտ	7	94,986	41,475
Ֆինանսական ծախսեր	7	(49,467)	(67,077)
Զուտ ֆինանսական ծախսեր	7	45,519	(25,602)
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		1,419,982	1,002,936
Շահութահարկի գծով ծախս	8	(290,647)	(220,840)
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար		1,129,335	782,096
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք վերագրելի՝			
Ընկերության սեփականատերերին		1,129,335	782,096
Զվերահսող բաժնեմասին		-	-
		1,129,335	782,096

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2021թ. հունիսի 30-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

 Արամ Ագաոյան Գլխավոր տնօրեն		 Արթուր Ավետիսյան Գլխավոր հաշվապահ
---	---	--

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 50-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

հազ. դրամ	Ընկերության սեփականատերերին վերագրելի					
	Բաժնետիրական կապիտալ	Պահուստներ	Զբաղյալում շահույթ	Ընդամենը	Զվերահսող բաժնեմաս	Ընդամենը սեփական կապիտալ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	150,000	35,000	498,387	683,387	11,889	695,276
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք						
Շահույթ տարվա համար	-	-	782,096	782,096	-	782,096
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	-	782,096	782,096	-	782,096
Գործառնություններ						
Ընկերության սեփականատերերի հետ						
Շահաբաժիններ	-	-	(502,000)	(502,000)	-	(502,000)
Այլ գործառնություններ	-	-	(28,140)	(28,140)	-	(28,140)
Ընդամենը գործառնություններ						
Ընկերության սեփականատերերի հետ	-	-	(530,140)	(530,140)	-	(530,140)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	150,000	35,000	750,343	935,343	11,889	947,232
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	150,000	35,000	750,343	935,343	11,889	947,232
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք						
Շահույթ տարվա համար	-	-	1,129,335	1,129,335	-	1,129,335
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	-	1,129,335	1,129,335	-	1,129,335
Գործառնություններ						
Ընկերության սեփականատերերի հետ						
Շահաբաժիններ*	-	-	(250,000)	(250,000)	-	(250,000)
Այլ գործառնություններ	-	-	(21,095)	(21,095)	-	(21,095)
Ընդամենը գործառնություններ						
Ընկերության սեփականատերերի հետ	-	-	(271,095)	(271,095)	-	(271,095)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	150,000	35,000	1,608,583	1,793,583	11,889	1,805,472

* 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար 244,535 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հայտարարված շահաբաժինները փոխարկվել են վարկերի և փոխառությունների (Շահաբաժնային 17 (բ)):

Մեկնական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է պատրաստվի 10-ից 50-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների թաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2020թ.	2019թ.
Հրամանական հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Մտացված միջնորդավճարներ		6,166,814	4,701,480
Հնարված միջնորդավճարներ		(2,508,610)	(2,038,809)
Չուս մուսքեր արտարժույթով գործառնություններից		133,284	(9,799)
Մուտքեր մատուցված այլ ծառայություններից		336,693	397,467
Մտացված այլ եկամուս		70,781	47,701
Հնարումներ աշխատակիցներին		(1,014,119)	(727,927)
Հնարված այլ ծավսներ		(1,535,900)	(1,292,523)
Մտացված տոկոսներ		49,187	34,136
Հնարումների հարկերի գծով լսցստությունը շահութահարկի		66	(49,954)
Գործառնական պարտավորությունների սն/ (նվազում)			
Օպերստորներին վնարվելիք գումսրներ		(501,254)	1,626,140
Գործակալների կողմից դեպոսիտացված միջոցներ		6,674	796
Մտացված կսնխսվնսրներ		(88,084)	212,754
Հրամանական հոսքեր գործառնական գործունեությունից նսխրան շահութահարկի և տոկոսների վնարումը		1,115,532	2,901,462
Հնարված շահութահարկ		(213,761)	(182,066)
Հնարված տոկոսներ		(45,969)	(43,668)
Գործառնական գործունեությունից սսացված դրամական հոսքեր		855,802	2,675,728
Հրամանական հոսքեր ֆինսնսավորման գործունեությունից			
Մուտքեր հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վննսքից		10,759	14,348
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ննսքերում		(677,752)	(326,854)
Նվսնդի սեղսքսշխսմ		-	(20,000)
Նվսնդի եքսզրում		20,510	-
Տրսնստրված ֆոխստություններ		(11,900)	(1,650)
Տրսնստրված ֆոխստությունների մսրում		7,610	33,760
Ներդրումսյին գործունեության հսնար օգսսգործված գուս դրամական միջոցներ		(650,773)	(300,396)
Հրամանական հոսքեր ներդրումսյին գործունեությունից			
Մուտքեր վսրկերից և ֆոխստություններից		375,000	43,056
Հսրկերի և ֆոխստությունների մսրում		(1,100,890)	(176,856)
Հսրնսկստության գծով սրստսվորությունների դիսնց վնսրումներ		(45,836)	(35,926)
Հնարված շահսքսժիներ		(36,029)	(471,436)
Գործսնստություններ սեֆիսկսնսսներին հետ		(21,095)	(28,140)
Ֆինսնսավորման գործունեության հսնար օգսսգործված գուս դրամական միջոցներ		(828,850)	(669,302)
Հրամանական միջոցների և դրսնց հսնարժեքների գուս (նվազում)/սն		(623,821)	1,706,030
Հրսնսկսն միջոցները և դրսնց հսնսրժեքները սս 1 հունվսրի		6,652,983	4,928,760
Նրստրժուրի ֆոխստժեքի ֆոխիսնսն սզեցությունը			
դրսնսկսն միջոցների և դրսնց հսնսրժեքների վրս		32,893	18,193
Հրամանական միջոցները և դրսնց հսնարժեքները սս 31 դեկտեմբերի	14	6,062,055	6,652,983

Հրսնսկսն հոսքերի մսսին հսնսխնրված հսշխսվստությունը սլետը է դխտսրիլի 10-ից 50-րդ էջերսն ներկսյսցված հսնսխնրված ֆինսնսկսն հսշխսվստությունների լստխսցուցիչ մստը կսզումը ծսնոթսզությունների հետ մնկստը:

Ծանոթագրություն	Էջ	Ծանոթագրություն	Էջ
1. Հաշվետու կազմակերպություն	11	15. Կապիտալ և պահուստներ	22
2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ	12	16. Կապիտալի կառավարում	23
3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ	12	17. Վարկեր և վոխտություններ	24
4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում	12	18. Վարձակալություն	25
5. Հասույթ	13	19. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	26
6. Եկամուտ և ծախսեր	15	20. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում	27
7. Չուտ ֆինանսական ծախսեր	16	21. Գուտոր կազմակերպություններ	32
8. Ծանոթահարկ	16	22. Պայմանական դեպքեր	33
9. Հիմնական միջոցներ	18	23. Կապակցված կողմեր	34
10. Ոչ նյութակա ակտիվներ	19	24. Հաշվապահական հաշվառման քարտեզակառուցման հշանակալի մասեր	35
11. Գույվիլ	20	25. Գեթևա չկիրառվել էր ստանդարտներ և մեկնարանություններ	49
12. Պաշարներ	21		
13. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	21		
14. Գրամական միջոցներ և դրանց հանարժեքներ	21		

1. Հաշվառու կազմակերպություն

(ա) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Խմբի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշները: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ ապրքեր մեկնաբանություններ և եկթախա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խաչընդոտների հետ մեկտեղ, քաղցրեց բարդություններ է առելում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար: Baci և հեռային Ղարաբաղում 2020թ. սեպտեմբերին վերականգնված զինված հակամարտությունը, որին հաջորդեց հրադարարի մասին համաձայնագիրը և հեռային Ղարաբաղի վիճելի տարածքների շուրջ, և COVID-19 համավարակն էլ ալելի են մեծացրել գործարար միջավայրում գործունեություն իրականացնելու պայմանների հետ կապված անորոշությունը:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության դեկլարացիայի գնահատականը: Այսպես գործարար միջավայրը կարող է ապրքերվել դեկլարացիայի գնահատականից:

(բ) Կազմակերպչական կառուցվածքը և գործունեությունը

«Թեյ-Սեյ» ՓԲԸ-ն («Ընկերություն») և վերջինիս դուստր կազմակերպությունները («Խումբ») փակ բաժնետիրական և սանմանախակ պատասխանատվությամբ ընկերություններ են՝ Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական օրենսգրքի սանմանում համաձայն: Ընկերությունը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն 2007թ-ին: Ընկերության գործունեությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (<< ԿԲ) կողմից: 2007թ. հունիսի 24-ին Ընկերությունը ստացել է դրամական փոխանցումներ, վճարային գործիքների և վճարահաշվարկային փաստաթղթերի պրոցեսինգ և քլիրինգ իրականացնելու լիցենզիա:

Ընկերության հիմնական գործունեությունն է՝

- վճարումների ընդունումն ծառայությունների մատուցումը, օրինակ՝ վերջնական օգտագործողների կոմունալ ծառայությունների վճարների, վարկերի մարումների, պետական քույզե վճարումների ընդունում ծառայություններ մատուցողների (Օպերատորների) անունից իր սեփական և գործակալների տերմինալների միջոցով,
- դրամական փոխանցումներ,
- կանխիկացման ծառայություններ:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0033, Հակոբ Հակոբյան վտղ, 3 (հիմնական մասնաշենքի 1-ին սեկցիա, 3րդ շենք):

Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում 9 մասնաճյուղերի և սվելի քան 3500 վճարային տերմինալների միջոցով: Ընկերության սվելիների և պարտավորությունների մեծամասնությունը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունում:

Ընկերության բաժնետերերն են՝ Lendasy Trading Ltd (56.28%), Արամ Սարգսյանը (37.91%) և Տաթևիկ Ավետիսյանը (5.81%): Խմբի վերջնական վերահսկող սննն է Վոլիա Կլորնիցկայան:

Կուսակցված կողմերի հետ գործարքները ներկայացված են Ծանոթագրություն 23-ում:

2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

Համապատասխանության հավաստում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների մշակագրային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) պահանջների համաձայն:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը ԽՍՀՄ կազմի մեջ մտնող ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթն է և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական ամբողջ աղեղնակալությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կատարվում են այլ նշումներ:

4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փատուացի արդյունքները կարող են ապրելով այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն սպազու ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ աղեղնակալությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, և այն ենթադրությունների և գնահատման անորոշության վերաբերյալ աղեղնակալությունը, որոնք դեպքում առկա է նշանակալի ռիսկ, որ դրանք հաջորդ ֆինանսական տարում կարող են հանգեցնել ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների էական ճշգրտումների, ներկայացված է Ծանոթագրություն 11-ում՝ գումարի արժեքի մասին ստուգման համար կիրառվող հիմնական ենթադրությունների և այն դրամատետք միավորի որոշման հետ կապված, որին բաշխվում է գումարը:

Իրական արժեքի չափում

ԽՍՀՄ հաշվապահական հաշվառման մի շարք դրույթներ և բացահատումներ պահանջում են ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի չափում:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս ԽՍՀՄ-ը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտելի շուկայական արժեքները: Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների՝ հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված երկնային ակտիվները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- 1-ին մակարդակ. նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար գործող շուկայում գնանշված գները (ճշգրտված):
- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշված գներից տարբեր երկնային ակտիվները, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության համար դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից առացված):
- 3-րդ մակարդակ. ակտիվի կամ պարտավորության գծով երկնային ակտիվներ, որոնք հիմնված չեն դիտելի շուկայական ակտիվների վրա (ոչ դիտելի երկնային ակտիվներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը գտնվում է համար օգտագործված երկնային ակտիվները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարրեր մակարդակներում, սպա իրական արժեքի գտնումն որպես մեկ ստորաբաժանում դասակարգվում է իրական արժեքի հիերարխիայի այն նույն մակարդակում, որտեղ դասակարգվում են առնվազն մակարդակի ակտիվները, որոնք նշանակալի են ամբողջ գտնումն համար:

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև անբավարարումներն խումբը ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի է ունեցել փոփոխությունը:

5. Հասույթ

(ա) Հասույթի ուղղություններ

Խումբը հասույթը հիմնականում տեսնում է ծառայության մատուցողների («Օպերատորներ») և նույնիսկ վերջնական օգտագործողներից վճարումների ընդունման ծառայություններից և մատուցված այլ ծառայություններից:

հազ. դրամ	2020թ.	2019թ.
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից		
Միջնորդավճարներ վճարումների ընդունման ծառայություններից	6,153,108	4,911,613
Հասույթ մատուցված ծառայություններից	301,137	157,341
Միջնորդավճարներ կանխիկացման ծառայություններից	134,613	45,094
Միջնորդավճարներ դրամական փոխանցումներից	57,594	45,484
Այլ հասույթ	35,951	26,883
Ընդամենը հասույթ	6,682,403	5,186,415

(բ) Հաճախորդների պայմանագրերից հասույթի մանրամասնեցում

Ստորև բերվող աղյուսակում հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ներկայացված է ըստ հիմնական աշխարհագրական շուկաների և հասույթի ճանաչման ժամկետների:

հազ. դրամ	2020թ.	2019թ.
Շուկա		
Հայաստանի Հանրապետություն	6,622,112	5,137,145
ԱՊՀ այլ երկրներ	60,291	49,270
	6,682,403	5,186,415
Հասույթի ճանաչման ժամկետներ		
Ժամանակի ընթացքում փոխանցված ծառայություններ	6,682,403	5,186,415
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	6,682,403	5,186,415

(գ) Պայմանագրերի գծով մնացորդներ

Մտորն բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով դեբիտորական պարտքերի վերաբերյալ:

հազ. դրամ	Ծնթգ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.
«Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի» կազմում ներառված դեբիտորական պարտքեր	13	650,449	518,492

Չի արտահայտվել տեղեկատվություն 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ մնացած կտտարման պարտականությունների վերաբերյալ, որոնց սկզբնական ակնկալվող անորոշությունը կազմում է մեկ սուրի կամ արևսա, ինչպես դա թույլատրվում է ՖՀՄՄ 15-ով:

(դ) Կտտարման պարտականություններ և հատույթի ճանաչման քաղաքականություն

Հատույթը չստիվում է հաճախորդի հետ պայմանագրում սահմանված հատուցման հիման վրա: Խոսքը ճանաչում է հատույթը, երբ հաճախորդին է փոխանցում սպրտնքի կամ ծառայության նկատմամբ հսկողությունը:

Մտորն բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի կտտարման պարտականությունների բնույթի և կտտարման ժամկետների, այդ թվում՝ վճարման նշանակալի պայմանների և հատույթի ճանաչման համապատասխան քաղաքականության վերաբերյալ:

Ծառայության տեսակը	Կտտարման պարտականությունների բնույթը և կտտարման ժամկետները, ներառյալ վճարման նշանակալի պայմանները	Հատույթի ճանաչում ՖՀՄՄ 15 համաձայն
Վճարումների ընդունում, կանխիկացում և դրամական փոխանցումների ծառայություններ	Վճարումների ընդունում և կանխիկացումն ծառայությունների գծով կտտարման պարտականությունները կատարվում են, երբ Հնկերությունն ընդունում է վճարումներ Օպերատորների վեբ-նախկան հաճախորդներից: Վճարումների ընդունում, կանխիկացում կամ դրամական փոխանցումների ծառայությունների ակտերը ներկայացվում են ամսական կտրվածքով և ավարտագր ենթակա են վճարման 30 օրվա ընթացքում:	Վճարումների ընդունում, կանխիկացում և դրամական փոխանցումների ծառայություններից ստացվող հատույթը հիմնականում ներառում է ծառայություններից օգտվելու համար կատարվող ամսական վճարները և ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում ծառայությունների մատուցման ժամանակ: Կտտարման պարտականության կտտարման առաջընթացի չտիվումը հիմնված է ընդունված վճարումների, կանխիկացման գործառնությունների և դրամական փոխանցումների ծավալի վրա:
Մյուսարկման և գովազդի ծառայություններ	Մյուսարկման և գովազդի ծառայությունների հաշվետվերը դուրս են գրվում ամսական կտրվածքով և ստիքագր ենթակա են վճարման 30 օրվա ընթացքում:	Մյուսարկման ծառայություններից ստացվող հատույթը հիմնականում ներառում է ծառայություններից օգտվելու համար կատարվող ֆիքսված ամսական վճարները և ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում ծառայությունների մատուցման ժամանակ՝ անցած ժամանակահատվածը կիրառելով որպես կտտարման պարտականության կտտարման առաջընթացի չտիվման միավոր:

6. Եկամուտ և ծախսեր

(ա) Այլ եկամուտ

հազ. դրամ	2020թ.	2019թ.
Չուտ եկամուտ արտարժույթի ասք ու վճարաքի գործառնություններին	133,284	81,369
Չուտ եկամուտ պաշարների վճարաքին	11,901	15,188
Օգուտ հիմնական միջոցների օտարումին	7,014	13,920
Տույժեր և աուգանքներ	-	12,810
Այլ	58,880	74,651
	211,079	197,938

(բ) Այլ ծախսեր

հազ. դրամ	2020թ.	2019թ.
Հանվարդների սպասարկում	59,639	33,368
Պրոցեսինգային համակարգի սպասարկում	48,660	22,626
Չուտ վնաս արտարժույթի ասք ու վճարաքի գործառնություններին	46,172	12,924
Նվիրատվություններ	38,176	22,197
Արտաքին կազմակերպություններից տուսցված ծառայություններ	35,980	30,251
Միջնորդավճարներ	30,734	17,192
Կոմունալ և կապի ծառայություններ	26,885	26,310
Փոխադրման ծախսեր	25,915	22,394
Գործուղման և ներկայացուցչական ծախսեր	21,711	30,639
Գրատեղակային սխառոյքներ	15,518	6,938
Պահանջներ	15,481	66,548
Մասնագիտական ծառայություններ	10,120	8,913
Հարկեր և աուգանքներ	9,369	6,937
Անվտանգության ծառայություն	7,728	7,842
Այլ	64,195	13,198
	456,283	328,277

7. Չուտ ֆինանսական ծախսեր

հազ. դրամ	2020թ.	2019թ.
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված		
Տոկոսային եկամուտ բանկային հաշիվների գծով	49,187	34,342
Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	45,799	7,133
Ֆինանսական եկամուտ	94,986	41,475
Տոկոսային ծախս վարկերի և փոխառությունների գծով	(27,272)	(53,511)
Տոկոսային ծախս վարձակառության գծով	(22,195)	(13,566)
Ֆինանսական ծախսեր	(49,467)	(67,077)
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված զուտ ֆինանսական ծախսեր	45,519	(25,602)

8. Շահութահարկ

(ա) Շահութում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Խոնքի համար կիրառելի հայկական ընկերությունների համար գործող շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 18% (2019թ-ին՝ 20%):

հազ. դրամ	2020թ.	2019թ.
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	(306,228)	(209,975)
	(306,228)	(209,975)
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	15,581	(10,865)
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	(290,647)	(220,840)

Հարկի արդյունավետ դրույքաչափի համադրում

	2020թ.		2019թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը	1,419,982		1,002,936	
Շահութահարկ՝ հաշվարկված հարկի կիրառելի դրույքաչափով	(255,597)	(18.0)	(200,587)	(20.0)
Հարկի դրույքաչափի նվազեցման հետևանք*	-	-	(4,210)	(0.4)
Զնվազեցվող ծախսեր	(35,050)	(2.5)	(16,043)	(1.6)
	(290,647)	(20.5)	(220,840)	(22.0)

* Ճանաչված գումարն իրենից ներկայացնում է 2020թ. հունվարի 1-ից գործող ՀՀ օրենսդրության փոփոխությունների համաձայն շահութահարկի 20% դրույքաչափը 18%-ի նվազեցնելու հետևանքը:

(գ) Հետաձգված հարկի մնացորդների փոփոխություններ

հազ. դրամ	1 հունվարի 2020թ.	Ծանույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Հիմնական միջոցներ	10,755	(5,410)	5,345
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	2,175	11,578	13,753
Վարկեր և փոխառություններ	2,870	-	2,870
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	14,316	6,311	20,627
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	(45,437)	11,353	(34,084)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	46,555	(8,251)	38,304
Զուտ հարկային ակտիվներ	31,234	15,581	46,815

հազ. դրամ	1 հունվարի 2019թ.	Ծանույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2019թ.
Հիմնական միջոցներ	11,797	(1,042)	10,755
Պաշարներ	4,433	(4,433)	-
Տրամադրված փոխառություններ	1,115	(1,115)	-
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	7,796	(5,621)	2,175
Վարկեր և փոխառություններ	3,189	(319)	2,870
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	13,769	547	14,316
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	(45,437)	(45,437)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	-	46,555	46,555
Զուտ հարկային ակտիվներ	42,099	(10,865)	31,234

9. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Վնարումների սրբոցեպինգի սարքավորումն.	Հանակարգիչներ և գրասենյակային սարքավորումներ	Տնտեսական միջոցներ	Փոխադրա- միջոցներ	Վարձակալված գույքի բարելավում	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք						
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2019թ.	818,287	137,013	67,413	11,766	30,157	1,064,636
Ավելացումներ	259,820	26,851	12,183	8,188	15,392	322,434
Օտարումներ	(19,964)	-	-	-	-	(19,964)
Մնացորդը սա 31 դեկտեմբերի 2019թ.	1,058,143	163,864	79,596	19,954	45,549	1,367,106
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2020թ.	1,058,143	163,864	79,596	19,954	45,549	1,367,106
Ավելացումներ	81,272	26,530	33,774	1,162	82,521	225,259
Օտարումներ	(13,702)	(30)	(1,240)	-	-	(14,972)
Մնացորդը սա 31 դեկտեմբերի 2020թ.	1,125,713	190,364	112,130	21,116	128,070	1,577,393
Մաշվածություն						
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2019թ.	442,618	87,544	42,188	2,247	5,181	579,778
Տարվա մաշվածություն	70,916	26,944	8,798	2,022	2,419	111,099
Օտարումներ	(17,725)	-	-	-	-	(17,725)
Մնացորդը սա 31 դեկտեմբերի 2019թ.	495,809	114,488	50,986	4,269	7,600	673,152
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2020թ.	495,809	114,488	50,986	4,269	7,600	673,152
Տարվա մաշվածություն	86,986	30,365	12,201	2,726	2,744	135,022
Օտարումներ	(10,022)	-	(1,205)	-	-	(11,227)
Մնացորդը սա 31 դեկտեմբերի 2020թ.	572,773	144,853	61,982	6,995	10,344	796,947
Հաշվեկշռային արժեք						
Ան 1 հունվարի 2019թ.	375,669	49,469	25,225	9,519	24,976	484,858
Ան 31 դեկտեմբերի 2019թ.	562,334	49,376	28,610	15,685	37,949	693,954
Ան 31 դեկտեմբերի 2020թ.	552,940	45,511	50,148	14,121	117,726	780,446

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 204,460 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով վնարումների սրբոցեպինգի սարքավորումները (2019թ.-ին՝ նման հիմնական միջոցներ չկային) գրավարկված են գրավով սպասուկված վարկ 2 դիմաց (Ծանոթագրություն 17(ա)):

10. Ոչ նյութակա ակտիվներ

հազ. դրամ	Հանդիմանալի ծրագրեր	Լիցենզիաներ	Տերմինալի տեղադրման թույլտվություն	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք				
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	117,038	16,089	-	133,127
Ավելացումներ	39,720	-	-	39,720
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	156,758	16,089	-	172,847
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	156,758	16,089	-	172,847
Ավելացումներ	65,452	392	375,000	440,844
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	222,210	16,481	375,000	613,691
Անդրտիզացիա				
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	65,303	8,054	-	73,357
Տարվա անդրտիզացիա	8,964	1,610	-	10,574
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	74,267	9,664	-	83,931
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	74,267	9,664	-	83,931
Տարվա անդրտիզացիա	12,142	1,266	-	13,408
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	86,409	10,930	-	97,339
Հաշվեկշռային արժեք				
Առ 1 հունվարի 2019թ.	51,735	8,035	-	59,770
Առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	82,491	6,425	-	88,916
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	135,801	5,551	375,000	516,352

11. Գուդվիլ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.
«Մեգա Գանտերա» ՍՊԸ-ի նեոքերման գծով գուդվիլ	1,077,950	1,077,950
«Թեկ-Սեկ Մեդիա» ՍՊԸ-ի նեոքերման գծով գուդվիլ	79,750	79,750
	1,157,700	1,157,700

(ա) Գուդվիլ պարունակող դրամաստեղծ միավորի արժեզրկման ստուգում

Արժեզրկման ստուգման նպատակով գուդվիլը բաշխվում է Խմբի ընդհանուր գործառնություններին, բացառությամբ առջանց դրամաստեղծ աշխատանքից և դրամական փոխանցումներից ստացվող դրամական հոսքերի: Խումբը չունի ավելի փոքր դրամաստեղծ միավոր, որի միջոցով հնարավոր կլիներ վերանսկել գուդվիլը ներքին կառավարչական նպատակների համար:

Գրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը հիմնված է վերջինիս օգտագործման արժեքի վրա, որը որոշվել է զեղչելով Խմբի շաքունակվող գործառնություններից առաջացող սպասյալ դրամական հոսքերը: Որոշվել է, որ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը գերազանցում է վերջինիս հաշվեկշռային արժեքից և արժեզրկումից կորուստ չի նանսվել:

Չեղջված դրամական հոսքերի կանխատեսումների համար կիրառված հիմնական ենթադրություններ

Օգտագործման արժեքը որոշելու համար կիրառված հիմնական ենթադրություններն են զեղչման դրույքը և 2 նախքան տոկոսների վճարումը, հարկումը, մաշվածության և ամորտիզացիայի մասնաճանաչումները շահույթի (EBITDA) մարժաները:

(i) Չեղջման դրույք

Գրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար կիրառվել է 14.3% նախքան հարկումը զեղչման դրույք:

Չեղջման դրույքը որոշվել է հիմք ընդունելով անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը և տվյալ դարտի համար կապիտալի միջին կշռված արժեքի միջինը, որը հիմնված է պարաքի լծակավորման 26.3% հնարավոր ախրայթի վրա՝ միջինում 13.7% շուկայական տոկոսադրույքով:

(ii) Բյուջեով կախատեսված EBITDA-ի նվազում

Արժեզրկման ստուգման համար օգտագործված բյուջեով նախատեսված EBITDA-ն ըստ կանխատեսումների կազմում է միջինը 13.6% 2021-2025թթ. կանխատեսման ժամանակաշրջանի համար, հիմնված է անցյալ ժամանակաշրջանների միտումների վրա և հաշվարկվում է կանխատեսման ժամանակաշրջանի տարեկան նվազման դրույքների հիման մինչև այն պահը, երբ Խմբի ազատ դրամական հոսքերի մեծությունը դառնում է բացասական:

- Կանխատեսվում է EBITDA-ի մարժայի ստախմական նվազում մինչև 14.1% մինչև 2025թ., որը համապատասխանում է անցյալ ժամանակաշրջանների շուկայի անկման միտումներին:
- Ենելով ԱՄՆ-ի ավալներից՝ կանխատեսվում է, որ հասույթը և գործառնական ծախսերը կանեն ՀՀ գնանքին զուգահեռ:

(iii) Չգալույնությունը ենթադրությունների փոփոխությունների նկատմամբ

Կապիտալի միջին կշռված արժեքի 5.6% անը կհանգեցնի գուդվիլի ամբողջական արժեզրկմանը:

12. Պաշարներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.
Պահեստամասեր	50,038	80,010
Այլ	26,554	9,510
	76,592	89,520
Պաշարների արժեքի նվազման հակադարձում	-	(22,165)

13. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր միջնորդավճարներ գծով	572,499	416,680
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր այլ ծառայությունների գծով	77,950	76,170
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր դրամական փոխանցումների գծով	-	25,642
Ընդամենը առևտրական դեբիտորական պարտքեր	650,449	518,492
Տրված կանխավճարներ	129,339	84,496
Բյուջեից առացվելիք գումարներ	-	2,097
Այլ դեբիտորական պարտքեր	19,679	19,271
Ընդամենը այլ դեբիտորական պարտքեր	149,018	105,864
Ընդամենը առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	799,467	624,356

Պարագային և արժաթային շխկերին ԽՏՔի եկթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ներկայացված են Ծանոթագրություն 21-ում:

14. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.
Դրամական միջոցները դրամարկիում	1,320,128	1,984,484
Դրամական միջոցները անդամներում	1,602,085	1,350,323
Դրամական միջոցները ճանապարհին	868,761	665,201
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	2,271,081	2,652,975
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները դրամական միջոցների հոսքերի և ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություններում	6,062,055	6,652,983

Բանկային հաշիվների մնացորդներում ներառված 140,433 հազար դրամ (2019թ-ին՝ 155,400 հազար դրամ) գումարով մնացորդը պահվում է դրամական փոխանցումների հատուկ օգտագործման համար, և մնացորդի ելքագրման գծով գործում է կարճաժամկետ սահմանափակում:

Տոկոսադրույքի շխկին ԽՏՔի եկթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայնության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 20-ում:

15. Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետոմսերի քանակը, եթե այլ տեղեկատվություն նշված չէ:

	Մովորական բաժնետոմսեր	
	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.
Հունվարի 1-ի և դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ թաղարկված, ամբողջովին վճարված	150,000	150,000
Հայտարարված բաժնետոմսեր – անվանական արժեք	1,000 դրամ	1,000 դրամ

Մովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերը հավասար իրավունքներ ունեն ԽՍԻՔի մնացորդային ակտիվների նկատմամբ:

Մովորական բաժնետոմսեր

Մովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

(բ) Ծախսաբաժիններ

Հայտատանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Ընկերության և վերջինիս դուստր կազմակերպությունների բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն պատրաստված Ընկերության համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով, բացառությամբ չբաշխված շահույթի համար գործող ստորև ներկայացված սահմանափակումների:

Օրենսդրության պահանջների համաձայն՝ Ընկերությունը պետք է ձևավորի բաշխման ոչ ենթակա պահուստ իր չբաշխված շահույթից՝ իր բաժնետիրական կապիտալի 15%-ի չափով սույնը պահանջները ծածկելու համար:

2020թ-ին Ընկերությունը հայտարարել է 250,000 հազար դրամ գումարով շահաբաժիններ (2019թ-ին՝ 502,000 հազար դրամ) և վճարել է 36,029 հազար դրամ (2019թ-ին՝ 471,436 հազար դրամ): 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար 244,535 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հայտարարված շահաբաժինները փոխարկվել են վարկերի և վախառությունների: Մեկ բաժնետոմսից բաժին ընկնող շահաբաժինը կազմում է 1,667 դրամ (2019թ-ին՝ 3,347 դրամ):

16. Կապիտալի կառավարում

Խորհրդի քաղաքականությանը պահանջվում է ապահովել կապիտալի կայուն բազա ներդրողների և վարկատուների և գործունեության հետագա կայուն զարգացումն ապահովելու համար: Տնօրենների խորհուրդը վերահսկում է կապիտալի եկամտաբերությունը, որը ԽՈՒ-ի կողմից որոշվում է որպես գործառնական գործունեության արդյունքի և ընդհանուր սեփական կապիտալի (առանց չվերահսկող բաժնեմասի) հարաբերակցություն: Տնօրենների խորհուրդը վերահսկում է նաև ավարակյան բաժնեատման սեփականատերերին վճարվող շահաբաժինների մակարդակը:

Խումբը վերահսկում է կապիտալը՝ օգտագործելով ճշգրտված զուտ պարտքի և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը: Այդ նպատակով ճշգրտված զուտ պարտքը սահմանվում է որպես պարտավորությունների ընդհանուր գումարը, որը ներառում է տոկոսակիր վարկերը և փոխառությունները՝ հանած դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները:

Ստորև ներկայացված է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԽՈՒ-ի ճշգրտված զուտ պարտքի և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը:

հազ. դրամ	2020թ.	2019թ.
Ընդամենը պարտավորություններ	7,875,770	8,706,170
Հանած՝ դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները	(6,062,055)	(6,652,983)
Զուտ պարտք	1,813,715	2,053,187
Ընդամենը սեփական կապիտալ	1,805,472	947,232
Զուտ պարտքի և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1.00	2.17

Տարվա ընթացքում կապիտալի կառավարման ԽՈՒ-ի մոտեցումը չի փոխվել:

Ընկերության կապիտալի չտիի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Ընկերությունը որպես կապիտալ սահմանում է օրենսդրությամբ վճարային կազմակերպությունների կապիտալի համար սահմանված հարվածները: ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կապիտալի ներկայիս պահանջների համաձայն՝ վճարային կազմակերպությունների նվազագույն ընդհանուր կապիտալը պետք է կազմի 100,000 հազար դրամ (2019թ.-ին՝ 100,000 հազար դրամ): 2020թ. և 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը պահպանել է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափը:

17. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն տնտեսիզացված արժեքով չափվող ԽժԻՖի տոկոսակի վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների վերաբերյալ: Տոկոսադրույքի, արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին ԽժԻՖի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 20-ում:

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.
Ոչ բնօրինակ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	375,000	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ կապակցված կողմերից	123,021	175,308
	498,021	175,308
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	-	800,570
	-	800,570
	498,021	975,878

(ա) Պայմանները և մարման ժամանակացույցը

Մտորև ներկայացված են վարկերի և փոխառությունների համար գործող պայմանները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Մնկանակ. տոկոսադր.	Մարման աարի	31 դեկտեմբերի 2020թ.		31 դեկտեմբերի 2019թ.	
				Մնկանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Մնկանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված բանկային վարկ 1	<< դրամ	2%	2020	-	-	800,570	800,570
Գրավով ապահովված բանկային վարկ 2	<< դրամ	13%	2023	375,000	375,000	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետիրոջից	<< դրամ	11%	2022	123,021	123,021	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմերից	<< դրամ	11%	2022	-	-	175,308	175,308
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավորություններ				498,021	498,021	975,878	975,878

2020թ. և 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գրավով ապահովված վարկերի դիմաց գրավադրված է ԽժԻՖի բաժնետոմսերի 100%-ը: Բացի այդ, գրավով ապահովված վարկ 2 դիմաց գրավադրված են 204,460 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով վնարումների պրոցեսինգի ապրավորումները (Ծանոթագրություն 9):

(բ) Պարտավորությունների փոփոխությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի համադրում

հազ. դրամ	Վարկեր և փոխառություններ	
	2020թ.	2019թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	975,878	1,106,626
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված		
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	375,000	43,056
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(1,100,890)	(192,801)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	(725,890)	(149,745)
Հայտարարված շահաբաժիններից ստացված փոխառություններ	244,535	-
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս	27,272	53,511
Վճարված տոկոսներ	(23,774)	(34,514)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	498,021	975,878

18. Վարձակալություն

Մտորև հերկայացված է տեղեկատվություն այն վարձակալությունների վերաբերյալ, որոնց շրջանակում Խումբը հանդես է ալիս որպես վարձակալ:

(ա) Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

հազ. դրամ	2020թ.	2019թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	252,437	131,474
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների գծով ավելացումներ	-	163,090
Ժամանակաշրջանի մաշվածության գումար	(63,081)	(42,127)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	189,356	252,437

(բ) Պարտավորությունների փոփոխությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի համադրում – վարձակալության գծով պարտավորություններ

հազ. դրամ	2020թ.	2019թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	258,638	-
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված		
Ավելացումներ	-	294,564
Հիմնական գումարի մարում	(45,836)	(35,926)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	(45,836)	258,638
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս	22,195	13,566
Վճարված տոկոսներ	(22,195)	(13,566)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	212,802	258,638

(գ) **Ծախսերում կամ վիստամ հանաչված գումարներ**

հազ. դրամ	2020թ.	2019թ.
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների մաշվածություն	63,081	42,127
Վարձակառության գծով պարտավորությունների գծով առկաններ	22,195	13,566
Տեղամիևալների տարածքների վարձակառության ծախս և այլ կարճաժամկետ վարձակառություններ	448,438	423,571

19. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.
Օպերատորներին վճարվելիք գումարներ	5,645,802	6,147,056
Գործակալներին վճարվելիք գումարներ	297,200	239,362
Այլ առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	208,201	185,273
Գործակալների կողմից դեպոնացված միջոցներ	322,270	330,596
Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ	10,389	5,258
Ընդամենը առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	6,483,862	6,907,545
Մտացված կանխավճարներ	245,706	333,790
Հաշվեզրված ծախսեր	197,806	80,540
Պետական բյուջե վճարվելիք գումարներ	600	616
Ընդամենը այլ կրեդիտորական պարտքեր	444,112	414,946
Ընդամենը առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	6,927,974	7,322,491
Ընթացիկ	6,830,599	7,096,946
Ոչ ընթացիկ	97,375	225,545

Օպերատորներին վճարվելիք գումարներն իրենցից ներկայացնում են օպերատորների անունից ընդունված վճարները, որոնք չեն փոխանցվել հաշվետու ամսապլանի դրությամբ:

Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված պժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Իսթբի ենթարկվածության վերաբերյալ անդեկստովությունը ներկայացված է Ծանուցագրություն 20-ում:

20. Իրական արժեք և միակերի կառավարում

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգումներ և իրական արժեք

Ղեկավարության գնահատմամբ բոլոր ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքները մոտավորապես համապատասխանում են վերջիններին հաշվեկշռային արժեքներին՝ պայմանավորված ակտիվների և պարտավորությունների կտրճաժամկետ բնայթով կամ երկարաժամկետ ակտիվների և պարտավորությունների համար գործող շուկայական տոկոսադրույքների հետ մոտարկումով:

(բ) Ֆինանսական միակերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Խումբը ենթարկվում է հետևյալ միակերին.

- պարտքային միակ (տես 20 (բ) (ii)),
- իրացվելիության միակ (տես 20 (բ) (iii)),
- շուկայական միակ (տես 20 (բ) (iv)):

(i) Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Տնօրենների խորհուրդը պատասխանատու է Խմբի միակերի կառավարման համակարգի կազմակերպման և հսկողության համար:

Խմբի միակերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն միակերը, որոնց ենթարկվում է Խումբը, սահմանել միակերի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողության մեխանիզմներ, ինչպես նաև հսկել միակերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են շուկայական պայմանների և Խմբի գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Գնաղնթացների և կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Խումբը նպատակ ունի ստեղծել հսկողության կանոնակարգված և գործող համակարգ, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ պատկերացում ունեն իրենց դերերի և պարտականությունների մասին:

Խմբի ներքին առդիտի բաժինը վերահսկում է, թե ինչպես է ղեկավարությունը հսկում համապատասխանությունը Խմբի միակերի կառավարման քաղաքականության և ընթացակարգերի պահանջների հետ և ուսումնասիրում է Խմբի միակերի կառավարման համակարգի համապատասխանության լինելն այն միակերի տեսանկյունից, որոնց բախվում է Խումբը: Ներքին առդիտի բաժինն իրականացնում է միակերի կառավարման հսկողության համակարգի և ընթացակարգերի կանոնավոր և ընտրանքային ստուգումներ:

(ii) Պարտքային միակ

Պարտքային միակը ֆինանսական կորուստ կրելու միակն է, երբ հաճախորդ կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները, և առաջանում է հիմնականում Խմբի հաճախորդներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի հետ կապված:

Ենթարկվածությունը պարտքային միակիև

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային միակիև: Մտքը ներկայացված է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային միակիև հաշվեառ ստնայթվի դրույթսմբ:

հազ. դրսմ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2020թ.	2019թ.
Ներդրսմներ	11,120	27,340
Առևտրական դեբիտորական պարտքերի	650,449	518,492
Գրսմական միջոցներ և դրսնց հսմարժեքներ	3,139,842	3,318,176
	3,801,411	3,864,008

Տրսմադրված փոխառույթսմներ

Խոմբի քսղաքսկսնույթսմ հսմսնսյն՝ փոխառույթսմները տրսմնսյրվոսմ են հիմնակսնոսմ կսսսկցվսմ կոդներին՝ սոսնց գրսվ պսնսնջեոս:

Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

Պսրաքսյին միակիև Խոմբի ենթարկվսծույթսմը հիմնակսնոսմ կսխվսծ է յոքսքսնցոքր պստսվրստոսի քնույթսգրերից: Այնսսսնսյնիսվ, դեկսվսրույթսմը դիստսրկոսմ է ոսն սյն գսրծոնները, որոնք կսրոդ են սզդեցույթսմն ոսնենսղ Խոմբի հսնսխտրդերի քսզայի վրսս, սյր թվոսմ՝ սյն ոլոքսին և երկրին քնոքոշ պսրսոզսնցոսն սեղի ոսնենսրս միակը, որսեղ իրենց գսրծոնենույթսմն են իրսկսնսցոսմ հսնսվտրդները:

Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի մոս 88%-ն իրենից ներկսյսցոսմ է վնարսյին ծսսսյրույթսմներից սոսցվեղիք գոսմսրները, որոնք պսրսքսյին միակի չեն ենթարկվոսմ, քսնի որ Խոսմբն սնրնոխսոս վնարսմներ է քնդոսնոսմ սյերստորներին սնուհից և պսնոսմ է կրեղիտորական պսրսքերի մնսցոքը քնդոսնվսծ վնարսմներից (սեո Ծսնոյթսգրույթսմն 20): 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրսյթսմբ Ընկերույթսմն ոսներ 420,910 հսզսր դրսմ գոսմսրոլ կրեղիտորական պսրսքեր սռևտրական դեբիտորական պսրսքերի դիմսց: Խոսմբը ճսնսսեղ է 26,405 հսզսր դրսմ գոսմսրոլ սնկկսրվոդ պսրսքսյին կոքոսոս սռևտրական կրեղիտորական պսրսքերի մնսցոսմ մնսցոքի գծոլ:

Խոսմբն սզսսզործոսմ է պսնոստսսվորսնսն մստրիցս ֆիզիկսկսն սնճսնցից սոսցվեղիք սռևտրական դեբիտորական պսրսքերի գծոլ սնկկսրվոդ պսրսքսյին կոքոսոսները չսփեոոս հսմսր, որոնք ներստոս են մեծ թվոլ փոքր գոսմսրոլ մնսցոքդներ: Կորստի մսկկսրոլսկը հաշվարկվոսմ է «roll rate» մեթոքոլ, որը հիմնվսծ է սյն հսվսնսկսնույթսմն վրսս, որ դեբիտորական պսրսքը կսնցնի ժսմկեոսնցույթսմնից մինչև դոքս գրսմը հսջորդսկսն փոսերոլ:

Խոսմբը չի պսնսնջոսմ գրսվ սռևտրական և այլ դեբիտորական պսրսքերի հսմսր:

Մտքը ներկսյսցվսծ է սռևտրական դեբիտորական պսրսքերի գծոլ պսրսքսյին միակիև ենթարկվսծույթսմն քսոս աշխտրիսզրսկսն սսրսոսսոքսններին:

հազ. դրսմ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2020թ.	2019թ.
Հսյստոսնի Հսնրսսյեոույթսմն	649,286	515,550
ԱՊՀ այլ երկրներ	1,163	2,942
	650,449	518,492

Ստորև ներկայացված է առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունն քառ հաճախորդների առևտրային:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2020թ.	2019թ.
Հեռահաղորդակցության ընկերություններ	302,794	171,285
Առցանց խաղեր	223,541	161,212
Բանկեր և այլ ֆինանսական կազմակերպություններ	46,139	66,644
Կոմունալ ծառայություններ մատուցող ընկերություններ	31,994	30,808
Առևտուր	5,094	10,941
Այլ	40,887	77,602
	650,449	518,492

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և օգտագործման սահմանափակմամբ դրամական միջոցներ

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 3,139,842 հազար դրամ գումարով դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և օգտագործման սահմանափակմամբ դրամական միջոցներ (2019թ-ին՝ 3,318,176 հազար դրամ), որն իրենից ներկայացնում է ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին այս ակտիվների հետ կապված: Ստորև ներկայացված է «Moody's» վարկանիշային գործակալության վարկանիշների վրա հիմնված դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների և օգտագործման սահմանափակմամբ դրամական միջոցների պարտքային որակը:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2020թ.	2020թ.
- Ba1-ից Ba3 վարկանիշով	181,676	1,102,418
- B1-ից B3 վարկանիշով	1,302,330	1,204,481
- առանց վարկանիշի	1,655,836	1,011,277
	3,139,842	3,318,176

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 868,761 հազար դրամ գումարով դրամական միջոցներ ճանապարհին (2019թ-ին՝ 665,201 հազար դրամ), որոնք ներառված են «առանց վարկանիշի» դասում՝ վերը ներկայացված աղյուսակում: Ճանապարհին գտնվող դրամական միջոցների համար ապահովություն են ծառայում ստացված կանխավճարները, երաշխավորությունները և գրավադրված վճարումների պրոցեսինգի սարքավորումները:

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով արժեզրկումը չափվել է 12-ամսյա ակնկալող պարտքային կորուստների հիմունքով և արտացոլում է ռիսկին ենթարկվող գործիքների կարճ ժամկետները: Հիմք ընդունելով պայմանագրային կողմերի արտաքին վարկանիշները՝ Խումբն իր դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների պարտքային ռիսկը գնահատում է որպես ցածր:

Ընթացիկ հաշիվների և ճանապարհին գտնվող դրամական միջոցների գծով արժեզրկման գծով պահուստ չի ճանաչվել ՖՀՄՄ 9-ի համաձայն:

(iii) Իրացվելիություն ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խումբը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Խումբի մոտեցումն է սպասնովել, որքանով հնարավոր է, բավարար իրացվելիություն ավարական և արտատվող պայմաններում պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Խումբի հեղինակությունը վնասելու:

Ենթարկվածություն իրացվելիության ռիսկին

Մտքերն ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրով մնացած մարման ժամկետները հաշվեառում ստացվող դրությամբ: Ներկայացված են համախառն և չզեղչված գումարները, որոնք ներառում են գնահատված տոկոսների վճարումները:

31 դեկտեմբերի 2020թ.

հազ. դրամ Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ Վարկեր և փոխառություններ Վարձակալության գծով պարտավորություններ Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	Պայմանագրային դրամական հոսքեր							
	Հաշվեկշռ. արժեք	Ընդամենը	Ցպահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
498,021	654,679	-	7,479	40,469	182,981	423,750	-	-
212,082	269,207	-	12,339	58,555	92,391	94,178	11,744	-
6,483,862	6,483,862	-	6,162,992	223,495	40,986	56,389	-	-
7,193,965	7,407,748	-	6,182,810	322,519	316,358	574,317	11,744	-

31 դեկտեմբերի 2019թ.

հազ. դրամ Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ Վարկեր և փոխառություններ Վարձակալության գծով պարտավորություններ Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	Պայմանագրային դրամական հոսքեր							
	Հաշվեկշռ. արժեք	Ընդամենը	Ցպահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
975,878	975,878	-	-	800,570	175,308	-	-	-
258,638	335,126	-	12,379	61,896	62,293	93,439	105,119	-
6,907,545	6,907,544	5,900	6,576,948	99,151	15,483	57,697	152,365	-
8,142,061	8,218,548	5,900	6,589,327	961,617	253,084	151,136	257,484	-

Չի ակնկալվում, որ ժամկետայնության վերաբերյալ ներառված դրամական միջոցների հոսքերը կարող են առաջանալ շատ ավելի վաղ ժամկետներում կամ նշանակալիորեն տարբեր գումարների չափով:

(iv) Ծուկայական ռիսկ

Ծուկայական ռիսկն Խումբի եկամտի կամ ֆինանսական գործիքների արժեքի առատաման ռիսկն է շուկայական գների, օրինակ՝ արտարժույթի փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխությունների հետևանքով: Ծուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում՝ միաժամանակ սպասնովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Արժույթային ռիսկ

Արժույթային ռիսկին Խումբի ենթարկվածությունը կապված է Խումբի կազմի մեջ մտնող ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր արժույթով արասանայոված վաճառքների, գնումների և փոխառությունների արժույթի հետ: Այս գործառնություններն հիմնականում իրականացվում են ԱՄՆ դոլարով, եվրոյով և ռուսական ռուբլով:

Ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին

Մտքըն ներկայացված է ԽՆԻ հնթարկվածությունն արժույթային ռիսկին:

Խագ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված	Եվրոյով արտահայտված	Ռուբլով արտահայտված	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված	Եվրոյով արտահայտված	Ռուբլով արտահայտված
	2020թ.	2020թ.	2020թ.	2019թ.	2019թ.	2019թ.
Ներդրումներ Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	-	-	140,433	-	-	155,400
Գրանական միջոցներ և դրանց համարժեքներ Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	-	-	2,278	-	-	74,848
Գրանական միջոցներ և դրանց համարժեքներ Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	271,358	135,995	610,589	137,987	71,729	37,844
	(76,661)	-	(148,792)	(45,349)	(4,715)	(165,501)
Զուտ ենթարկվածություն	194,697	135,995	604,508	92,638	67,014	102,591

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները.

<< դրամով	Միջին փոխարժեք		Միջոց փոխարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2020թ.	2019թ.	2020թ.	2019թ.
1 ԱՄՆ դոլար	489.31	480.41	522.59	479.7
1 եվրո	559.30	537.94	641.11	537.26
1 ռուսական ռուբլի	6.79	7.42	7.02	7.77

Չգացնության վերլուծություն

Մտքըն ներկայացված դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ << դրամի փոխարժեքի ողջամտարեն հնարավոր աճը (նվազումը) ԱՄՆ դոլարի, եվրոյի և ռուսական ռուբլու նկատմամբ կազդեր արտարժույթով այսամասյակված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և շահույթի կամ վնասի վրա տոքըն ներկայացված գումարների չափով: Արտարժույթի փոխարժեքի աստանումներից առաջացող օգուաը (կորուսաը) ենթակա չէ հարկման (ենթակա չէ նվազեցման): Վերլուծության ժամանակ ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես առկաադրույքները, կման անփոփոխ և հաշվի չի առնում կանխատեսվող վաճառքի և գնումների ազդեցությունը:

Խագ. դրամ	Աճ	Նվազում
	Շահույթ կամ վնաս	Շահույթ կամ վնաս
31 դեկտեմբերի 2020թ.		
<< դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	(19,470)	19,470
<< դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	(13,600)	13,600
<< դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ռուբլու նկատմամբ	(60,451)	60,451
31 դեկտեմբերի 2019թ.		
<< դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	(9,264)	9,264
<< դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	(6,701)	6,701
<< դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ռուբլու նկատմամբ	(10,259)	10,259

Տոկոսադրույքի սիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (Ֆիքսված տոկոսադրույքով պարտք) կամ սպազա դրամական հոսքերը (փոփոխուն տոկոսադրույքով պարտք): Դեկլարությունը չի կիրառում ֆիքսված կամ փոփոխուն տոկոսադրույքների նկատմամբ ԽճԻ նեյթարկվածությունը որոշող ձևակերպված բաղաբանականություն: Այնուամենայնիվ, նոր վարկերի կամ փոխառությունների դեպքում դեկլարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա որոշեալ համար, թե որ տոկոսադրույքը՝ ֆիքսված թե փոփոխուն, ավելի բարենպաստ կլինի ԽճԻ համար մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Ենթարկվածությունը տոկոսադրույքի սիսկին

Ստորև ներկայացված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ԽճԻ տոկոսակիր ֆինանսական գործիքները՝ տոկոսադրույքի կտրվածքով:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2020թ.	2019թ.
Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական ակտիվներ	11,120	27,340
Ֆինանսական պարտավորություններ	(498,021)	(975,878)
	(486,901)	(948,538)

Իրական արժեքի գզայնության վերլուծություն ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքների համար

Խումբը չի հաշվառում ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքները որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ վաճառքի համար մատչելի: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունն ազդեցություն չէր ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

21. Գուտար կազմակերպություններ

Ստորև ներկայացված են ԽճԻ գուտար կազմակերպությունները:

Անվանումը	Գրանցման երկիրը	Հիմնական գործունեությունը	Սեփականության %	
			2020թ.	2019թ.
«Թեղ-Սեղ Մերվիս» ՍՊԸ	Հայաստանի	Ընկերության հիմնական գործունեությունը գովազդի համար ապրանքի աշխատանքում և վճարային ակտիվների վրա և տեղմնադրվելի տեխնիկական սպասարկման		
«Մեզա Դանտերա» ՍՊԸ	Հանրապետություն	Ծառայությունների մատուցումը: Ընկերության գործունեությունը դադարեցվել է 2016թ-ից:	100%	100%
	Հայաստանի			
	Հանրապետություն		50%	50%

22. Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Իսրայի անդամակցությունը ապահովագրված են: Այնուամենայնիվ, Խումբն ամբողջովին չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները, այն ապահովագրված չէ հսկայական գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Իսրայի տարածքում առկա մեծածախ ապրանքների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով: Քանի որ Խումբը չունի համապատասխան ապահովագրական ծածկույթ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Իսրայի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Բնականորեն գործունեության ընթացքում Խումբը կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Ղեկավարությունը գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունների վերջնական գումարը, եթե այդպիսիք լինեն, նշանակալի քաղաքական ազդեցություն չի ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հասակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել առյժժր և աուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջարկել հարկերի գծով քրեական պարտավորություններ, առյժժր կամ աուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք ամիս:

2020թ. հունվարի 1-ից Հայաստանի Հանրապետությունում գործում է արանաֆերային գնագոյացման օրենսդրությունը: Օրենսդրությունը գործում է 2020թ. և հաջորդ տարիներ համար: Տրանսֆերային գնագոյացման տեղական կանոնները համահունչ են ՏՀԶԿ-ի ուղեցույցներին, սակայն որոշակի հանգամանքներում առկա է անորոշություն հարկային օրենսդրության գործնական կիրառման հետ կապված:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները պարտադրում են հարկ վճարողներին պատրաստել արանաֆերային գնագոյացման փաստաթղթեր վերահսկվող գործարքների համար և սահմանում են քրեական հարկերի և առկանների հաշվեգրման հիմքեր և մեխանիզմներ, եթե վերահսկվող գործարքների գները տարբերվում են շուկայական գներից:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները կիրառելի են սուորև ներկայացված գործարքների նկատմամբ, եթե վերահսկվող գործարքի հանրագումարը գերազանցում է 200 մլն դրամը հարկային տարում:

- միջսահմանային գործարքներ կապակցված կողմերի միջև,
- միջսահմանային գործարքներ օֆշորային գոտիներում գրանցված ընկերությունների հետ՝ անկախ կապակցված կողմ լինելու հանգամանքից,
- կապակցված կողմերի միջև երկրի ներսում իրականացվող գործարքներ, որոնք սահմանված են ՀՀ հարկային օրենսգրքով:

Քանի որ հարկային մարմինները և դատարանները չունեն արանաֆերային գնագոյացման կանոնների կիրառման փորձ, դժվար է կանխատեսել արանաֆերային գնագոյացման նոր կանոնների ազդեցությունը այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Դեկլարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

23. Կապակցված կողմեր

(ա) Մայր կազմակերպություն և վերջնական վերահսկող կողմ

Ընկերության մայր կազմակերպությունն է Գիսյրուսում գրանցված Lendasy Trading Ltd, որի վերջնական վերահսկող անձն է Վոլիա Գիսրիցկայան:

Ընկերության վերջնական մայր կազմակերպությունը չի հրապարակում ստույգի եղանակով ֆինանսական հաշվետվությունները:

(բ) Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի անդամների և ղեկավարության հետ

(i) Տնօրենների խորհրդի և ղեկավարության վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում առանցքային ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է անձնակազմի գծով ծախսերում:

հազ. դրամ	2020թ.	2019թ.
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	66,377	66,386

(ii) Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի և ղեկավարության հետ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը ղեկավարների 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2020թ.	2019թ.	2020թ.	2019թ.
Տրամադրված փոխառություններ	-	-	6,000	6,000
Մտացված վարկեր և փոխառություններ	-	3,008	-	175,308

(iii) Գործարքներ սեփականատերերի հետ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը ղեկավարների 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2020թ.	2019թ.	2020թ.	2019թ.
Մտացված վարկեր և փոխառություններ				
Բաժնետերեր	416,835	-	123,021	-

2020թ-ին Տնօրենների խորհրդից ստացված փոխառությունը փոխանցվել էր բաժնետերերին ցեփայի պայմանագրի շրջանակում: Մտացված վարկերը և փոխառությունները ենթակա են մարման 2022թ-ին 11% անկոտայրույթով:

24. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար ԽճԻ կազմի մեջ մտնող ընկերությունների կողմից:

(ա) Համախմբման հիմունքներ

(i) Բիզնես միավորումներ

Բիզնես միավորումները հաշվառվում են կիրառելով ձեռքբերման մեթոդը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ, որն այն ամսաթիվն է, երբ վերահսկողությունը փոխանցվում է ԽճԻին (Ծանոթագրություն 25(ա)(iii)):

Խումբը գումարի չափումն իրականացնում է ձեռքբերման ամսաթվին որպես՝

- փոխանցված հատուցման իրական արժեք, գումարած
- ձեռք բերվող կազմակերպությունում չվերահսկող բաժնեմասերի ճանաչված գումարը, գումարած
- ձեռնարկատիրական գործունեության փախային ձեռքբերման դեպքում՝ ձեռքբերվող կազմակերպությունում նախկինում գոյություն ունեցող բաժնեմասը, հաճած
- ձեռքբերված որոշելի ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների գույք ճանաչված գումարը (որպես կանոն՝ իրական արժեքը):

Երբ տարբերությունը բացասական է, զեդչով ձեռքբերումից օգուտը ճանաչվում է անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Փոխանցված հատուցումը չի ներառում նախկինում գոյություն ունեցած հարաբերությունների մարմանը վերաբերող գումարները: Եթե գումարները որպես կանոն ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Գործարքի հետ կապված ծախսերը, բացառությամբ պարաբային կամ բաժնային արժեթղթերի թողարկման հետ կապված ծախսերի, որոնք Խումբը կրում է բիզնես միավորման հետ կապված, ծախսագրվում են կատարվելու ժամանակ:

(ii) Չվերահսկող բաժնեմաս

Չվերահսկող բաժնեմասերը չափվում են ձեռք բերվող կազմակերպության որոշելի գույք ակտիվներում չվերահսկող բաժնեմասի համամասնությամբ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ:

Դուստր կազմակերպությունում ԽճԻի բաժնեմասի փոփոխությունները, որոնք չեն հանգեցնում հսկողության կորստի, հաշվառվում են որպես բաժնային գործառնություններ:

(iii) Դուստր կազմակերպություններ

Դուստր կազմակերպությունները ԽճԻի կողմից վերահսկվող ընկերություններ են: Խումբը վերահսկողություն ունի կազմակերպության նկատմամբ, երբ այդ կազմակերպությունում իր ներգրավվածության արդյունքում այն ունի փոփոխական հատուցների իրավունք կամ շխնչին ենթարկվածություն և կազմակերպության նկատմամբ իր իշխանության միջոցով այդ հատուցների վրա ազդելու կարողություն: Դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ներառվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում վերահսկումը սկսելու պահից մինչև վերահսկման դադարեցումը: Անիրաժեշտության դեպքում դուստր կազմակերպությունների կողմից կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում կատարվում են փոփոխություններ՝ ԽճԻի կողմից ընդունված քաղաքականության հետ համապատասխանություն ստանալու նպատակով: Դուստր կազմակերպությունում չվերահսկող բաժնեմասերի նկատմամբ կիրառելի վնասը բաշխվում է չվերահսկող բաժնեմասերին նույնիսկ եթե դրա արդյունքում չվերահսկող բաժնեմասերի մնացորդը դառնում է բացասական:

(iv) Համախմբման ընթացքում բացառվող գործառնություններ

Ներխմբային հաշվարկների մնացորդները և գործառնությունները, ինչպես նաև ներխմբային գործառնություններից առաջացող ցանկացած չիրացված եկամուսները և ծախսերը բացառվում են:

(բ) Հասույթ

Համախմբությունների հետ սրբամանագրերին վերաբերող ԽժՆի հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղկանության մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանաթագրություն 5-ում:

(գ) Ֆինանսական եկամուտ և ծախսեր

ԽժՆի ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- առկուսային եկամուտը,
- առկուսային ծախսը,
- ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված վոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը կամ վնասը:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը ճանաչվում է կիրառելով արդյունավետ առկուսային մեթոդը:

Արդյունավետ առկուսային սին դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված սպասվող դրամական վնասումները կամ մուտքերը գեղջամ է ճիշտ միջև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամբողջագրված արժեք:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ առկուսային կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամբողջագրված արժեքի նկատմամբ: Սկզբնական ճանաչումից հետո պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար առկուսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ առկուսային ֆինանսական ակտիվի ամբողջագրված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը դադարում է պարտքային առումով արժեզրկված լինելուց, հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն կիմունքով:

(դ) Արտարժույթ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են ԽժՆի կազմի մեջ մտնող ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների հետ կապված արտարժույթով գործառնությունների գծով օգուտը կամ վնասն իրենից ներկայացնում է տարբերություն ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, ժամանակաշրջանի համար արդյունավետ առկուսային հաշվարկված տոկոսների ու վնասումների մասով ճշգրտված ամբողջագրված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամբողջագրված արժեքի միջև:

Սկզբնական արժեքով չստիվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Վերահաշվարկից առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(ե) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չստիպում են առանց գերչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևատրվելու կամ շահույթի բաշխում, եթե Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(զ) Ծախսահարկ

Ծախսահարկի գծով ծախսը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Այն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է բիզնես միավորումներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված սարքերին:

(ի) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը ապրիլի հարկվող շահույթի կամ վնասի գծով հարկի վճարվելիք կամ տուգանվելիք գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ Եուրոյան ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրույթում և ներառում է նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները: Վճարվելիք ընթացիկ հարկը ներառում է նաև շահաբաժինների գծով անաչափող հարկային պարտավորությունը:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկ չի ճանաչվում՝

- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք անաչափում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման հետ կապված այն գործարքում, որը չի հանդիսանում բիզնես միավորում և որը ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք վերաբերում են դուստր կազմակերպություններում կատարված ներդրումներին, այնքանով որքանով Խումբն ի վիճակի է վերահսկել ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման ժամկետները և հավանական է, որ դրանք չեն հակադարձվի մտ սպասարկում,
- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք անաչափում են գումարի սկզբնական ճանաչման հետ կապված:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ ճանաչվում են չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հսկանական է, որ Խումբն սպասարկում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Ապագա հարկվող շահույթը որոշվում է հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների մարումից անաչափող գումարի հիման վրա: Եթե հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարը բավարար չէ հետաձգված հարկային ակտիվն ստեղծությանը ճանաչելու համար, միտարկվում է գոյություն ունեցող ժամանակավոր տարբերությունների մարումներով ճշգրտված սպասվող հարկվող շահույթը, որը որոշվում է Խմբի գործարար ծրագրերի հիման վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի: Այս նվազեցումները վերականգնվում են, եթե մեծանում է սպասվող հարկվող շահույթ ստանալու հավանականությունը:

Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերագրահաստվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում են այն չափով, որով հավանական է, որ ԽՈւՄՆ սպազստում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող է դրանք օգտագործվել:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելու հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակակից տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հինգ ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արասցում է այն հարկային հեռանկարները, որոնք կսառչանան կախված այն եղանակից, որով ԽՈւՄՆ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե ԽՈւՄՆ ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահույթահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, որոնք մտայնորեն կամ մարել ընթացիկ հարկային պարտավորությունները և ակտիվներ գույն հիմունքով, կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվները և մարել հարկային պարտավորությունները:

(Լ) Պաշարներ

Պաշարները ներկայացված են սկզբնական արժեքից և իրացման գույն արժեքից նվազագույնով: Պաշարների սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է «առաջինը մուտք, առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռք բերման ծախսերը, արտադրական կամ փոխարկման ծախսերը և դրանք ներկա գանվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսեր:

Իրացման գույն արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար գնահատված ծախսումները:

(Ր) Հիմնական միջոցներ

(i) Ծանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեքը կուտակումից կորուստները:

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռքբերմանն ուղղակի վերագրելի ծախսումները: Չեքք բերված համակարգչային ծրագրերը, որը հանդիսանում է համապատասխան տարբերման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մասը, կապիտալացվում է որպես տարբերման մաս:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խառու բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվարկվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված շահույթը կամ վնասը որոշվում է համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում է գույն հիմունքով «Այլ եկամուտներ/այլ ծախսեր» հոդվածում՝ շահույթում կամ վնասում:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են, երբ հավանական է, որ ԽՈւՄՆ կհոսեն այդ ծախսումների հետ կապված սպազստ տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուսն պես:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց առաջացման և շահագործման համար պատրաստ լինելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման համար պատրաստ լինելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա գնահատված մնացորդային արժեքը:

Մաշվածությունը որպես կանոն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված սուբստանտիական օգուտների օգտագործման մոդելը:

Մտորև ներկայացված են հիմնական միջոցների խոշոր բաղկացուցիչների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

– վճարումների պրոցեսինգի սարքավորումներ	5 տարի
– համակարգիչներ և գրասենյակային սարքավորումներ	1-5 տարի
– անտեսական միջոցներ	5 տարի
– վախադրամիջոցներ	5-10 տարի
– վարձակալված գույքի բարելավում	5-20 տարի

Մաշվածություն հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և անորոշվածության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(թ) Ոչ նյութական ակտիվներ

(i) Գուդվիլ

Գուդվիլը, որն առաջանում է դուստր կազմակերպությունների ձեռքբերման արդյունքում, չափվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված արժեքկումմից կորուստները:

(ii) Այլ ոչ նյութական ակտիվներ

Խմբի կողմից ձեռքբերված այլ ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ունեն օգտակար ծառայության սահմանափակ ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված անորոշվածության և կուտակված արժեքկումմից կորուստները:

(iii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ ավելացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա անտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ Խմբի ներսում ստեղծված գուդվիլը և ֆինանսյին անվանումները, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iv) Անորոշիզացի

Անորոշիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի գծով՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Անորոշիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի (բացառությամբ գուդվիլի) օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված սուբստանտիական օգուտների օգտագործման մոդելը:

օգուտների օգտագործման մոդելը: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար հետևյալն են.

- համակարգչային ծրագրեր 10 տարի
- լիցենզիաներ 10 տարի

Ամրադիզացիայի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(ժ) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ճանաչում և սկզբնական չափում

Առևտրական դերիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնավորման ժամանակ: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են, երբ ԽճԱՄը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվը (եթե այն առևտրական դերիտորական պարտք չէ, որը չի պարանախում նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ) կամ ֆինանսական պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող հոդվածի դեպքում, գործարքի գծով այն ծախսամեթոդով, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ չպարանախող առևտրական դերիտորական պարտքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով:

(ii) Դասակարգում և հետագա չափում

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամրադիզացված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ վնասի միջոցով չափվող կամ վնասի միջոցով չափվող իրական արժեքով:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ԽճԱՄը փոխում է ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում փոփոխության ազդեցությունը կրող բոլոր ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը: Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամրադիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նավարկված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվները պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված առկուների վճարումներ են:

Առևտրական նպատակով չպահվող բաժնային գործիքում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ ԽճԱՄը կարող է անընդմեջ ընտրություն կատարել՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնել իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին՝ յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք չեն դասակարգվում որպես ամրադիզացված արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող, չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Այստեղ ներառված են բոլոր ածանցյալ ֆինանսական գործիքները: Սկզբնական ճանաչման պահին ԽճԱՄը կարող է անընդմեջ նավարկել ֆինանսական ակտիվը, որն այսպես բավարարում է ամրադիզացված արժեքով կամ այլ

համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հսկայական դեպքում կատարվում է:

Ֆինանսական ակտիվներ. Բիզնես մոդելի գնահատում

Խումբը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն արամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության շազմակարգության նպատակն է սպասնովել պատմագրով նախատեսված դրամական հոսքերի ստացումը սպասնովել առկայային որոշակի եկամտաբերության մակարդակը, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարամետրաթյունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվները, կամ դրամական միջոցների ակնկալվող արտահոսքին, կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հատրդվում ԽժՖի ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- նախորդ ժամանակաշրջաններում ֆինանսական ակտիվների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և սպասված վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները:
- ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները (օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե՛ հավաքված դրամական հոսքերի վրա):

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երրորդ կողմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում սպանահանապան պայմանները, չի դիտարկվում որպես վաճառք այս նպատակի համար, և Խումբը շարունակում է ճանաչել այդ ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակների համար կամ կառավարվում են և որոնց ստեղծած արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվներ. Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և առկայությունի վճարումներ

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» բաղկացած է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխառվողության հետ առկալող այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար փոխհատուցումից, ինչպես նաև շահույթի մարժայից:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և առկայությունի վճարումներ, Խումբը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դեպքում գնահատվում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը կամ ժամկետները,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են ԽժՖի պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեզերվի իրավունքի ֆինանսական ակտիվ):

Վարչաժամ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և առկանների վճարում հանդիսանալու չափանիշին, եթե վարավճարման գումարն ըստ էության իրենից ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով առկանների չվճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար ողջամիտ փոխհատուցում: Բացի այդ, պայմանագրի անվանական արժեքի նկատմամբ զեդչով կամ հավելագումով ձեռքբերված ֆինանսական ակտիվի համար վաղաժամ մարում թույլատրող կամ սահմանող պայմանն այն գումարով, որն ըստ էության իրենից ներկայացնում է պայմանագրային անվանական արժեքը գումարած հաշվեգրված (սակայն չվճարված) պայմանագրային առկուր (որը կարող է ներառել լրացուցիչ ողջամիտ փոխհատուցումը պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար), յիսարկվում է որպես նշված չափանիշին համապատասխանող, եթե վարչաժամկետ մարման հատկանիշի իրական արժեքն աննշան է սկզբնական ճանաչման պահին:

Ֆինանսական ակտիվներ. Հեռագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ առկուսարկայի մեթոդը: Ամորտիզացված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը և արժեզրկումը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Այսպես, ամորտիզացված արժեքով չափվող ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ առկուսարկայի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և կորուստը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորություններ. Գասակարգում, հեռագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող: Ֆինանսական պարտավորությունը դասակարգում է որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե այն դասվում է առևտրական նպատակներով պահվող գործիքների դասին, հանդիսանում է անանցյալ գործիք կամ նախարշված է որպես այդպիսին սկզբնական ճանաչման պահին: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են իրական արժեքով, իսկ դրանց գծով գույս օգուտը և կորուստները, ներառյալ՝ առկուսային ծախսը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Այլ ֆինանսական պարտավորությունները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ առկուսարկայի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և կորուստը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Այսպես, ամորտիզացված արժեքով չափվող ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ առկուսարկայի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(iii) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Խումբը գնահատում է, թե արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապահանջվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ՝ իրական արժեքով:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Խումբը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը դիսարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հեղթակետությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապահանջման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների պնդակի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մաքր գումարի և առկանների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանությանը (օրինակ՝ փոխարկման պայմանի ներառում):

Եթե ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող փոփոխված ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր չեն, փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապահանջմանը: Այս դեպքում, Խումբը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումից առաջացող գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ կորուստ՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը վերահաշվարկվում է որպես վերաբանակցված կամ փոփոխված պայմանագրային դրամական հոսքերի ներկա արժեք, որոնք զեչվում են ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ առկաությունով: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն սպաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Եթե փոփոխությունը (կամ փոխանակումը) չի հանգեցնում ֆինանսական պարտավորության ապահանջմանը, Խումբը կիրառում է այն հաշվապահական հաշվառման ջրաղբակառնությունը, համաձայն որի ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, երբ փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի սպաճանաչման, պսիմքի, Խումբը ճանաչում է փոփոխության (կամ փոխանակման) արդյունքում առաջացող ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքի ճշգրտում շահույթում կամ վնասում փոփոխության (կամ փոխանակման) ամսաթվի դրությամբ: Գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու բանակարկան և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, բանակարկան գործոնները և որակական և բանակարկան գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է ելնելով հետևյալ որակական գործոններից.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորաբաժանային փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի զեչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները գուտ ստացված վճարներով և զեչված սկզբնական արդյունավետ առկաությունով, նվազագույնը 10 առկաով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի զեչված ներկա արժեքից: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես մարումից օգուտի կամ կորուստի մաս: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը չի հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում փոփոխված պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածում:

(iv) **Ապահանջում**

Ֆինանսական ակտիվներ

Խումբն ապահանջում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործադրում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Խումբը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերը և հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Խումբն իրականացնում է գործարքներ, որոնց շրջանակում փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված կամ բոլոր, կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերը և հատույցները: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապահանջվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն ապահանջում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտավորությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են: Խումբը նաև ապահանջում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորությունից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, որի դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է հոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Ֆինանսական պարտավորության ապահանջման ժամանակ մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ՝ փոխանցված ցանկացած ոչ դրամային ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(v) **Հաշվանցում**

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում է գույն գումարն այն և միայն այն դեպքում, երբ Խումբը տվյալ պահին ունի գումարները հաշվանցելու իրագործելի իրավասությունն ստիպարված իրավունք և մտադիր է կամ հաշվարկն իրականացնել գույն հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

(vi) **Բաժնետիրական կապիտալ**

Մոլորական բաժնետոմսեր

Մոլորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Մոլորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի քաջուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկերի:

Շահագրծիներ

Շահագրծիներ հստատարբերու և վճարելու Խումբի կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ:

Մտովրական բաժնետոմսերի գծով շահագրծիները պրագմավում են որպես քաշիված շահույթի բաշիում այն ժամանակաշրջանում, երբ հստատարվում են:

(i) Արժեզրկում

(i) Այլ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական գործիքներ

Խումբը ճանաչում է կորստի պահուստ ամբողջազգացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով:

Խումբը կորստի պահուստը չափում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով, բացառությամբ հետևյալ գործիքների, որոնց համար վնասի գծով պահուստը չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով:

- պարտքային արժեթղթեր, որոնք համարվում են ցածր պարտքային ռիսկ ունեցող հաշվետու ստանդարտի դրույթային և
- այլ պարտքային արժեթղթեր և բանկային հաշիվների մնացորդներ, որոնց գծով պարտքային ռիսկը (ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում պարտագանգում տեղի ունենալու ռիսկը) նշանակալիորեն չի աճել սկզբնական ճանաչումից ի վեր:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի և պայմանագրի գծով ակտիվների գծով կորստի պահուստը միշտ չափվում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով:

Երբ Խումբը որոշում է, թե սարյուք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր և երբ գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները, այն դիտարկում է ողջամյա և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները, ինչպես նաև Խմբի անցյալ ժամանակաշրջանների վարձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերաժողությունը և ներառում է ապագայում տեղեկատվությունը:

Խումբը ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, եթե այն ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտագանգում, եթե՝

- հավանական չէ, որ վախառուն ամբողջությամբ կկատարի պարտքի հետ կապված իր պարտականությունները, եթե Խումբը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (վերջինիս առկայության դեպքում), կամ
- ֆինանսական ակտիվն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներն այն ակնկալվող պարտքային կորուստներն են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտագանգման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են ակնկալվող պարտքային կորուստների այն մասը, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ստանդարտից հետո հաջորդող 12 ամսում հնարավոր պարտագանգման դեպքերից (կամ ավելի կարճ ժամկետում, եթե ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետը պակաս է 12 ամսից):

Առավելագույն ժամկետը, որը դիտարկվում է ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս, պայմանագրի առավելագույն ժամկետն է, որի ընթացքում Խումբը ենթադրվում է պարտքային ռիսկին:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ֆինանսական գործիքի պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված գնահատականն են: Պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական պակասարկների ներկա արժեք (պայմանագրի համապատասխան Խմբին հասանելիք դրամական հոսքերի և Խմբի կողմից ակնկալվող տասցվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերությունը):

Ակնկալվող պարտքային կորուստները գեղջվում ֆինանսական ակտիվի արդյունավետ տնկաստորոշումով:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գնահատում է անորոշիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները և այլ համասարտիակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթերը պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, երբ տեղի են ունեցել մեկ կամ մի քանի դեպքեր, որոնք բացառական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված սպագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու սպագույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի ակտիվները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է՝ պարտագանցումը կամ ավելի քան 90 օր ժամկետանց դաժնալը,
- Խմբի կողմից փոխառության կամ փոխառվության պայմանների պնդյալի վերանայումը, որը Խումբն այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ հաժնավարողը կսնկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի, կամ
- արժեթղթի համար գործող շուկայի վերագումը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների ներկայացումը ֆինանսական վիճակի ճախին հաշվետվությունում

Անորոշիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով կորստի պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշապին արժեքից:

Դուրագրում

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշապին արժեքը դուրս է գրվում, երբ Խումբը չունի ֆինանսական ակտիվն անբողջությամբ կամ կամ դրա մի մասը փոխատուցելու հիմնավոր ակնկալիք: Խումբը չի ակնկալում դուրագրված գումարների էական փոխատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրագրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս հանդիսանալ կատարողական գործողությունների առարկա՝ հասանելի գումարների փոխատուցման հետ կապված Խմբի ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն սպասվելու համար:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Խմբի ոչ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշապին արժեքը, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ պնդյալի հայտանիշ առկա է, սպագ գնահատվում է ակտիվի փոխատուցվող գումարը: Օգտակար ծառայության անսանձմանակալ ժամկետ ունեցող կամ շահագործման համար դեռ ոչ պիտանի ոչ նյութական ակտիվների և գուղվիլի համար փոխատուցվող գումարը գնահատվում է յուրաքանչյուր տարի նայն ժամանակ:

Արժեզրկման տուղման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ դրամատուղծ միավորից մեծապես անկալի դրամական միջոցների ներհոսքեր: Կալված գործառնական սեզմենայի վերին սահմանաչափի թեստից՝ գուղվիլի արժեզրկման տուղման նպատակով դրամատուղծ միավորները, որոնց բաշխվել է գուղվիլը, միավորվում են այնպես, որպեսզի արժեզրկման տուղման մակարդակն պարտագույի պն նվազագույն մակարդակը, որում ներքին կառավարման նպատակներով գուղվիլը ենթարկվում է մոնիտորինգի: Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուղվիլը

բաշխվում է դրամաստեղծ միավորների այն խմբերին, որոնք ակնկալվում է, որ օգուտներ կստանան ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման սիներգիաներից:

Խմբի կորպորատիվ ակտիվները չեն առաջացնում առանձին դրամական միջոցների հոսքեր և օգուտգործվում են մեկից ավելի դրամաստեղծ միավորի կողմից: Կորպորատիվ ակտիվները բաշխվում են դրամաստեղծ միավորների ողջամիա և հեռեհարակալան հիմունքով և ստուգվում են արժեզրկման տեսանկյունից այն դրամաստեղծ միավորի արժեզրկման ստուգման շրջանակներում, որի բաշխվում է կորպորատիվ ակտիվը:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը՝ օգուտգործման արժեք և իրական արժեք՝ հաճախ վաճառքի ծախսերը: Օգուտգործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը գեղչվում են մինչև վերջիններիս ներկա արժեքը՝ օգուտգործելով նախքան հարկումը գեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է վաղի ժամանակային արժեքի ավյալ շուկայի ներկա գնահատականը և այդ ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին բնորոշ ռիսկերը:

Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահայթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստը բաշխվում է այնպես, որ նախ նվազեցվի դրամաստեղծ միավորին (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբին) բաշխված գումովի հաշվեկշռային արժեքը և, այնուհետև, այդ դրամաստեղծ միավորի (դրամաստեղծ միավորների խմբի) կազմի մեջ մտնող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները՝ համամասնորեն:

Գումովի գծով արժեզրկումից կորուստը չի հակադարձվում: Այլ ակտիվների հետ կապված նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը գնահատվում է յուրաքանչյուր հաշվետու տնտեսվի դրությամբ, պարզելու համար, թե այդպե գոյություն ունի որևէ հայտանիշ ըստ որի արժեզրկումից կորուստը նվազել է կամ այլևս գոյություն չունի: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է այն դեպքում, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգուտգործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այնքանով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամբողջագրային), եթե այդ ակտիվի գծով արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(յ) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի ընթացիկ իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որը հնարավոր է արժանահավաստորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կբխանջվի անտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը գեղչելով հարկումից առաջ այն դրույքաչափով, որն արտացոլում է ավյալ շուկայում փողի ժամանակային արժեքը և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Չեղչի ծախսագրումը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

(ծ) Վարձակալություն

Պայմանագրի սկզբում Խումբը գնահատում է, այդպե պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն: Պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն, եթե այդ պայմանագրով հստուցման դիմաց՝ որպես փոխանակում որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգուտգործման հսկողության իրավունքը:

(դ) Խումբը՝ որպես վարձակալ

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի սկզբում կամ փոփոխության դեպքում Խումբը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչի վրա՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Խումբը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը սկզբնապես չստիվում է սկզբնական արժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական գումարը՝ ճշգրտված վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարների մատով, գումարած կրած սկզբնախնայման ցանկացած ռադիկալի ծախսումները և հիմքում ընկած ակտիվի սպասելի արժեքի և քանդման, կամ վերջինիս վերականգնման, կամ դրա զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման գնահատված ծախսումները՝ համաձայն ստացված ցանկացած վարձակալության իրավասումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային հիմունքով՝ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև ժամկետի ավարտը, եթե վարձակալությանը Խմբին չեն փոխանցվում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի ավարտին, կամ եթե ակտիվի օգտագործման իրավունքի արժեքը չի պատասցուում, որ Խումբը կիրառածի գնման օպցիոնը: Այդ դեպքում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում, որը որոշվում է նույն հիմունքով, որը կիրառվում է հիմնական միջոցների համար: Բացի այդ, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը պարբերաբար նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով, վերջիններիս առկայության դեպքում, և ճշգրտվում է վարձակալության գծով պարտավորության որոշ վերաչափումների մատով:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբնապես չստիվում է այն վարձավճարների ներկա արժեքով, որոնք չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին՝ գեղջված վարձակալությանը ենթադրյալ տոկոսադրույքով, կամ Խմբի լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով, եթե այդ դրույքը չի կարելի հեշտությամբ որոշել: Որպես կանոն, Խումբը որպես գեղջման դրույք կիրառում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Խումբը որոշում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, հիմք ընդունելով տարբեր պարտքին ֆինանսական արդյունքներից ստացված տոկոսադրույքները, և կատարում է որոշ ճշգրտումներ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի անասվելը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվում են հետևյալ վարձավճարները.

- հաստատուն վճարումները, ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումները,
- վարձակալության փոփոխման վճարումները, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, և որոնք սկզբնապես չստիվել են՝ կիրառելով մեկնարկի ամսաթվին գործող ինդեքսը կամ դրույքը,
- գումարները, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և
- գնման օպցիոնի իրագործման զինը, եթե Խումբը խելամուտքեն համոզված է, որ կիրառածի այդ օպցիոնը, վարձավճարներն օպցիոնով նախատեսված նորացման ժամանակաշրջանի համար, եթե Խումբը խելամուտքեն համոզված է, որ կիրառածի այդ երկարաձգման օպցիոնը, ինչպես նաև վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված աուգանքները, եթե Խումբը խելամուտքեն համոզված չէ, որ փաթեթում չի դադարեցնի վարձակալությունը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չստիվում է անորոշված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն վերաչափվում է, եթե առկա է սպասված վարձավճարների փոփոխություն՝ որպես ինդեքսի կամ դրույքի փոփոխության արդյունք, առկա է մնացորդային արժեքի երաշխիքի շրջանակներում վճարման ենթակա գումարների Խմբի գնահատականի փոփոխություն, եթե Խումբը փոխում է գնման, երկարաձգման կամ դադարեցման օպցիոնն իրագործելու իր գնահատականը, կամ եթե առկա է վերանայված ըստ էության հաստատուն վարձավճար:

Եթե վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է այս եղանակով, կատարվում է համապատասխան ճշգրտում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի գծով, կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև զրո:

Խումբը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ փոքրարժեք ակտիվների և կարճաժամկետ վարձակալությունների համար: Այս վարձակալությունների հետ կապված վարձավճարներն Խումբը ճանաչում է գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

(ii) Խումբը՝ որպես վարձատու

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի սկզբում կամ փոփոխության դեպքում Խումբը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչի վրա՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Երբ Խումբը հանդես է գալիս որպես վարձատու, ապա այն վարձակալության սկզբում որոշում է, թե սրբոք վարձակալությունը հանդիսանում է ֆինանսական թե գործառնական վարձակալություն:

Վարձակալությունը դասակարգելու համար Խումբն ընդհանուր գնահատում է, թե սրբոք վարձակալությունում փոխանցվում են հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսիկերն ու հատույցները, որի դեպքում վարձակալությունը դասակարգվում է որպես ֆինանսական վարձակալություն, իսկ հակառակ դեպքում որպես գործառնական վարձակալություն: Որպես այս գնահատման մաս՝ Խումբը դիտարկում է որոշ հայտանիշներ, օրինակ՝ թե սրբոք վարձակալության ժամկետը ներառում է ակտիվի անտեսական ծառայության մեծ մասը:

25. Գեռնս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ գործում են 2020թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող ապրելան ժամանակաշրջաններին համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների վաղաժամ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Խումբը վաղաժամ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

(ա) Անբարենպաստ պայմանագրեր, Գայմանգրի կատարման ծախսումներ (ՀՀՄՄ 37 փոփոխություններ)

Փոփոխությունները հասակեցնում են, թե որ ծախսումներն է Խումբը ներառում պայմանագրի անբարենպաստ լինելը գնահատելու համար պայմանագրի կատարման ծախսումները որոշելիս: Փոփոխությունները գործում են 2022թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող ապրելան ժամանակաշրջաններին համար՝ փոփոխություններն առաջին անգամ կիրառելու ամսաթվի դրությամբ առկա պայմանագրերի համար: Սկզբնական կիրառման սոնաթվի դրությամբ փոփոխությունների կիրառման կուտակային հետևանքը ճանաչվում է որպես չբաշխված շահույթի կամ սեփական կապիտալի այլ բաղադրիչների սկզբնական մնացորդի ճշգրտում՝ ըստ կիրառելիության: Համապետի աղեկավարությունը չի վերահսկվարկվում: Խումբը որոշել է, որ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա բոլոր պայմանագրերը կավարտվեն մինչ փոփոխությունների ուժի մեջ մտնելը:

(բ) Ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխում. Փուլ 2 (Արժեզրկման հետ կապված փոփոխություններ, ՀՀՄՄ 39, ՖՀՄՄ 7, ՖՀՄՄ 4 և ՖՀՄՄ 16 փոփոխություններ)

Փոփոխություններն անդրադառնում են այն հարցերին, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխման արդյունքում, ներառյալ փոփոխությունների ազդեցությունը պայմանագրային դրամական հոսքերի կամ հեջավորման հարաբերությունների վրա՝ ուղենիշային տոկոսադրույքի այլընտրանքային ուղենիշային տոկոսադրույքով փոխարինելու դեպքում: Փոփոխությունները նախատեսում են ազատում ՖՀՄՄ 9, ՀՀՄՄ 39, ՖՀՄՄ 7, ՖՀՄՄ 4 և ՖՀՄՄ 16 որոշակի պահանջներից, որոնք վերաբերում են.

- ֆինանսական ակտիվների, ֆինանսական պարտավորությունների և վարձակալության գծով պարտավորությունների հետ կապված պայմանագրային դրամական հոսքերը որոշելու հիմքի փոփոխություններին և
- հեջի հաշվառմանը:

(i) Դրամական հոսքերը որոշելու հիմքի փոփոխություն

Փոփոխությունները Խմբից կայանահեղն հաշվառել ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության գծով պայմանագրային դրամական հոսքերը որոշելու հիմքի փոփոխությունը՝ թարմացնելով ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքն ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխման հետ կապված: